

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန

ပထမနှစ်၊ ဒုတိယစာသင်နှစ်ဝက်

EDU1210

သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့်
သင်ပြနည်းဆိုင်ရာ လေ့လာမှုများ -
အနုပညာ (ပန်းချီနှင့် ဂီတ)

ကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးဝန်ကြီးဌာနသည် 'အမျိုးသားပညာရေးမဟာဗျူဟာ စီမံကိန်း' (NESP) ၂၀၁၆-၂၀၂၁ တွင် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ထားသော လုပ်ငန်းခွင်အကြို ဆရာအတတ်သင် ပညာရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနှင့်အညီ လေးနှစ်သင် ပညာရေးကောလိပ် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို ရေးဆွဲပြုစုခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပညာရေးကောလိပ် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းအညွှန်းဘောင်၊ သင်ရိုးမာတိကာများ၊ ကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်များနှင့် ဆရာလမ်းညွှန်များ စသည်တို့ပါဝင်သည်။ လေးနှစ်သင် ပညာရေးကောလိပ် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို အခြေခံပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိစေရန်နှင့် ပညာရေးကောလိပ်ကျောင်းသားများအားမြန်မာနိုင်ငံမူလတန်းနှင့် အလယ်တန်းကျောင်း စာသင်ခန်းများတွင် ထိရောက်စွာသင်ကြားနိုင်ရန် လိုအပ်သော တတ်ကျွမ်းမှုများ တတ်မြောက်သွားစေရန် စီစဉ်ရေးဆွဲထားပါသည်။ ဤသင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို ဆရာတစ်ဦးအနေဖြင့် သိသင့်သည်များ၊ စာသင်ခန်းအတွင်း၌ လုပ်ဆောင်ရမည်များနှင့် ပတ်သက်၍ မျှော်မှန်းထားသည်များကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည့် ဆရာများအတွက် တတ်ကျွမ်းမှု စံသတ်မှတ်ချက်အညွှန်းဘောင် (Teacher Competency Standards Framework - TCSF) အပေါ် အခြေခံ၍ ရေးဆွဲထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤသင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို ခရုပတ်ပုံသင်ရိုးညွှန်းတမ်း ချဉ်းကပ်နည်း (Spiral Curriculum Approach) ဖြင့် ပြုစုထားပြီး ပညာရေးကောလိပ်ကျောင်းသားများသည် မိမိတို့ သိထားပြီးသော အယူအဆ သဘောတရားများကို လေးနှစ်တာကာလအတွင်း၌ အပြန်ပြန်အလှန်လှန် လေ့လာကြရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပြန်လှန်လေ့လာခြင်းဖြင့် ပညာရေးကောလိပ်ကျောင်းသားများ၏ အသိပညာနှင့် နားလည်သဘောပေါက်မှုများ ပိုမိုနက်ရှိုင်းကျယ်ပြန့်လာမည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဖြစ်လာစေရန် လေးနှစ်သင် ပညာရေးကောလိပ်သင်ရိုးကို အပိုင်း ၂ ခုဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသည်။ ပထမအပိုင်း cycle 1 (ပထမနှစ်နှင့် ဒုတိယနှစ်) တွင် သင်ယူထားသည့် အယူအဆ သဘောတရားများ အား ဒုတိယအပိုင်း cycle 2 (တတိယနှစ်နှင့် စတုတ္ထနှစ်) တွင် ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ ပြန်လည်ထပ်ကျော့သွားမည်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ ပညာရေးကောလိပ်ကျောင်းသားများသည် မိမိတို့ သင်ယူခဲ့ပြီးသော အယူအဆသဘောတရားများကို ပြန်လည်လေ့လာနိုင်ခြင်း၊ လက်တွေ့လုပ်ကိုင် စမ်းသပ်

နိုင်ခြင်း၊ စာသင်ခန်းအတွင်း လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသည်များကို မိမိတို့အတန်းဖော်များနှင့် ပြန်လည် ဝေမျှပြောဆိုနိုင်ခြင်း၊ မိမိတို့၏ သင်ကြားရေးကျွမ်းကျင်မှု အမျိုးမျိုးအနက်မှ အချို့သောအပိုင်းများ ကို ပိုမိုနက်နဲစွာ ဆင်ခြင်နိုင်ခြင်းများလည်း ရရှိလာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဤသင်ရိုးညွှန်းတမ်း၏ ဖွဲ့စည်းပုံသည် ဘက်စုံပေါင်းစပ်ထားသော ချဉ်းကပ်မှုပုံစံ (Integrated Approach) ဖြင့် ရေးဆွဲထားသောကြောင့် သင့်လျော်သော ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု၊ လက်တွေ့အသုံးချမှု နှင့် အတွေ့အကြုံတို့ကို အထောက်အကူပေးသည့် သင်ယူမှုဖြစ်စဉ် မှတစ်ဆင့် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ အသိပညာ သင်ကြားရေးနှင့် ပညာရေးဆိုင်ရာ သီအိုရီများကို နားလည်သဘောပေါက်စေခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤသင်ရိုးညွှန်းတမ်းသည် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ အသိပညာများကိုသာ အလေးပေးခြင်းမဟုတ်ဘဲ သက်ဆိုင်ရာ အသက်အရွယ်အုပ်စုအလိုက် သင်ယူမှုအခြေအနေများတွင် အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် စိတ်နေသဘောထားများကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုသင်ကြားတတ်စေရန် လိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် စိတ်နေသဘောထားများကိုလည်း အလေးပေးထားပါသည်။ တတ်ကျွမ်းမှုတစ်ရပ်တွင် ပါဝင်သော အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်သည့် အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ စိတ်နေ သဘောထားများနှင့် ၎င်းတို့ကို ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်ခြင်း စသည်တို့ကို အလေးပေးထား သောကြောင့် ဤသင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို တတ်ကျွမ်းမှု အခြေပြုသင်ရိုးညွှန်းတမ်း (Competency-based Curriculum) ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ တတ်ကျွမ်းမှုအခြေပြု သင်ရိုးညွှန်းတမ်းဆိုသည်မှာ သင်ယူသူကို ဗဟိုပြုပြီး ကျောင်းသားများ၊ ဆရာများနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပြောင်းလဲနေသော လိုအပ်ချက်များနှင့် ဆီလျော်ကိုက်ညီမှုရှိသည်။ အယူအဆသဘောတရားသစ်များကို လေ့လာသင်ယူသည့် အခါတွင်လည်း ၎င်းတို့ကို အသုံးပြုပြီး အောက်ပါအတိုင်း ပြန်လည်သုံးသပ်နိုင်သည်။

- ၁။ သင်ယူခြင်း (မည်သည်ကို မည်သို့သင်ကြားမည်ဟု အစီအစဉ်ချမှတ်ခြင်း)
- ၂။ အသုံးပြုခြင်း (သင်ယူမှုဆိုင်ရာများကို လေ့ကျင့်ခြင်း) နှင့်
- ၃။ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း (မိမိ၏ သင်ကြားမှုပုံစံအား ပြန်လည် ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ခြင်း)

ပညာရေးကောလိပ်တွင် ပညာသင်ယူပြီးမြောက်ပြီးအချိန်တွင်လည်း ပညာရေးကောလိပ် သို့မဟုတ် ကျောင်းသားများသည် အထက်ဖော်ပြပါ သင်ယူ - အသုံးပြု - ပြန်လည်သုံးသပ်မှုသည် စက်ဝန်း

သံသရာ (cycle of learn-apply-reflect) ကို မိမိတို့၏ သင်ကြားပို့ချရာတွင် အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် အနာဂတ်မြန်မာမျိုးဆက်သစ် ကလေးငယ်တို့၏ သင်ယူမှုနှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို ထိရောက်စွာ ပံ့ပိုးကူညီပေးနိုင်ရန် ရည်မှန်းထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပညာရေးကောလိပ်သင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနက ရွေးချယ်ခန့်အပ်ထားသော ပညာရေးကောလိပ်များမှ ဆရာ ဆရာမများ၊ ပညာရေးတက္ကသိုလ်များနှင့် ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသား ဖွံ့ဖြိုးရေးတက္ကသိုလ်တို့မှ တတ်သိပညာရှင်များ ပါဝင်သော သင်ရိုးညွှန်းတမ်းရေးဆွဲရေးအဖွဲ့က ရေးဆွဲပြုစုထားသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာပြည်တွင်းမှ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ နိုင်ငံတကာကျွမ်းကျင်သူများလည်း ပါဝင်ရေးဆွဲကြသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်လုံးကို ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အဆင့်မြင့်ပညာဦးစီးဌာနက အကြံပေးလမ်းညွှန်မှု ပြုပါသည်။

ဤသင်ရိုးညွှန်းတမ်း ပြုစုရေးသားရာတွင် နည်းပညာဆိုင်ရာ အကူအညီများကို ကုလသမဂ္ဂပညာရေး၊ သိပ္ပံနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့အစည်း (ယူနက်စကို- UNESCO) ၏ 'မြန်မာနိုင်ငံ လုပ်ငန်းခွင်အကြံ့ ဆရာအတတ်ပညာ အရည်အသွေးတိုးမြှင့်ရေး (Strengthening Pre-service Teacher Education in Myanmar) စီမံချက်' မှတစ်ဆင့် ထောက်ပံ့ပေးထားသည်။ ဤသင်ရိုးညွှန်းတမ်း ရေးဆွဲရေးအတွက် ဘဏ္ဍာရေးအထောက်အပံ့များကို သြစတြေးလျအစိုးရ၊ ဖင်လန်အစိုးရနှင့် ယူကေအစိုးရများကလည်း ပေးအပ်ထားပါသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ (Japan International Cooperation Agency) အဖွဲ့နှင့်အတူ မူလတန်းအဆင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း ရေးဆွဲရေး အဖွဲ့ကလည်း အခြေခံပညာ မူလတန်းအဆင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအဖွဲ့ (CREATE Project) စီမံချက်မှတစ်ဆင့် မူကြမ်းရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အစဉ်တစိုက် ပံ့ပိုးကူညီခဲ့သည်။

မာတိကာ

- နိဒါန်း: .....က
- မာတိကာ .....ဃ
- ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်ကို မည်သို့ အသုံးပြုရမည်နည်း။ ..... ဝ
- အခန်း ၃။ ပန်းချီ အနုပညာ ၁၁
  - ၃.၁။ ပန်းချီအနုပညာ၏ အခြေခံအကြောင်းအရာများ..... ၁၃
    - ၃.၁.၁။ မူလတန်း ပန်းချီအနုပညာသင်ကြားခြင်း၏ အဆင့်သုံးဆင့် ၁၃
    - ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် မေးခွန်းများ ၁၆
  - ၃.၂။ ပန်းချီ ရေးဆွဲခြင်း: ၁၇
    - ၃.၂.၁။ မြန်မာ့ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်း ၁၇
    - ၃.၂.၂။ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း၏ သင်ပြနည်းဗျူဟာများ ၃၄
    - ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် မေးခွန်းများ..... ၄၈
  - ၃.၃။ လက်မှုပညာ ၄၉
    - ၃.၃.၁။ မြန်မာ့လက်မှုပညာ သမိုင်းကြောင်း ၅၁
    - ၃.၃.၂။ မြန်မာ့လက်မှုပညာအား သင်ကြားခြင်း..... ၅၆
    - ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် မေးခွန်းများ ၆၁
  - ၃.၄။ မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု ၆၂
    - ၃.၄.၁။ မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား ရှင်းပြခြင်း..... ၆၂
    - ၃.၄.၂။ မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား သင်ကြားခြင်း ၇၁
    - ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် မေးခွန်းများ ၇၅
- အခန်းဆုံးအနှစ်ချုပ် ၇၆
  - အဓိကအချက်များ ၇၆
  - အခန်းဆုံး ပြန်လည်သုံးသပ်စဉ်းစားခြင်း ၇၉
  - ဆက်လက်ဖတ်မှတ်စရာများ ၈၁
- အခန်း ၄။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း၏ နည်းလမ်းများ ၈၄
  - ၄.၁။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း ၈၅
    - ၄.၁.၁။ ပန်းချီအနုပညာနှင့် ဂီတအနုပညာ ဘာသာကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း..... ၈၅

ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် မေးခွန်းများ ၉၅

အခန်းဆုံးအနှစ်ချုပ် ၉၆

    အဓိကအချက်များ ၉၆

    အခန်းဆုံး ပြန်လည်သုံးသပ်စဉ်းစားခြင်း ၉၇

    ဆက်လက်ဖတ်မှတ်စရာများ ၉၉

    ခက်ဆစ်အဘိဓာန် ၁၀၀

    ကျမ်းကိုးစာရင်း..... ၁၀၅

နောက်ဆက်တွဲများ..... ၁၁၀

    လက်ကမ်းစာစောင် (၁) မူလတန်းပန်းချီ အနုပညာသင်ကြားခြင်း၏ အဆင့်သုံးဆင့်
         (သင်ခန်းစာ ၃.၁.၁)..... ၁၁၁

    လက်ကမ်းစာစောင် (၂) လုပ်ငန်းပေးစာရွက် (သင်ခန်းစာ ၃.၁.၁)..... ၁၁၉

    လက်ကမ်းစာစောင် (၃) မြန်မာ့အနုပညာသမိုင်း
         (သမိုင်းမတိုင်မီခေတ်မှ ၁၉ ရာစုအထိ)..... ၁၂၀

    လက်ကမ်းစာစောင် (၄) ကလေးများ၏ ပန်းချီလက်ရာ နမူနာများ
         (သင်ခန်းစာ ၃.၂.၂)..... ၁၃၁

    လက်ကမ်းစာစောင် (၅) သင်ယူမှုလုပ်ငန်း ၂ အတွက် ရုပ်ပုံများ
         (သင်ခန်းစာ ၃.၂.၂)..... ၁၃၂

    လက်ကမ်းစာစောင် (၆) သင်ယူမှုလုပ်ငန်း ၂ အတွက် အဖြေများ
         (သင်ခန်းစာ ၃.၂.၂)..... ၁၃၃

    လက်ကမ်းစာစောင် (၇) ကလေးများ၏ ပန်းချီအနုပညာ
         သင်ယူတိုးတက်ပုံအဆင့်ဆင့် ၁၃၅

    လက်ကမ်းစာစောင် (၈) မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်မှုပညာ (သင်ခန်းစာ ၃.၃.၁) ၁၄၃

    လက်ကမ်းစာစောင် (၉) သင်ခန်းစာ ကြည့်ရှုလေ့လာရမည့် လုပ်ငန်းပေးစာရွက်
         (သင်ခန်းစာ ၃.၃.၂)..... ၁၄၉

    လက်ကမ်းစာစောင် (၁၀) ပန်းချီအနုပညာအပေါ်ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု
         (သင်ခန်းစာ ၃.၄.၁) ၁၅၀

    လက်ကမ်းစာစောင် (၁၁) လုပ်ငန်းပေးစာရွက် (သင်ခန်းစာ ၃.၄.၂) ၁၅၂

    လက်ကမ်းစာစောင် (၁၂) လုပ်ငန်းပေးစာရွက် ၂ (သင်ခန်းစာ ၃.၄.၂) ၁၅၃

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃.၁) ပထမတန်း သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက်များနှင့်
စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း ၁၅၅

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃.၂) ဒုတိယတန်း သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက်များနှင့်
စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း ၁၅၆

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃.၃) တတိယတန်း သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက်များနှင့်
စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း ၁၅၇

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃.၄) စတုတ္ထတန်း သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက်များနှင့်
စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း ၁၅၈

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃.၅) ပဉ္စမတန်း သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက်များနှင့်
စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း ၁၅၉

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၄) ပထမတန်း ဂီတအနုပညာဘာသာ၏
စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း ၁၆၀

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၅) ဒုတိယတန်း ပန်းချီအနုပညာဘာသာ၏
စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း ၁၆၃

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၆) စစ်ဆေးအကဲဖြတ် ချဉ်းကပ်နည်းအတွက်
သင်ထောက်ကူသေတ္တာ..... ၁၆၆

ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်ကို မည်သို့ အသုံးပြုရမည်နည်း။

အနုပညာ ကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်ကို မည်သူ အသုံးပြုမည်နည်း။

ပညာရေးကောလိပ် ပထမနှစ် အနုပညာကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်အား အနုပညာဘာသာရပ်ကို သင်ယူရာတွင် အထောက်အကူပြုစေရန် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲထားပါသည်။ ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ် တွင် အနုပညာဘာသာရပ်နှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေခံအချက်အလက်များကို တွေ့ရှိရမည်ဖြစ် သည်။ ထိရောက်စွာ သင်ကြားပို့ချပေးနိုင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆရာကောင်းတစ်ဦးဖြစ်လာစေရေး တွင် လိုအပ်သော အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့်သဘောထားများ ဖွံ့ဖြိုးစေမည့် သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများ နှင့် ဆက်လက်ဆည်းပူးစရာများကိုလည်း ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်တွင် တွေ့ရှိရပါလိမ့်မည်။ သင်သည် ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်ကို စာသင်ခန်းအတွင်း အဓိကဆည်းပူးစရာ စာအုပ်အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ကိုယ်တိုင်လေ့လာဆည်းပူးစရာ စာအုပ်အဖြစ် လည်းကောင်း အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်တွင် ပါဝင်သော အကြောင်းအရာများသည် ကျောင်းသားများ^၁ အတွက် ဟု အမည်တပ်ထားသော်လည်း သင်တို့အား အနုပညာမှ အခြေခံတတ်ကျွမ်းမှုများရအောင် ပံ့ပိုး ကူညီပေးပြီး အနီးကပ်ကြည့်ရှု၊ ထောက်ပံ့ကူညီကြမည့် ဆရာများ^၂အတွက်လည်း ဆည်းပူးစရာ အကြောင်းအရာများဖြစ်ပါသည်။ ဤဘာသာရပ်တစ်ခုလုံးတွင် သင်နှင့်သင်၏ဆရာသည် ဤ ကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်အား သင်ယူရေးကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုပြီး အတူပူးပေါင်းလုပ် ဆောင်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အနုပညာဘာသာရပ်ကို မည်သည့်အချိန်၊ မည်သည့်နေရာတွင် သင်ယူရမည်နည်း။

လေးနှစ်သင်ပညာရေးကောလိပ်တွင် အနုပညာဘာသာရပ်ကို သင်ယူရန် တစ်နှစ်လျှင် စာသင်ချိန် ၂၄ ချိန် လျာထားပါသည်။ သင်ကြားပို့ချမည့်နေရာမှာ သင်တို့၏ ပညာရေးကောလိပ်တွင် ဖြစ် ပါသည်။

^၁ ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားသော ကျောင်းသားများသည် ပညာရေးကောလိပ်ကျောင်းသားများကို ရည်ညွှန်းပါသည်။
^၂ ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားသော ဆရာများသည် ပညာရေးကောလိပ်ဆရာများကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

ပထမနှစ် အနုပညာကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်တွင် မည်သည့်အရာများ ပါဝင်သနည်း။

ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ် ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ပါဝင်သည့်အကြောင်းအရာများသည် လေးနှစ်သင် ပညာရေးကောလိပ် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းပါ အနုပညာသင်ရိုးမာတိကာနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ ရေးဆွဲထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ပညာရေးကောလိပ် ပထမနှစ် အနုပညာဘာသာရပ် ကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်တွင် အောက်ပါ အခန်းများပါဝင်သည်။

- အနုပညာဘာသာရပ်အား မိတ်ဆက်ခြင်း
- ဂီတအနုပညာ
- ပန်းချီ အနုပညာ
- စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း ၏ နည်းလမ်းများ

အခန်းတစ်ခုစီတွင် ပါဝင်သော သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများအား လုပ်ဆောင်ရာတွင် သင်ခန်းစာခေါင်းစဉ် နှင့် ဆိုင်သော အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှု နှင့် သဘောထားများ နက်နဲစွာ တတ်မြောက်ရရှိသွားစေရန် တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် အတန်းဖော်များ၊ အတန်းဆရာနှင့် ပူးပေါင်းပြီး ပါဝင်လုပ်ဆောင်ကြရပါမည်။ အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော မာတိကာအကြောင်းအရာဇယားတွင် အခန်းတစ်ခန်းစီအတွက် မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များနှင့် အချိန်သတ်မှတ်ချက်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

မာတိကာ အကြောင်းအရာ

ဇယား (က)၊ ပထမနှစ်၊ ဒုတိယစာသင်နှစ်ဝက်၊ အနုပညာဘာသာ မာတိကာ အကြောင်းအရာ

အခန်းများ	အခန်းငယ်များ	သင်ခန်းစာများ	မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များ	ဆရာတတ်ကျွမ်းမှုစံ	စာသင်ချိန်
၃။ ပန်းချီအနုပညာ	၃.၁။ ပန်းချီအနုပညာ၏ အခြေခံအကြောင်းအရာများ	၃.၁.၁။ မူလတန်းပန်းချီအနုပညာ သင်ကြားခြင်း၏ အဆင့် သုံးဆင့်	<ul style="list-style-type: none"> ပန်းချီအနုပညာအား မူလတန်းကျောင်းသားများကို သင်ကြားရာတွင် ဆရာများ သိရှိလုပ်ဆောင်ရမည့် အဆင့်သုံးဆင့်ကို ရှင်းပြတတ်မည်။ 	က (၄.၁) က (၅.၁) ခ (၁.၁)	၁
	၃.၂။ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း	၃.၂.၁။ မြန်မာ့ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်း	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာ့ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်းအား ရှင်းပြတတ်မည်။ 	က (၄.၁) က (၅.၁) ခ (၁.၁)	၁
		၃.၂.၂။ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း၏ သင်ပြနည်းဗျူဟာများ	<ul style="list-style-type: none"> ကလေးများ၏ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းသည် ကလေး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု သီအိုရီအရ အသက်အရွယ်အလိုက် မည်သို့တိုးတက်လာသည်ကို ရှင်းပြတတ်မည်။ မူလတန်းသင်ရိုးတွင် အကြံပြုထားသော သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများ၏ နမူနာများကို ပြောကြားတတ်မည်။ 	က (၄.၁) ဂ (၃.၂)	၂
	၃.၃။ လက်မှုပညာ	၃.၃.၁။ မြန်မာ့လက်မှုပညာ သမိုင်းကြောင်း	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာ့လက်မှုပညာ သမိုင်းကြောင်းအား ရှင်းပြတတ်မည်။ 	က (၄.၁) က (၅.၁) ခ (၁.၁)	၁

အခန်းများ	အခန်းငယ်များ	သင်ခန်းစာများ	မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များ	ဆရာတတ်ကျွမ်းမှုစံ	စာသင်ချိန်
		၃.၃.၂။ မြန်မာ့လက်မှုပညာအား သင်ကြားခြင်း	<ul style="list-style-type: none"> • မူလတန်းကျောင်းများတွင် လက်မှုပညာ သင်ကြားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ရှင်းပြတတ်မည်။ • မူလတန်းသင်ရိုးတွင် အကြံပြုထားသော သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများ၏ နမူနာများကို ပြောကြားတတ်မည်။ 	က (၄.၁) က (၅.၁) ခ (၁.၁) ဃ (၂.၁)	၂
	၃.၄။ မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု	၃.၄.၁။ မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား ရှင်းပြခြင်း	<ul style="list-style-type: none"> • မူလတန်းကျောင်းများတွင် ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား သင်ကြားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ရှင်းပြတတ်မည်။ 	က (၄.၁) က (၅.၁) ခ (၁.၁)	၁
		၃.၄.၂။ မြန်မာ့ ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား သင်ကြားခြင်း	<ul style="list-style-type: none"> • မူလတန်းကျောင်းများတွင် ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား သင်ကြားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ရှင်းပြတတ်မည်။ • မူလတန်းသင်ရိုးတွင် အကြံပြုထားသော သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများ၏ နမူနာများကို ပြောကြားတတ်မည်။ 	က (၄.၁) က (၅.၁) ခ (၁.၁) ဃ (၂.၁)	၂

အခန်းများ	အခန်းငယ်များ	သင်ခန်းစာများ	မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များ	ဆရာတတ်ကျွမ်းမှုစံ	စာသင်ချိန်
၄။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း၏နည်းလမ်းများ	၄.၁။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း	၄.၁.၁။ ပန်းချီအနုပညာနှင့် ဂီတ အနုပညာဘာသာကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း	<ul style="list-style-type: none"> • မူလတန်းအဆင့် ဂီတအနုပညာဘာသာတွင် အသုံးပြုရမည့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်းများကို ရှင်းပြတတ်မည်။ • မူလတန်းအဆင့် ပန်းချီအနုပညာဘာသာတွင် အသုံးပြုရမည့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်းများကို ရှင်းပြတတ်မည်။ 	က (၄.၁) က (၅.၁) ခ (၁.၁) ဃ (၂.၁)	၂
စုစုပေါင်း စာသင်ချိန်					၁၂

ဤအတန်းသည် ကျောင်းသားများကို မူလတန်းကျောင်းအဆင့်တွင် မြန်မာ့ရိုးရာကို အခြေခံပြီး ဂီတအနုပညာ (အဆို၊ အက)နှင့် ပန်းချီအနုပညာ (ပန်းချီဆွဲခြင်းနှင့် ဆေးခြယ်ခြင်း) များကို သင်ကြားနိုင်ရန်အတွက် ပြင်ဆင်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ ဤအတန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြောင်းလဲနေသော ရေစီးကြောင်းနှင့်လျော်ညီစွာ အနုပညာများဖန်တီးရာတွင် ကြင်နာသော စိတ်နေသဘောထားများနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများဖြင့် ကောင်းမွန်သောဆရာများဖြစ်လာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဆရာများသည် အခြေခံပညာကျောင်းသားများ မိမိ၏ရိုးရာအနုပညာ၊ ဂီတနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတို့အတွက် အလေးပေးမှုများရရှိစေရန် လုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤအတန်းတွင် အဆို၊ အက၊ အတီး၊ ပန်းချီဆွဲခြင်းနှင့် လက်မှုပညာများပါဝင်ပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် ကျောင်းသားများ အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ တာဝန်ယူသော အပြုအမူများကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း နှင့် အနုပညာကို သိမြင်ခံစားခြင်း စသည်တို့ကို လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ကျောင်းသားများ ကျောင်းတွင် ပျော်ရွှင်မှုများရရှိစေရန် ကူညီထောက်ပံ့ပေးမည်ဖြစ်သည်။ ပညာရေးကောလိပ် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းအညွှန်းဘောင်အား ကိုးကားပြီး ပထမနှစ်နှင့်ဒုတိယနှစ်ကျောင်းသားများသည် အနုပညာ၏ အခြေခံအသိပညာများနှင့် အနုပညာသင်ကြားခြင်း၏ သင်နည်းပေအဆိုင်ရာ အသိပညာများ တိုးတက်လာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ တတိယနှစ်နှင့် စတုတ္ထနှစ်တွင် အနုပညာဘာသာရပ်

အသိပညာကို ပိုမိုနက်နက်နဲနဲ နားလည်သဘောပေါက်ရန် ထပ်မံသင်ယူရမည် ဖြစ်ပြီး မူလတန်း အနုပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ ညွှန်ကြားချက်နှင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုများကို ပိုမိုပြီး စနစ်တကျ နားလည်သဘောပေါက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်ပါ အကြောင်းအရာများသည် မြန်မာနိုင်ငံ ဆရာအတတ်ပညာ တတ်ကျွမ်းမှုစံအညွှန်းဘောင်ကို အခြေခံပြီး မိမိတို့အနေဖြင့် မည်သည့်အရာများကို သိရှိသင့်သည်နှင့် စာသင်ခန်းတွင် မည်သို့လုပ်ဆောင်နိုင်သည် စသည့် မျှော်မှန်းချက်များပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။ အနုပညာဘာသာရပ်၏ ဆရာများအတွက် အဓိက တတ်ကျွမ်းမှုများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

ဇယား ၁။ အနုပညာ ဘာသာရပ်၊ ဆရာများအတွက် အဓိက တတ်ကျွမ်းမှုစံသတ်မှတ်ချက်များ

တတ်ကျွမ်းမှု စံသတ်မှတ်ချက်	အနိမ့်ဆုံးလိုအပ်ချက်	အညွှန်းကိန်း
(က-၄) သင်ရိုးညွှန်းတမ်းအကြောင်း သိသည်။	(က)(၄.၁) အခြေခံပညာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် သင်ရိုးဖွဲ့စည်းပုံ၊ အကြောင်းအရာနှင့် မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များကို နားလည်သဘောပေါက်ကြောင်း ပြသသည်။	(က)(၄.၁.၂) သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၏ လိုအပ်ချက်များကို ထင်ဟပ်စဉ်းစားပြီး ဆီလျော်သော သင်ကြား၊ သင်ယူမှု လုပ်ငန်းများနှင့် သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ ပါဝင်သော သင်ပြမှုပုံစံများကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲသည်။ (က)(၄.၁.၃) မူလတန်းသင်ရိုးညွှန်းတမ်း၏ စစ်ဆေး အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာမှုများကို ဖော်ပြသည်။
(က-၅) ဘာသာရပ် အကြောင်းအရာကို သိသည်။	(က)(၅.၁) အတန်း(အဆင့်) တစ်ခုခုတွင် သင်ကြားရန် တာဝန်ပေးအပ်ထားသော ဘာသာရပ် အကြောင်းအရာကို နားလည်သဘောပေါက်ကြောင်း ပြသသည်။	(က)(၅.၁.၁) အတန်းအဆင့်များ အလိုက်သင်ကြားသော ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ အဓိက အသိပညာများ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ နည်းလမ်းများနှင့် အသုံးချမှုများကို ဖော်ပြသည်။
(ခ-၁) သင်ကြားမှု နည်းဗျူဟာ အမျိုးမျိုးကို အသုံးပြု၍ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း အကြောင်းအရာကို သင်ကြားသည်။	(ခ)(၁.၁) ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ အသိပညာ၊ အကြောင်းအရာများကို ရှင်းလင်းစွာနှင့် ကလေးများ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ရှိအောင် သင်ကြားနိုင်စွမ်းရှိကြောင်း ပြသည်။	(ခ)(၁.၁.၁) ရည်မှန်းထားသည့် သင်ယူမှုရလဒ်များနှင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းပါ အကြောင်းအရာများကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှင်းပြသည်။

တတ်ကျွမ်းမှု စံသတ်မှတ်ချက်	အနိမ့်ဆုံးလိုအပ်ချက်	အညွှန်းကိန်း
(ခ-၂) ကျောင်းသားများ၏ သင်ယူမှုကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း၊ လေ့လာကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း	(ခ)(၂.၁) ကျောင်းသား၏ သင်ယူမှုကို လေ့လာကြီးကြပ်တည့်မတ်ပေးရန်နှင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်နိုင်ရန် စွမ်းရည်များကို ပြသသည်။	(ခ) (၂.၁.၂) သင်ခန်းစာများ ပြင်ဆင်ရန် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း မှရရှိလာသော သတင်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြုသည်။
(ဂ-၃) ကျောင်းသားအားလုံး ပညာရေးအရည်အသွေး မြင့်မားစေရန်နှင့် ပညာသင်ယူခွင့် မျှတမှုရှိစေရန် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်သည်။	(ဂ)(၃.၁) ကျောင်းသားတစ်ဦးချင်းစီ၏ ပညာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို အလေးအနက်ထားကြောင်း နှင့် ကျောင်းသားများအား ဘက်လိုက်မှုကင်းကင်း၊ မျှတစွာ ပြုမူဆက်ဆံကြောင်း ပြသသည်။	(ဂ)(၃.၁.၁) ကျောင်းသားတစ်ဦးချင်းစီရှိ စွမ်းဆောင်ရည် အလိုက် ပြုစုပျိုးထောင်ရန် တာဝန်ယူခြင်းနှင့် ကလေးတိုင်း၏ ပညာရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုကြောင်းပြသည်။
	(ဂ)(၃.၂) ကျောင်းသားများ၏ မတူကွဲပြားသော ခြားနားချက်များကို လေးစားပြီး ကျောင်းသားအားလုံး မိမိတို့၏စွမ်းရည်အလိုက် သင်ယူနိုင်သည်ဟုသောယုံကြည်မှု သဘောထားကို ဖော်ပြသည်။	(ဂ)(၃.၂.၁) သင်ခန်းစာအကြောင်းအရာများ၊ သင်ယူမှု လုပ်ငန်းများတွင် ကျောင်းသားများ အားလုံးပါဝင်ခွင့်ရရှိရန်၊ ဆရာနှင့် အပြန်အလှန် ပြောဆိုဆက်သွယ်ခွင့်ရရှိရန် စာသင်ခန်းကို ဖွဲ့စည်းသည်။

တတ်ကျွမ်းမှု စံသတ်မှတ်ချက်	အနိမ့်ဆုံးလိုအပ်ချက်	အညွှန်းကိန်း
(ဃ-၂) သင်ကြားရေး လက်တွေ့ ကျင့်သုံးမှုများ တိုးတက် မြင့်မားရေးအတွက် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည်။	(ဃ)(၂.၁) အခြားဆရာများထံမှ သင်ယူခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သင်ကြားရေး အတတ်ပညာဆိုင်ရာ စွမ်းရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အခွင့်အလမ်းများ အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ မိမိ၏လက်တွေ့ သင်ကြားမှုများကိုတိုးတက်စေသည်။	(ဃ)(၂.၁.၁) လေ့လာကြီးကြပ်သူများ၊ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များနှင့် လက်တွေ့သင်ကြားမှုများကို ဆွေးနွေးသည်။ အပြုသဘောဆောင်သော သုံးသပ်အကြံပြုချက်များကို စိတ်ဆန္ဒထက်သန်စွာ လက်ခံရယူသည်။
		(ဃ)(၂.၁.၂) ဆရာတစ်ယောက်အနေဖြင့် မိမိ၏ ဆရာအတတ်ပညာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် ရည်မှန်းချက်ချမှတ်ဆောင်ရွက်သည်။
		(ဃ)(၂.၁.၄) အသိအမှတ်ပြုထားသော ဆရာအတတ်ပညာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကျောင်းအုပ်စုများက ဆောင်ရွက်သည့် ဆရာအတတ်ပညာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်သည်။

ရင်းမြစ် ။ မြန်မာနိုင်ငံ ဆရာများအတွက် တတ်ကျွမ်းမှု စံသတ်မှတ်ချက် အညွှန်းဘောင် (TCSF)၊ လုပ်ငန်းခွင်၌ စတင်တာဝန် ထမ်းဆောင်သော ဆရာများ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာမူကြမ်း ၃.၂ (၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ မေလ) (စာ. ၃၀ -၃၆)

ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်ကို မည်သို့အသုံးပြုမည်နည်း။

ဤကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်ကို မိမိကိုယ်တိုင် သင်ယူလေ့လာနိုင်ရန်နှင့် စာသင်ခန်းအတွင်း ဆရာ ကူညီပံ့ပိုးပေးသော သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများတွင် ကိုးကားရန် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ကျောင်းသားကိုင် စာအုပ်၏ အခန်းတစ်ခန်းစီကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့စည်းထားသည်။

မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များ။ သင်ယူမှုရလဒ်များကို အခန်းတစ်ခန်းနှင့် သင်ခန်းစာတစ်ခုချင်းစီ၏ အစတွင် ဖော်ပြထားသည်။ မျှော်မှန်းထားသော ရလဒ်များသည် သင်ခန်းစာတစ်ခုနှင့် အခန်းတစ်ခုသင်ယူပြီးစီးသည့်အချိန်တွင် မည်သည်တို့ကို သိသင့်သည်နှင့် မည်သည်တို့ကို လုပ်နိုင်စွမ်းရှိလာမည် ဆိုသည်ကို ညွှန်ပြသည်။

သင်ယူရမည့် အကြောင်းအရာများ။ အခန်းတစ်ခန်းစီတွင် သင်ယူရမည့် အကြောင်းအရာများကို အခန်းငယ်များနှင့် သင်ခန်းစာများအဖြစ် ပိုင်း၍ ဖော်ပြသည်။ ၎င်းတို့တွင် အရေးပါသည့် ဘာသာရပ် အကြောင်းအရာများ ခြုံငုံပါဝင်သည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများ။ ကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်တွင် ပါဝင်သော သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများသည် ခေါင်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ သင်တို့တစ်ဦးချင်း သင်ယူရရှိလိုက်သော အသိပညာနှင့် နားလည်သဘောပေါက်မှုအပေါ် ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာစွဲမြဲသွားရန် ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ သင်တို့၏ဆရာကလည်း စာသင်ခန်းအတွင်း သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးကူညီပေးမည်ဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်းများသည် တစ်ဦးချင်း၊ နှစ်ဦးတစ်တွဲ၊ အုပ်စုငယ်ဖွဲ့၊ တစ်တန်းလုံးပါဝင်သော လုပ်ငန်းများဖြစ်နိုင်သည်။ သင်ယူမှုလုပ်ငန်းအားလုံးသည် သင်ခန်းစာ၏ မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်အောင်မြင်ပေါက်မြောက်စေရန်အတွက် ရည်ရွယ်ပြီး ရေးဆွဲထားသော လုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည်။

ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန်မေးခွန်းများ။ ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် မေးခွန်းများကို အခန်းတွင် ပါဝင်သော အကြောင်းအရာများအပေါ် သင်တို့၏နားလည်မှုကို စစ်ဆေးရန် သို့မဟုတ် စာမေးပွဲ ဖြေဆိုရာတွင် အထောက်အကူပြုရန် လေ့လာနိုင်သည်။

အခန်းဆုံးအနှစ်ချုပ်။ အခန်းတစ်ခုလုံးကို အကျဉ်းချုပ်ပြီး တင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ အဓိကအချက်များကို အသိပေးဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

အခန်းဆုံးပြန်လည်သုံးသပ်စဉ်းစားခြင်း။ သင်တို့၏ သင်ယူမှုများကို မှတ်မိရန်၊ အသုံးပြုရန်၊ အခြားဘာသာရပ် သင်ယူမှုနယ်ပယ်များ၊ နေ့စဉ်ဘဝများနှင့် ဆက်စပ်ကြည့်ရန် တမင်အချိန်ယူစဉ်းစားရန် သို့မဟုတ် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

ဆက်လက်ဖတ်မှတ်စရာများ။ သက်ဆိုင်သောအခန်းများအလိုက် ဖတ်စရာထပ်ဆောင်းရင်းမြစ်များနှင့်ပတ်သက်သော အကြံပြုချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ သင်ခန်းစာခေါင်းစဉ်နှင့်စပ်လျဉ်းပြီး သင်ကိုယ်တိုင် ပိုမို သိရှိနားလည်ရန်အတွက် ဤရင်းမြစ်များကို အသုံးပြုနိုင်သည် (သို့မဟုတ်) ကျောင်းသားများကို ဤရင်းမြစ်များအား စာကြည့်တိုက်၊ အင်တာနက် (သို့မဟုတ်) ပညာရေးကောလိပ်၏ အွန်လိုင်းစာကြည့်တိုက်တွင် ရှာဖွေရန် တွန်းအားပေးပါသည်။

ကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်၏ နောက်ဆုံးတွင် **ခက်ဆစ်အဘိဓာန်** ပါရှိသည်။ ကျောင်းသားကိုင်စာအုပ် တစ်အုပ်တွင် သင်တို့အတွက် အသစ်အဆန်းဖြစ်နိုင်သော စာလုံးများ၊ ဝေါဟာရများကို အက္ခရာစဉ် အလိုက် အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းချက်နှင့်တကွ ဖော်ပြထားသည်။ ကျောင်းသားကိုင်စာအုပ် တစ်အုပ် လုံးတွင် အသုံးပြုခဲ့သော **ကျမ်းကိုးစာရင်း**ကို မူလရင်းမြစ်များနှင့်တကွ ဖော်ပြထားကြောင်း တွေ့ရပါလိမ့်မည်။

ဤဘာသာရပ်ကိုသင်ယူရန် သင်တို့၏ဆရာက ပံ့ပိုးကူညီပေးပါလိမ့်မည်။ အကယ်၍ သင် နားမလည်သော အကြောင်းအရာရှိပါက သင်တို့၏ ဆရာကိုမေးရန် သို့မဟုတ် အတန်းဖော်များကိုမေးရန် သတိရပါ။ ပညာရေးကောလိပ် ကျောင်းသားတစ်ဦးအနေဖြင့် ပညာရေးကောလိပ်၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် သင်ယူမှု ဝန်းကျင်တွင် ရွယ်တူအဖော်များနှင့် ဆရာ၏လမ်းညွှန်မှုဖြင့် သင်ကြားမှု အရည်အသွေးများကို ရယူရန်ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း

၃

ပန်းချီ အနုပညာ

အနုပညာဘာသာ၏ ဒုတိယနှစ်ဝက် ပထမအခန်းတွင် ပန်းချီအနုပညာသင်ကြားရာတွင် အသုံးပြုရမည့် အဆင့်သုံးဆင့်ဖြစ်သည့် မိတ်ဆက်ခြင်း၊ ဖန်တီးလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း စသည့် အကြောင်းအရာများကို ဦးစွာ မိတ်ဆက်သင်ကြားမည်ဖြစ်သည်။ ကျောင်းသားများသည် မိမိတို့ ဆရာများဖြစ်လာပါက အသုံးပြုရမည့် ရင်းမြစ်များဖြစ်သည့် မူလတန်းကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်နှင့် ဆရာလမ်းညွှန်များကို ကိုယ်တိုင်ဆက်စပ်သင်ယူရမည့် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဤအခန်းတွင် ပန်းချီဆွဲခြင်း၏ နယ်ပယ်များ၊ မြန်မာ့ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်းများနှင့် မူလတန်းအဆင့် ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း၏ သင်ကြားရေးနည်းဗျူဟာများစသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာ့ရိုးရာလက်မှုပညာများကို မိတ်ဆက်သင်ကြားမည်ဖြစ်ပြီး ကျောင်းသားများသည် မြန်မာ့လက်မှုပညာဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်းများနှင့် လက်မှုပညာကို မူလတန်းကျောင်းသားများအား အဘယ်ကြောင့် သင်ကြားရသည် စသည့် အကြောင်းအရင်းများကို လေ့လာနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဤစာသင်နှစ်၏ နောက်ဆုံးအခန်းငယ်တွင် ပန်းချီအနုပညာ၏ တတိယ နယ်ပယ်ဖြစ်သော ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု အကြောင်းအရာများ ပါဝင်မည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ရိုးရာပန်းချီအနုပညာရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု၏ အရေးပါမှုများကို နားလည်သဘောပေါက်မည်ဖြစ်ပြီး မိမိကိုယ်တိုင် အနုပညာကို သိမြင်ခံစားမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေရန် အားပေးတိုက်တွန်းမည်ဖြစ်သည်။ သင်ခန်းစာများအားလုံးကို ဘာသာရပ်အကြောင်းအရာများ၊ သင်ယူမှုရလဒ်များနှင့် ပထမတန်းနှင့် ဒုတိယတန်း ပန်းချီအနုပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်းပါ သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများဖြင့် ဆက်စပ်သင်ယူရမည် ဖြစ်သည်။

မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များ

ဤအခန်းကို သင်ယူပြီးချိန်တွင် သင်သည်

- ပန်းချီအနုပညာအား မူလတန်းကျောင်းသားများကို သင်ကြားရာတွင် ဆရာများ သိရှိလုပ်ဆောင်ရမည့် အဆင့်သုံးဆင့်ကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- မြန်မာ့ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်းအား ရှင်းပြတတ်မည်။
- ကလေးများ၏ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းသည် ကလေး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု သီအိုရီအရ အသက်အရွယ်အလိုက် မည်သို့တိုးတက်လာသည်ကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- မြန်မာ့ လက်မှုပညာ သမိုင်းကြောင်းအား ရှင်းပြတတ်မည်။
- မူလတန်းကျောင်းများတွင် လက်မှုပညာ သင်ကြားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- မူလတန်းကျောင်းများတွင် ပန်းချီအနုပညာအား ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု သင်ကြားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- မူလတန်းသင်ရိုးတွင် အကြံပြုထားသော သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများ၏ နမူနာများကို ပြောကြားတတ်မည်။

၃.၁။ ပန်းချီအနုပညာ၏

အခြေခံအကြောင်းအရာများ

ဤအခန်းငယ်သည် ပန်းချီအနုပညာ သင်ခန်းစာများ သင်ကြားခြင်း၏ အဆင့်သုံးဆင့် အကြောင်း အရာနှင့် မိမိအနေဖြင့် သင်ခန်းစာများ ပြင်ဆင်သောအခါ ထိုအဆင့်များအား အဘယ်ကြောင့် ဂရုတစိုက်ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ကို မိတ်ဆက်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအဆင့်များသည် ကျောင်းသားများကို ထိရောက်သော သင်ခန်းစာများအား စီစဉ်သင်ကြားနိုင်ရန်နှင့် မိမိ၏ မူလတန်း ကျောင်းသားများသည် စနစ်တကျ တက်ကြွစွာသင်ယူနေသည်ကို သေချာစေရန် ကူညီထောက်ပံ့ ပေးမည်။ ထိုအဆင့်သုံးဆင့်၏ ဖြစ်စဉ်များသည် ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်း၊ တီထွင်ဖန်တီးခြင်းစသည့် အဓိကကျွမ်းကျင်မှုများ ရရှိအောင် ကူညီထောက်ပံ့ပေးမည် ဖြစ်သည်။

၃.၁.၁။

မူလတန်း ပန်းချီအနုပညာသင်ကြားခြင်း၏ အဆင့်သုံးဆင့်

မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်

ဤသင်ခန်းစာကို သင်ယူပြီးချိန်တွင် သင်သည်

- ပန်းချီအနုပညာအား မူလတန်းကျောင်းသားများကို သင်ကြားရာတွင် ဆရာများ သိရှိ လုပ်ဆောင်ရမည့် အဆင့်သုံးဆင့်ကို ရှင်းပြတတ်မည်။

ပန်းချီအနုပညာ ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

ပန်းချီအနုပညာဆိုသည်မှာ လူသားများအတွက် ပန်းချီဆွဲခြင်း၊ ဆေးခြယ်ခြင်းနှင့် ဓာတ်ပုံများ စသည်တို့ကိုကြည့်ရှုသည့် အနုပညာဖြစ်သည်။ ပန်းချီဟူသော စကားလုံးသည် အကျိုး သက်ရောက်မှု ဖြစ်ပေါ်စေသည်နှင့် ဆက်စပ်နေပြီး ပန်းချီအနုပညာသည် စိတ်ခံစားမှုအား အလေးပေးသည့် ဘာသာရပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။

မူလတန်းကျောင်းများတွင် ပန်းချီအနုပညာအား သင်ယူခြင်းသည် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ အရောင်နှင့် ပုံသဏ္ဍာန်များဖြင့် ပုံဖော်ဖန်တီးခြင်းမှတစ်ဆင့် ကျောင်းသားများ၏ အခြေခံ ပုံဆွဲ ကျွမ်းကျင်မှုများတိုးတက်လာရန် ကူညီပေးမည်။ ထိုသို့ ကူညီပေးခြင်းအားဖြင့် ကျောင်းသားများ သည် အရာဝတ္ထုများနှင့် ၎င်းတို့၏ အရောင်၊ ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို စိတ်ကူး ပုံဖော်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အနုပညာများ ဖန်တီးခြင်းသည် တီထွင်ဖန်တီးနိုင်သည့် စွမ်းရည်များကို မြှင့်တင်ပေးမည်ဖြစ်ပြီး မိမိနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာယဉ်ကျေးမှုများကို သိမြင်ခံစားမှုများ တိုးပွားလာအောင် နှိုးဆွပေးမည် ဖြစ်သည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၁)

ဆရာက ယေဘုယျအားဖြင့် ပန်းချီအနုပညာအား မည်မျှသိရှိကြောင်းနှင့် မိမိပန်းချီအနုပညာ သင်ယူခြင်း၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံများကို ပြောကြားစေမည်ဖြစ်သည်။

မူလတန်း ပန်းချီအနုပညာ သင်ကြားခြင်း၏ အဆင့်သုံးဆင့်

မူလတန်း ပန်းချီအနုပညာ သင်ခန်းစာများအား သင်ကြားရန် အဆင့်သုံးဆင့်ရှိပြီး ထိုအဆင့်သုံးဆင့် ၏ သင်ကြားသင်ယူမှုဖြစ်စဉ်များတွင် ကလေးဗဟိုပြု သင်ကြားမှုနှင့် သင်ယူမှုချဉ်းကပ်နည်းများအား ပေါင်းစပ်သင်ကြားရမည် ဖြစ်သည်။ ဤသင်ခန်းစာ ပြင်ဆင်ခြင်းအတွက် လက်ကမ်းစာစောင် (၁) ပန်းချီအနုပညာသင်ကြားခြင်း၏ အဆင့်သုံးဆင့်အား ဖတ်ရှုပါ။

ကိုယ်တိုင် လေ့လာသင်ယူခြင်း

သင်ကြားခြင်းအဆင့်သုံးဆင့်အားမှတ်မိပါသလား။ ၎င်းအဆင့်သုံးဆင့်အားအနှစ်ချုပ်နိုင်ပါသလား။
မိမိအနေဖြင့် သင်ကြားသောအခါ ၎င်းအဆင့်သုံးဆင့်သည် အဘယ်ကြောင့် အသုံးဝင်မည်ဟု
ထင်မြင်ပါသနည်း။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၂)

ဆရာက ကျောင်းသားများအား သင်ခန်းစာတစ်ခု၏ အဆင့်သုံးဆင့်အား မိမိစကားလုံးများဖြင့်
ရှင်းပြစေမည် ဖြစ်သည်။ အဆင့် တစ်ဆင့်စီတွင် ဆရာက မည်သည်တို့ကို လုပ်ဆောင်ရမည်နည်း။
ကျောင်းသားများက မည်သည်တို့ကို လုပ်ဆောင်ရမည်နည်း။

ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူခြင်းအား စဉ်းစားပါ။ မိမိ၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် သင်ကြားနည်း
အဆင့်သုံးဆင့်အကြား မည်သည့် တူညီမှုများနှင့် ကွဲပြားခြားနားမှုများရှိသနည်း။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၃)

အုပ်စုငယ်အတွင်းတွင် အောက်ဖော်ပြပါ သင်ခန်းစာများမှ တစ်ခုအတွက် အဆင့်သုံးဆင့်အား
ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပါ။

- (က) အုပ်စု (က) - ပထမတန်း - အခန်း ၂၊ သင်ခန်းစာ (၂.၂)၊ စက္ကူဖြင့်ထပ်ကာ ရေးခြစ်ခြင်း။^၃
- (ခ) အုပ်စု (ခ) - ဒုတိယတန်း - အခန်း ၄၊ သင်ခန်းစာ (၃)၊ သစ်ရွက်များဖြင့် အဆင်တန်ဆာ
အမျိုးမျိုးပြုလုပ်ခြင်း။
- (ဂ) အုပ်စု (ဂ) - ဒုတိယတန်း - အခန်း ၅၊ သင်ခန်းစာ (၁)၊ မြန်မာ့ ပန်းပွတ်ပညာကို
လေ့လာခြင်း။

^၃ ပထမတန်း ဆရာလမ်းညွှန်တွင် စက္ကူဖြင့်ထပ်ကာ ရေးခြစ်ခြင်း စကားလုံးကို အသုံးမပြုထားပါ။ သို့သော် ရေးဆွဲရမည့် နည်းလမ်းကို စက္ကူဖြင့်
ထပ်ကာ ရေးခြစ်ခြင်းဟုခေါ်ဆိုသည်။ ထိုအရာကို ပွတ်တိုက်ခြင်းဟု သိရှိကြပြီး စက္ကူကိုရေးဆွဲမည့်အရာ၏ မျက်နှာပြင်တွင်ထားရှိပြီး ခဲတံ
သို့မဟုတ် ရောင်စုံခဲတံကိုအသုံးပြုပြီး စက္ကူပေါ်တွင် ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်သည်။ ရေးဆွဲသည့် မျက်နှာပြင်သည် စက္ကူပေါ်တွင် ပုံပေါ်လာမည်ဖြစ်သည်။

ဆရာများသည် အုပ်စုများကို တာဝန်ပေးအပ်မည်ဖြစ်သည်။ မိမိတို့ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမည့် သင်ခန်းစာအတွက် ဆရာလမ်းညွှန်အား ဖတ်ရှုရန် အချိန် ၁၀ မိနစ် ရရှိမည်ဖြစ်ပြီး ထိုအဆင့် သုံးဆင့်သည် မည်သည့်နေရာတွင် သိသာထင်ရှားသည်ကို ဆွေးနွေးပါ။

ထို့နောက် လက်ကမ်းစာစောင် (၂) လုပ်ငန်းပေးစာရွက်အား ဖြည့်စွက်ပါ။ ဆရာလမ်းညွှန်မှ ကူးချခြင်း မပြုလုပ်ပါနှင့်။ မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်စကားလုံးများဖြင့် သင်ခန်းစာ၏ ထိုအဆင့်သုံးဆင့်မှ တစ်ဆင့်စီတွင် မည်သို့ဖြစ်ပေါ်သည်ကို မှတ်သားပါ။

 ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် မေးခွန်းများ

၁။ ပန်းချီအနုပညာ သင်ခန်းစာတွင် လက်တွေ့ညွှန်ကြားချက်များ ပေးနိုင်ရန် အထိရောက်ဆုံး နည်းလမ်းမှာ အဘယ်နည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

၂။ ဆရာက တီထွင်ဖန်တီးမှုများ ဖြစ်ပေါ်အောင် မည်သို့ကူညီတိုက်တွန်းပေးနိုင်သနည်း။

၃။ လက်တွေ့ပန်းချီအနုပညာ သင်ခန်းစာ၏ အဆုံးတွင် ကျောင်းသားများအား မည်သည့် ညွှန်ကြားချက်များ ပေးသင့်ပါသနည်း။

၃.၂။ ပန်းချီ ရေးဆွဲခြင်း

ဤအခန်းငယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း၏ သမိုင်းကြောင်းဆိုင်ရာ နောက်ခံအသိပညာများ ကျွမ်းကျင်စေရန် သင်ကြားခြင်းဖြစ်ပြီး မူလတန်းကျောင်းသားများကို ကလေးများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အဆင့်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ပန်းချီဆွဲရာတွင် ကူညီနိုင်ရန်အတွက် သင်ယူမှုလုပ်ငန်း အချို့အား မိတ်ဆက်သင်ကြားမည်ဖြစ်သည်။ မိမိ၏ ပန်းချီဆွဲခြင်းစွမ်းရည်များ တိုးတက်စေရန်အတွက် ကိုယ်တိုင်လေ့လာသင်ယူရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များလည်း ပါဝင်ပါသည်။

ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း ဆိုသည်မှာ ဘောပင်၊ ခဲတံ၊ ရောင်စုံခဲတံ သို့မဟုတ် မီးသွေးအပိုင်းအစ စသည် တို့ကို အသုံးပြု၍ မျဉ်းများဖြင့် အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ပုံဖော်ရေးဆွဲသော အနုပညာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းသည် ဆေးခြယ်ခြင်းနှင့် ကွဲပြားခြားနားသည်မှာ တိကျသောပုံသဏ္ဍာန် များ ဖန်တီးနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

မျဉ်းကြောင်းအမျိုးမျိုးနှင့် ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးအားအသုံးပြုပြီး ရေးဆွဲခြင်းဖြင့် လူတစ်ဦး၏ အတွေးအခေါ်များကို အရာဝတ္ထု၊ တောတောင်ရေမြေရှုခင်း၊ ပန်းပွင့်၊ သစ်ပင်စသည့် အရာများအဖြစ် ပြောင်းလဲအောင် ပြုလုပ်နိုင်သည်။

၃.၂.၁။ မြန်မာ့ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်း

မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်

ဤသင်ခန်းစာကို သင်ယူပြီးချိန်တွင် သင်သည်

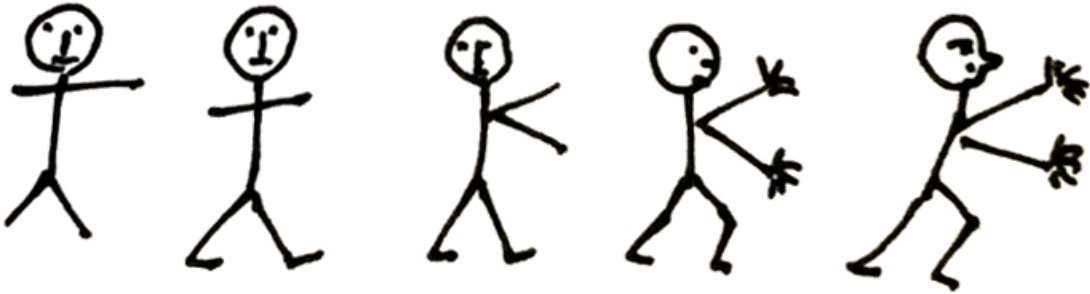
- မြန်မာ့ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်းအား ရှင်းပြတတ်မည်။

ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းသည် အလွန်ရှေးကျလွန်းလှသဖြင့် လူသားသမိုင်း စတင်စဉ်ကတည်းက ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု လက်တွေ့ကျကျ ပြောနိုင်သည်။ စတင်ရေးဆွဲသည့်နှစ်ကို တိကျစွာ ဖော်ပြရန် ခက်ခဲသော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် နှစ်ပေါင်း ၅၀,၀၀၀ ခန့်မှ စတင်ခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်း နိုင်သည်။ သို့သော်လည်း ဖုန်မှုန့်များပေါ်တွင် ရေးဆွဲထားသော အမှတ်အသားများ၊ ကျောင်းများ၊ အိမ်များ၏ နံရံများပေါ်တွင် လူပုံသဏ္ဍာန် အမှတ်အသားများကို အခြေခံပြီး ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းသည် အလွန်ရှေးကျခဲ့သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းသည် အတွင်းစိတ်ကို ကျေနပ်အားရမှု များ၊ ပျော်ရွှင်မှုများပေးနိုင်သည်။^၄

အစောပိုင်းကာလ ပန်းချီဆွဲရာတွင် အနည်းငယ်သော အရောင်များကိုသာ အသုံးပြုကာ ကမ္ဘာ့ မြေကြီးပေါ်တွင် ရိုးရှင်းစွာ ရေးခြစ်မှုများသည် အလွန်ကျေနပ်အားရဖွယ်ဖြစ်ပြီး လူများနှင့် ပတ်ဝန်း ကျင်များကို သရုပ်ဖော်ရေးဆွဲကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဆေးခြယ်ခြင်းနှင့် ရုပ်လုံးရုပ်ကြွထုဆစ်ခြင်းများ ကောင်းစွာမဖွံ့ဖြိုးမီပန်းချီဆွဲခြင်းသည် ပိရမစ်များ၊ ရွှေနန်းတော်၊ အထိမ်းအမှတ်ကျောက်တိုင်များနှင့် အောက်မေ့ဖွယ်ရာ အဆောက်အအုံများအတွက် အဓိက အရေးပါသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

အစောပိုင်းပန်းချီရေးဆွဲမှုသည် ရိုးရှင်းသော မျဉ်းပုံစံများနှင့် အရာဝတ္ထုများ၏ ကောက်ကြောင်းများ ကို ရေးဆွဲခံစားကြသည်။ ကျောက်ခေတ်လူသားများသည် ၎င်းတို့၏ ရုပ်ပုံများကို ကလေးများ ပန်းချီရေးဆွဲသကဲ့သို့ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ခြေထောက်များကို အင်္ဂလိပ်စာလုံး Y ပြောင်းပြန်အနေအထား၊ လက်များကို မျဉ်းဖြောင့်နှင့် ဦးခေါင်းကို စက်ဝိုင်းပုံစံများဖြင့် ရေးဆွဲပုံဖော်ကြသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ တစ်ဝက်၊ ကောက်ကြောင်းတစ်ဝက် ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်သည်။ ကလေးတစ်ဦးသည် ပထမဦးစွာ ပုံစံဆွဲလျှင် လှုပ်ရှားမှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုမပြုဘဲ ရေးဆွဲသော်လည်း များမကြာမီတွင် ခန္ဓာကိုယ်၊ ခြေ၊ လက်များကို တစ်သမတ်တည်း မျက်နှာမူကာ ရေးဆွဲခြင်းထက် လှုပ်ရှားမှုများ၏ အနေအထားများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ရေးဆွဲလာနိုင်ကြသည်။ အောက်ဖော်ပြပါပုံတွင် ပုံဆွဲခြင်း၏ အဓိကအရေးပါသော အစောပိုင်း အမြင်ဖြစ်သော အချက်သုံးချက်ဖြစ်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ကောက်ကြောင်းနှင့် လှုပ်ရှားမှုတို့ကို တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

^၄ Encyclopaedia Britannica၊ အတွဲ ၇၊ ၁၉

ပုံ ၃.၁။ အခြေခံကောက်ကြောင်းမှ လှုပ်ရှားမှုအနေအထားသို့ တိုးတက်လာမှုအား ဖော်ပြနေသော ကလေး၏ ပန်းချီလက်ရာ

လူပုံအား အောင်မြင်စွာ ရေးဆွဲနိုင်ရန်အတွက် ပန်းချီအနုပညာရှင်များသည် လူသားများ၏ အခြေခံ အရိုးဖွဲ့စည်းပုံအား ပထမဦးစွာ လေ့လာရမည်ဖြစ်သည်။ ပန်းချီအနုပညာရှင်များသည် လူသားများ ၏ ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်း အရွယ်အစားများနှင့် လှုပ်ရှားမှု ပုံသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးတို့၏ အသိသညာ များကို ကျွမ်းကျင်စွာသိရှိရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း လူသားများတွင် ဖွဲ့စည်းပုံရှိသကဲ့သို့ အပင်များတွင်လည်း အကိုင်းအခက်များနှင့်သီးခြားထင်ရှားသော လက္ခဏာများရှိပြီး အခြား တိရစ္ဆာန်များ၊ ပန်းများနှင့် ငှက်များတွင်လည်း ထိုနည်းတူစွာပင်ဖြစ်သည်။ ကျောက်တုံးများကိုမူ အသေးစိတ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ရင်းမြစ်များကို နားလည်သိရှိရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့မဟုတ်ပါက မှန်ကန်သော ဖွဲ့စည်းပုံအား ဖော်ပြနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ မှန်ကန်သော ဖွဲ့စည်းပုံ နှင့် ပုံသဏ္ဍာန်များကို မသိရှိပါက ပုံဆွဲခြင်းသည် ဆွဲဆောင်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ပန်းချီ ဆရာများသည် မှန်ကန်သောပုံသဏ္ဍာန်များကို မည်သို့ဖွဲ့စည်းထားသနည်း၊ အဘယ်ကြောင့် ကြီးထွားသနည်းနှင့် မည်ကဲ့သို့ ကြီးထွားလာသနည်းစသည့် အကြောင်းရင်းများကို အချိန်ယူပြီး လေ့လာရမည်ဖြစ်သည်။

ပန်းချီဆွဲခြင်း၏ လိုအပ်ချက်များ

လှုပ်ရှားမှုကို ကောင်းစွာဖော်ပြနိုင်ရန် လေ့ကျင့်မှုများနှင့် ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်းကို များစွာ လိုအပ်ပါ သည်။ ထိုအချက်သည် အသေးစိတ် တိကျစွာပုံဆွဲခြင်း၏ အခြေခံကျသော အရေးပါသော အရာပင်ဖြစ်သည်။ အရာဝတ္ထုများအားလုံးတွင် လှုပ်ရှားမှုရှိသည်ကို ပထမဦးစွာ သတိပြုနားလည်ရ

မည်။ သစ်ပင်များကို မြေကြီးပေါ်တွင် မည်ကဲ့သို့ ရှင်သန်ကြီးထွားလာသည်နှင့် မည်ကဲ့သို့ ဖြစ်တည် နေသည် စသည့်အချက်များအပေါ်တွင် အခြေခံပြီး ရေးဆွဲကြသည်။ ကျောက်တုံးများသည် မီးတောင်များပေါက်ကွဲကာ ပူပြင်းသောချော်ရည်များ မျက်နှာပြင်မှ ထွက်ကျလာပြီး ထုထည် ကြီးမားသော အရာဝတ္ထုများဖြစ်ပေါ်လာမှုကို ဖော်ဆောင်သည်။ ထိုကဲ့သို့အရာဝတ္ထုများအားလုံးတွင် သီးခြားထင်ရှားသော လက္ခဏာများ၊ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ကောက်ကြောင်းများ ရှိသကဲ့သို့ ထိုလက္ခဏာ များ၏ လှုပ်ရှားမှုများကို အခြေခံပြီး သရုပ်ဖော် ရေးဆွဲရမည်ဖြစ်သည်။

ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းပုံ

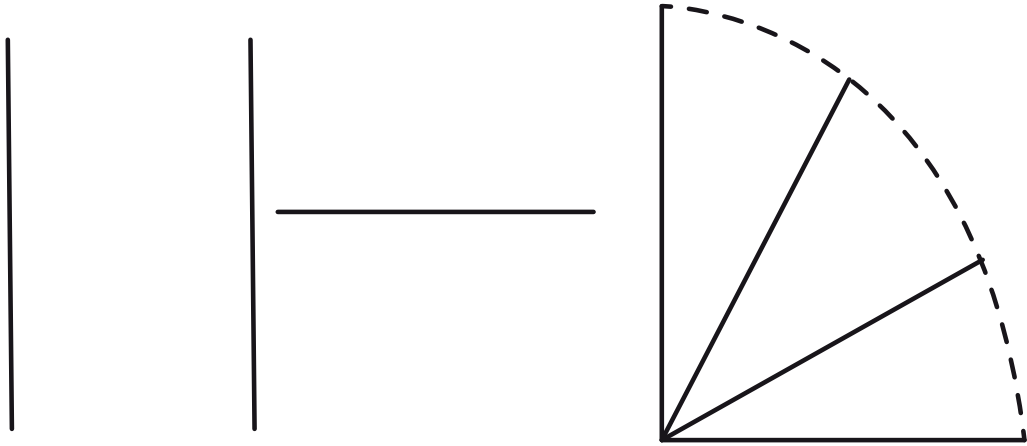
ကောင်းမွန်သော ပုံဆွဲခြင်း၏ အဓိက လိုအပ်သော အခြေခံအချက်သုံးချက်အပြင် ထပ်မံလိုအပ်သော အခြားအချက် (၄) မှာ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းပုံဖြစ်သည်။ ထိုအချက်၏ အရေးပါမှုကို နောက်ပိုင်းတွင် လူသားများ သတိပြုလာကြပြီး လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းထောင်ပေါင်းများစွာကပင် လက်ခံထားကြပြီး ဖြစ်သည်။ အစောပိုင်း ပန်းချီအနုပညာရှင်များသည် ၎င်းတို့၏ အနုပညာများကို ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုမရှိဘဲ လွတ်လပ်စွာ ရေးဆွဲကြသည်။ ထို့နောက် နှစ်ပေါင်းအနည်းငယ် ကြာလာသောအခါ ရွှံ့ပန်းအိုးများနှင့် အခြားအရာဝတ္ထုများကို ပုံဖော်အလှဆင်မှုများသည် တည်ရှိရာနေရာကိုလိုက်ပြီး ရေးဆွဲရမည်ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိလာကြသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ထောင်ပေါင်းများစွာ ကြာပြီးအတွင်း ပုံဆွဲခြင်းသည် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားပြီး ရေးဆွဲခြင်း၊ ကြည့်ရှုသူ၏ ရှုထောင့်မှ ကောက်ကြောင်းများ ရေးဆွဲလာခြင်းနှင့် အရာဝတ္ထုများ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်အရေးပါမှုများကို ပေါ်လွင်စွာရေးဆွဲခြင်းသည် တဖြည်းဖြည်း ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာသည်။ အရာဝတ္ထုများ၏ လှုပ်ရှားမှုများသည် တည်ရှိရာ ပတ်ဝန်းကျင် အနေအထား အပေါ်တွင်မူတည်ပြီး ပြောင်းလဲကြောင်းကို သိရှိလာကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း

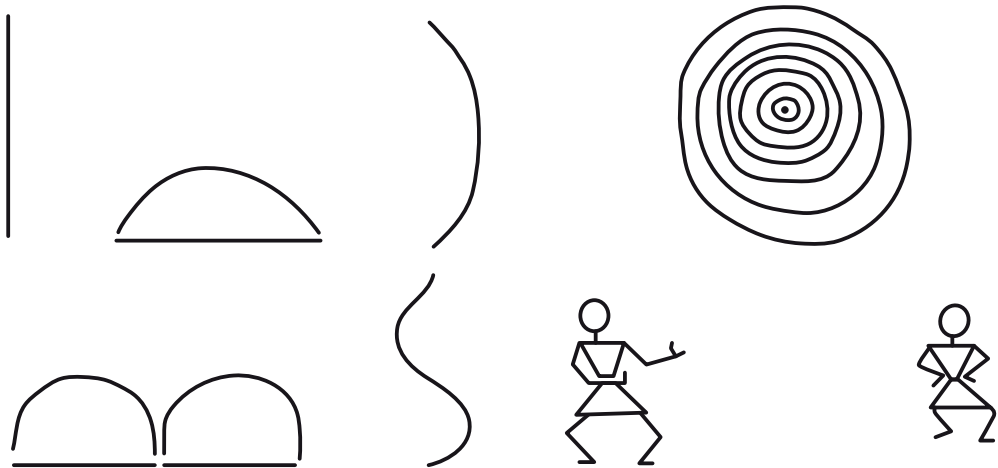
ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းသည် ကောက်ကြောင်းဖြင့် စတင်ပြီး အရာဝတ္ထု၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကိုသာ ပြသသော ရုပ်ပုံ သို့မဟုတ် ရေးဆွဲခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။ မျဉ်းကြောင်းဆိုသည်မှာ မျက်နှာပြင် ပေါ်ရှိ ရှည်လျားကျဉ်းမြောင်းသော အမှတ်အသားဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ထိုမျဉ်းများသည် မျဉ်းဖြောင့်၊ မျဉ်းကွေး၊ ဒေါင်လိုက် သို့မဟုတ် အလျားလိုက် ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုမျဉ်း

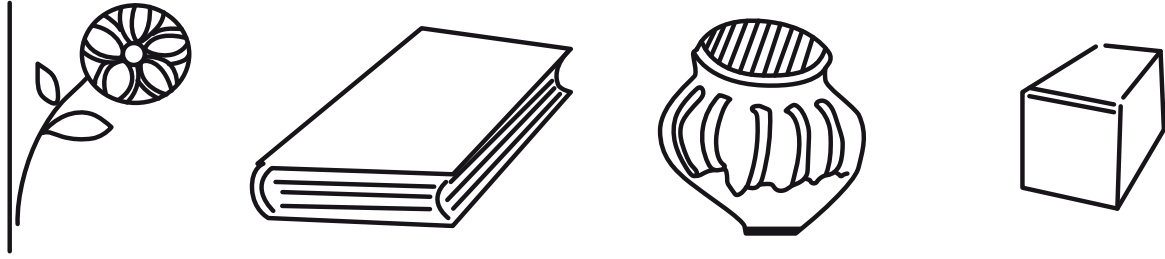
များကို စက်ဝိုင်းပုံလည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ထိုမျဉ်းများကို မည်သည့်ပုံသဏ္ဍာန်မဆို ရရှိအောင် ကောက်ကွေးနိုင်သည်။ မျဉ်းများသည် ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း၏ အနှစ်သာရပင် ဖြစ်သည်။ ထိုမျဉ်းများ မည်သို့လုပ်ဆောင်နိုင်သည်ကို လေ့လာကြပါစို့။

ပုံ ၃.၂။ ရိုးရှင်းသော မျဉ်းများ

ပုံ ၃.၃။ မျဉ်းများကို အသုံးပြုပြီး ကပြနေသောပုံ ဆွဲခြင်း

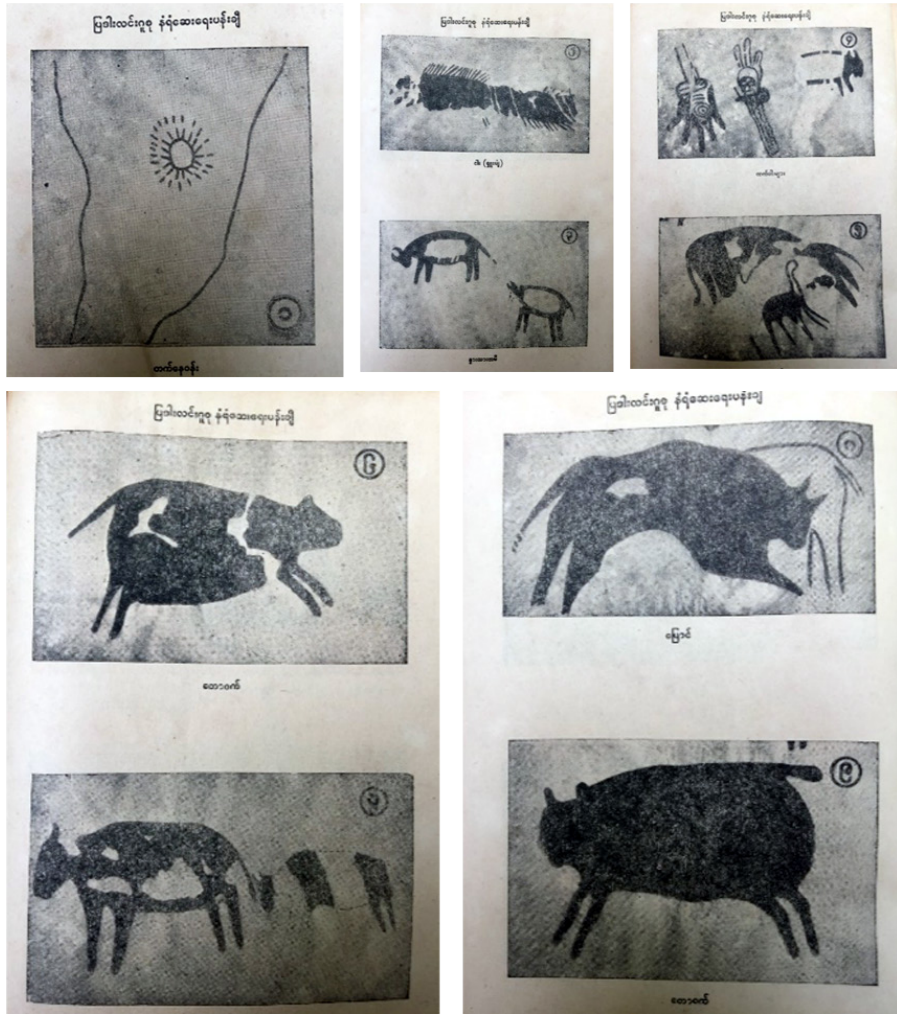

ပုံ ၃.၄။ မျဉ်းအမျိုးမျိုးအား အသုံးပြုပြီး မိမိပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အရာဝတ္ထုများဆွဲခြင်း

ပန်းချီဆွဲခြင်းသည် သမိုင်းမတင်မီကာလအတွင်းက စတင်တည်ရှိခဲ့သည်ဟု သမိုင်းသုတေသီများက ပြောဆိုကြသည်။ ရွာငံမြို့နယ် (တောင်ကြီးခရိုင်) ရှိ ပြဒါးလင်းဂူ၏ နံရံများပေါ်တွင်ရှိသော နံရံဆေးရေး ပန်းချီများသည် ထိုကဲ့သို့တည်ရှိခဲ့ခြင်း၏ သက်သေအထောက်အထားကောင်းပင်ဖြစ်သည်။ ပြဒါးလင်းဂူ အမှတ် (၁) ရှိ ရုပ်ပုံများသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၆၀၀၀ ခန့်မှ စတင်တည်ရှိခဲ့သည်။ ထိုခေတ်၏ အနုပညာလက်ရာများမှာ ဂူ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဂူထဲတွင် နေထိုင်ကြသော ကျောက်ခေတ်လူသားများ၏ ပုံသဏ္ဍာန်များဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဂူတွင်းပန်းချီသည် ပန်းချီရေးဆွဲမှု၏ ပထမဆုံးသက်သေအထောက်အထားပင်ဖြစ်သည်။ ပန်းချီရေးဆွဲပုံသည် အနောက်တိုင်း ကျောက်ခေတ်ပန်းချီရေးဆွဲပုံနှင့် ဆင်တူသည်။ ထိုပုံစံသည် အရှေ့တောင်အာရှ ကျောက် ခေတ်နှင့် လူ့ယဉ်ကျေးမှု၏ သမိုင်းဖြစ်စဉ်ကို လေ့လာရာတွင် အထောက်အကူပြုသည်။

တိရစ္ဆာန်ပုံများအား မျဉ်းကွေး၊ မျဉ်းဖြောင့် နှစ်မျိုးစလုံးကိုသုံး၍ အသေးစိတ်ဖော်ပြရေးဆွဲကြကြောင်းကို ဒေါက်တာသန်းထွန်းက 'အသစ်မြင် မြန်မာသမိုင်း' စာအုပ်တွင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။ သုံးဖက်မြင်ပုံစံဖြင့်လည်း ရေးဆွဲလေ့ရှိခဲ့ပြီး အလျား၊ အနံ တူညီစွာရေးဆွဲသဖြင့် ထိုပုံသည် မည်သည့် အရာဝတ္ထုဖြစ်ကြောင်းကို ဆုံးဖြတ်ရန်အတွက် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုလိုအပ်သည်။ ဂူနံရံပေါ်တွင် မျဉ်းကြောင်းများကို ပုံကြမ်းခြစ်ထားပြီး ဂူ၏အရောင်အသွေးဖြင့် ဆေးရောင်ခြယ်ပြီးသား ဖြစ်အောင် နေရာလွတ်အချို့ကို ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။ ထိုပုံဖော်ထားရှိမှုသည် မြန်မာ့ပန်းချီ၏ အစဖြစ်သည်။^၅

^၅ သုတေသီ (၁၉၉၇)၊ ရာမညကိုကိုနိုင် (မြန်မာ့ပန်းချီသမိုင်းကြောင်း)၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။

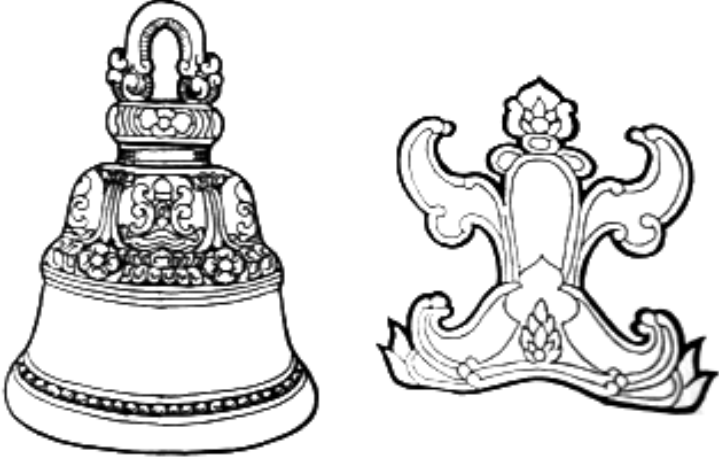
ပုံ ၃.၅။ ဂူနံရံဆေးရေးပန်းချီ နမူနာပုံများ

ပြဒါးလင်းဂူများအား နယူးဇီလန် နျူကလီးယားသိပ္ပံမှ ကာဗွန်သက်တမ်းတိုင်းတာချက်အရ ဂူတွင်း ပန်းချီ၏ သက်တမ်းသည် နှစ်ပေါင်း ၇၀၀၀ ကျော်ပြီဖြစ်သည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနပညာရှင် ဂျန်နစ်စတာဂတ်စ် (Janice Stargardt) က ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်မှာ -

'ရေဒီယိုကာဗွန်ရလဒ်များ၏ အမြင်အချို့အရ ... မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ နောက်ထပ် စဉ်းစားဆင်ခြင် သုံးသပ်မှုများကိုလိုအပ်သည်။ ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် နောက်ဆုံးရလဒ်လေးခုကို အထူး အာရုံစိုက်ထား ပါသည်။ တူးဖော်မှုများအတွင်း တူညီသောနေရာများမှ ရယူထားသည့် အရိုးကာဗွန်နိုတ်နှင့်

အရိုးကော်လာဂျင် (တွယ်ဆက်တစ်ရှူးများတွင်တွေ့ရသော ပရိုတင်း) နမူနာများက ဖော်ထုတ်ပြသ
နေသည့် ရလဒ်များအကြားမှ ကွာဟခြားနားချက်များ ဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ် တူညီသော နမူနာ
များကို ကွဲပြားခြားနားသော နည်းလမ်းနှစ်မျိုးဖြင့် စမ်းသပ်ပြီး ထိုစမ်းသပ်ချက်များအတွက်
သတ်မှတ်ထားသော ဓာတ်ခွဲခန်းမှတ်ပုံတင်နံပါတ်များဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ပထမကိစ္စရပ်တွင်
အရိုးကော်လာဂျင်နမူနာက ပေးသော ရက်စွဲသည် အရိုးကာဗွန်နိတ်နမူနာကပေးသော ရက်စွဲထက်
နှစ်ပေါင်း ၄၆၂၀ ပိုမို ရှေးကျပြီး ဒုတိယကိစ္စရပ်တွင် အရိုးကော်လာဂျင်ကပေးသော ရက်စွဲသည်
အရိုးကာဗွန်နိတ်နမူနာကပေးသော ရက်စွဲထက် နှစ်ပေါင်း ၇၁၇၀ ပိုမိုရှေးကျသည်။^၆

ပျူခေတ်

ပုံ ၃.၆။ ပျူခေတ် အနုပညာလက်ရာပုံစံ နမူနာ

သရေခေတ္တရာနှင့် ဗိဿနိုး မြို့ဟောင်းများ တည်ရှိခဲ့သော ရှေးဟောင်းပျူမြို့နေရာများတွင်
ရှေးလူအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများနှင့် အရာဝတ္ထုအများအပြားကို တူးဖော်ရရှိလျက်ရှိသည်။
ထိုအရာဝတ္ထုများတွင် မြှုပ်ထားသော အရိုးအိုးများ၊ အိုးခွက်များနှင့် ကရားများ၊ ရွှေထည်ငွေထည်
ပစ္စည်းများ၊ စကျင်ကျောက်ရုပ်ထုများနှင့် ပြန်လည်ပြုပြင်ထားသည့် အမျိုးမျိုးသော
အဆောက်အဦများသည် မြောက်မြားလှစွာသော ဆင်ယင်မှုပုံစံများကို ဖော်ဆောင်သည်။

ပျူလက်မှုပညာသည်များ၏ အနုပညာတွင် ပညာသားပါလှသော စံနှုန်းများကို မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး
ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ စွမ်းရည်အထောက်အထားများကို မြောက်မြားစွာသော ပန်းချီများ၊ အင်္ဂါတေ

^၆ Stargardt, J. (1991). Ancient Pyu of Burma, Early Pyu Cities in a Man-made Landscape, Vol. 1. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies

သရွတ်များ၊ ကျောက်ဆစ်ခြင်းနှင့် သံထည်များပြုလုပ်ခြင်းတို့တွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ သံထည် လက်မှုပညာများတွင် မြို့ဝင်တံခါးများနှင့် လက်နက်များအပြင် ပိုမိုသေးငယ်သော အရာဝတ္ထုများ ဖြစ်သည့် အိုးခွက်ပန်းကန်များ၊ ရွှေထည် ငွေထည်ဖြင့် အနုစိတ်ပြုလုပ်ထားသော ခွက်များနှင့် ဒဂါးများကဲ့သို့သော အရာဝတ္ထုအမျိုးမျိုးပါဝင်သည်။

အနီရောင်၊ အဝါရောင်၊ အမည်းရောင်ရှိသော ကျောက်ပုတီးများကို တူးဖော်ရရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သဖြင့် ပျူခေတ်တွင် အရောင်ဆိုင်ရာ အနုပညာလက်ရာများသည်လည်း ကောင်းစွာ ထွန်းကားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။^၇

ပုဂံခေတ်

ပုံ ၃.၇။ ပုဂံခေတ် အင်္ဂတေပန်းချီ

ပုဂံခေတ် မတိုင်မီ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ခန့်ကတည်းက မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗုဒ္ဓဘုရား ပွင့်တော်မူရာနေရာဖြစ်သော အိန္ဒိယနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းနှင့် အဆက်အဆံ ရှိခဲ့သည်။ အနောက်တိုင်းများနှင့် ကူးသန်းဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းမှတစ်ဆင့် ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာ လက်ရာများ သည် အာသံ၊ မဏိပူရ၊ ကသည်းနှင့် ရခိုင်ဒေသများကို ဆင်းသက်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံတောင်ပိုင်းနှင့်လည်း အဆက်အသွယ်ရှိရာ ဆင်ဟာလိစ်

^၇ http://factsanddetails.com/southeast-asia/Myanmar/sub5_5e/entry-3085.html

အနုပညာလက်ရာများ သည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ နီပေါနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းတို့မှ အနောက်မြောက်ကူးသန်းဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်း မှတစ်ဆင့် မြောက်ပိုင်း ကချင်ပြည်နယ်သို့ အနုပညာလက်ရာများ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထိုအနုပညာ လက်ရာများ နှင့်အတူ ပန်းချီဆွဲခြင်း၊ ပန်းပုထုခြင်း၊ ဂီတသီကုံးရေးစပ်ခြင်း၊ ကခုန်ခြင်းနှင့် တူရိယာများ တီးမှုတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများသည်လည်း တစ်ပါတည်း ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ထိုအနုပညာများထဲမှ မျဉ်းရေးဆွဲမှု အခြေခံ နည်းလမ်းများမှာ များစွာတိုးတက်ခဲ့ပြီး ရုပ်ပုံရေးဆွဲ ခြင်းနည်းလမ်းများမှ သည် ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းသို့ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ထိုခေတ်ကာလ၌ ပုံဆွဲခြင်းနှင့် ပန်းချီဆွဲခြင်းတို့ကို သိသိသာသာ သီးခြားခွဲခြားထားမှု မရှိပေ။^၁ အနုပညာ လက်ရာအများစုမှာ ဗုဒ္ဓဘုရားပုံတော်များဖြစ်သလို အမှန်တကယ်အားဖြင့် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များလည်း ပါဝင်သည်။ သို့သော် ပန်းပုရုပ်တစ်ခုကို ထုဆစ်ရန်အတွက် ပန်းပုဆရာသည် ဦးစွာ ပုံဆွဲရပေမည်။ ထို့ကြောင့် ပုံဆွဲပညာနှင့် ပုံဆွဲနည်းများသည် ဤရင်းမြစ်များမှ ဆင်းသက်လာမည်မှာ သံသယဝင်စရာ မရှိပါချေ။

၁၀ရာစုနှင့် ၁၁ရာစုအတွင်း ဗုဒ္ဓဘာသာသည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ သီးသန့်တစ်မျိုးတည်း မဟုတ်တော့ဘဲ တန္တရယာန၊ မန္တရယာနနှင့် ဝဇီရာယာန အစရှိသော မဟာယန အလေ့အကျင့်များ နှင့် ရောနှောလာခဲ့သောသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘုရား၏ မျက်နှာတော်အနေအထားသည် မြန်မာနှင့် ဆင်တူသော်လည်း နတ်ဒေဝါများ၏ မျက်နှာအနေအထားမှာ ဟိန္ဒူ သို့မဟုတ် ဗရာမင်လူမျိုးတို့နှင့် လည်း ဆင်တူသဖြင့် နံရံပေါ်တွင် ရေးဆွဲထားသော နံရံဆေးရေးပန်းချီများအား တိကျမှန်ကန်စွာ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုနိုင်ခြင်း မရှိချေ။ အနော်ရထာမင်း လက်ထက်တွင် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာသည် မြန်မာပြည်သို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ မြန်မာ့ပန်းချီနှင့်ပုံဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ အယူအဆနှင့် ပုံစံများသည် လည်း အခြေကျလာခဲ့လေသည်။

^၁ သုတေသီ (၁၉၉၇)၊ ရာမညကိုကိုနိုင် (မြန်မာ့ပန်းချီသမိုင်းကြောင်း)၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။

အင်းဝခေတ်

ပုံ ၃.၈။ အင်းဝခေတ် အနုပညာလက်ရာပုံစံ နမူနာ

အင်းဝခေတ်တွင် ထင်ရှားသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှစ်ခုရှိခဲ့သည်။ ပထမတစ်ခုမှာ ရုပ်ပုံ (၃.၈) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ပန်းချီများကို အလျားလိုက် ရှည်လျားစွာ ရေးဆွဲပုံဖော်ကြသည်။ ဒုတိယ တစ်ခုမှာ ပိုမိုတောက်ပသော အခြေခံအရောင်များဖြစ်အောင် စပ်နိုင်သည့် ဆိုးဆေးများကို တွေ့ရှိခြင်းနှင့် တောက်ပစွာ ဆေးခြယ်ခြင်းဖြင့် အရောင်သစ်များနှင့် 'အရောင်ပိုမိုစုံလင်သော၊ ပိုမိုစိုပြေသော ပန်းချီကားများ'ကို ရေးဆွဲနိုင်သည့် ကွဲပြားခြားနားသော စိမ်းပြာရောင်တို့ကို တွေ့ရှိလာကြသည်။^၉

ဒေါက်တာ Richard M. Cooler က 'ဗမာ၏ အနုပညာနှင့် ယဉ်ကျေးမှု' ဟူသော စာအုပ်တွင် ရေးသားခဲ့သည်မှာ - ^{၁၀}

'အင်းဝခေတ် ပန်းချီများသည် ပုဂံခေတ်က ရေးဆွဲခဲ့သော အဓိက အကြောင်းအရာများဖြစ်သည့် ဘာသာရေးနှင့်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများနှင့် ကိစ္စရပ်များကို ဆက်လက်ရေးဆွဲခဲ့ရာ နောက်ခံ အကြောင်းအရာများမှာ ဒေသိယအကြောင်းအရာများ ဖြစ်သော ခေတ်ပြိုင်ဗမာ့ဗိသုကာလက်ရာ များ၊ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုများ၊ ဆံပင်ထုံးဖြဲ့ပုံများ၊ လက်ဝတ်ရတနာများနှင့် ဒေသရင်းအပင်များနှင့် မျိုးရင်းတိရစ္ဆာန်များ ပါဝင်သည်။ နေ့စဉ်ဘဝတွင် တွေ့မြင်ရသော မြင်ကွင်းများဖြစ်သည့်

^၉ http://factsanddetails.com/southeast-asia/Myanmar/sub5_5e/entry-3085.html
^{၁၀} An online, continually updated resource: http://seasite.niu.edu/burmese/Cooler/BurmaArt_TOC.html

နန်းတွင်းဘဝနှင့် နန်းတော်မြင်ကွင်းများသာမက အသည်သားများ၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများ ဖြစ်သော ငါးဖမ်းခြင်း၊ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် အိုးလုပ်ခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။’

တောင်ငူခေတ်နှင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်

ပုံ ၃.၉။ တောင်ငူခေတ် (သို့) ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦးပိုင်းမှ အနုပညာလက်ရာ နမူနာ

ပုံ ၃.၁၀။ ရတနာပုံခေတ်မှ အနုပညာလက်ရာ နမူနာ

၁၈ ရာစု၊ ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦးပိုင်း၏ နံရံဆေးရေး ပန်းချီများကို အောင်မြင်လောကစေတီ၊ ရုပ်စုံ ကျောင်းတိုက်နှင့် မုံရွာခရိုင်၊ ချောင်းဦးမြို့နယ်၊ ခင်မွန်ရွာရှိ ပြာသာဒ်ဘုရားတို့တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါ သည်။

၁၉ ရာစုတွင် ရတနာပုံခေတ်၏ အကျော်ကြားဆုံး ပန်းချီဆရာမှာ မင်းတုန်းမင်း၏ ဆေးရေးပန်းချီ အမှုထမ်းအဖြစ် စားထမ်းရွက်သော ဦးကြာညွန့်ဖြစ်သည်။ ဦးကြာညွန့် ကွယ်လွန်ပြီးနောက် သီပေါမင်းက ဦးကြာညွန့်၏သား ဆရာစာကို ဆေးရေးပန်းချီအမှုထမ်းအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဆရာစာ မျက်စိကွယ်သွားသဖြင့် ဦးကြာညွန့်၏တပည့် ဆရာမြိုက အီတလီ ပန်းချီ ဆရာနှစ်ဦးနှင့်အတူ ပန်းချီတော်အမှုထမ်းအဖြစ် ဆက်လက်စားထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ပန်းချီဆရာ နှစ်ဦး၏ လက်ရာများ၏ လွှမ်းမိုးမှုသည် အနောက်တိုင်းဟန် ပန်းချီရေးဆွဲမှုက မြန်မာ့ရိုးရာဟန် ပန်းချီရေးဆွဲမှုအတွင်းသို့ စတင်ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သို့သော် အခြားခေတ်ကာလများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ရတနာပုံခေတ် ပန်းချီရေးဆွဲမှုကို အဓိကအားဖြင့် မြန်မာ့ရိုးရာအနုပညာ ရေးဆွဲမှုများကသာ ဩဇာလွှမ်းမိုးခဲ့လေသည်။

အမရပူရခေတ်နှင့် ကိုလိုနီခေတ်^{၁၁}

အမရပူရခေတ် နံရံရေးပန်းချီများ၏ မြင်ကွင်းများမှာ ပုံမှန် ရှုထောင့်မှ ရေးဆွဲထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ အပေါ်စီးမြင်ကွင်းအနေအထားမှ ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုပန်းချီအများစုမှာ ထိုခေတ် ထိုအခါက လူနေမှုဘဝများနှင့် လူမှုလှုပ်ရှားမှုများကို သရုပ်ဖော်ထားသည်။ ထို့ပြင် အခြား လှုပ်ရှားမှုများဖြစ်သော ဘုရားဖူးပုံ၊ ဥပုသ် သီလ ဆောက်တည်ပုံ၊ လှည်းများ၊ လှေများဖြင့် သွားလာနေကြသော ဘုရားဖူးခရီးသည်များ၏ပုံ၊ လူအများ ဆွမ်းလောင်းလှူနေပုံနှင့် ကလေးများ ကစားနေပုံတို့ကိုလည်း သရုပ်ဖော်ရေးဆွဲကြသည်။ အဆိုပါ ပန်းချီကားများတွင် အပြာရောင်သည် အဓိက လွှမ်းမိုးထားသော အရောင်ဖြစ်ပြီး ပုံကြမ်းမျဉ်းကြောင်းများကို အနီရောင်ဖြင့် အသုံးပြုရေးဆွဲ ကြသည်။

ကိုလိုနီခေတ်တွင် ထင်ရှားသော ပန်းချီပညာရှင်ဖြစ်သည့် ဆရာအေးသည် ရိုးရာပုံကြမ်း ရေးဆွဲရာ တွင် ကျော်ကြားခဲ့သည်။ သူ၏ ခေတ်ပြိုင်ပန်းချီဆရာများအနက် ရေဆေးပန်းချီဆရာတစ်ဦးဖြစ်သော ဦးမောင်ကြီးမှာ ဥရောပတွင် ပညာသင်ခဲ့သူဖြစ်သဖြင့် အနောက်တိုင်းဟန်တွင် ပိုမိုတိုးတက်လာခဲ့

^{၁၁} http://factsanddetails.com/southeast-asia/Myanmar/sub5_5e/entry-3085.html

သည်။ ဦးမောင်ကြီးသည် သူ၏အနုပညာများကို ပြည်ပတွင်ပြသခဲ့သော ပထမဆုံး မြန်မာပန်းချီ ပညာရှင်ဖြစ်သည်။ ဦးမောင်ကြီး၏ ပန်းချီလက်ရာ လွှမ်းမိုးမှုကြောင့် အနောက်တိုင်းပန်းချီဟန်သည် မန္တလေးတွင် စတင် ထွန်းကားလာခဲ့သည်။ ကိုလိုနီခေတ် နှောင်းပိုင်းတွင် ရေဆေးပန်းချီကို ပိုင်နိုင်စွာ ရေးဆွဲနိုင်သော အနုပညာရှင်နှစ်ဦးမှာ ဦးသန့် (၁၈၉၆-၁၉၈၂) နှင့် ရေမင်းသားဟု နာမည်ရလာသော ဆရာဆောင် (၁၈၉၈-၁၉၅၂) တို့ ဖြစ်သည်။

စိတ်၌ဖြစ်ပေါ်မှုကို ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းကို မြန်မာနိုင်ငံသို့ စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့သော ဦးဘဉာဏ် (၁၈၉၇-၁၉၄၅) အပါအဝင် အခြားပန်းချီပညာရှင် အများအပြားသည်လည်း ကိုလိုနီခေတ်တွင် ကျော်ကြား လာခဲ့သည်။ ဦးဘဉာဏ်သည် ပန်းချီအနုပညာကို အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ရဲလိုးဂိတ် အနုပညာကျောင်းတွင် လေ့လာခဲ့ပြီး မြန်မာ့ဆီဆေးအနုပညာကို စုတ်ချက်ကြီးကြီးဖြင့် ရေးဆွဲသော တီထွင်ဆန်းသစ်သည့် ဟန်များကို ဖန်တီးခဲ့သည်။ ဦးဘဇော် (၁၈၉၁-၁၉၄၃) သည်လည်း ရိုးရာပန်းချီရေးဆွဲဟန်နှင့် အနောက်တိုင်းပန်းချီရေးဆွဲဟန် နှစ်မျိုးစလုံးတွင် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့သည်။

ပုံ ၃.၁၁။ အမရပူရနှင့် ကိုလိုနီခေတ် အနုပညာနမူနာများ

ကိုယ်တိုင်လေ့လာသင်ယူခြင်း

ရှပ်ပုံ (၃.၁၂) ပါ ပန်းချီများကို ကြည့်ရှုပါ။ ထိုပန်းချီရှပ်ပုံများဖြစ်ပေါ်အောင် မတူညီသော မျဉ်းပုံစံများ အား မည်သို့ အသုံးပြုထားသည်ကို ရှင်းပြနိုင်ပါသလား။

စာအုပ်များ၊ အင်တာနက်၊ အိမ်၊ လမ်းနှင့် ပြခန်းများရှိ အခြားအနုပညာလက်ရာများကို ကြည့်ရှုပါ။ မျဉ်းများ၏ အလွန်အသုံးဝင်သော အဓိပ္ပာယ်ကိုလေ့လာပါ။ အလွန်ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော ပန်းချီ များ၊ ဘာသာရေးအဆောက်အအုံများနှင့် ရင်သပ်ရှုမောဖွယ် အဆောက်အအုံများကို မျဉ်းများဖြင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ ဖွဲ့စည်းပုံဖော်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုမျဉ်းများသည် အနုပညာနှင့် ဗိသုကာပညာ ၏ သမိုင်းကို ပုံဖော်နေသည်။

ပုံ ၃.၁၂။ ဗိသုကာပညာ၏ မျဉ်းများအသုံးပြုပုံ နမူနာများ

ကိုယ်တိုင်လေ့လာသင်ယူခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုတစ်ခုအား ရွေးချယ်ပြီး တိုင်းရင်းသားများ၏ ပန်းချီအနုပညာပုံစံများ အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ မည်သို့ တိုးတက်လာသည်ကို ရှာဖွေပါ။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၁)

ဆရာသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း သမိုင်းဆိုင်ရာ အဓိကအချက်များကို ဆွေးနွေးစေပါမည်။ သမိုင်းအဆက်ဆက် အချိန်ဇယားဖြင့် အဓိကဖြစ်စဉ်များကို အစီအစဉ်တကျ ဖန်တီးရမည်ဖြစ်သည်။ ပြီးပြည့်စုံသော အချိန်ဇယားကို ယခုအချိန်တွင် ပြုလုပ်နိုင်မည် မဟုတ်သော်လည်း သင်ခန်းစာ၏ အဆုံးတွင် ဖြည့်စွက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အချိန်ဇယားသည် အသုံးဝင်သော အနှစ်ချုပ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော အဓိကဖြစ်ရပ်များကို မြင်သာအောင် သတိပေး ပုံဖော်ဖန်တီးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၂)

ပြန်လည်စုစည်းရန် လိုအပ်သော အရေးပါသောအချက်များရှိပါက ဆရာမှ အနှစ်ချုပ် ဟောပြော ပို့ချမှုများ ပြုလုပ်ပေးလိမ့်မည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၃)

မြန်မာ့အနုပညာသမိုင်း၏ အချိန်ကာလတစ်ခုကို အုပ်စုငယ်အတွင်းတွင် ရှာဖွေလေ့လာရမည် ဖြစ်သည်။

လက်ကမ်းစာစောင် (၃) မြန်မာ့အနုပညာသမိုင်းအား အုပ်စုလုပ်ငန်းတွင် ဖတ်ရှုပါ။ ဆရာက မည်သည့်အပိုင်းအား ဖတ်ရှုရမည်ကိုပြောကြားမည်။ ဖတ်ရှုရန် ၁၀ မိနစ် အချိန်ရပြီး အတန်းတွင်း တွင် ပြန်လည်တင်ပြမည့် အဓိကအချက်များကို စာရင်းပြုစုပါ။

အုပ်စုအတွင်းတွင် မိမိအနေဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဆက်သွယ်ပြောဆိုရမည် ဖြစ်ပြီး အုပ်စုတွင်း ပါဝင်သူများအားလုံးသည် အတန်းသို့ မည်သည့်အချက်များကို ပြန်လည်တင်ပြ မည်ကို သဘောတူညီမှု ရယူပြီးဖြစ်ရမည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၄)

ဆရာက အုပ်စုတစ်စုစီကို အတန်းသို့ ပြန်လည်တင်ပြစေပါမည်။ အုပ်စု၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးမှ နှုတ်ဖြင့် ပြန်လည်တင်ပြခြင်း သို့မဟုတ် ပြခန်းလှည့်လည် ကြည့်ရှုသင်ယူခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည် ဖြစ်သည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၅)

ကျောင်းသားများအတွက် သင်ခန်းစာ၏အစတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော အချိန်ဇယားကို ဖြည့်စွက်ရေးသား နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်ဇယားတွင် အဓိကအဖြစ်အပျက်များကို ဖြည့်စွက်ပြီး မှန်ကန်သော အစီအစဉ်အတိုင်း ဂရုပြုစီစဉ်ထားရှိရမည်ဖြစ်သည်။

၃.၂.၂။

ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း၏ သင်ပြနည်းဗျူဟာများ

မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များ

ဤသင်ခန်းစာကို သင်ယူပြီးချိန်တွင် သင်သည်

- ကလေးများ၏ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းသည် ကလေး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသီအိုရီအရ အသက် အရွယ်အလိုက် မည်သို့တိုးတက်လာသည်ကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- မူလတန်းသင်ရိုးတွင် အကြံပြုထားသော သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများ၏ နမူနာများကို ပြောကြား တတ်မည်။

ဤသင်ခန်းစာတွင် ကျောင်းသားများကို ကလေးများ ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူတိုးတက်ပုံ အဆင့်ဆင့်၏ သဘောသဘာဝကို မိတ်ဆက်သင်ကြားမည်ဖြစ်သည်။ ဤသီအိုရီကို ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဝိတာလိုဝန်ဖီး (Viktor Lowenfeld) မှ စတင်ရေးသားခဲ့ပြီး ဆက်လက်၍ ပြန်လည်ပြုပြင် မွမ်းမံခြင်းများကို မကြာသေးမီက ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင် ပညာရှင်များဖြစ်သည့် လိုဝန်ဖီးနှင့် ဘရိတန် (Lowenfeld & Brittain) တို့ ရေးသားခဲ့သော အကြောင်းအရာများအရ ကလေးများ၏ သင်ယူတိုးတက်မှုအဆင့်ဆင့်ကို ၎င်းတို့ တီထွင်ဖန်တီးထားသော ပန်းချီအနုပညာလက်ရာများ ပြောင်းလဲလာပုံကို ကြည့်ရှုပြီး သိရှိနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် မတူညီသော အသက်အရွယ်အလိုက် ရေးဆွဲထားသော ရှုပ်ထွေးသော အနုပညာ လက်ရာများကို ကြည့်ရှုပြီး ထိုသင်ယူတိုးတက်မှုအဆင့်ဆင့်ကို သိရှိနိုင်ပါသည်။ ကလေးများ ပန်းချီအနုပညာလက်ရာများကို ဖန်တီးသည့်နေရာတွင်သာမက ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ချိတ်ဆက်မှုများ၊ သဘာဝအနုပညာကို သိမြင်ခံစားမှုများအပေါ်တွင် အခြေခံပြီး မိမိတို့၏ အတွေးအမြင်များကို မြင်သာအောင် ဖော်ပြနိုင်သည့် စွမ်းရည်များကို ကြည့်ရှုပြီး ထိုသင်ယူတိုးတက်မှုအဆင့်ဆင့်အား သိရှိနိုင်ပါသည်။

ဤသင်ခန်းစာတွင် ကလေးများ၏ မတူညီသော အဆင့်ဆင့်တိုးတက်မှုများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရမည် ဖြစ်သည်။

ပုံဆွဲခြင်းစွမ်းရည်သည် သဘာဝအတိုင်း လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း မဟုတ်သကဲ့သို့ မွေးရာပါ ကျွမ်းကျင်မှု စွမ်းရည်တစ်ခုလည်း မဟုတ်ကြောင်းကို မှတ်သားထားသင့်ပါသည်။ အရေး၊ အဖတ်၊ အပြောစသည့် စွမ်းရည်များကို သင်ယူရသကဲ့သို့ ကောင်းစွာ ပုံရေးဆွဲနိုင်သည့် စွမ်းရည်သည်လည်း သေချာစွာ လမ်းညွှန်မှုများ၊ လေ့ကျင့်မှုများမှတစ်ဆင့် တိုးတက်လာနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် မိမိကိုယ် ကိုစိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့မှုများ၊ စိတ်ပျက်မှုများ မဖြစ်စေလိုပါ။ ပန်းချီအနုပညာကို သင်ကြားနိုင်ရန်အတွက် ကမ္ဘာ့အဆင့်မီ ပညာရှင်များဖြစ်ရန် မလိုအပ်သော်လည်း ကျောင်းသားများကို သရုပ်ပြသင်ကြား နိုင်သည့် အခြေခံ စွမ်းရည်များရှိရန် လိုအပ်သည်။

ထိုအခြေခံစွမ်းရည်များကို တိုးတက်စေရန် စတင်လေ့ကျင့်ရမည့် အချိန်ပင်ဖြစ်သည်။

စာသင်ချိန်နှစ်ချိန်တွင် သင်ခန်းစာ၏ သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ခြင်းအပြင် မိမိ၏ ပုံဆွဲခြင်းစွမ်းရည်များကို တိုးတက်လာစေမည့် ကိုယ်တိုင်သင်ယူလေ့လာနိုင်သည့် သင်ယူမှုလုပ်ငန်း များစွာပါရှိပြီး ထိုအရာများသည် မူလတန်းအဆင့် အခြေခံစွမ်းရည်များကို သင်ကြားနိုင်မည့် အဆင့်ရောက်အောင် ကူညီပေးမည်ဖြစ်သည်။

စာသင်ချိန် (၁)

ဆရာက ကလေးများ၏ မတူညီသော အသက်အရွယ်အလိုက် ရေးဆွဲသော ရုပ်ပုံများကို ဆွေးနွေးစေပါမည်။ အနုပညာ၏ အခြားလုပ်ငန်းများကဲ့သို့ ယခုလုပ်ငန်းသည် ပုဂ္ဂလိကဓိဋ္ဌာန်ကျသော လေ့ကျင့်ခြင်းများ ဖြစ်သည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၂)

အုပ်စုဝယ်တွင် ကလေးများ၏ မတူညီသော အသက်အရွယ်အလိုက် ရေးဆွဲထားသော ရုပ်ပုံများကို ဆွေးနွေးရမည် ဖြစ်သည်။ (လက်ကမ်းစာစောင် (၅) သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၂) အတွက် ရုပ်ပုံများ) ဤအချိန်တွင် ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း၏ ကျွမ်းကျင်မှုအဆင့်ဆင့် တိုးတက်မှုကို ဖော်ဆောင်သည့် မည်သည့် အညွှန်းကိန်းများကို သတ်ပြုမိပါသနည်း။

ဆရာက ရုပ်ပုံများကို ရေးဆွဲထားသော ကလေးများ၏ အသက်အရွယ်ကို ဖော်ပြသော အချက်အလက်အချို့ကို ဖော်ပြမည်ဖြစ်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဆင့်များ၏ သိသာထင်ရှားသော အချက်အလက်အချို့ကို ဖော်ပြပေးမည်ဖြစ်သည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၃)

လက်ကမ်းစာစောင် (၇) ကလေးများ၏ ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူတိုးတက်ပုံအဆင့်ဆင့်ကို ဖတ်ရှုပါ။ လက်ကမ်းစာစောင် (၇) တွင် ဖော်ပြထားသော အကြောင်းအရာနှင့် လက်ကမ်းစာစောင် (၅) ပါ ရုပ်ပုံများကို ယှဉ်တွဲနိုင်ပါသလား။

စာသင်ချိန် (၂)

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၄)

ပထမစာသင်ချိန်တွင် သင်ယူခဲ့သည်များကို ဦးစွာ ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ပါမည်။ ကလေးများ၏ ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူတိုးတက်မှု အဆင့်များမှ မည်သည့်အရာများကို မှတ်မိပါသနည်း။

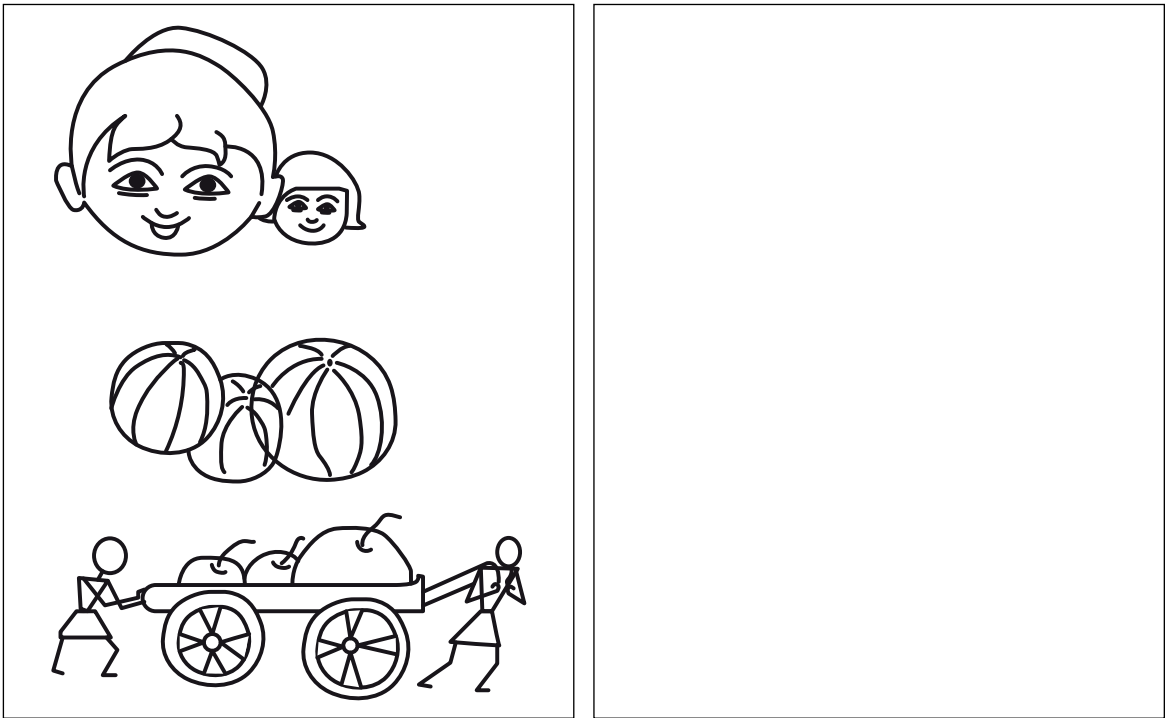
ထို့နောက် အုပ်စုတွင် အဆင့်များအနက် အဆင့်တစ်ခုအတွက် အသေးစိတ် အချက်အလက်များကို ပြသသော ရုပ်ပုံကားချပ် တစ်ခုကို ပြန်လည်တင်ပြရန် ပြင်ဆင်ရမည်။ ဆရာက အုပ်စုတွင် တာဝန်ကျသော အဆင့်အား သတ်မှတ်ပေးမည်ဖြစ်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အဆင့်များအားလုံးနှင့် တိုးတက်မှုများအားလုံးကို မြင်သာစေရန် ရုပ်ပုံကားချပ်များ အားလုံးကို ခင်းကျင်းပြသရမည်ဖြစ်သည်။

ကိုယ်တိုင်လေ့လာသင်ယူခြင်း

စက်ဝိုင်းပုံ တစ်ခုလျှင် အချင်း ၅ စင်တီမီတာခန့်ရှိသော စက်ဝိုင်းပုံ (၁၀) ခုကို ဆွဲပြီး ဖြတ်ထုတ်ပါ။ ထပ်မံ၍ အချင်း ၂.၅ စင်တီမီတာခန့်ရှိသော စက်ဝိုင်းပုံ (၁၀) ခုကို ဆွဲပြီး ဖြတ်ထုတ်ပါ။ ထို့နောက် ရုပ်ပုံအချို့ပြုလုပ်ရန် အစီအစဉ်တကျထားရှိပြီး လိုအပ်ပါက အချို့မျဉ်းကြောင်းပုံစံများကို ထပ်မံ ရေးဆွဲပါ။

ပုံ ၃.၁၃။ စက်ဝိုင်းများ၊ မျဉ်းများအသုံးပြု၍ ပုံများ ဖန်တီးခြင်း နှင့် မိမိကိုယ်တိုင် ဖန်တီးခြင်းများ

ခဲတံများကို ချွန်ခြင်း

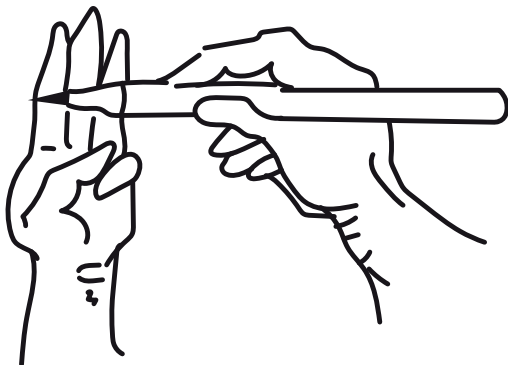
ပုံဆွဲရန် ခဲတံအမျိုးအစား BB ကို အသုံးပြုပါ။ ခဲတံထိပ်ဖျားမှ လက်နှစ်ချောင်းခန့် အလျားအနေထား ထားရှိ၍ စက်ပိုင်းပုံ ဖြတ်မည့်နေရာ သတ်မှတ်ပြီး ထိုအပိုင်းအား ခဲတံချွန်ပါ။ ထိုအပိုင်း၏ ခဲဆံသည် လေးပုံတစ်ပုံ အနေအထားရှိရမည် ဖြစ်သည်။ ရုပ်ပုံ (၃.၁၄) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ခဲဆံတစ်ဖက်ကို အရိပ်ပုံများကဲ့သို့ အပြားပုံဆွဲနိုင်အောင် ပြားအောင်ချွန်ပြီး ကျန်တစ်ဖက်ကို မျဉ်းအသေးများဆွဲနိုင်အောင် ချွန်ရပါမည်။

ပုံ ၃.၁၄။ ခဲတံအား ချွန်ခြင်း

ခဲတံအား ကိုင်တွယ်ခြင်း

ခဲတံအား ထိပ်ဖျားမှနေ၍ လက်သုံးချောင်းခန့် အလျားအနေအထား ထားရှိပြီး ကိုင်တွယ်ပါက ပိုမိုရှည်လျားသော မျဉ်းများကို ဆွဲနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လက်သူကြွယ်နှင့် လက်သန်းအား အတွင်း ဘက်တွင် ထားရှိရမည်။ ရုပ်ပုံ (၃.၁၅) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ထိုလက်များကို အပြင်ဘက်ကို မထွက်စေရန် သတိပြုရမည်။ ပုံဆွဲနေစဉ် လက်သန်း၏ ထိပ်ဖျားနှင့် လက်သည် ပုံဆွဲစာရွက်နှင့် ထိနေရမည်။

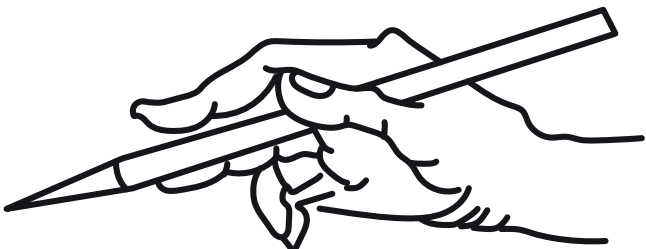
ပုံ ၃.၁၅။ ခဲတံအား ထိပ်ဖျားမှနေ၍ လက်သုံးချောင်းခန့် အလျားအနေအထား ထားရှိပြီး ကိုင်တွယ်ခြင်း

မျဉ်းများဆွဲခြင်း

ပုံဆွဲစာရွက်ကို အမြဲတမ်း ပုံစံအနေအထား တူညီစွာထားရှိရမည်။ ပထမဦးစွာ လမ်းညွှန်မည့် မျဉ်းကြောင်းအား (ဦးဆောင်ညွှန်ပြမည့် မျဉ်းကြောင်း) အတတ်နိုင်ဆုံး ခဲတံကို ဖွဖွသုံး၍ ညင်သာစွာ ရေးဆွဲပါ။ မျဉ်းအား အလွန်ထင်ရှားစွာရေးဆွဲပါက ဖျက်ရန်ခက်ခဲသောကြောင့် ထင်ရှားစွာ မရေးဆွဲသင့်ပေ။ မျဉ်းအား အတတ်နိုင်ဆုံး ရှည်လျားအောင် ရေးဆွဲပြီး လေ့ကျင့်ပါ။ မျဉ်းဆွဲရာတွင် ညင်သာစွာ ဖွဖွဆွဲရန် လိုအပ်သည်ကို သတိပြုရမည်။

မျဉ်းအား ဆွဲနေစဉ် လက်သန်းသည် စာရွက်၏ မျက်နှာပြင်အား တွန်းကန်၍ ဖိထားသင့်သည်။ မျဉ်းကြောင်း တစ်ကြောင်း ဆွဲပြီးပါက မိမိ၏ လက်အား မြင့်နိုင်သည်။ နောက်ထပ်မျဉ်းကြောင်းအား ဆွဲရန် အဆင်သင့်ဖြစ်ပါက လက်သန်းအား စာရွက်ပေါ်တွင် ထပ်မံဖိထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပုံ (၃.၁၆) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ခဲတံ၏အလျားအရှည်ကို အတတ်နိုင်ဆုံး ဆွဲဆန့်ကိုင်တွယ်ထားနိုင်ပါက ပိုမိုရှည်လျားသော မျဉ်းအားရေးဆွဲနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မျဉ်းဆွဲရာတွင် ညင်သာစွာ ဖွဖွရေးဆွဲနိုင်လေ ကောင်းလေဖြစ်သည်။

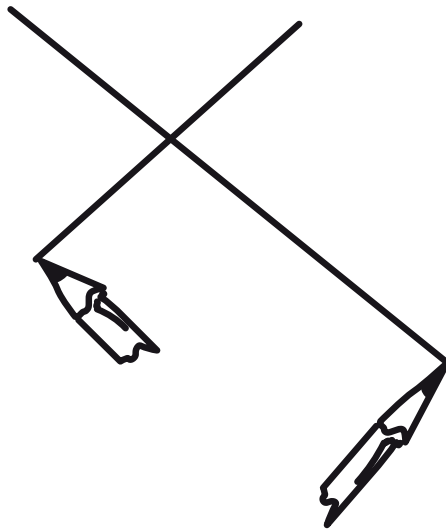

ပုံ ၃.၁၆။ ခဲတံ၏ အလျားအရှည်ကို ဆွဲဆန့်ကိုင်တွယ်ခြင်း

ပုံ (၃.၁၇) နှင့် (၃.၁၈) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ခဲတံနှင့်မျဉ်းအနေအထားသည် အမြဲတမ်း တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထောင့်မှန်ကျနေရပါမည်။

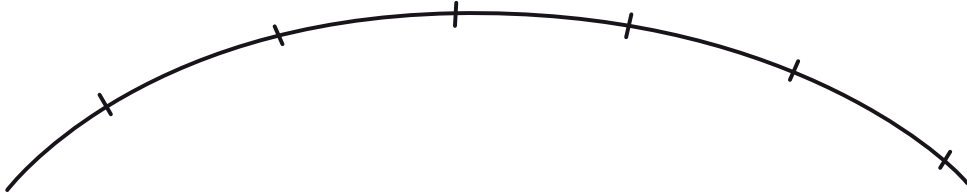
ပုံ ၃.၁၇။ ထိပ်ပိုင်းမှ အောက်ခြေသို့ မျဉ်းရေးဆွဲခြင်း (ခဲတံသည် မျဉ်းနှင့်တည့်မတ် (ထောင့်မှန်ကျ) နေသည်)

ပုံ ၃.၁၈။ ဘယ်ဘက်မှ ညာဘက်သို့ (သို့မဟုတ်) ညာဘက်မှ ဘယ်ဘက်သို့ မျဉ်းရေးဆွဲခြင်း (ခဲတံသည် မျဉ်းနှင့် တည့်မတ် (ထောင့်မှန်ကျ) နေသည်)

တစ်ချက်တည်းဖြင့် မျဉ်းရေးဆွဲခြင်း

ခဲတံကို သူ၏အရှည်အတိုင်းကိုင်တွယ်ပြီး လက်သန်းကို တည်ငြိမ်သောအနေအထား ထားရှိ၍ မျဉ်းကွေးတစ်ကြောင်းကို ဘယ်ဘက်အောက်ဆုံးမှ ညာဘက်သို့ တစ်ချက်တည်းဖြင့် ရေးဆွဲပြီး ပုံ (၃.၁၉) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း စတင်ရေးဆွဲသည့် မျဉ်းနေရာ၌ ပြန်လည်ထားရှိပါ။

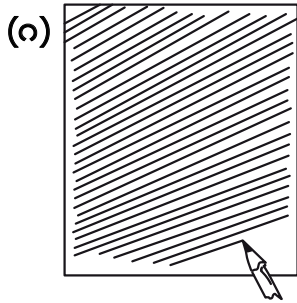
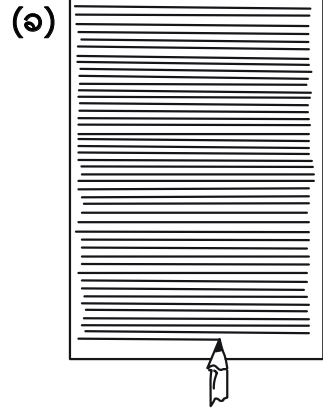
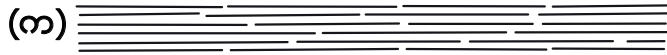
ပုံ ၃.၁၉။ တစ်ချက်တည်းဖြင့် မျဉ်းကွေးတစ်ကြောင်း ရေးဆွဲပြီး စတင်ရေးဆွဲသည့် မျဉ်းနေရာသို့ ပြန်လည် ထားရှိခြင်း

ထိုနည်းတူစွာပင် လက်သန်းကို တည်ငြိမ်သောအနေအထား ထားရှိ၍ ၃ စင်တီမီတာခန့်ရှိသော မျဉ်းဖြောင့်တို တစ်ကြောင်းကို ရေးဆွဲပါ။ ထို့နောက် ပုံ (၃.၂၀) အတိုင်း လက်သန်းကို ညာဘက် သို့ရွေ့လျားပြီး ထပ်မံ၍ မျဉ်းဖြောင့်တို တစ်ကြောင်းကိုရေးဆွဲပါ။

ပုံ ၃.၂၀။ မျဉ်းဖြောင့်တိုများ ရေးဆွဲခြင်း

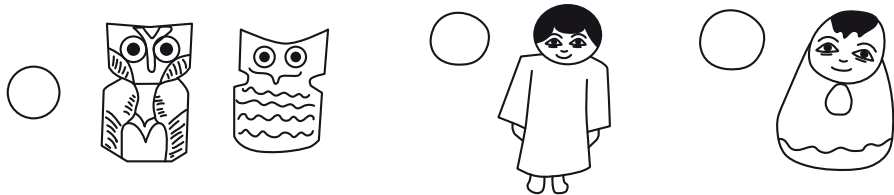
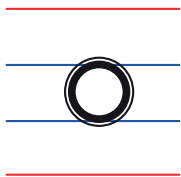
ထိုသို့ လေ့ကျင့်ခြင်းဖြင့် မျဉ်းဖြောင့်များ မြောက်များစွာကို ပုံ (၃.၂၁) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အခက်အခဲမရှိဘဲ ရေးဆွဲလာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ပုံ ၃.၂၁။ (က) မျဉ်းပြတ်များ၊ (ခ) အလျားလိုက် မျဉ်းများ၊ (ဂ) မျဉ်းစောင်းများ

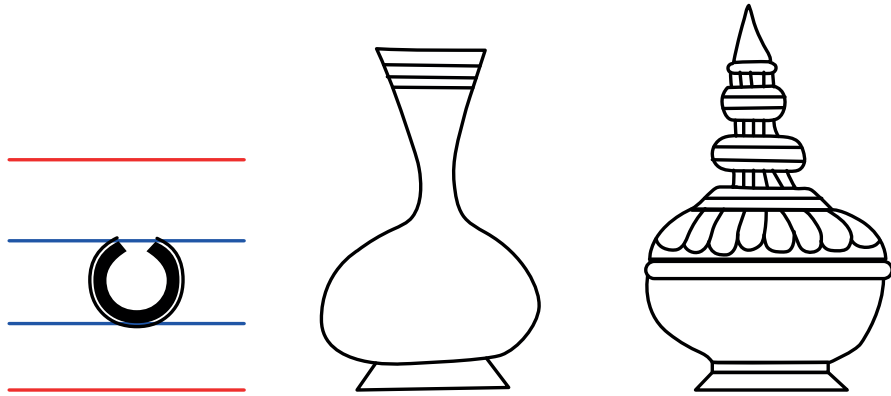
မြန်မာအက္ခရာများကို အခြေခံပြီး ရုပ်ပုံများရေးဆွဲခြင်း

'ဝ' အက္ခရာကို အသုံးပြုပြီး စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသော ပုံများရရှိအောင် မည်သို့ ရေးဆွဲနိုင်ပါ သနည်း။ အောက်တွင် နမူနာပုံများကို ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

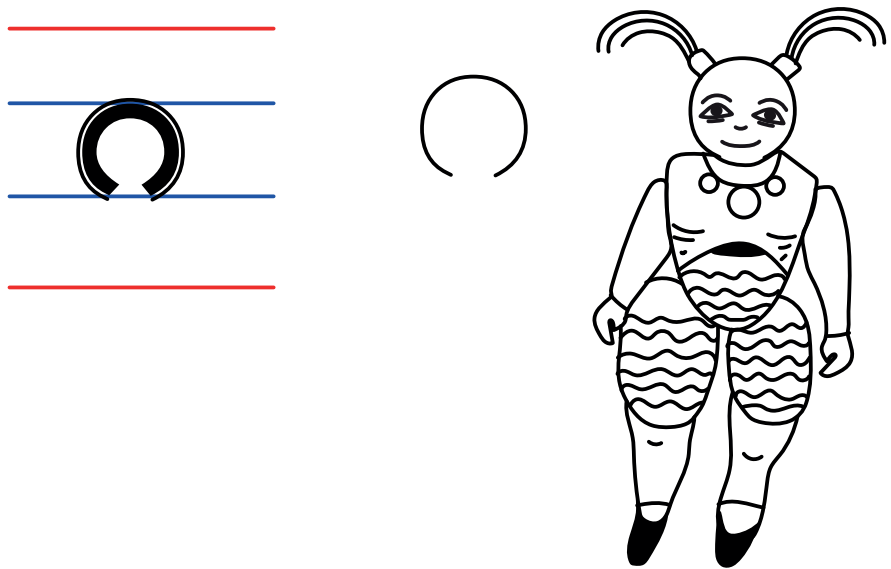
ပုံ ၃.၂၂။ ဝ အက္ခရာကို အသုံးပြုပြီး ပုံများရေးဆွဲခြင်း

အောက်တွင် ပ အက္ခရာကို အသုံးပြုပြီး ရေးဆွဲထားသော နမူနာပုံများ ဖြစ်သည်။

ပုံ ၃.၂၃။ ပ အက္ခရာကို အသုံးပြုပြီး ပုံများရေးဆွဲခြင်း

ဂ အက္ခရာကို အသုံးပြုပြီး မည်သို့ရေးဆွဲနိုင်ပါသနည်း။ အောက်တွင် နမူနာတစ်ခုကို ဖော်ပြ ထားပါသည်။

ပုံ ၃.၂၄။ ဂငယ် အက္ခရာနှင့် ၎င်းကိုအသုံးပြု၍ ရေးဆွဲထားသော ရုပ်ပုံ

မြန်မာအက္ခရာတွင် ဗျည်း (၃၃) လုံးနှင့် သရ (၁၄) လုံး ပါရှိပါသည်။ ထိုအက္ခရာများကို အသုံးပြုပြီး တီထွင်ဖန်တီးနိုင်သည့် ရုပ်ပုံများပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ကျောင်းသားများသည် ထိုအက္ခရာများကို မှန်ကန်စွာ ရေးသားလေ့ကျင့်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ထိုမြန်မာအက္ခရာများ၏ အစီအစဉ်များကို မှတ်သားပြီး ကျောင်းသားများသည် တီထွင်ဆန်းသစ်သော အတွေးအခေါ်များ ထွက်ပေါ်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မိမိကိုယ်ပိုင် ဖန်တီးမှုများ

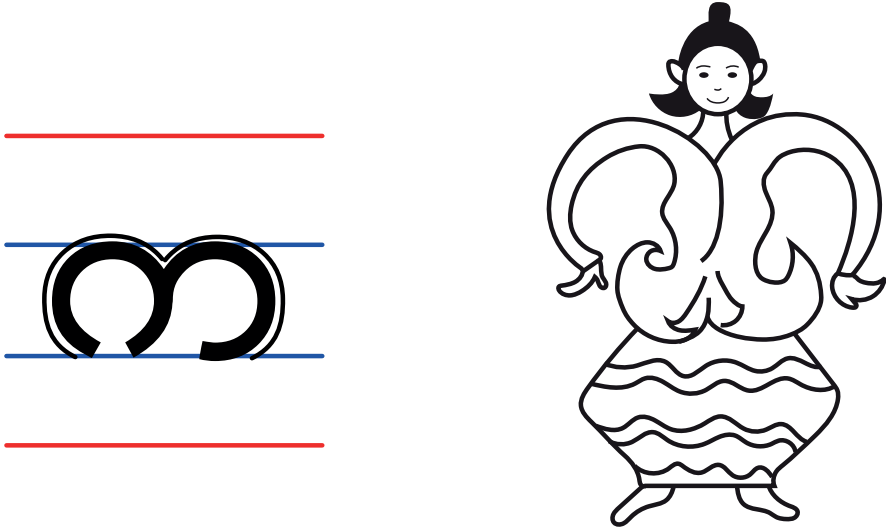

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်း

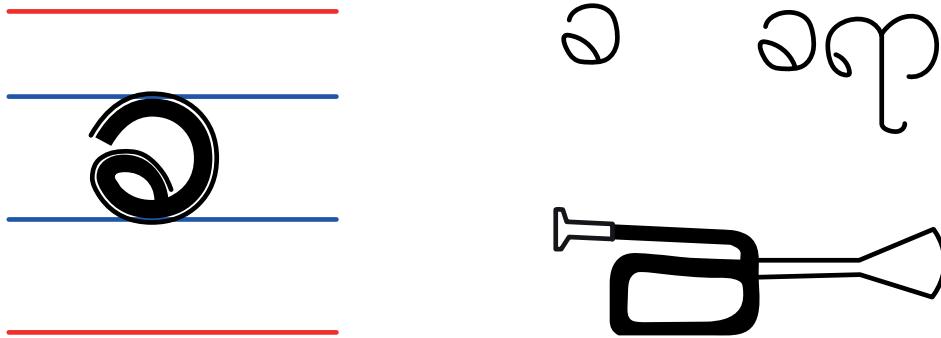
ဦးစွာ ၀၊ ၇၊ ၁၊ ၂၊ ၃ စသည့် အက္ခရာလေးလုံးဖြင့် စတင်၍ ပြုလုပ်ပါ။ ထိုအက္ခရာလေးလုံး၌ အခြား စကားလုံးများတွင်တွေ့ရှိရသော အခြေခံအရေးအသားများ ပါဝင်ပါသည်။ ဤအဆင့်တွင် လုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်ပုံသည် အက္ခရာများ၏ အရေးအသားကို လေ့ကျင့်နေပုံသာ ဖြစ်ပေါ်နေသော်လည်း ပိုမို၍ နက်နဲသော ကိုယ်တိုင်ဖန်တီးခြင်းများ၊ စိတ်ကူးပုံဖော်မှုများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဆက်လက်၍ အရေးအသားမှတစ်ဆင့် ပုံဆွဲခြင်းဆီသို့ မည်ကဲ့သို့ ဦးတည် လုပ်ဆောင်သွားမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို လေ့လာကြည့်ကြပါစို့။

မြန်မာဘာသာစကားတွင် က ဟူသော အက္ခရာသည် အကအား စတင်၍ ကရန် အမိန့်ပေးခြင်း၊ အကူအညီတောင်းခြင်း၊ ညွှန်ကြားခြင်း၊ အကြံပေးခြင်းစသည့် အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ဆောင်သကဲ့သို့ ထိုစကားလုံးကို အသုံးပြုပြီး ကချေသည်တစ်ယောက်ပုံအား ဆွဲနိုင်ပါသည်။

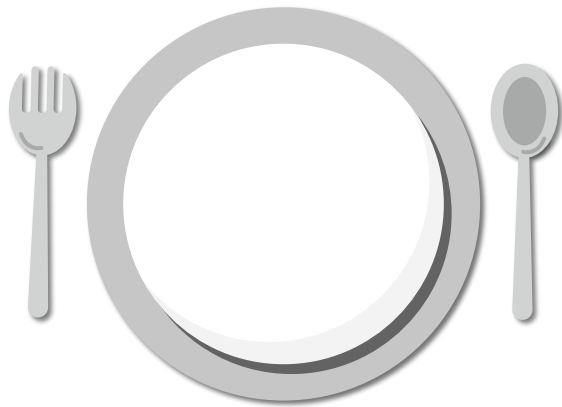
ပုံ ၃.၂၅။ က အက္ခရာ (အကကခြင်း) ကို အသုံးပြု၍ ရေးဆွဲထားသော ကနေသော မိန်းကလေး

ထိုနည်းတူစွာပင် ခ အက္ခရာကို အသုံးပြုပြီး ခရာပုံအား ရေးဆွဲနိုင်ပါသည်။

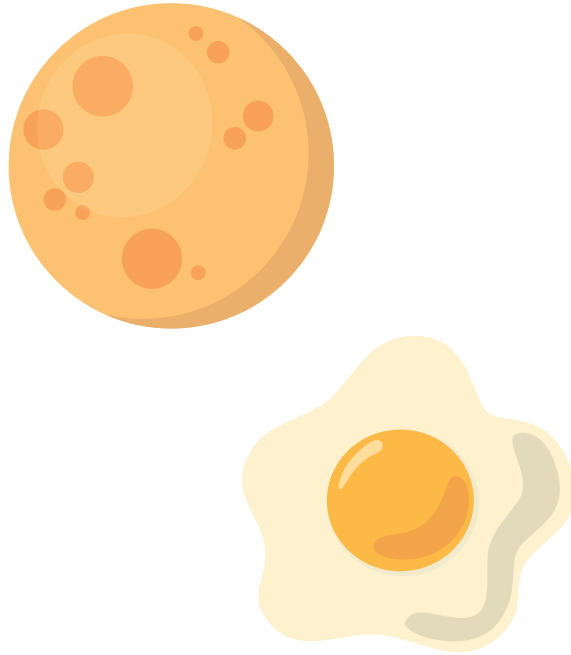

ပုံ ၃.၂၆။ ခ အက္ခရာကိုအသုံးပြု၍ ရေးဆွဲထားသော ခရာပုံ

ထိုကဲ့သို့ စကားလုံးများ၏ အသံနှင့်ကိုက်ညီသော အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ရေးဆွဲနိုင်သည့် နည်းလမ်းများစွာကို စဉ်းစားရန် မိမိကိုယ်တိုင်သာမက ကျောင်းသားများကိုပါ စိန်ခေါ်တိုက်တွန်းပါ။ ကျောင်းသားများ လွယ်ကူစွာ မှတ်မိနိုင်သည့် အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများကို စဉ်းစားပါ။ ဥပမာ ဝ ဟူသော စကားလုံးကို ဝလုံးဟု ခေါ်လေ့ရှိပြီး ဝသော၊ လုံးသောဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝလုံးသည် ကလေးများ နှစ်ခြိုက်သော အစားအစာ ပါဝင်သည့် ဝိုင်းဝန်းသော ပန်းကန်ပြား သို့မဟုတ် တင့်တယ်လှပသော၊ ဝိုင်းဝန်းသော လမင်းကြီးဟု အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်နိုင်ပါသည်။

ပုံ ၃.၂၇။ ဇွန်းနှင့် ခက်ရင်း ပါဝင်သော ဝိုင်းဝန်းသော ပန်းကန်ပြား (ဝလုံးနှစ်ခုကို အသုံးပြုထားသော)

ပုံ ၃.၂၈။ ဝိုင်းဝန်းသော ဝလုံး လမင်းကြီးနှင့် ကြက်ဥကြော်

ထပ်မံ၍ ထောင်ပေါင်းများစွာသော ဥပမာများ ရှိပါသေးသည်။ အထက်ပါအချက်သည် ဝလုံးကို အသုံးပြုထားသော ဥပမာသာဖြစ်သည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် မိမိ၏ ကျောင်းသားများသည် ပုံဆွဲရာနှင့် စာရေးသားရာတို့တွင် တီထွင်ဆန်းသစ်သော နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခြင်းဖြင့် မည်မျှပျော်ရွှင်နေမည်ကို စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ထိုကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့သည် တစ်ပြိုင်နက် တည်း ကျွမ်းကျင်မှုနှစ်ခု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပြီး ပျော်ရွှင်မှုများလည်း ရရှိနိုင်ကြမည် ဖြစ်သည်။

ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် မေးခွန်းများ

- ၁။ ၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင် ပညာရှင်များဖြစ်သည့် လိုဝန်ဖီးနှင့် ဘရိတန် (Lowenfeld & Brittain) လေ့လာမှုသည် မည်သည့်အရာများကို ပြသရန် ရည်ရွယ်ပါသနည်း။
- ၂။ မတူညီသော မျဉ်းအမျိုးအစားများကို ရေးဆွဲရန် လေ့ကျင့်မှုသည် အဘယ်ကြောင့် အရေးကြီးသနည်း။
- ၃။ မည်သည့် သင်ယူမှုလုပ်ငန်းသည် ကျောင်းသားများအား အရေးနှင့် ပုံဆွဲခြင်းအတွက် ကူညီနိုင်ပါသနည်း။

၃.၃။ လက်မှုပညာ

မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်မှုပညာ ဖွံ့ဖြိုးသောနိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ လက်မှုပညာသည် အနုပညာလက်ရာ တစ်ခုဟု သတ်မှတ်နိုင်သော်လည်း လက်မှုပညာကို မည်ကဲ့သို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်သနည်း။ လက်မှုပညာသည် အနုပညာသည်တစ်ဦးမှ မိမိ၏ အနုပညာလက်ရာများကို မည်ကဲ့သို့ ပုံဖော်မည်၊ မည်သည့်အရာများကို အသုံးပြုမည်နှင့် အဘယ်ကြောင့်ပြုလုပ်မည် စသည်တို့ကို အသေးစိတ် တွေးခေါ်ပြီးမှ ဖန်တီးဖြစ်ပေါ်လာသည့် အရာဝတ္ထုဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကလေးများသည် ကျွမ်းကျင်သည့် အနုပညာသည်များ ဖြစ်လာနိုင်ခြေ ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ မိမိပြုလုပ်လိုသော အရာဝတ္ထုများကို မည်ကဲ့သို့ပုံဖော်ဖန်တီးရမည်နှင့် အဘယ်ကြောင့်ပြုလုပ်ရသည့် အကြောင်းအရင်းများကို တွေးတောသိရှိရန် လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ တွေးတောသိရှိခြင်းသည် ကလေးများ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုများကို အားပေးမည်။

ကလေးများသည် မိမိ၏အနုပညာလက်ရာများကို ကိုယ်ပိုင်စိတ်ကူးစိတ်သန်းများဖြင့် ပေါင်းစပ် ဖန်တီးခြင်းအား အလွန်စိတ်ဝင်စားကြပါသည်။ ကလေးများသည် သန့်စင်သောရွှံ့များကို ရှာဖွေရ မည်ဖြစ်ပြီး ထိုရွှံ့များကို အခြားကိရိယာများ အသုံးမပြုဘဲ လက်ချောင်းများသာ အသုံးပြုပြီး မိမိ၏ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အရာများကို ဖန်တီးရမည်ဖြစ်သည် (ပုံ ၃.၂၉)။ ကျေးလက်တောရွာမှ ကလေးအများစုသည် ဆောင်းရာသီတွင် မိမိ၏အနီးအနားရှိ စိုစွတ်နေသော လယ်ကွင်းပြင်မှ ရရှိ သော ရွှံ့များကိုအသုံးပြုပြီး ကစားစရာပစ္စည်းများကို ပုံဖော်ဖန်တီးကြပါသည်။

ပုံ ၃.၂၉။ ရွှံ့များကို အသုံးပြုပြီး ပြုလုပ်ထားသော တိရစ္ဆာန်များ

ကလေးများသည် သဘာဝအားဖြင့် အနုပညာရသများကို ခံစားနိုင်သည့် စွမ်းရည်ရှိပြီး အနုပညာ လက်ရာများ ဖန်တီးမှုအား အလွန်ပျော်ရွှင်ကြသည်။ ကလေးများသည် မိမိ၏ လက်များဖြင့် ရုပ်ပုံများ၊ အရာဝတ္ထုများ သို့မဟုတ် ကစားစရာများကို ပြုလုပ်မည့် ကျွမ်းကျင်မှုများ ရရှိအောင်သာ အချိန်အနည်းငယ်ယူရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ စိတ်အားထက်သန်မှုများ တိုးတက်လာအောင် နှိုးဆွပေးရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ နှိုးဆွပေးခြင်းဖြင့် ကလေးများအား လွတ်လပ်စွာ စဉ်းစားသည့် အခွင့်အလမ်းများ၊ မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ်များကို အသုံးပြုနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများနှင့် စိတ်ကူးစိတ်သန်းများကို ပုံဖော်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ အရည်အချင်းရှိသော ဆရာတစ်ဦးသည် ကလေးများ၏ ၎င်းတို့အသွေးများအား ဖော်ထုတ်ရမည်ကို ကောင်းစွာနားလည်မည်ဖြစ်သည်။ ဆရာတစ်ဦးအနေဖြင့် ကလေးများအား အရာဝတ္ထုအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုပြီး သူတို့၏ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများနှင့် ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ်များကို အသုံးပြုရန် လှုံ့ဆော်ရမည်။ ဆရာက မိမိ၏ အတွေးအကြံများကို ပြောကြားနိုင်သော်လည်း ကလေးများသည် မိမိကိုယ်တိုင် လက်တွေ့စမ်းသပ်ရန်၊ လေ့လာဆန်းစစ်ရန်နှင့် ကိုယ်တိုင်စူးစမ်းရှာဖွေရန် အခွင့်အရေးရှိကြောင်းကို သတိပြုရမည်။

ကလေးတိုင်းတွင် မိမိ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အရာများကို သရုပ်ဖော်ပြီး ၎င်းတို့အတွက် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော အနုပညာလက်ရာများကို ရွေးချယ်ပုံဖော်နိုင်သည့် စွမ်းရည်များရှိသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ကလေးများအား မူလအတွေးအခေါ်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်သာ စတင် အကူအညီပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုကလေးများသည် မိမိကိုယ်တိုင် ထိုအကြံဉာဏ်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ လုပ်ဆောင်သွားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။^{၂၂}

^{၂၂} Andrews, M. F. (1966). Sculpture and Idea. New Jersey: Prentice Hall

၃.၃.၁။

မြန်မာ့လက်မှုပညာ သမိုင်းကြောင်း

မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်

ဤသင်ခန်းစာကို သင်ယူပြီးချိန်တွင် သင်သည်

- မြန်မာ့လက်မှုပညာ သမိုင်းကြောင်းအား ရှင်းပြတတ်မည်။

ဤသင်ခန်းစာတွင် ဆရာက မြန်မာ့ရိုးရာ လက်မှုပညာဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်းကို မိတ်ဆက်ပေးမည် ဖြစ်သည်။ ယခု ကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်တွင် ပါဝင်သော အချက်အလက်များသည် သင်ခန်းစာ၏ သင်ကြားသင်ယူမှုကို ကူညီထောက်ပံ့ပေးမည်ဖြစ်သည်။ သင်ခန်းစာမတိုင်မီ ဤအခန်းအား ဖတ်ရှု ထားသင့်သည်။

ပန်း (၁၀) မျိုး

မြန်မာ့ရိုးရာ အနုပညာနှင့် လက်မှုပညာတွင် ကျွမ်းကျင်မှု (၁၀) ခု ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ

- ပန်းထိမ် - ရွှေ သို့မဟုတ် ငွေဖြင့် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ပြုလုပ်သည့် အနုပညာ၊
- ပန်းပဲ - သံထည် ထုလုပ်သည့် လက်မှုပညာ၊
- ပန်းတည်း - ကြေးနီ၊ ကြေးညို သို့မဟုတ် ကြေးဝါဖြင့် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို သွန်းလုပ်သည့် သို့မဟုတ် ပုံဖော်သည့် အနုပညာ၊
- ပန်းပု - သစ်သား သို့မဟုတ် ဆင်စွယ်ကို ထုဆစ်သည့် အနုပညာ၊
- ပန်းပွတ် - ချောမွတ်အောင် ပွတ်ခံပြုလုပ်သည့် လက်မှုပညာ၊
- ပန်းချီ - ရုပ်ပုံများ ရေးဆွဲခြယ်မှုန်းခြင်းအနုပညာ၊
- ပန်းယွန်း - ယွန်းထည်များ ပြုလုပ်သည့် အနုပညာ၊
- ပန်းတော့ - အင်္ဂတေသရွတ်ဖြင့် ရုပ်လုံးရုပ်ကြွများ ပြုလုပ်သည့် အနုပညာ၊
- ပန်းတမော့ - ကျောက်သားကို ရုပ်လုံးဖော်ထုဆစ်သည့် အနုပညာနှင့်
- ပန်းရန် - အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်သည့် အတတ်ပညာတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ပန်းရွဲ (ကျောက်သွေးပညာ) ကဲ့သို့သော အခြားလက်မှုပညာများတွင်လည်း နိုင်ငံ့အနုပညာ ယဉ်ကျေးမှု၏ ကြွယ်ဝသောသမိုင်းကြောင်းရှိသည်။

ပျူခေတ် လက်မှုပညာများ

ပျူခေတ်၏ လက်မှုပညာများမှာ အလွန်ကြီးမားကြသည်။ ဗိသုကာပညာရှင်များသည် အိမ်များ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ နန်းတော်များ၊ မြို့ရိုးများ၊ ကျုံးများ၊ တူးမြောင်းများ၊ စေတီများနှင့် ပုထိုးများကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြပါသည်။ အုတ်များ၊ စဉ့်ရည်သုတ်အုတ်များ၊ ကျောက်တုံးများနှင့် ကျောက်အချပ် အပြားများကို ပြုလုပ်ကြသော အုတ်ဖုတ်သမားများ ရှိသည်။ သံ၊ ကြေးနီ၊ ကြေးညိုနှင့် အမျိုးမျိုးသော လက်နက်များကို ပြုလုပ်သော ပန်းပဲသမားများရှိသည်။

ပျူခေတ် ရှေးဟောင်းမြို့တော်များမှ တူးဖော်ရရှိသော ရွှေလက်ကောက်များ၊ ရွှေခြေချင်းများနှင့် ရွှေနားတောင်းများ စသည့် လှပသော အဆင်တန်ဆာများအား ပျူခေတ် ရွှေပန်းထိမ်များ၏ ထင်ရှားပြောင်မြောက်သော လက်မှုအတတ်ပညာများကို ဖော်ဆောင်နိုင်သည့် အရာများအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ပျူခေတ် လက်မှုပညာများသည် ပုဂံခေတ် လက်မှုပညာများ ထက် ပိုမိုလက်ရာပြောင်မြောက်သည်ဟု ပညာရှင်များက အဆိုပြုကြသည်။

အခြားသော အထွေထွေ လက်မှုပညာများတွင် ကျိုချက်သွန်းလုပ်ထားသည့် ဖန်ထည်မှန်ထည်များ၊ သွေးထားသော ကျောက်မျက်ရတနာများ၊ ဒင်္ဂါးများ၊ ရွှေခေါင်းလောင်း ငွေခေါင်းလောင်းများ၊ ရွှေဆိုင်းပြားများ၊ ကျိုချက်ထားသည့် ပျားဖယောင်း၊ ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်များနှင့် ဂီတတူရိယာများ ပါဝင်သည်။ ပျူခေတ်တွင် ရိုးရာအနုပညာနှင့် လက်မှုပညာများ မြောက်များစွာပေါ်ထွန်းခဲ့ပြီး အထူးသဖြင့် ရွှေထည်ငွေထည် လက်မှုပစ္စည်းများ၊ ပန်းပဲပညာ၊ ပန်းချီပညာ၊ ပန်းရန်ပညာ၊ အင်္ဂတေသရွတ်ဖြင့် ရုပ်ကြွပုံသွန်းမှု ပြုလုပ်သည့် ပန်းတော့ပညာ၊ ပန်းတဉ်းပညာနှင့် ပန်းတမော့ ပညာတို့ ထွန်းကားခဲ့သည်။^{၁၃}

^{၁၃} Basic History of Myanmar Politics, Vol. I, 1st edition (1970). Burma Socialist Programme Party

ပုဂံခေတ် (အေဒီ ၁၀၄၄ - ၁၃၀၁)

ပုဂံခေတ်တွင်၊ အထူးသဖြင့် အနော်ရထာမင်းနှင့် အရိုက်အရာ ဆက်ခံသူ ကျန်စစ်သားမင်းတို့၏ လက်ထက်တွင် ပန်းဆယ်မျိုး အနုပညာနှင့် လက်မှုပညာများမှာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထွန်းကား လာခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ သို့သော် အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း လက်မှုပညာများ သည် ပျူခေတ်ကတည်းက အရည်အသွေးအရာတွင် အမြင့်မားဆုံး အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက်တွင် ပန်း ၁၀ မျိုးပေါင်းစပ်မှုသည် ပုဂံခေတ်၏ အနုပညာများနှင့် ဗိသုကာလက်ရာများ ထွန်းကားမှုကို အထောက်အကူပြုခဲ့သည်။ မွန်အနုပညာရှင်များ၊ အိန္ဒိယ အနုပညာရှင်များနှင့် လက်မှုပညာသည်များ၊ ပျူခေတ်မှ ဆင်းသက်လာသော လက်မှုပညာသည်များ နှင့် ရှိနှင့်ပြီးသော အနုပညာရှင်များ၊ လက်မှုပညာသည်များသည် ၎င်းတို့၏ စိတ်အားထက်သန်ရာ လက်မှုပညာများ အချင်းချင်းကို မျှဝေပေါင်းစည်းကြခြင်းဖြင့် ပုဂံအထိမ်းအမှတ် အဆောက်အအုံများ ၏ မြင်ကွင်းကျယ် ရှုမျှော်ခင်းနှင့် ခမ်းနားထည်ဝါလှသော အခင်းအကျင်းတို့ကို တိုးတက်ထွန်းကား လာခဲ့စေသည်။

ပုဂံခေတ် လက်မှုပညာများ

ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ ပန်းတည်း (ကြေးကို ပုံသွန်းခြင်း)၊ ပန်းတော့နှင့် ပန်းပဲပညာများသည် ပုဂံခေတ်ဦး ပိုင်းကတည်းက တိုးတက်ထွန်းကားနေပြီဖြစ်သည်။ ၁၂ ရာစုနှောင်းပိုင်းတွင် လက်မှု ပညာအမျိုးမျိုး၌ ပြောင်းလဲတိုးတက် ထွန်းကားလာသည့်အနက် ပန်းချီရေးဆွဲရာတွင် စုတ်ချက်များ ပြောင်းလဲလာပြီး ပိုမိုတောက်ပသစ်လွင်သော အရောင်များအား အသုံးပြုလာကြသည်။ ပန်းရန်ပညာနှင့် အထူးသဖြင့် ပန်းတော့ပညာတို့ ပိုမိုကျယ်ပြန့် အားကောင်းလာပြီး အတွင်း၊ အပြင် အလှဆင်ခြင်းများတွင် အသုံးပြုလာကြသည်။ အခွေအလိပ်ပုံ အပြောက်အမွမ်းများ၊ **ခြူးပန်းခြူးနွယ်များ၊ ပန်းကုံးပန်းဆိုင်များ၊** အပြောက်အမွမ်းဆင်ထားသော အသုံးအဆောင်များ၊ **စုလစ်မွမ်းချွန်များ၊** တိရစ္ဆာန်ပုံများနှင့် လူပုံများကို ထုဆစ်ပုံဖော်သော ပန်းတော့ပညာသည်လည်း ပိုမိုသေသပ် ကောင်းမွန်လာသည်။ သစ်သားပန်းပုပညာသည်လည်း အလွန်တိုးတက်လာသည်။

လက်မှုပညာသည်စုတွင် လက်သမားများ၊ ပန်းရန်ဆရာများ၊ သစ်ထွင်းသမားများ၊ ပန်းချီဆရာများ၊ ပန်းပွတ်သမားများ၊ အပြောက်အမွမ်းပြင်ဆင်သူများ၊ အုတ်ဖုတ်သမား၊ ပန်းပဲသမားများနှင့် ပုံဆွဲဆရာများ ပါဝင်သည်။ ပန်းထိမ်ဆရာများ၊ အိုးထိန်းသည်များ၊ ရေတကောင်းပြုလုပ်သူများနှင့် လင်ပန်းပြုလုပ်သူများလည်း ပါဝင်သည်။ အဝတ်အထည်များ ချုပ်လုပ်ရာတွင် ဗိုင်းငင်သူများ၊ **ခါးဝတ်ထည်စ** ရက်လုပ်သူများနှင့် ရက်ကန်းသည်များ ပါဝင်သည်။

ထိုခေတ်က သာသနိက အဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ပုံ၌ ပုဂံ၏ အနုပညာနှင့် ဗိသုကာ လက်ရာများကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ဘုရားတည်ထားပုံ အမျိုးအစား နှစ်မျိုးရှိသည်။ လှိုက်ဂူ သဏ္ဍာန်ကို ပုထိုးဟုခေါ်ပြီး အလုံပိတ်သဏ္ဍာန်ကို စေတီဟု ခေါ်သည်။ ဥပမာ အာနန္ဒာဂူဘုရားသည် ပုထိုးဖြစ်ပြီး ရွှေစည်းခုံဘုရားသည် စေတီဖြစ်သည်။ သာသနိက အဆောက်အအုံများအား အလှဆင်ကြသည့် ပညာသည်များတွင် ပန်းပုသမားများ၊ ပန်းပွတ်သမားများ၊ ပန်းတမော့သမားများ၊ ပန်းပဲသမားများ၊ ပန်းချီဆရာများ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ ပန်းချီဆရာအများစုမှာ လက်တွေ့ ပုံသဏ္ဍာန်များကို ရေးဆွဲခြင်းထက် သင်္ကေတဆန်သော **အသေးစိတ်ကို ရိုးရှင်းစွာ ဖော်ပြထားသော** တန်ဆာဆင်ထားသည့် ရုပ်ပုံများကို ပုံဖော်ရေးဆွဲကြသည်။ ကြာပွင့် သို့မဟုတ် ခြူးပန်းခြူးနွယ်များ ကို ကနုတ်များ အလွန်အကြူး ထည့်သွင်းရေးဆွဲကြသည်။

ဇာတကနိပါတ်တော်များကို အဆောက်အအုံ၏ အတွင်းနံရံများပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ အဆောက်အအုံအပြင်ဘက် နံရံများပေါ်မှ အင်္ဂတေသရွတ်များ၏ အောက်ဘက်ရှိ မြေနှိ **ဖော်ကွန်းပြားများ**ပေါ်တွင်လည်းကောင်း ရေးဆွဲထားရှိကြသည်။ ထိုနံရံဆေးရေးပန်းချီများ၏ ပုံဖော်မှုများသည် ဘုရား၏ အဆုံးအမများကို သိရှိစေရန် ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သုတေသီများ တွေ့ရှိချက်အရ ယနေ့ခေတ် လက်မှုပညာသည် ပုဂံခေတ်ကဲ့သို့ မထွန်းကားသော်လည်း အချို့သော ပန်း (၁၀) မျိုးနှင့် လက်မှု ပညာများသည် ဆက်လက်ထွန်းကားလျက်ရှိသည်။^{၁၄}

^{၁၄} Basic History of Myanmar Politics, Vol. I, 1st edition (1970). Burma Socialist Programme Party

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၁)

ဆရာသည် အထက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းအရာများအတွက် ဉာဏ်စမ်းမေးခွန်းများ အနည်းငယ် မေးမြန်းမည် ဖြစ်သည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၂)

အုပ်စုငယ်အတွင်း ပန်းဆယ်မျိုးအနက်မှ တစ်မျိုးအတွက် ပြန်လည်တင်ပြမှု အတိုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် ရုပ်ပုံကားချပ် ပြင်ဆင်ရမည်။ ဆရာက အုပ်စုတစ်စုစီကို လက်မှုပညာတစ်ခုစီ တာဝန်ပေးအပ်မည် ဖြစ်သည်။

လက်ကမ်းစာစောင် (၈) မြန်မာ့လက်မှုပညာပါ အကြောင်းအရာနှင့် ဤအခန်း၏ အချက်အလက် များကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၃)

ပြင်ဆင်မှုများ ပြီးစီးသည့်အခါ အုပ်စုတစ်စုစီသည် အတန်းသို့ ပြန်လည်တင်ပြမှုများ ပြုလုပ်ရမည်။ ရုပ်ပုံကားချပ်များကို လက်မှုပညာအားလုံးအား သင်ယူနိုင်မည့် အခွင့်အရေးများ ရရှိအောင် ခင်းကျင်းပြသထားမည်ဖြစ်သည်။

ကိုယ်တိုင်လေ့လာသင်ယူခြင်း

ရုပ်ပုံကားချပ်အား ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အချိန်ယူပါ။ မည်သည့် လက်မှုပညာအား သိရှိပြီး ဖြစ်ပါ သနည်း။ မည်သည့် လက်မှုပညာအား ထပ်မံရှာဖွေလေ့လာရန် လိုအပ်ပါသနည်း။ လက်မှုပညာနှင့် ပတ်သက်ပြီး အသေးစိတ်လေ့လာနိုင်ရန် အိမ်စာပေးမည်ဖြစ်သည်။

၃.၃.၂။

မြန်မာ့လက်မှုပညာအား သင်ကြားခြင်း

မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များ

ဤသင်ခန်းစာကို သင်ယူပြီးချိန်တွင် သင်သည်

- မူလတန်းကျောင်းများတွင် လက်မှုပညာ သင်ကြားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- မူလတန်းသင်ရိုးတွင် အကြံပြုထားသော သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများ၏ နမူနာများကို ပြောကြားတတ်မည်။

ဤသင်ခန်းစာတွင် မြန်မာစာသင်ခန်းစာတစ်ခုတွင် သင်ပြထားသော ဗီဒီယိုသင်ခန်းစာတစ်ခုအား ကြည့်ရှုရန် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့လက်မှုပညာ၏ သမိုင်းကြောင်းကို နားလည်ရန် အရေးပါသကဲ့သို့ လက်မှုပညာသင်ယူခြင်း၏ လက်တွေ့အသုံးချမှုအား မိတ်ဆက်ခြင်းသည်လည်း ထိုနည်းတူစွာ အရေးကြီးပါသည်။

မြန်မာ့လက်မှုပညာ၏ အဓိကအရေးကြီးသော အချက်များအပေါ်တွင် အခြေခံပြီး ဗဟုသုတများ တိုးပွားလာခြင်းသည် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။

ကိုယ်တိုင်လေ့လာသင်ယူခြင်း

ပန်းဆယ်မျိုးနှင့် အနုပညာပုံစံများအား ခွဲခြားသိရှိနိုင်စွမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှု ရှိရန် အရေးကြီးပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုချင်းစီအတွက် ပန်းဆယ်မျိုးထဲမှ တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသည့် အမည်များကို အောက်ပါဇယားတွင် ဖြည့်စွက်ပါ။

ဇယား ၃.၁။ ပန်းများကို အမည်ပေးအပ်ခြင်း

ရည်ရွယ်ချက်	အမည် (ပန်းဆယ်မျိုးထဲမှ တစ်မျိုး သို့မဟုတ် တစ်မျိုးထက် ပိုသော)
တစ်ကိုယ်ရေ အဆင်တန်ဆာများဖြစ်သော လက်စွပ်၊ ဆွဲကြိုး စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ခြင်း	
ပန်းချီစုတ်တံနှင့် ဆေးများကို အသုံးပြု၍ ပုံဆွဲခြင်း	
ကြေးနီဖြင့် ရုပ်ထုများ သွန်းလုပ်ခြင်း	
ဓားရှည်၊ ဓား၊ လှံ စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ခြင်း	
သစ်သားရုပ်ထုများ ပြုလုပ်ခြင်း	
ကျောက်သားရုပ်ထုများ ပြုလုပ်ခြင်း	
အင်္ဂတေသရွတ်ဖြင့် ရုပ်ကြွများပြုလုပ်ခြင်း	
အချောသပ်ထားသော သစ်သားလက်ရာများ	
ယွန်းထည်ပစ္စည်းများ	

စာသင်ချိန် (၁)

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၁)

သင်၏ ပညာရေးကောလိပ်တွင် လိုအပ်သောပစ္စည်းများ ရရှိနိုင်ပါက အခြေခံပညာသင်ခန်းစာ ပီဒီယို (ပန်းချီအနုပညာ၊ ဒုတိယတန်း၊ အခန်း ၃၊ သင်ခန်းစာ ၅၊ စက္ကူကို အသုံးပြု၍ ပန်းနှင့် ပန်းအိုး ပြုလုပ်ခြင်း) ကို ကြည့်ရှုရမည်ဖြစ်သည်။

ထိုပီဒီယိုအား ဤနေရာတွင် ကြည့်ရှုနိုင်သည်။

<https://www.youtube.com/watch?v=Ng44-n3xC10&feature=youtu.be>

လက်ကမ်းစာစောင် (၉) သင်ခန်းစာ ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်း လုပ်ငန်းပေးစာရွက်ကို အသုံးပြုပြီး မိတ်ဆက်ခြင်း၊ ဖန်တီးလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းစသည့် အဆင့်သုံးဆင့်ဖြင့် သင်ခန်းစာအား ကြည့်ရှုလေ့လာရမည်ဖြစ်သည်။

 သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၂)

အုပ်စုငယ်အတွင်း ပန်းများနှင့် ပန်းအိုးများပြုလုပ်ခြင်း ဗီဒီယိုသင်ခန်းစာအား ဒုတိယတန်း ဆရာ လမ်းညွှန်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါ။

အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ကြည့်ရှုလေ့လာချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ထားပါက အထောက်အကူပြုမည် ဖြစ်သည်။

ဇယား ၃.၂။ သင်ခန်းစာများကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်း

သင်ခန်းစာ သင်ယူမှု အဆင့်	ဗီဒီယို	မူလတန်း ပြဌာန်းစာအုပ်
မိတ်ဆက်ခြင်း		
ဖန်တီးလုပ်ဆောင်ခြင်း		
ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း		

 သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၃)

မိမိနှင့် တွဲဖက်လုပ်ဆောင်သူသည် ဆရာ သို့မဟုတ် ကျောင်းသားအနေဖြင့် နှစ်ယောက်တစ်တွဲစီ သရုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဆရာက ကျောင်းသားကို ပန်းနှင့် ပန်းအိုး မည်သို့ ပြုလုပ်ရမည်ကို သင်ကြားရမည်။ ဤသင်ယူမှုလုပ်ငန်းသည် ပျော်စရာကောင်းသောလုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး အမှန်တကယ် လက်တွေ့သင်ကြားရသကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများလည်းရှိနိုင်သည်။ ဆရာက ဗီဒီယိုတွင် တွေ့မြင်ရသော သင်ကြားနည်းလမ်းအချို့ကို အသုံးပြု၍ ကူညီထောက်ပံ့ပေးမည် ဖြစ်သည်။

‘ဆရာ’ - ဗီဒီယိုတွင် တွေ့မြင်ခဲ့သော နည်းလမ်းအချို့ကို လိုက်နာလုပ်ဆောင်ပါ။

‘ကျောင်းသား’ - ဆရာ့ညွှန်ကြားချက်များနှင့် သရုပ်ပြသင်ကြားချက်များကို လိုက်နာပါ။ မေးခွန်းများ မေးမြန်းရန်နှင့် တီထွင်ဖန်တီးမှုများ လုပ်ဆောင်ရန် သတိပြုပါ။

ကိုယ်တိုင်လေ့လာသင်ယူခြင်း

ဂျပန်နိုင်ငံ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အေဂျင်စီ/ အခြေခံပညာ မူလတန်းအဆင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအဖွဲ့ (JICA/ CREATE) စီမံချက်၏ YouTube channel မှ အခြားသင်ခန်းစာတစ်ခုကို ရွေးချယ်ပြီး သင်ခန်းစာ၏ အဆင့်သုံးဆင့်ကို မှတ်သားပါ။

https://www.youtube.com/channel/UC0pW4hIIFeAbZiN_4ez9hRA/videos

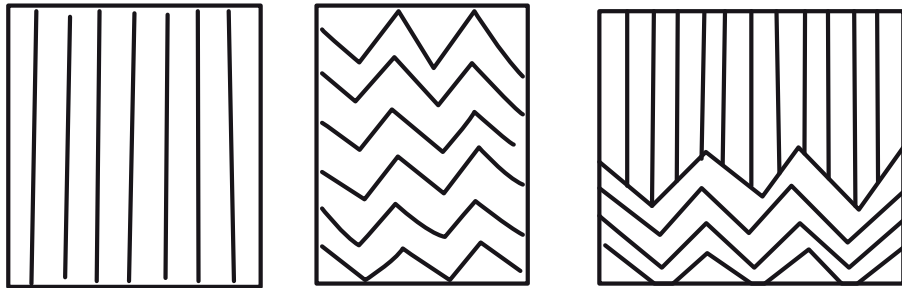
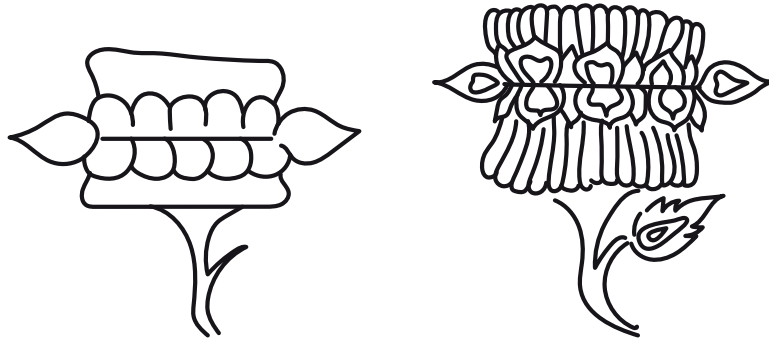
သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၄)

ယခင် သင်ယူမှုလုပ်ငန်းမှ သင်ကြားမှု သို့မဟုတ် သင်ယူမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး မိမိ၏ ခံစားချက်များကို မျှဝေရန် ဖိတ်ခေါ်မည်ဖြစ်ပြီး ဆရာက ဆွေးနွေးမှုကို ဦးဆောင်မည်ဖြစ်သည်။

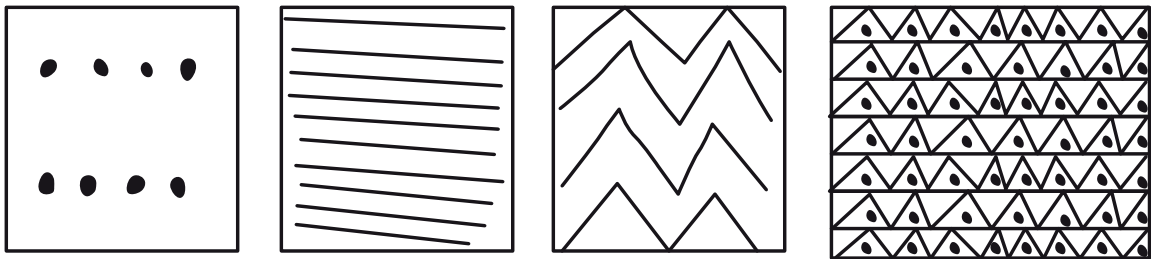
ကနုတ် သီအိုရီ

ကနုတ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၏ အစအား သီအိုရီအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖွင့်ဆိုကြသည်။ အချို့သော ပညာရှင်များ၏ လေ့လာတွေ့ရှိချက်အရ ကနုတ်ရေးဆွဲခြင်းသည် ကြာပွင့်၊ ကြာငုံ၊ ကြာရွက်၊ ကြာဖူးနှင့် ကြာရိုးများကို ရေးဆွဲခြင်းမှ စတင်သည်။

ပုံ ၃.၃၀။ ပန်းအိုးများတွင် အသုံးပြုရန် ဒီဇိုင်းပုံစံများ ပြောင်းလဲလာပုံ

ပုံ ၃.၃၁။ ရိုးရှင်းသော ပုံစံမှ ပိုမိုရှုပ်ထွေးသောပုံစံသို့ ပြောင်းလဲလာခြင်း

ကိုယ်တိုင်လေ့လာသင်ယူခြင်း

အောက်ဖော်ပြပါနေရာများတွင် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင် ကနတ်ပုံစံများကို ရေးဆွဲပါ။

ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် မေးခွန်းများ

၁။ ပျူဆိုသည်မှာ မည်သူများ ဖြစ်ကြသနည်း။

၂။ ပျူခေတ်တွင် မည်သည့် လက်မှုပညာများ ထွန်းကားခဲ့သနည်း။

၃။ ပုဂံသည် ကမ္ဘာ့လှည့်ခရီးသည်များအတွက် အဘယ်ကြောင့် ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် နေရာဖြစ်သနည်း။

၃.၄။ မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာအပေါ်

ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု

ဤအခန်းငယ်သည် မြန်မာ့အနုပညာကို ခေတ်အလိုက် လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုရှုထောင့်မှ လေ့လာရမည်ဖြစ်သည်။ ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးမှ ဖွင့်ဆိုနိုင်ပြီး ထိုရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုသည် မိမိအနေဖြင့် ကြိုက်သည်၊ မကြိုက်သည်ကိုသာ ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ဘဲ အနုပညာ၏ ဇာစ်မြစ်၊ အမွေအနှစ်နှင့် တိုးတက်လာမှုကို နားလည်သဘောပေါက်ခြင်း၊ မိမိ၏ ခံစားချက်ကို ဖော်ပြနိုင်ခြင်းနှင့် ထိုအနုပညာလက်ရာများသည် မိမိ၏ ခံစားချက်များကို အဘယ်ကြောင့်နှင့် မည်သို့ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်ကို ဖော်ပြနိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

၃.၄.၁။ မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား ရှင်းပြခြင်း

မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်

ဤသင်ခန်းစာကို သင်ယူပြီးချိန်တွင် သင်သည်

- မူလတန်းကျောင်းများတွင် ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား သင်ကြားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ရှင်းပြတတ်မည်။

ပန်းချီအနုပညာ သင်ကြားခြင်းနှင့် သင်ယူခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ

ပန်းချီအနုပညာ သင်ကြားခြင်းနှင့် သင်ယူခြင်းအတွက် ရည်ရွယ်ချက် လေးခုရှိပါသည်။

၁။ သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများတွင် အနုပညာအား အသုံးပြုနိုင်ရန်။

၂။ မြန်မာ့ရိုးရာ အနုပညာကို သိရှိနားလည်ရန်နှင့် လေးစားတန်ဖိုးထားရန် (ပညာရေးတွင် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များကို သိရှိနားလည်ခြင်းနှင့် လေးစားတန်ဖိုးထားခြင်းသည် အလွန်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ခု ဖြစ်သည်။)

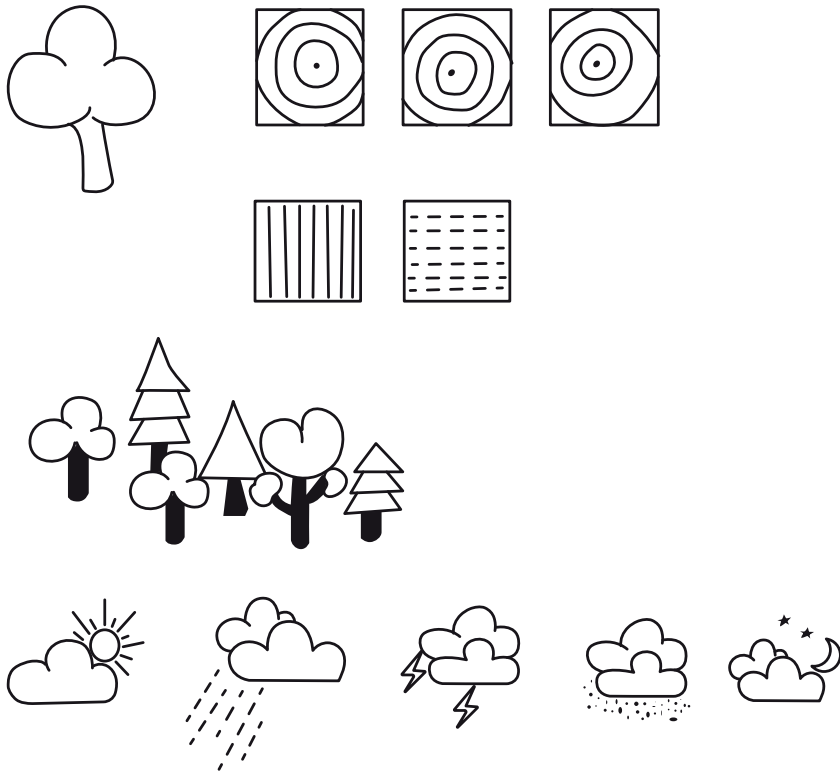
၃။ ပန်းချီအနုပညာသည် မိမိနိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုသင်္ကေတကို ကိုယ်စားပြုသောကြောင့် မိမိ၏ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များကို ထိန်းသိမ်းတန်ဖိုးထားတတ်ရန်။

၄။ ကျွမ်းကျင်သော ကျောင်းသားများသည် အတတ်ပညာရှင်များဖြစ်လာစေရန် တိုက်တွန်း အားပေးရန်။

ပထမရည်ရွယ်ချက်သည် ပညာရေးတွင် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ပုံဆွဲခြင်း၊ ပန်းချီဆေးခြယ်ခြင်း နှင့် ပုံဖော်ခြင်းစသည့် အပြုအမူများသည် ကျောင်းသားများကို အနုပညာနှင့်ပတ်သက်သည့် ဟောပြောပို့ချချက်များနှင့် သင်ခန်းစာများကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်စေပါသည်။ သင်ကြားမှု ရည်ရွယ်ချက် ပေါက်မြောက်စေရန် ရုပ်ပုံများ၊ သရုပ်ပြပုံများနှင့် ဇယားကွက်များကို အသုံးပြုခြင်း သည် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ရုပ်ပုံများကို စကားလုံးများနှင့် ဖော်ပြခြင်းထက် ထိုရုပ်ပုံများကို လက်တွေ့ပြသခြင်းသည် ပိုမိုထိရောက်ပါသည်။ ၎င်းသည် အခြေအနေမြောက်များစွာကို ပကတိ အမြင်များအတိုင်း အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်သည်။ မိန်းကလေးနှင့် ယောက်ျားလေးတစ်ယောက် စာဖတ်နေသည့် ရုပ်ပုံကို ပြသထားခြင်းသည် အနီးအနားတွင် ကျောင်းစာကြည့်တိုက်ရှိသည်ကို ဖော်ဆောင်သကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သည်။ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်ရှိသည်ဟု စာသားဖြင့် ဖော်ပြခြင်းထက် ရုပ်ပုံဖြင့် ဖော်ပြခြင်းသည် ပိုမို၍ ဆွဲဆောင်မှုရှိပေမည်။

ပုံ ၃.၃၂။ ရုပ်ပုံသည် စကားလုံးများထက် ပိုမိုအဓိပ္ပာယ် ဖော်ဆောင်နိုင်ပါသည်။

ပုံ ၃.၃၃။ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကောင်းစွာ သရုပ်ဖော်ထားသည့် မျဉ်းကြောင်း များဖြင့် ရေးဆွဲထားသော နမူနာရုပ်ပုံများ

အမျိုးသား အနုပညာလက်ရာများသည် ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းကို များစွာ ပြောပြနိုင်သည် ဟူသောအချက်မှာ ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူခြင်း၏ ဒုတိယ ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်သည်။ ပန်းချီအနုပညာ သည် ပျူ၊ ပုဂံ၊ ပင်းယ၊ အင်းဝ၊ စစ်ကိုင်း၊ ညောင်ရမ်း၊ ကုန်းဘောင်၊ ရတနာပုံ၊ ကိုလိုနီခေတ်၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီးကာလနှင့် မျက်မှောက်ကာလအထိ ခေတ်ပေါင်းများစွာတစ်လျှောက် တိုးတက် လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ရှုပ်ပုံများ၊ ပန်းချီပုံများ၊ လက်မှုပညာများနှင့် ပန်းပုပညာများ စသည့် မြန်မာ့ ပန်းချီအနုပညာ၏ အရည်အသွေးများကို အသိအမှတ်ပြုရမည် ဖြစ်သည်။ အဓိကအားဖြင့် မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာသည် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အလှတရားကို အလေးမထားဘဲ မျက်နှာအနေအထား၊ ကိုယ်နေဟန်နှင့် လှုပ်ရှားမှု များအား ရှင်းလင်းမြင်သာအောင် ပြသခြင်းကိုသာ အလေးပေးထားပါသည်။ အနှစ်ချုပ်အားဖြင့် မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာသည် ဥရောပနည်းစနစ်များနှင့် အလွန်ကွာခြားပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ရှေးခေတ် ရိုးရာပန်းချီပညာရှင်များသည် မြန်မာ့ပန်းချီအား အာရုံနည်းစနစ်များကို ပေါင်းစပ်၍ ရေးဆွဲထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ဖြစ်သော မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်တွင် နန်းတွင်းမြန်မာ့ပန်းချီပညာရှင် များအား ခန့်ထားပြီး လစာရိက္ခာ ကောင်းစွာထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။ ထိုပန်းချီပညာရှင်များ ရေးဆွဲသည့် ပန်းချီ အများစုတွင် ဇာတက နိပါတ်တော်များ၊ ဗုဒ္ဓဝံသ (ဗုဒ္ဓ၏ ဖြစ်တော်စဉ်များ)၊ မင်းခမ်းမင်းနားများအတွက် လှပစွာ တန်ဆာဆင်ထားသော ဆင်တော်များနှင့် နက္ခတ်တာရာပုံများ ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် အနုပညာရှင် ဆေးရေးအမှုထမ်းများသည် ကနုတ်၊ နရီ၊ ကပီနှင့် ဂဇာရုပ်ပုံများကို ရေးဆွဲရသည်။ အဆိုပါ အဓိပ္ပာယ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- ကနုတ် - ကြာရိုး၊ ကြာဖူး၊ ကြာပွင့် စသည်တို့ကို ကွေးညွတ်လှပစွာ သရုပ်ဖော် ရေးဆွဲခြင်း။
- ကပီ - မျောက်ဝံနှင့် အလားတူ သတ္တဝါများကို ရေးဆွဲခြင်း။
- နရီ - အမျိုးသမီးရုပ်ပုံများကို သရုပ်ဖော်ရေးဆွဲခြင်း။
- ဂဇာ - ဆင်ရုပ်များ၊ မြင်းရုပ်များ၊ အထူးသဖြင့် ဆင်တော် မြင်းတော် ပုံများကို ရေးဆွဲခြင်း။

အကျိုးဆက်အားဖြင့် ပန်းချီပညာရှင်များ မကြာခဏရေးဆွဲကြသော အကြောင်းအရာများတွင်

- မြင်းခင်းသဘင် (မြင်းတပ်တော်မှ မြင်းသည်တော်များ၏ စွမ်းရည်များကို ခင်းကျင်းပြသခြင်း)၊
- စက်သွင်းသဘင် (မြင်းသည်တော်များက လှံရှည်များနှင့် ပစ်မှတ်ကိုထိုးစိုက်ခြင်းဖြင့် လှံရေးပြခြင်း)၊
- ဂူလီသဘင် (ပိုလိုအခမ်းအနား)၊
- ထွက်တော်မူ ဝင်တော်မူ မင်းခမ်းတော်ကြီးများ၊
- ဥယျာဉ်တော်တွင်း ထွက်စံတော်မူသည့် အခမ်းအနားများ၊
- ဘုရင်မင်းမြတ်က ဆုတော်လာဘ်တော်များ၊ အဆောင်အယောင်များ ချီးမြှင့် ပေးသနားတော်မူခြင်း နှင့်
- ဇာတ်တော်ကြီးများ ခင်းကျင်းပြသခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

အချုပ်အားဖြင့် ရှေးခေတ်မြန်မာ အနုပညာများသည် မျဉ်းများဆွဲ၍ ထိုမျဉ်းများကို အခြေခံပြီး ဆေးရောင်ရေးခြယ်ခြင်း နည်းစနစ်များကို အသုံးပြုကြပါသည်။ ထိုနည်းစနစ်များသည် ပုဂံခေတ်မှ စ၍ မျိုးဆက်တစ်ဆက်မှ တစ်ဆက်သို့ လက်ဆင့်ကမ်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ရှေးခေတ် မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပုံ အဆင့်ဆင့်

ပညာရှင် အများအပြား၏ အဆို ^{၁၅} အရ ရှေးခေတ်မြန်မာ့ အနုပညာသည် ပါလအနုပညာ (ရှေးခေတ်မြောက်ပိုင်းဘင်္ဂလားဒေသမှ စတင်ထွက်ပေါ်လာသော အနုပညာ) ဟု သိကြသည့် အိန္ဒိယ အနုပညာမှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ပါလအနုပညာသည် ပုဂံသို့ အေဒီ ၁၀၀၀ ခုနှစ်ခန့်က စတင်ရောက်ရှိလာသည်။ အေဒီ ၁၃၀၀ ခန့်တွင် ပုဂံခေတ်ပျက်သုဉ်းပြီးနောက် အနုပညာလက်ရာ များသည် မြန်မာ့ရိုးရာဟန်အဖြစ်သို့ စတင်ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။

^{၁၅} U Thein Han, 1961; Thu-te-thi, 1997; Union of Myanmar Ministry of Culture, 2001; Department of Myanmar Language Commission, 1993; U Thein Hlaing, 2016

အနုပညာလက်ရာများမှာ အများအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ဇာတ်ကြောင်းများ ဖြစ်ပြီး နောင်တွင် မင်းခမ်းမင်းနားများနှင့် အလေ့အထများအကြောင်းပါ ပါဝင်လာကြသည်။ ထို့ပြင် ဓလေ့ထုံးစံများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများနှင့် အပန်းဖြေအနားယူမှုများကို ပေရွက်၊ ဂူဘုရားနံရံများ၊ ပုရပိုက်နှင့် သစ်သားများတွင် ရေးထွင်း၍ မှတ်တမ်းတင်ထားကြသည်။ အချို့သော ရိုးရာအနုပညာပုံစံများကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

စပ်ပန်းချီ

မင်္ဂလာအခမ်းအနားများအတွက်လည်းကောင်း၊ အမင်္ဂလာ အခမ်းအနားများအတွက်လည်းကောင်း ရေးဆွဲအသုံးပြုသည်။ ဝါး၊ ကော်ပါဝင်သည့် စက္ကူပျော့ဖတ်တို့နှင့် ယာယီမဏ္ဍပ်တည်ဆောက် ဖန်တီးရသည့် မြန်မာ့ရိုးရာ အနုပညာတစ်မျိုးဖြစ်သည်။

ပေရေးပန်းချီ

ပေရေးပန်းချီသည် မြန်မာ့ရိုးရာအနုပညာ၏ ရှေးဦးပုံစံတစ်ခု ဖြစ်သည်။ စက္ကူမပေါ်ပေါက်မီက ရှေးခေတ်မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ပေရွက်များ၊ ထန်းရွက်များပေါ်တွင် သံကညစ်ကို အသုံးပြု ရေးဆွဲကြသည်။ ထိုရှေးခေတ်မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ဇာတာက ဇာတ်ဝင်ခန်းများ၊ ရက်ချုပ်နှင့် ဇာတာများကို ရေးဆွဲကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးများသည် မော်ကွန်းတင်ထိုက်သော ကဗျာလင်္ကာများကို ရေးသားခဲ့ကြပြီး ပန်းချီဆရာများက ဇာတာကပုံပြင်များကို အခြေခံသော ရုပ်ပုံများကို ရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။

ယွန်းပန်းချီ

ထန်းရွက်များပေါ်တွင် ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း၏ နောက်ထပ်တစ်ဆင့်မှာ ယွန်းထည်ပေါ်တွင် ပန်းချီ ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်သည်။ ယွန်းထည်ဆိုသည်မှာ ဝါး သို့မဟုတ် သစ်တို့ဖြင့် ရက်လုပ်ထားပြီး ရွှံ့စေးနှင့် သစ်စေးတို့ဖြင့် သရိုးကိုင်ထားသော အရာဝတ္ထုများ ဖြစ်သည်။ (ယွန်းထည်များပေါ်တွင်) ဇာတာက ဇာတ်ဝင်ခန်းများ သို့မဟုတ် ရာမာယဏ ဇာတ်တော်ကြီး၏ ဇာတ်ဝင်ခန်းများကို ရေးဆွဲကြသည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် ယွန်းပန်းချီသည် မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် အရေးပါ သော အဆင့်တစ်ဆင့် ဖြစ်လေသည်။

သစ်ပန်းချီ

ပုဂံခေတ်တွင် သစ်သားရုပ်ထုများနှင့် ရုပ်လုံးရုပ်ကြွများပေါ်တွင် ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းကို သစ် (သစ်သား)၊ ပန်းချီ (ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း)ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ မြေဖြူမှုန့်များနှင့် တမာစေးများကို ရောစပ်၍ နောက်ခံဆေးကို ပြုလုပ်ကြသည်။ ထိုနောက်ခံပေါ်တွင် အရောင်အမျိုးမျိုး အသုံးပြုပြီး ရုပ်ပုံများ ရေးဆွဲကြသည်။ အရောင်များကို ရောစပ်အသုံးပြုပြီး ရေးဆွဲထားသော နံရံပန်းချီများ ပေါ်ထွန်းလာသောကြောင့် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၇၀၀ သို့မဟုတ် ၈၀၀ ခန့်၌ မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် သစ်ပန်းချီသည် သိသာထင်ရှားသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

နံရံပန်းချီ

ရှေးရိုးမြန်မာပန်းချီများကို ရေးဆွဲရန်အတွက် အသုံးပြုသော ဆေးမှာ ကြက်ဥအကာကို ရောစပ် အသုံးပြုရသော ရေဆေးဖြစ်သည်။ အထက်မြန်မာပြည်ရှိ လှိုက်ဂူဘုရားများ၏ အင်္ဂတေနံရံ အားလုံးနီးပါးတွင် နံရံပန်းချီများနှင့် တန်ဆာဆင်ထားသည်။ ရုပ်လုံးရုပ်ကြွများနှင့် ပန်းချီများသည် ကနဦးအဆင့်တွင် နီးစပ်တူညီသည်ဟု ထင်ရသော်လည်း နည်းစနစ်ပိုင်းတွင် ကွာခြားပါသည်။ ရုပ်လုံးရုပ်ကြွများကို ပုံဖော်လေ့ရှိသကဲ့သို့ပင် ရုပ်ပုံများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တို့ကိုလည်း ပုံဖော်ခဲ့ကြ သည်။ သို့သော် ရှေးရိုးမြန်မာပန်းချီအနုပညာ၏ အဓိကအရည်အသွေးမှာ မျဉ်းကြောင်းများ၏ အသက်ဝင်မှုတွင် မူတည်သည်။ နန္ဒမည၊ ဘုရားသုံးဆူ၊ သဒ္ဓမ္မလဂူဘုရားများနှင့် ကျန်စစ်သားဥမင်တို့တွင် ပုဂံခေတ်နံရံပန်းချီများသည် ရှင်းလင်းတောက်ပစွာ ကျန်ရှိနေသေးသည်။ အဆိုပါ နံရံဆေးရေး ပန်းချီများတွင် ဘာသာရေးနှင့်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများအပြင် ရေဖလားနှင့် မိန်းမပျို၊ ဝင့်ဝင့်ကြွားကြွား မြင်းစီးနေသော ပုဂံမင်းသားတစ်ပါး၊ မိန်းကလေးများ စီတန်းလှည့်လည်ကခုန်ခြင်း၊ မွန်ဂိုစစ်သူကြီးနှင့် သိမ်းငှက်၊ လေးနှင့်မြားကို ကိုင်ဆောင်ထားသော မွန်ဂိုလေးသည်တော် ရုပ်ပုံများပါဝင်သည်။ ထိုနံရံဆေးရေးပန်းချီများသည် ပုဂံခေတ်၏ အတက်အကျ ဇာတ်ကြောင်းကို ပြောပြနေသည်။

ပုဂံခေတ် မြန်မာဘုရင်များသည် ပန်းချီပညာရှင်များကို နန်းတွင်းအမှုထမ်းများအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့ကြ သည်ကို သိရှိပြီးဖြစ်သည်။ ထိုနန်းတွင်းပန်းချီတော်များသည် မင်းသားမင်းသမီးငယ်လေးများအား ဘာသာရေးနှင့် စာရိတ္တဆိုင်ရာ သင်ခန်းစာများကို ပန်းချီပုံများအသုံးပြုပြီး သင်ကြားပေးကြသည်။

ထိုနန်းတွင်းပန်းချီတော်များ၏ အခြားတာဝန်မှာ နိုင်ငံ့လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အခမ်းအနားများအတွက် ပန်းချီကားလိပ်များ ရေးဆွဲရခြင်းဖြစ်သည်။

ဗြိတိသျှ သိမ်းပိုက်မှုအပြီး ၁၈၈၆ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာနှင့် ထိတွေ့လာပြီး အနောက်တိုင်း လွှမ်းမိုးမှုများသည် နိုင်ငံ၏ အနုပညာလောကထဲသို့ တိုးဝင်လာခဲ့သည်။ အောင်မြင်ကျော်ကြားသော ပန်းချီဆရာများနှင့် ပန်းပုဆရာများသည် နည်းစနစ်သစ်များနှင့် အမြင်သစ်များကို ရရှိလာကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အနောက်တိုင်းပန်းချီပညာသင်ကျောင်းများ ကိုလည်း စတင်၍ ဖွင့်လှစ်လာကြသည်။ ယခုအခါ မြန်မာ့ ပန်းချီအနုပညာများသည် အနောက်တိုင်း ဟန်ဖြစ်နေသော်လည်း ရိုးရာမှုများနှင့် သို့မဟုတ် ခေတ်သစ်မှုများနှင့် ဖြစ်လာကြသည်။

 သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၁)

ဤသင်ခန်းစာအတွက် ပထမစာသင်နှစ်ဝက် (သင်ခန်းစာ ၁.၂.၁) မှ လက်ကမ်းစာစောင် (၃)၊ လုပ်ငန်းပေးစာရွက် (၃) ကို လိုအပ်ပါမည်။

ဆရာနှင့် မိမိ၏ အတန်းဖော်များနှင့်အတူ ဆွေးနွေးရန် အောက်ဖော်ပြပါ မေးခွန်းများအတွက် မိမိ၏ အဖြေများကို စဉ်းစားပြီး ပြင်ဆင်ပါ။

- ၁။ ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မည်သို့ နားလည်ပါသနည်း။
- ၂။ အနုပညာလက်ရာများသည် မိမိကို မည်သို့ခံစားစေပါသနည်း။
- ၃။ မတူညီသော အနုပညာအမျိုးမျိုးသည် မိမိအား မည်သည့်အရာများကို တွေးတောမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေပါသနည်း။

လက်ကမ်းစာစောင် (၃) ကို အသုံးပြုပြီး အောက်ဖော်ပြပါမေးခွန်းအား စဉ်းစားစေပါမည်။ မူလတန်း ကျောင်းသားများအတွက် မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာအား ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုသည် အဘယ်ကြောင့် အရေးပါသည်ဟု သင်ထင်ပါသနည်း။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၂)

ပထမနှစ်ဝက် (သင်ခန်းစာ ၁.၂.၁) တွင် မိတ်ဆက်ထားသော အတန်းလိုက် ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အတန်းလိုက် သင်ကြားသင်ယူမှု အကြောင်းအရာများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပါ။ ဆရာက အတန်းကို အုပ်စုများ ခွဲခြားပြီး အုပ်စုတစ်စုစီကို မူလတန်းပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်နှင့် ဆရာလမ်းညွှန်အား ဖြန့်ဝေ မည်ဖြစ်သည်။

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၀) ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုကို အသုံးပြုပြီး မိမိတို့ တာဝန်ယူရမည့် ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်နှင့် ဆရာလမ်းညွှန်တွင် အတန်းလိုက်ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အတန်း လိုက် သင်ကြားသင်ယူမှု အကြောင်းအရာများ မည်သို့ အောင်မြင်သည်ကို နမူနာများ ရှာဖွေရမည် ဖြစ်သည်။ မိမိ၏ တွေ့ရှိချက်များကို ဂရပ်ဖစ်ပုံများ အသုံးပြုသင်ယူခြင်း^{၁၆} (graphic organiser) ဖြင့် ပြန်လည်တင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။

^{၁၆} သင်၏ ဆရာမှ ဂရပ်ဖစ်ပုံ တစ်ခုဖြင့် အသုံးပြုသင်ယူခြင်းကို သရုပ်ပြပါလိမ့်မည်။ သင်တို့ အနေဖြင့် ပညာရေးဘာသာရပ်တွင်လည်း ဂရပ်ဖစ်ပုံများ အသုံးပြုသင်ယူခြင်းကို သင်ကြားသင်ယူမှု နည်းလမ်းများအဖြစ် သင်ယူပြီးသားလည်းဖြစ်နေနိုင်ပါသည်။

၃.၄.၂။

မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား သင်ကြားခြင်း

မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များ

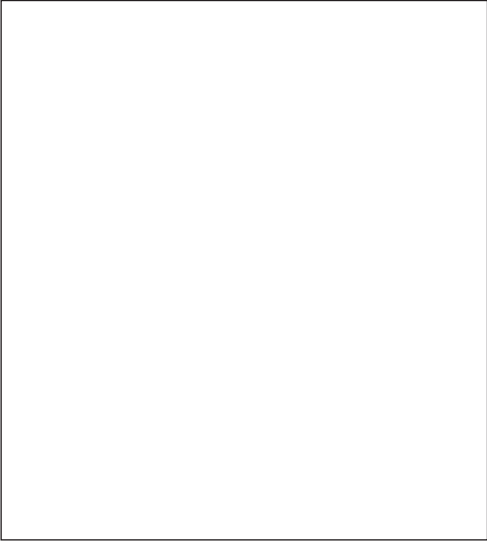
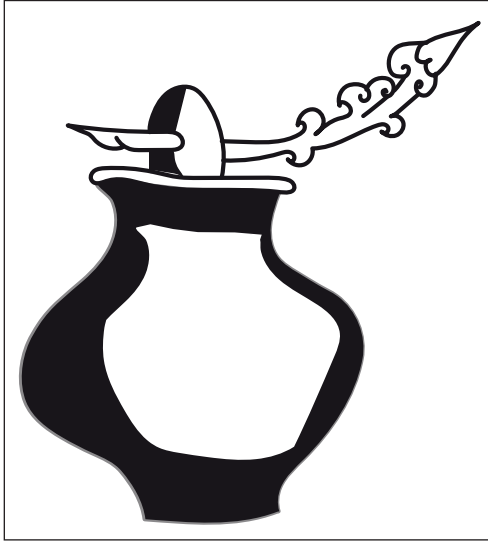
ဤသင်ခန်းစာကို သင်ယူပြီးချိန်တွင် သင်သည်

- မူလတန်းကျောင်းများတွင် ပန်းချီအနုပညာအပေါ် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား သင်ကြားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- မူလတန်းသင်ရိုးတွင် အကြံပြုထားသော သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများ၏ နမူနာများကို ပြောကြား တတ်မည်။

ကိုယ်တိုင်လေ့လာသင်ယူခြင်း

ထင်ရှားကျော်ကြားသော မြန်မာ့အနုပညာရှင် ဝဏ္ဏကျော်ထင်ဦးစံဝင်း၊ ကျော်ကြားသော မြန်မာ့ ပန်းချီဆရာ ဆရာကြီး ဦးဘကြည်နှင့် မြန်မာ့ပန်းပုဆရာ ဦးဟန်တင်တို့ကို အင်တာနက်ပေါ်တွင် လေ့လာရှာဖွေခြင်း ပြုလုပ်ရမည်။ ထိုအကြောင်းအရာများကို ကျွမ်းကျင်စွာ သိရှိရန် မလိုအပ်သော် လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်များအား အကြမ်းဖျင်း သိရှိသင့်သည်။

မိမိ၏ အနုပညာစွမ်းရည်များ တိုးတက်အောင် လေ့ကျင့်မှုများ ဆက်လက်ပြုလုပ်ပါ။ ပုံ (၃.၃၄)၏ ရေအိုးတွင် အလျားလိုက်မျဉ်းများ၊ မျဉ်းကွေးများနှင့် မျဉ်းစောင်းများကို အသုံးပြုထားပြီး အုန်းမှုတ်ခွက်အား ကွေးညွတ်စွာ ကနတ်များဖြင့် အလှဆင်ထားသည်။ မိမိအနေဖြင့် ထိုနည်းလမ်း ကို အသုံးပြုပြီး ခွက်၊ ရေအိုး သို့မဟုတ် ပုလင်းစသည့်အရာများကို မည်ကဲ့သို့ ဖန်တီးနိုင်မည်နည်း။

ပုံ ၃.၃၄။ ရိုးရာနည်းလမ်းများ၏ လှုံ့ဆော်မှုဖြင့် ရေအိုးအား ရေးဆွဲခြင်းနှင့် မိမိကိုယ်တိုင် ဖန်တီးခြင်း

စာသင်ချိန် (၁)

ပန်းချီအနုပညာ၏ ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအတွက် သင်ကြားနည်း အဆင့်သုံးဆင့်အား ထည့်သွင်း စဉ်းစားပြီး သင်ကြားမှုနှင့် သင်ယူမှုနည်းပျူဟာများကို ရေးဆွဲပါ။ ထိုအဆင့်များကို သင်ခန်းစာ မတိုင်မီ ပြန်လည် လေ့လာထားပါ။

 သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၁)

ဆရာက ဤသင်ခန်းစာပြင်ဆင်ရန်အတွက် သင်ခန်းစာ (၃.၄.၁) မှ အဓိကအချက်များကို ပြန်လည် လေ့လာသုံးသပ်စေပါမည်။

 သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၂)

အုပ်စုငယ်အတွင်း မူလတန်းအဆင့် အတန်းတစ်ခု၏ ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုနယ်ပယ်မှ သင်ခန်းစာ တစ်ခုအား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရမည် ဖြစ်သည်။ ဆရာက အုပ်စုတစ်ခုစီကို သင်ခန်းစာတစ်ခုစီ တာဝန် ပေးအပ်ပြီး ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်နှင့် ဆရာလမ်းညွှန်အား ဖြန့်ဝေမည်။

မိမိ၏ တွေ့ရှိချက်များကို လက်ကမ်းစာစောင် (၁၁) လုပ်ငန်းပေးစာရွက်တွင် မှတ်သားပြီး အတန်းသို့သင်ခန်းစာ၏ အဆင့်သုံးဆင့်သည် မည်သည့်နေရာတွင် ပေါ်လွင်သည်ကို နမူနာများဖြင့် ပြန်လည်တင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။

 သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၃)

အုပ်စုတွင် မိမိအနေဖြင့် ကြိုက်နှစ်သက်တန်ဖိုးထားသော အနုပညာအမျိုးအစားများနှင့် အဘယ်ကြောင့် ကြိုက်နှစ်သက်သည်ကို ဆွေးနွေးရမည်။ မိမိ၏ ကြိုက်နှစ်သက်မှုနှင့် မကြိုက်နှစ်သက်မှုအပေါ်တွင် အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် ရှင်းပြနိုင်ရန် ပြင်ဆင်ထားပါ။ မိမိအနေဖြင့် အနုပညာပုံစံအား မနှစ်သက်သော်လည်း ထိုအနုပညာအား ရသခံစားတန်ဖိုးထားနိုင်ပါသလား။

ကိုယ်တိုင်လေ့လာသင်ယူခြင်း

လာမည့်စာသင်ချိန်တွင် မိမိရွေးချယ်ထားသော အနုပညာအမျိုးအစား၏ ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုကို သင်ကြားရန် သင်ခန်းစာတစ်ခုအား ရေးဆွဲရမည်ဖြစ်သည်။ လာမည့်စာသင်ချိန်^၁တွင် မိမိနှစ်သက်သည့် အနုပညာပစ္စည်းနမူနာအား ယူလာပြီး မိမိရွေးချယ်ထားသော အနုပညာအမျိုးအစား၏ ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား မည်သို့သင်ကြားနိုင်သည်ကို စဉ်းစားပါ။

စာသင်ချိန် (၂)

 သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၄)

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၂) လုပ်ငန်းပေးစာရွက် (၂) အား လမ်းညွှန်အဖြစ် အသုံးပြုပြီး မိမိရွေးချယ်ထားသော အနုပညာအမျိုးအစား၏ ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား မည်သို့သင်ကြားနိုင်သည်ကို အတွေးအမြင်များဖြင့် ဉာဏ်ဖွင့်ဆွေးနွေးပါ။ သင်ခန်းစာ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အဆင့်သုံးဆင့်ဖြစ်သော

^၁ ထိုအကြောင်းအရာသည် စစ်မှန်သော အနုပညာလက်ရာများ ဖြစ်နိုင်သလို မဂ္ဂဇင်း သို့မဟုတ် website မှ ဓာတ်ပုံလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

မိတ်ဆက်ခြင်း၊ ဖန်တီးလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းအား အလေးပေးရမည်ကို ဂရုပြုပါ။

ယခင် စာသင်ချိန်လုပ်ငန်းမှ အတွေးအမြင်အချို့နှင့် မူလတန်း ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်နှင့် ဆရာလမ်းညွှန်အား ရယူနိုင်သည်။

 သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၅)

မိမိ၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်နှင့် အတွေးအခေါ်များအား မျှဝေပါ။ ယခုလုပ်ငန်းသည် အချင်းချင်း ပြန်လည်စစ်ဆေးသည့် လေ့ကျင့်ခန်းဖြစ်ပြီး မိမိ၏ တွဲဖက်ကို အကြံဉာဏ်များပေးခြင်း သို့မဟုတ် အကြံဉာဏ်များ ရယူခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ အပြုသဘောဆောင်သော ကောင်းမွန်သော တုံ့ပြန်အကြံပြုချက်များ^{၁၁} ပေးရန် သတိပြုပါ။

ကိုယ်တိုင်လေ့လာသင်ယူခြင်း

ယခုသင်ခန်းစာသည် ဆရာအတတ်ပညာတတ်ကျွမ်းမှု စံသတ်မှတ်ချက်အညွှန်းဘောင်ဖြစ်သော '(ဃ)(၂.၁) အခြားဆရာများထံမှ သင်ယူခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သင်ကြားရေးအတတ်ပညာဆိုင်ရာ စွမ်းရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အခွင့်အလမ်းများအားဖြင့်လည်းကောင်း မိမိ၏ လက်တွေ့ သင်ကြားမှု များကို တိုးတက်စေသည်' ကို ဖြည့်စွက်ပေးသည်။

မိမိ၏ သင်ကြားရေးလေ့ကျင့်မှုအတွက် အစောပိုင်း ကြိုတင်လေ့ကျင့်မှုများဖြစ်သော်လည်း အတွေးအကြံရင့်ကျက်သော ဆရာများထံမှ သင်ယူခြင်းနှင့် သင်ကြားရေးလေ့ကျင့်မည့် အခွင့်အလမ်းရပါက သင်ကြားနည်းလမ်းများကို လက်တွေ့စမ်းသပ်သင်ကြားနိုင်ခြင်းသည် အလွန်ကောင်းမွန်သော အခွင့်အလမ်းပင်ဖြစ်သည်။

^{၁၁} အပြုသဘောဆောင်သော တုံ့ပြန်အကြံပြုချက်များ အကြောင်းကို ပညာရေးဘာသာ မော်ဂျူးတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် မေးခွန်းများ

- ၁။ ပန်းချီအနုပညာ သင်ကြားသင်ယူခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက် လေးခုမှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ ပန်းချီတော်များ အသုံးပြုသော ရိုးရာနည်းလမ်း လေးခုမှ အနည်းဆုံးတစ်ခု၏ အမည်နှင့် အကြောင်းအရာကို ဖော်ပြပါ။

အခန်းဆုံးအနှစ်ချုပ်

အဓိကအချက်များ

- ပန်းချီအနုပညာ သင်ကြားခြင်း၏ အဓိကအရေးပါသောအချက်မှာ ကျောင်းသားများသည် ပုံဆွဲခြင်းအမျိုးမျိုးနှင့် လက်မှုပညာအမျိုးမျိုးကို ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏ တွေးတောနိုင်သည့် စွမ်းရည်များ၊ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများနှင့် တီထွင်ဖန်တီးနိုင်မှုများကို တိုးတက်အောင် မြှင့်တင်ပေးမည်ဖြစ်သည်။
- ပန်းချီအနုပညာသင်ကြားခြင်း၏ အဆင့်သုံးဆင့်မှာ မိတ်ဆက်ခြင်း၊ ဖန်တီးလုပ်ဆောင်ခြင်း နှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။
  - မိတ်ဆက်ခြင်း - သရုပ်ပြသင်ကြားခြင်း၊ အဆင့်ဆင့် ညွှန်ကြားချက်များပေးခြင်းနှင့် လေ့ကျင့်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် သင်ခန်းစာပါ အကြောင်းအရာများကို ကျောင်းသားများ စိတ်ဝင်စားအောင်၊ ပြုလုပ်လိုစိတ်ရှိအောင်နှင့် နားလည်သဘောပေါက်အောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။
  - ဖန်တီးလုပ်ဆောင်ခြင်း - ကျောင်းသားများ မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ်များကို အသုံးပြုပြီး မိမိကိုယ်ပိုင်ဖန်တီးမှုများကို ပျော်ရွှင်စွာ လုပ်ဆောင်ရန် သို့မဟုတ် အနုပညာ လက်ရာများကို ရသခံစားတန်ဖိုးထားရန်အတွက် သေချာစွာ လေ့လာကြည့်ရှုရန် အားပေးရမည်ဖြစ်သည်။
  - ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း - ကျောင်းသားများ မိမိ၏ အနုပညာလက်ရာများကို အချင်းချင်း ပြသရန်၊ မိမိ၏ အတွေးအခေါ်များနှင့် တွေ့ရှိချက်များကို မျှဝေရန်နှင့် ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူခြင်းအား ပျော်ရွှင်နှစ်သက်မှုရှိစေရန် ကူညီအားပေးရမည်။

- ကလေးများသည် မတူညီသော အသက်အရွယ်အလိုက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဆင့်သည်လည်း မတူညီကြပေ။ ဆိုလိုသည်မှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဆင့်ဆင့်အပေါ်တွင် မူတည်ပြီး ကလေးများ၏ ပန်းချီဆွဲခြင်းသည် မတူကြပေ။
- ပုံဆွဲခြင်းစွမ်းရည်သည် သဘာဝအတိုင်း လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ အရေး၊ အဖတ်၊ အပြောစသည့် စွမ်းရည်များကို သင်ယူရသကဲ့သို့ လမ်းညွှန်မှုများနှင့် လေ့ကျင့်မှုများမှ တစ်ဆင့် တိုးတက်လာနိုင်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။
- ၁၉၈၇ ခုနှစ် လိုဝန်ဖီး နှင့် ဘရိတန် (Lowenfeld & Brittain)^{၁၉} ရေးသားထားသော လေ့လာတွေ့ရှိမှု အရ ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူတိုးတက်ပုံအဆင့် ခြောက်ဆင့် ရှိပါသည်။
  - ရေးခြစ်နိုင်သည့်အဆင့် (Scribble Stage) (၁ နှစ် မှ ၃ နှစ် ထိ)
  - အကြိုသရုပ်ဖော်နိုင်သည့်အဆင့် (Pre-schematic Stage) (၃ နှစ် မှ ၅ နှစ် ထိ)
  - သရုပ်ဖော်နိုင်သည့်အဆင့် (Schematic Stage) (၄ နှစ် မှ ၈ နှစ် ထိ)
  - စတင်၍ လက်တွေ့ပုံများ ဆွဲနိုင်သည့်အဆင့် (Dawning Realism Stage) (၉ နှစ် မှ ၁၁ နှစ် ထိ)
  - သဘာဝပုံများ ဆွဲနိုင်သည့်အဆင့် (Pseudo-Naturalistic Stage) (၁၁ နှစ် မှ ၁၄ နှစ် ထိ)
  - ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သည့်အဆင့် (Decision Stage) (၁၃ နှစ် မှ ၁၇ နှစ် ထိ)
- မြန်မာ့ရိုးရာပန်းချီရေးဆွဲခြင်းသည် ပုဂံခေတ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့်အတူ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။
- အနုပညာအား ရသခံစားတန်ဖိုးထားခြင်းတွင် ကြိုက်နှစ်သက်မှု ရှိခြင်း မရှိခြင်း၊ သမိုင်းနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အရေးပါမှု၊ အာရုံများ (အထိအတွေ့၊ အမြင်စသည့်) ၏ သက်ရောက်မှုနှင့် စိတ်ခံစားမှုစသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး အနုပညာ၏ တန်ဖိုးကို နားလည်သဘောပေါက်နိုင်သည့် စွမ်းရည်များ ပါဝင်သည်။

^{၁၉} ခုနှစ်များသည် ခန့်မှန်းခြေသာဖြစ်ပြီး ကလေးများသည် မတူညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပေါ်တွင် မူတည်ပြီး သဘာဝအားဖြင့် ထပ်နေခြင်း များလည်းရှိသည်။

ဤအခန်းမှ အောက်ဖော်ပြပါ နယ်ပယ်များအတွက် အသိပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများ တိုးတက်အောင် လေ့လာပြီးဖြစ်သည်။

- ရုပ်ပုံများဆွဲနိုင်ရန် ခဲတံများအား သင့်တော်စွာ ကိုင်တွယ်ခြင်း။
- မျဉ်းများ၊ ပုံသဏ္ဍာန်များ၏ သဘောသဘာဝနှင့် ပန်းချီအနုပညာတွင် ပါဝင်သော ထိုမျဉ်းများ၊ ပုံသဏ္ဍာန်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ။
- မိမိ၏ လက်မှုပညာအား တီထွင်ဖန်တီးနိုင်သည့် ဖွဲ့သတ္တိရှိခြင်း။
- ပန်းချီအနုပညာအား အသုံးပြုပြီး မိမိ၏ နေ့စဉ်ဘဝတွင် အသုံးပြုနိုင်သည့် အနုပညာအပေါ် တန်ဖိုးထားသည့် စိတ်ဓာတ်။
- ပန်းချီအနုပညာအား ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ ထိန်းသိမ်းရာတွင် ထိုပန်းချီအနုပညာ၏ အရေးပါမှု။
- ပန်းချီအနုပညာ၏ တန်ဖိုးရှိသော၊ ကောင်းစွာသုတေသနပြုထားသော သမိုင်းကြောင်းများ။
- ပန်းချီအနုပညာ၏ စာအုပ်များစုစည်းမှု။
- ပန်းချီဆွဲခြင်းအား သင်ကြားမှုအတွက် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမည့် အချက်များ။
- ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များကို နောင်လာမည့် မျိုးဆက်သစ်များသို့ လက်ဆင့်ကမ်းခြင်း။

အခန်းဆုံး ပြန်လည်သုံးသပ်စဉ်းစားခြင်း

ယခုအခန်းသည် အနုပညာကို ရသခံစားတန်ဖိုးထားခြင်းဖြင့် အမျိုးဂုဏ်ဆောင်နိုင်သည့် တန်ဖိုးထားမှုကို နားလည်သဘောပေါက်မှုများဖြင့် လေ့လာသင်ယူခြင်းဖြစ်သည်။ အနုပညာသည် မည်သည့် နည်းလမ်းများကြောင့် အမျိုးဂုဏ်ဆောင်နိုင်ပါသနည်း။ မတူညီသော အနုပညာ အမျိုးမျိုးကိုတွေ့မြင်ပြီး မည်မျှအမျိုးဂုဏ်ဆောင်နိုင်သည်ဟု ခံစားရပါသနည်း။ ရှေးခေတ်နှင့် ခေတ်ပေါ် အနုပညာလက်ရာများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။ ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြန်လည် အမှတ်ရပါ။

ဆရာတစ်ဦးအနေဖြင့် မူလတန်းကျောင်းသားများအား ရိုးရာပန်းချီအနုပညာအတွက် ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှုအား မျှဝေခြင်း၊ မြှင့်တင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်မှာ မိမိ၏တာဝန်ပင်ဖြစ်သည်။ အနာဂတ်မျိုးဆက်သစ်များကို မြန်မာ့သမိုင်းကြောင်းကိုပုံဖော်ထားသော အရေးပါသည့် ရိုးရာအနုပညာများနှင့် လက်မှုပညာများကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်း လေးစားတန်ဖိုးထားလိုစိတ်များ ရှိခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်အရေးပါသနည်း။

မြန်မာ့အနုပညာများအားလုံးကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်သာ ထားရှိသင့်ပါသလား။ အခြားနိုင်ငံများတွင် မြန်မာ့အနုပညာကို ခင်းကျင်းပြသရန် ခွင့်ပြုသင့်ပါသလား။ အနုပညာလက်ရာများ အခြားနိုင်ငံများသို့ ပျံ့နှံ့ခြင်း၏ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးများမှာ အဘယ်နည်း။

မြန်မာ့အနုပညာများကို အာဆီယံဒေသများနှင့် ကမ္ဘာတဝှမ်းမှ သိရှိခြင်းသည် မည်သို့ အရေးပါသနည်း။

မြန်မာ့လက်မှုပညာဖြစ်သော ပန်းဆယ်မျိုးသည် မြန်မာ့ပန်းချီအနုပညာသမိုင်း၏ အရေးပါသော အပိုင်းဖြစ်ပြီး ယနေ့ခေတ်အထိလည်း ဆက်လက်အရေးပါနေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ အနာဂတ်တွင် ပန်းဆယ်မျိုး၏ လွှမ်းမိုးမှုနှင့် ကိုက်ညီမှုများအား ကျောင်းသားများကို မည်သို့ သင်ကြားပေးနိုင်မည်နည်း။

ဤအခန်း၏ ဆရာအတတ်ပညာ တတ်ကျွမ်းမှုများသည် ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ ဗဟုသုတ၊ သင်ရိုး မာတိကာအကြောင်းအရာနှင့် မိမိ၏ သင်ကြားရေးအလေ့အကျင့်များ တိုးတက်မှုကို အလေးပေး ထားပါသည်။ မိမိ၏ ပန်းချီအနုပညာဆိုင်ရာ အသိပညာများ စဉ်ဆက်မပြတ်တိုးတက်စေရန် မည်သည့် သင်ယူမှုရင်းမြစ်များ ရှိပါသနည်း။ မည်သည့်သင်ခန်းစာများသည် သင်ကြားရန် စိန်ခေါ် မှုရှိပါသနည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

သင်ခန်းစာအား သင်ကြားခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး စိုးရိမ်မှုများရှိပါက အခြေခံအချက်များကို ပြန်လည် လေ့လာပါ။ သင်ခန်းစာဖွဲ့စည်းပုံ အဆင့်သုံးဆင့်အား အသုံးပြုပြီး မည်သည်တို့ကို လုပ်ဆောင်မည် နှင့် အဆင့်တိုင်းတွင် ကျောင်းသားများ မည်သို့လုပ်ဆောင်ရမည်ကို အစီအစဉ်ဆွဲပါ။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ပုံဆွဲခြင်းစွမ်းရည်သည် မွေးရာပါအရည်အချင်းမဟုတ်ဘဲ အရေး၊ အဖတ်၊ အပြောစသည့် စွမ်းရည်များကို သင်ယူရသကဲ့သို့ လမ်းညွှန်မှုများ၊ လေ့ကျင့်မှုများမှတစ်ဆင့် တိုးတက်လာနိုင်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ ပန်းချီဆွဲခြင်းကိုလေ့ကျင့်ပြီး မိမိ၏နည်းလမ်းများ တိုးတက် အောင် လုပ်ဆောင်ပါ။

ပန်းချီဆွဲခြင်းတွင် ကျွမ်းကျင်သူ မဟုတ်ပါကလည်း မစိုးရိမ်ပါနှင့်။ မိမိထက် ပိုမိုကျွမ်းကျင်သော မူလတန်းကျောင်းသားအချို့ကို တွေ့ရနိုင်သည်။ ဆရာတစ်ဦးအနေဖြင့် လုပ်ဆောင်ရမည့်အချက်မှာ မိမိ၏ ကျောင်းသားများထက် ပိုမိုတတ်ကျွမ်းရန်မဟုတ်ဘဲ သင်ယူရာတွင် မွေ့လျော်စေရန် အားပေးရန်သာဖြစ်သည်။ မိမိ၏ ကျောင်းသားများကို မည်သည့်အရာက စိတ်ဝင်စားမှုများပေးသည် ကို ရှာဖွေနိုင်ရန်နှင့် ထိုစိတ်ဝင်စားမှုကို ဆက်လက်လေ့လာလိုက်စားရန် အားပေးတိုက်တွန်းခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် သင်ယူမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အားပေးပါ။

ဆက်လက်ဖတ်မှတ်စရာများ

၃.၁

This is a comprehensive history of Myanmar art that is interesting to read and can completely complement the lesson:

Hays, J. (2018). *Burmese Painting and Modern Art*. Retrieved from factsanddetails.com website: http://factsanddetails.com/southeast-asia/Myanmar/sub5_5e/entry-3085.html

Naing, R. K. K. (1997). *The history of Myanmar art*. Yangon: Sarpaybeikman.

Shin, N. W. (1998). *Myanmar art, sculptors and architects, Vol. 1*. Yangon: Sarpaybeikman.

၃.၂

Gyi., Z. (1951). *Ancient and traditional art of Myanmar*. Ministry of Culture: Archaeology Department.

Thein., H. A. (1982). *An introduction to the pavilion art*. Yangon: Sarpaybeikman.

This is an eight-minute video that explains the different stages of drawing. The video is in English, but includes lots of practical examples that can be universally understood:

Fussell, M. (2019). *The Stages of Artistic Development*. Retrieved from The Viral Instructor website: <https://thevirtualinstructor.com/stages-of-artistic-development.html>

This is an interesting article in the online magazine *Hyperallergic*, on the history of contemporary art in Myanmar:

Pearlman, E. (2017). *A Brief History of Contemporary Art in Myanmar*. Retrieved from Hyperallergic website: <https://hyperallergic.com/374488/a-brief-history-of-contemporary-art-in-myanmar/>

Tun, D. T., & Myint., U. A. (2011). *Ancient Myanmar Designs*. Bangkok: i-Group Press.

Tun., B. H. T. (2004). *The stream of Myanmar paintings*. Yangon: Sarpaybeikman.

၃.၃

Create. (n.d.). *CREATE channel*. Retrieved from youtube website: https://www.youtube.com/channel/UC0pW4hIIFeAbZiN_4ez9hRA/videos

Dun., K. (1920). Lacquerware called 'yun'. *Journal of the Burma Research Society*.

Fraser-Lu, S. (1985). *Burmese lacquerware*. Bangkok: Tamarind Press.

Gyi., K. M. (1981). *Burmese lacquer*. Yangon: Sarpaybeikman.

Hays, J. (2014). *GOLD BEATING AND GOLD FOIL MAKING IN MYANMAR*. Retrieved from facts and details website: http://factsanddetails.com/southeast-asia/Myanmar/sub5_5e/entry-3087.html

Kyi., U. P. (2016). *The 10 kinds of Myanmar flower art: The 21st century art record, 1st edition*. Mandalay: Munzuthaka Art.

Naing, R. K. K. (1987). *Myanmar sculpture that deserves to be inherited*. Yangon: Sarpaybeikman.

Nyun., D. K. (1987). 'The 10 flower arts in Bagan period.' *Fine Arts Research Sub-Committee Paper Reading Session*.

Shin, N. W. (1998). *Myanmar art, sculptors and architects, Vol. 1*. Yangon: Sarpaybeikman.

၃.၄

Naing., U. M. (1975). *Royal artist U Kyar Nyunt and his works*. Ministry of Culture.

Thein, M. M. (2001). *The study of parabeik art*. Yangon: Sarpaybeikman.

Trish Gallery in Yangon has a huge collection of Myanmar art and artefacts from some of Myanmar's most celebrated artists, with many examples on their website: Yoma Technologies. (2019). *Trish Gallery*. Retrieved from <https://www.trishgallery.com>

One of the oldest galleries in Yangon, Lokanat, hosts a number of artworks from masters such as U Hla Shein and U Kin Maung (Bank):

Lokanat Galleries, & Prosoft Dynamic Web Studios. (2019). *Lokanat Galleries*. Retrieved from <http://www.lokanatgalleries.com/index.php>

အခန်း

၄

စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း၏ နည်းလမ်းများ

ဤအခန်းသည် မူလတန်းအဆင့် ပထမတန်းမှ ပဉ္စမတန်းအထိ ပန်းချီအနုပညာနှင့် ဂီတအနုပညာ ဘာသာတွင် အသုံးပြုထားသော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းများကို မိတ်ဆက် သင်ကြားမည် ဖြစ်သည်။ မတူညီသော နယ်ပယ်များနှင့် အတန်းများအပေါ်တွင် မူတည်၍ အသုံးပြုထားသော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးနှင့် အတန်းအဆင့်ဆင့် မြင့်မားလာသည်နှင့် လျော်ညီ စွာ အသုံးပြုထားသော ပိုမိုရှုပ်ထွေးသော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှု ပုံစံများကို လေ့လာသင်ယူရမည်။ ပုဂ္ဂလိကဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း (Subjective Assessment) နှင့် ဓမ္မဓိဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း (Objective Assessment) ၏ ကွဲပြားခြားနားမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရ မည်ဖြစ်ပြီး ပညာရေးဘာသာတွင် သင်ယူခဲ့သော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာ များသည် အနုပညာဘာသာ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် မည်ကဲ့သို့ဆက်စပ်မှုရှိသည်တို့ကို လေ့လာသင်ယူရမည်။

မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များ

ဤအခန်းကို သင်ယူပြီးချိန်တွင် သင်သည်

- မူလတန်းအဆင့် ဂီတအနုပညာဘာသာတွင် အသုံးပြုရမည့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းများကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- မူလတန်းအဆင့် ပန်းချီပညာဘာသာတွင် အသုံးပြုရမည့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းများကို ရှင်းပြတတ်မည်။

၄.၁။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

သင်ခန်းစာတစ်ခုသာ ပါဝင်သည့် ဤအခန်းငယ်တွင် မူလတန်း သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ပြန်လည်လေ့လာပြီး အနုပညာသင်ခန်းစာတွင် အသုံးပြုထားသော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မည့်နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကို လေ့လာ အသုံးပြုရမည် ဖြစ်သည်။ မတူညီသော လုပ်ငန်းများကို မည်သို့အကဲဖြတ်ရမည်နှင့် သင်ယူပြီးမြောက်မှုကို မည်သို့တိုင်းတာရမည်ကို သင်ယူရမည် ဖြစ်သည်။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ် ချဉ်းကပ်နည်းများအတွက် သင်ထောက်ကူသေတ္တာကို မှီငြမ်းပြီး မူလတန်းအနုပညာ သင်ခန်းစာများအတွက် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မည့် ကိရိယာများကို ကိုယ်တိုင်တည်ဆောက်ရမည့် အခွင့်အလမ်းများရရှိမည်ဖြစ်သည်။

၄.၁.၁။

ပန်းချီအနုပညာနှင့် ဂီတအနုပညာ ဘာသာကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

မျှော်မှန်းထားသော သင်ယူမှုရလဒ်များ

ဤသင်ခန်းစာကို သင်ယူပြီးချိန်တွင် သင်သည်

- မူလတန်းအဆင့် ဂီတအနုပညာ ဘာသာတွင် အသုံးပြုရမည့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်းများကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- မူလတန်းအဆင့် ပန်းချီအနုပညာ ဘာသာတွင် အသုံးပြုရမည့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်းများကို ရှင်းပြတတ်မည်။

အနုပညာ ဘာသာရပ်၏ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းများ

ပန်းချီအနုပညာ ဘာသာရပ်နှင့် ဂီတအနုပညာ ဘာသာရပ်၏ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းများသည် အခြားဘာသာရပ်များတွင် အသုံးပြုထားသော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းများနှင့် ကွဲပြားခြားနားနိုင်ပါသည်။ အနုပညာ ဘာသာရပ်တွင် အသုံးပြုရမည့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းများတွင် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ အကဲဖြတ်ခြင်းထက် ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းများ ပါဝင်သည်။

ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း (Objective Assessment)

ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း ဆိုသည်မှာ ကျောင်းသားများသည် (၂+၂=၄) ကဲ့သို့သော အဖြေမှန် တစ်မျိုးကိုသာ ဖြေဆိုနိုင်သည့် သင်ယူမှုအဆင့် ရောက်ရှိအောင် သင်ကြားရမည်။ ထိုအခြေအနေသည် သိရှိနားလည်မှု၏ အောက်ဆုံးအဆင့်ဖြစ်သည့် အချက်အလက်များကို မှတ်မိခြင်းအား စစ်ဆေးအကဲဖြတ်သည့်အခြေအနေဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှု ပုံစံအား ပန်းချီအနုပညာဘာသာရပ်တွင် အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိသာ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - ပန်း(၁၀) မျိုးဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း စသည်ဖြင့် မေးမြန်းနိုင်ပါသည်။ သို့သော် ဤဘာသာရပ် နယ်ပယ်၏ အများစုသော သင်ယူမှုအခြေအနေများတွင် ထိုကဲ့သို့ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရန်မှာ မဖြစ်နိုင်ပေ။

ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း (Subjective Assessment)

ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းသည် ကျောင်းသားများကို ၎င်းတို့၏ အသိပညာများနှင့် ဘာသာရပ် တစ်ခုအပေါ်တွင် အဆင့်မြင့်မြင့် နားလည်မှုကို ပြသစေရုံသာမက ဂီတနှင့် ပန်းချီ အနုပညာ အကြောင်းအရာများကို တီထွင်ဖန်တီးခြင်း၊ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းစသည့် လက်တွေ့ လုပ်ဆောင်မှုများနှင့် မေးခွန်းများကို တီထွင်ဆန်းသစ်စွာ ဖြေကြားနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိစေမည် ဖြစ်သည်။

ပညာရေးဘာသာရပ်၏ အခန်း (၅) တွင် မူလတန်းကျောင်းသားများကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရမည့် နည်းလမ်းများစွာကို မိတ်ဆက်သင်ယူခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ပန်းချီနှင့် ဂီတ အနုပညာ ဘာသာရပ်များတွင် အသုံးပြုမည့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းများကို ပိုမိုနားလည် သဘောပေါက်စေရန် ထိုအခန်းကို ပြန်လည်မှီငြမ်းပါ။

အနုပညာ ဘာသာရပ်တွင် သင်ကြားခဲ့သော အကြောင်းအရာများနှင့် နည်းစနစ်များအရ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုနည်းလမ်းများကို ရောနှောပြီး ကျောင်းသားများကို ၎င်းတို့လေ့လာသင်ယူထား သည့် အကြောင်းအရာ တစ်ခုစီအတွက် တိကျစွာ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုများ လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါ အရေးကြီးသော ရှုထောင့်သုံးမျိုး ပါဝင်သည်။^{၂၀}

၁။ သင်ယူမှုအတွက် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း Assessment for learning (AfL) ဆိုသည်မှာ သင်ခန်းစာ သင်ယူနေစဉ် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး ကျောင်းသားများ၏ သင်ယူပြီးစီးသည့် အခြေအနေများကို သိရှိရန်အတွက် အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုစစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှု ပုံစံအား ထိရောက်စွာ အသုံးပြုပါက ဆရာများသည် ကျောင်းသားများ၏ သင်ယူမှုလိုအပ်ချက်များကို ပိုမို သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ကျောင်းသားဗဟိုပြု သင်ကြားနည်း၏ အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။

ထိုသို့စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းကို အနုပညာဘာသာ၏ သင်ကြားသင်ယူမှုဖြစ်စဉ်တွင် လက်တွေ့ အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဥပမာ - သင်ခန်းစာ (၃.၃.၂) တွင် ကြည့်ရှုခဲ့သော ဒုတိယတန်း ဗီဒီယိုသင်ခန်းစာ တွင် ကျောင်းသားများသည် စက္ကူပန်းများ ပြုလုပ်ကြပြီး ဆရာက ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ချက်ချင်း စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းဖြင့် ထိုကျောင်းသားများ၏ သင်ယူမှုအား ကူညီထောက်ပံ့ပေးခြင်း နှင့် သူတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုအပေါ်တွင် လိုအပ်ပါက မှန်ကန်အောင် အကြံပေးခြင်း၊ ကူညီပေးခြင်း စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

^{၂၀} ပညာရေးဘာသာရပ် ပထမစာသင်နှစ်ဝက် အခန်း (၅) ၊ အခန်းငယ် (၅.၁) မှ ကောက်နှုတ်ထားသည်

၂။ သင်ယူမှုကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း: Assessment of Learning (AoL) ဆိုသည်မှာ စာသင်ချိန် ကာလတစ်ခုပြီးဆုံးပါက စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး သင်ယူပြီးစစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း (summative assessment) ဟုလည်း ခေါ်ဆိုနိုင်သည်။ ပုံစံကျ သင်ယူပြီးစစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း၏ ဥပမာတစ်ခုမှာ နှစ်ဆုံးစာမေးပွဲ ဖြစ်သည်။ ဤအခြေအနေတွင် သင်ယူပြီးစစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းကို အကဲဖြတ်မှုအတွက် အသုံးပြုသည်ဟု သတ်မှတ်နိုင်ပြီး ကျောင်းသားများအား အဆင့်သတ်မှတ်ရန်၊ အမှတ်ပေးရန် သို့မဟုတ် စံသတ်မှတ်ရန် စာမေးပွဲကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ပုံစံတကျမဟုတ်သော သင်ယူပြီးစစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း၏ ဥပမာတစ်ခုမှာ သင်ခန်းစာတစ်ခုပြီးဆုံးပါက ကျောင်းသားများ ၏ သင်ယူမှုနှင့် နားလည်မှုကို တိုင်းတာနိုင်ရန် ဉာဏ်စမ်းမေးခွန်းများ မေးခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုသို့ မေးမြန်းခြင်းကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုအတွက် အသုံးပြုသည်ဟု မသတ်မှတ်နိုင်ပေ။

ဤစစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုကို သင်ခန်းစာတစ်ခုအဆုံးတွင် နောက်ဆုံးလုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်း တစ်ရပ်အနေဖြင့် ပုံစံတကျမဟုတ်သော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သည်။ မူလတန်း သင်ရိုး၏ နမူနာစစ်ဆေး အကဲဖြတ်မှုကို ပထမတန်း၊ အခန်း (၁) တေးဆိုငှက်ကဗျာတွင် တွေ့ရှိနိုင် သည်။ ထိုအခန်းတွင် ကျောင်းသားများသည် ကဗျာကို စာသားမှန်ကန်စွာ သီဆိုရန်နှင့် အုပ်စုအတွင်းတွင် လက်အမှုအရာများကို ပျော်ရွှင်စွာ လုပ်ရှားရန် စသည့်သင်ယူပြီးစစ်ဆေး အကဲဖြတ်ခြင်းပုံစံများ ပါဝင်ပါသည်။

၃။ သင်ယူမှုအဖြစ် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း: Assessment as Learning (AaL) ဆိုသည်မှာ သင်ခန်းစာသင်ယူနေစဉ် တစ်လျှောက်လုံးတွင် တွဲဖက်ပြီး စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး သင်ယူ နေစဉ် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း (formative assessment) ဟုလည်း ခေါ်ဆိုနိုင်သည်။ ထိုစစ်ဆေး အကဲဖြတ်ခြင်းသည် ပုံစံတကျနှင့် ပုံစံတကျမဟုတ်သော အခြေအနေဖြစ်နိုင်သည်။ သင်ယူစဉ် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းသည် အမြဲတမ်းဖြစ်ပေါ်နေသည်။ အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သော ဆရာတစ်ဦးသည် မိမိ၏ စာသင်ခန်းတွင် ကျောင်းသားများကို ပုံစံတကျမဟုတ်သော သင်ယူနေစဉ် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းများကို ဆက်တိုက် လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသည်။

အနုပညာဘာသာရပ်တွင် မိမိကိုယ်ကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အချင်းချင်း စစ်ဆေးအကဲဖြတ် ခြင်းများကို အသုံးပြုကြသည်။ အနုပညာလက်ရာများကို တင်ပြခြင်း၊ အဆို၊ အကနှင့် တူရိယာ

ပစ္စည်းများကို တီးခတ်ပြသခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် ကျောင်းသားများကို မိမိကိုယ်ကိုနှင့် အချင်းချင်း သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများကို ပုံမှန် ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အားပေးတိုက်တွန်းသောကြောင့် ကျောင်းသားများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုမှတစ်ဆင့် သင်ယူခွင့်ရရှိစေသည်။

ကိုယ်တိုင် လေ့လာသင်ယူခြင်း

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၆) စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ချဉ်းကပ်နည်းအတွက် သင်ထောက်ကူသေတ္တာအား ကြည့်ရှုပါ။ လက်ကမ်းစာစောင်တွင် ဖော်ပြထားသော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုနည်းလမ်းများသည် အနုပညာ ဘာသာရပ်တွင် မည်သို့ အသုံးပြုနိုင်သည်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။

မူလတန်းကျောင်းများ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ

မူလတန်းကျောင်းများ၏ ဂီတအနုပညာနှင့် ပန်းချီအနုပညာများအတွက် ယေဘုယျ ဘာသာရပ် ရည်ရွယ်ချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

ဇယား ၄.၁။ ဘာသာရပ် ရည်ရွယ်ချက်များ

<p>အနုပညာဘာသာရပ်၏ ရည်ရွယ်ချက်များ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • အနုပညာဘာသာရပ်များ၏ သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများတွင် အနုပညာလက်ရာများကို ဖန်တီးခြင်းအားဖြင့် တီထွင်ဖန်တီးနိုင်စွမ်းများ တိုးတက်လာစေရန်၊ • ကိုယ်တိုင် တွေးတော၊ ဆန်းစစ်ဝေဖန်နိုင်စေရန်နှင့် ပြဿနာများကိုဖြေရှင်းနိုင်စေရန်၊ • ဂီတနှင့် ပန်းချီ အနုပညာဘာသာရပ်များကို သင်ယူခြင်းဖြင့် အခြေခံအသိပညာများ ရရှိ၍ ၎င်းတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝကို အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝစေရန်နှင့် • မြန်မာ့ရိုးရာအနုပညာကို တန်ဖိုးထားသော၊ သိမြင်ခံစားသော၊ ထိန်းသိမ်းသော နိုင်ငံသားကောင်းများ ဖြစ်လာစေရန်။
<p>ဂီတအနုပညာဘာသာ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ကျောင်းနေပျော်၍ သင်ယူလိုစိတ်များ ပိုမိုထက်သန်လာစေရန်၊ • ကိုယ်စိတ်နှလုံး နူးညံ့သိမ်မွေ့လာစေရန်၊ • အများနှင့် ရင်းနှီးချစ်ခင်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တတ်စေရန်နှင့် • ဂီတအနုပညာကို တန်ဖိုးထား၍ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ဖျော်ဖြေတတ်စေရန်။
<p>ပန်းချီအနုပညာဘာသာ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • အရောင်များ၊ ပုံသဏ္ဍာန်များ ဖန်တီးအသုံးပြုပြီး အခြေခံပုံဆွဲနည်း စွမ်းရည်များ တိုးတက်စေရန်၊ • ကလေးငယ်များ ၎င်းတို့၏ အတွေး၊ အမြင်၊ စိတ်ခံစားမှုအပေါ် အခြေခံ၍ ကိုယ်တိုင် ဖန်တီးရေးဆွဲ နိုင်သော စွမ်းရည် တိုးတက်လာစေရန်နှင့် • မိမိနိုင်ငံ၏ အနုပညာလက်ရာများကို ခံစားနားလည်ပြီး မြတ်နိုးတန်ဖိုးထား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်တတ် စေရန်။

စာသင်ချိန် (၁)

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၁)

ဆရာက မတူညီသော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှု နည်းလမ်းများ၏ အမည်များကို ဖြေကြားစေမည် ဖြစ်သည်။ ဆရာက အထက်ဖော်ပြပါ ရည်ရွယ်ချက်များကို လမ်းညွှန်အဖြစ် အသုံးပြုစေပြီး အနုပညာဘာသာရပ်တွင် ၎င်းနည်းလမ်းများကို မည်သို့အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း နှစ်ယောက်တစ်တွဲစီ ဆွေးနွေးစေမည်ဖြစ်သည်။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မည့်နည်းလမ်းများကို မှတ်မိစေရန် လက်ကမ်းစာစောင် (၁၆) ကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၂)

အုပ်စုတွင် ပန်းချီအနုပညာနှင့် ဂီတအနုပညာ၏ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် ဖြစ်နိုင်သည့် စစ်ဆေး အကဲဖြတ်မှု နည်းလမ်းများကို အကြံပေးနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ အုပ်စုတစ်စုစီသည် အတန်းတစ်ခုစီကို တာဝန်ယူရမည်ဖြစ်သည်။

မိမိတို့အုပ်စု တာဝန်ကျသည့် အတန်းအလိုက် လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃) ၏ မှန်ကန်သော ပုံစံကို အသုံးပြုပါ။ ဥပမာ - မိမိ၏ အုပ်စုသည် ပထမတန်းကို တာဝန်ယူရပါက လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃.၁) ကို အသုံးပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုစီအတွက် သင့်လျော်သော စစ်ဆေး အကဲဖြတ်မှုနည်းလမ်းများကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါသလား။

ဤလုပ်ငန်း၏ ဒုတိယအပိုင်းတွင် အုပ်စုအသစ် ထပ်မံဖွဲ့မည်ဖြစ်ပြီး အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးစီသည် မတူညီ သော အတန်းများကို ကိုယ်စားပြုမည်ဖြစ်သည်။ မိမိ၏ အုပ်စုသစ်တွင် မတူညီသော အတန်းလိုက် သင့်တော်သော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှု အမျိုးမျိုးကို ဆွေးနွေးခြင်း၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပါ။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၃)

ဆရာက မိမိ၏တွေ့ရှိချက်များကို ပြန်လည်တင်ပြရန် ဖိတ်ခေါ်မည်ဖြစ်ပြီး အနုပညာဘာသာရပ်အား စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများကို ပြန်လည်သုံးသပ်စေမည် ဖြစ်သည်။

စာသင်ချိန် (၂)

သင်ယူပြီးမြောက်မှုကို တိုင်းတာခြင်း

သင်ခန်းစာတစ်ခုစီတွင် ရည်ရွယ်ချက်များရှိပြီး ထိုသင်ခန်းစာအတွက် ကျောင်းသားများအား စစ်ဆေး အကဲဖြတ်ခြင်းသည် ထိုသင်ခန်းစာ ရည်ရွယ်ချက်များအား ၎င်းတို့၏ အောင်မြင်ရရှိမှုအပေါ် တွင် အခြေခံသည်။ ကျောင်းသားများ၏ သင်ခန်းစာ ရည်ရွယ်ချက်များအား အောင်မြင်ရရှိမှုကို 'သင့်' အဆင့် အပေါ်တွင် မူတည်ပြီး တိုင်းတာပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အကယ်၍ ကျောင်းသားတစ်ဦးသည် 'သင့်' အဆင့်ထက် ကျော်လွန်ပြီး ကောင်းမွန်ပါက ထိုကျောင်းသားကို 'အလွန်ကောင်း' အဆင့်ဟု သတ်မှတ်နိုင်ပြီး ထိုကျောင်းသားသည် 'သင့်' အဆင့် ထိရောက်အောင် မလုပ်ဆောင်နိုင်ပါက ထိုကျောင်းသားကို 'ထပ်မံကြိုးစားရန်' အဆင့်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၄)

ကျောင်းသားများ၏ သင်ယူပြီးမြောက်မှုကို မည်သို့တိုင်းတာနိုင်သည်ကို သိရှိရန် ပထမတန်း သင်ခန်းစာအား ကြည့်ရှုပါ။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုနယ်ပယ်သုံးရပ်ဖြစ်သော စိတ်ဝင်စားမှု၊ သရုပ်ဖော် နိုင်မှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုတို့အား လေ့လာပြီး လက်ကမ်းစာစောင် (၁၄) - ပထမတန်း - ဂီတအနုပညာ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းကို အသုံးပြုပြီး ပထမတန်းပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်မှ သင်ခန်းစာဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ နှင့် ထိုနယ်ပယ်များကို ယှဉ်တွဲပါ။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၅)

စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းများကို မှတ်သားနိုင်သည့် စွမ်းရည်များ ရရှိမည်ဖြစ်ပြီး ပထမတန်း ဆရာလမ်းညွှန်အား လေ့လာခြင်းဖြင့် သင်ခန်းစာရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုများ မည်သို့ ဆက်စပ်သည်ကို နားလည်သဘောပေါက်မည်ဖြစ်သည်။ ဆရာက အတန်းကို အုပ်စုများ ခွဲပြီး အုပ်စုတစ်စုစီကို သင်ခန်းစာတစ်ခုစီ တာဝန်ပေးအပ်မည်ဖြစ်သည်။

မိမိပြုလုပ်ရမည့်တာဝန်မှာ သင်ခန်းစာရည်ရွယ်ချက်များနှင့် မကိုက်ညီသော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှု များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး လက်ကမ်းစာစောင် (၁၄) တွင် ဖော်ပြထားသော (စိတ်ပါဝင်စားမှု၊ သရုပ်ဖော်နိုင်မှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများ) နယ်ပယ်သုံးရပ်နှင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုများ မည်သို့ ဆက်စပ် သည်ကို မှတ်သားရမည် ဖြစ်သည်။

ဒုတိယတန်းကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

ဒုတိယတန်း၏ သင်ယူမှုကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းသည် အနည်းငယ်ကွဲပြားခြားနားပြီး ကျောင်းသားများကို အောက်ပါ အချက်နှစ်ချက်ဖြင့် စစ်ဆေးရမည်။

- ၁။ ကျောင်းသားများ၏ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့်
- ၂။ ကျောင်းသားများ၏ တွေးတောနိုင်မှု

ပန်းချီအနုပညာ ဘာသာရပ်၏ သင်ခန်းစာ (၁.၁) ဆေးခြယ်ခြင်း သင်ခန်းစာ (သုံးထောင့်၊ လေးထောင့်၊ အဝိုင်းတို့ကို ရေးဆွဲ၍ ဆေးရောင်ခြယ်ခြင်း) တွင် ကျောင်းသားများသည် မျဉ်းများကို ချောမွေ့ ပြေပြစ်စွာ ဆွဲနိုင်ခြင်း ရှိမရှိ၊ အရောင်များကို သပ်ရပ်စွာခြယ်သနိုင်ခြင်း ရှိမရှိ နှင့် မိမိ ရေးဆွဲထားသော ရုပ်ပုံဖန်တီးမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သော မေးခွန်းများကို ဖြေကြားနိုင်မှု ရှိမရှိ တို့ကို စစ်ဆေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒုတိယတန်း ပန်းချီအနုပညာ၏ သင်ခန်းစာ (၁.၁) နှင့် (၁.၂) အတွက် အကဲဖြတ်ရန် သတ်မှတ်ချက် ဇယားများကို လက်ကမ်းစာစောင် (၁၅) - ဒုတိယတန်း - ပန်းချီအနုပညာ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းတွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။

အနုပညာဘာသာရပ်တွင် ကျောင်းသားများကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရာ၌ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းကို အစဉ်အမြဲအသုံးမပြုဘဲ ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းများကိုလည်း အသုံးပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကျောင်းသားနှစ်ဦးသည် မတူညီသောအဖြေများ တင်ပြနိုင်ပြီး သင်ခန်းစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီပါက ထိုအဖြေများကို တူညီစွာ လက်ခံရမည် ဖြစ်သည်။

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း (၆)

ကျောင်းသားများ၏ တတ်မြောက်မှု 'သင့်' အဆင့်သည် မည်သည်ကို ဆိုလိုသည်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် ဒုတိယတန်း ပန်းချီအနုပညာ ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်၏ သင်ခန်းစာနှစ်ခုကို လေ့လာပါ။ လက်ကမ်းစာစောင် (၁၅) ကို ကြည့်ရှုပြီး စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မည့် စံဇယားသည် ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်၏ သင်ခန်းစာဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများနှင့် မည်သို့ ဆက်စပ်သည်ကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာပါ။

ကိုယ်တိုင် လေ့လာသင်ယူခြင်း

ဆရာက ဤအခန်းတွင် သင်ယူခဲ့သည်တို့ကို ပြန်လည်စုစည်းရန် အိမ်စာလုပ်ငန်းတစ်ခု ပေးမည် ဖြစ်သည်။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်သည့် နည်းလမ်းများကို ရွေးချယ်ရေးသားခြင်း၊ အမှတ်ပေးစံဇယားများ ပြုစုခြင်းနှင့် ယင်းတို့သည် သင်ခန်းစာ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိကြောင်း သေချာစေခြင်း တို့ကို လေ့ကျင့်ခွင့် ရရှိမည့် အလွန်အရေးပါသော အခွင့်အလမ်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန် မေးခွန်းများ

- ၁။ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း၏ ကွဲပြားခြားနားမှုမှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ ဂီတအနုပညာ၏ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုကို မည်သည့် နယ်ပယ်သုံးရပ်အရ ထည့်သွင်းစဉ်းစား ရမည်နည်း။
- ၃။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း စံဇယား၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အဘယ်နည်း။

အခန်းဆုံးအနှစ်ချုပ်

အဓိကအချက်များ

- အနုပညာဘာသာတွင် အသုံးပြုထားသော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုနည်းလမ်းများသည် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းထက် ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း များဖြစ်သည်။
  - ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းတွင် ယေဘုယအားဖြင့် အဖြေမှန်တစ်ခုတည်း ရှိသည်။
  - ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းတွင် အဖြေမှန် တစ်ခုထက်ပို၍ ရှိနိုင်သည်။
- စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျောင်းသားများ မည်မျှ သင်ယူတတ်မြောက် ပြီးစီးသည်ကို သိရှိရန်နှင့် ထပ်မံလိုအပ်သော သင်ယူမှုလိုအပ်ချက်များကို ရှာဖွေရန် ဖြစ်သည်။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းသည် ကျောင်းသားများ၏ သင်ယူမှုကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် စေရန် အလွန်အရေးပါသော လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းကို နည်းလမ်း အမျိုးမျိုးဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်ပြီး သင်ခန်းစာသင်ယူနေစဉ် သို့မဟုတ် သင်ယူပြီးအချိန်ကာလတွင် ပြုလုပ်နိုင်သည်။
- သင်ခန်းစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်များအရ ကျောင်းသားများကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရန် အရေးကြီး သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရသော် ကျောင်းသားများသည် သင်ခန်းစာရည်ရွယ်ချက်များကို မည်မျှ အောင်မြင်ရရှိပါသနည်း။
- ဂီတအနုပညာ သင်ခန်းစာများကို စိတ်ဝင်စားမှု၊ သရုပ်ဖော်နိုင်မှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု စသည့် နယ်ပယ်သုံးရပ်ဖြင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်သည်။

ပန်းချီအနုပညာနှင့် ဂီတအနုပညာကို 'အလွန်ကောင်း'၊ 'သင့်'၊ 'ထပ်မံကြိုးစားရန်' စသည့် သင်ယူပြီးမြောက်မှု အဆင့်သုံးခုပါဝင်သော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း စံဖယားများဖြင့် စစ်ဆေး အကဲဖြတ်နိုင်သည်။ သင်ရိုးမာတိကာတွင် 'သင့်' အဆင့်ကိုသာ အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။

 အခန်းဆုံး ပြန်လည်သုံးသပ်စဉ်းစားခြင်း

ဤအခန်းတွင် မတူညီသော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုပုံစံများကို လေ့လာရန် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိခဲ့ပြီ ဖြစ်ပြီး မူလတန်းကျောင်းတွင် မည်သို့ အသုံးပြုရမည်ကို ခွဲခြားသိရှိပြီးဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း၏ အဓိကအချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါ။ ကျောင်းသားများကို အဘယ်ကြောင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်သနည်း။ ဆရာက ကျောင်းသားများအား စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုကို လုံးဝမပြုလုပ်ပါက မည်သည့်အရာများဖြစ်ပေါ်နိုင်မည်နည်း။

အနုပညာ၏ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းသည် အခြားဘာသာရပ်များနှင့် မတူညီဘဲ ပုဂ္ဂလိမ္မတ္တန်ကျကျ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းများကို မကြာခဏ အသုံးပြုသည်။ ဤနည်းလမ်းဖြင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း၏ အားနည်းချက်နှင့် အားသာချက်များမှာ အဘယ်နည်း။

စစ်ဆေးအကဲဖြတ်သည့်စံများနှင့် အကဲဖြတ်စံဖယားများကို အာရုံစိုက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုစံများသည် သင်ခန်းစာတစ်ခုစီ၏ အောင်မြင်တတ်မြောက်မှုသည် မည်သည်ကို ဆိုလိုသည်ကို သတ်မှတ်ပေး မည်ဖြစ်သဖြင့် မိမိနှင့် ကျောင်းသားများအတွက် အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်သည်။ စစ်ဆေး အကဲဖြတ်မည့်စံများနှင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းစံဖယားများသည် ဆရာအတွက်သာ လျှို့ဝှက် ထားရှိရသောအရာ မဖြစ်သင့်ပေ။ မိမိအနေဖြင့် ကျောင်းသားများအား မည်သည်ကို အလိုရှိကြောင်း ပြောပြထားပါက ၎င်းတို့သည် အောင်မြင်တတ်မြောက်မှုကို မျှော်မှန်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မိမိ၏ ကျောင်းသားများကို အောင်မြင်တတ်မြောက်မှုဆိုသည်မှာ မည်သို့သော အရာဖြစ်ကြောင်း ပြောပြနိုင်မည့် အခြားကောင်းမွန်သော အကြောင်းပြချက်များကို စဉ်းစားပါ။ ဘာသာရပ်၏ မတူညီသောနယ်ပယ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး အောင်မြင်တတ်မြောက်မှု ဆိုသည်မှာ မည်သို့သော အရာဖြစ်ကြောင်း ကျောင်းသားများအား ပြသနိုင်မည့် မတူညီသောနည်းလမ်းများကို မည်မျှ စဉ်းစားနိုင်ပါသနည်း။

မိမိသည် အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သောဆရာဖြစ်လာသည်နှင့် ကျောင်းသားများကို ထိရောက်စွာ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်နိုင်သော မိမိ၏စွမ်းရည်များကို ပိုမိုယုံကြည်မှုရှိလာမည်ဖြစ်သည်။ ထိုစွမ်းရည်များ သည် မိမိ၏သင်ကြားရေးကို ကျောင်းသားများ၏ လိုအပ်ချက်အလိုက် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိအောင် ပြုပြင်နိုင်စေရန် စွမ်းဆောင်ပေးမည်ဖြစ်သည်။

မည်သည့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မည့်လုပ်ငန်းကို အသုံးပြုရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းသည် စစ်ဆေး အကဲဖြတ်မည့် လိုအင်တွင် များစွာမူတည်ပါသည်။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မည့် ပုံစံအား မရွေးချယ်မီ ဆရာက မည်သူတို့အား စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မည်၊ သင်ယူမှု၏ မည်သည့်အဆင့်ကို စစ်ဆေး အကဲဖြတ်မည်၊ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုသည် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်၊ အားနည်းချက်များကို ရှာဖွေစစ်ဆေးရမည် သို့မဟုတ် အကဲဖြတ်ရမည် စသည့် အကြောင်းအရာများကို ဦးစွာထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည် ဖြစ်သည်။ ထက်မြက်သော ဆရာများသည် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုပုံစံတစ်ခုစီအား မည်သည့်အချိန်နှင့် မည်သည့်နေရာတွင် အသုံးပြုရမည်ကို နားလည်သဘောပေါက်မည် ဖြစ်သည်။ ကျောင်းသားများ၏ လိုအပ်ချက်များအလိုက် ပြည့်မီစေရန် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှု ပုံစံတစ်ခုစီကိုလည်း အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်အောင် စီမံနိုင်ပါသည်။ အပိတ်မေးခွန်း ပုံစံဖြင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုများကို ပိုမိုဖြန့်ကြက်မေးမြန်းနိုင်ပြီး အဖွင့်မေးခွန်းပုံစံဖြင့် စစ်ဆေး မေးခွန်းများကိုလည်း ပိုမိုအကျဉ်းချုံး မေးမြန်းနိုင်သည်။

အတွေ့အကြုံများနှင့် အလေ့အကျင့်များရရှိရန် မူလတန်းသင်ရိုးညွှန်းတမ်းရေးဆွဲရေးအဖွဲ့ (CREATE) ၏ YouTube channel မှ သရုပ်ပြသင်ခန်းစာများကိုကြည့်ရှုပြီး ဆရာလမ်းညွှန်တွင် ဖော်ပြထားသော သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက်နှင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုစံများအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ကျောင်းသားများကို စစ်ဆေးပါ။ မိမိ၏ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုများကို သူငယ်ချင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီး စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း စံဇယားကို အသုံးပြုပြီး မိမိ၏ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှုကို အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် ရှင်းပြနိုင်ရန် ပြင်ဆင်ထားပါ။

ဆက်လက်ဖတ်မှတ်စရာများ

၄.၁

A selection of assessment ideas for visual arts and performing arts at primary and middle school levels, with sample assessment papers and rubrics (in English, free registration required):

Arts achieve. (2019). *Performance Assessment*. Retrieved from arts achieve website:
<http://www.artsachieve.org/assessment>

An informative, clear and useful guide to using and creating rubrics (in English):

The Center for Faculty Development. (2006). *Creating a Rubric*. Retrieved from University of Colorado Denver website: http://www.ucdenver.edu/faculty_staff/faculty/center-for-faculty-development/Documents/Tutorials/Rubrics/index.htm

ခက်ဆစ်အဘိဓာန်

အသုံးအနှုန်းများ	အသေးစိတ်ရှင်းလင်းချက်
'အလွန်ကောင်း' အဆင့်	အခြေခံပညာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် ဆရာက စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရာတွင် 'သင့်' အဆင့်ထက်ပိုသော အောင်မြင်မှု အဆင့် ရရှိခြင်း။
ရှေးလူအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ	လူပုဂ္ဂိုလ်မှ ပြုလုပ်ထားသော ကိရိယာ သို့မဟုတ် တန်ဆာ စသည့် အရာဝတ္ထုများ။ အထူးသဖြင့် ရှေးခေတ်စိတ်ဝင်စားမှုအကြောင်းအရာများ*။
စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း စံ	မည်သည့်အရာများအား စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မည် စသည့် စံများကို ဖော်ပြချက်။
ပုံသွန်းခြင်း	ပူသောအရည်များလောင်းပြီး အရာဝတ္ထုပြုလုပ်ခြင်း။ ဥပမာ ကျိုထားသောသတ္တုကို ပုံစံခွက်ထဲသို့လောင်း၍ မာကျောလာအောင် ပုံသွန်းခြင်း*။
မီးသွေး	သစ်သားအား လောင်ကျွမ်းစေခြင်းမှရရှိသော ပုံဆွဲရန် အသုံးပြုနိုင်သော ကာဗွန်ပုံစံ အနက်ရောင် အစိုင်အခဲ။
ရွှံ့	စိုစွတ်သောအခါ နူးညံ့ပြီး၊ ခြောက်သောအခါနှင့် ဖုတ်လိုက်သော အခါ မာကြောသောအုတ်များနှင့် ထည့်စရာခွက်များ ဖြစ်လာရန် အသုံးပြုသော သိပ်သည်းလေးလံသော မြေကြီး*။
ဖွဲ့စည်းပုံ	အနုပညာလက်ရာတွင် အရာဝတ္ထုများနှင့် လူများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ။
အသေးစိတ်ဖော်ပြမှု	ဖော်ပြချက်၊ ပြသချက်၊ ပေါ်လွင်မှု။
'ထပ်မံကြိုးစားရန်' အဆင့်	အခြေခံပညာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် ဆရာက စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရာတွင် 'သင့်' အဆင့်အောက် အောင်မြင်မှုအဆင့် ရရှိခြင်း။

အသုံးအနှုန်းများ	အသေးစိတ်ရှင်းလင်းချက်
ပန်းကုံးပန်းဆိုင်	ပန်းကုံး၊ ပန်းဆိုင် စသည်ဖြင့် တန်ဆာဆင်မှု။
ခြူးပန်းခြူးနွယ်	ပန်းများ၊ သစ်ရွက်များနှင့် အကိုင်းအခက်များ အတူတကွ ယှက်နွယ်နေသောအရာများကို အခြေခံသော ဒီဇိုင်းပုံစံအမျိုးအစား။*
စဉ်ရည်သုတ်	အရည်ပုံစံများကို ပေါင်းစပ်ခြင်းနှင့် အပူပေးခြင်း သို့မဟုတ် အခြောက်ခံခြင်းဖြင့် မျက်နှာပြင်များကို တောက်ပလာအောင် အရောင်တင်ခြင်း။*
ဂရပ်ဖစ်ပုံများ အသုံးပြုသင်ယူခြင်း	အတွေးအမြင်များနှင့် အယူအဆများကို ရုပ်ပုံများ သို့မဟုတ် ဇယားများ (ဥပမာ - အကြောင်းအရာ ဆက်သွယ်ပုံပြ) ဖြင့် ပုံစံအမျိုးမျိုးအား ဖော်ပြခြင်းနှင့် စီမံခြင်း။
စိတ်၌ဖြစ်ပေါ်မှုကို ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း	ပြင်သစ်နိုင်ငံ ၁၉ ရာစုမှ စတင်ပြီး ပန်းချီဆရာများ၏ အမှန်တကယ် ဖြစ်ပျက်မှုထက် စိတ်၌ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဆေးရောင်နှင့် အလင်းရောင် တို့ဖြင့် ဖန်တီးဖော်ပြသော ပန်းချီရေးခြယ်ဟန်တစ်မျိုး။
ကနုတ်	ကြာပန်းမှ စတင်ရေးဆွဲသည်ဟု ယုံကြည်ထားသော ပန်းပုံစံ ရေးဆွဲခြင်းတစ်မျိုး။
ရှုခင်းပုံ	ကျေးလက်ဒေသ၏ ရုပ်ပုံ၊ ထိပ်ပိုင်းနှင့် အောက်ခြေတွင် ရှည်လျားသော အစွန်အဖျားများပါဝင်သော ရုပ်ပုံ(ဆန့်ကျင်ဘက် - ပုံတူပန်းချီ)
လမ်းညွှန်မည့် မျဉ်း	ရှုထောင့်များ ပုံသဏ္ဍာန်များကို လမ်းညွှန်သည့်အနေဖြင့် ပန်းချီဆရာမှ ဝေဝါးစွာဆွဲထားသော မျဉ်း။
ခါးဝတ်ထည်စ	ခါးနှင့် ခြေထောက်များတွင် ဝတ်ဆင်သော သားရေ သို့မဟုတ် အဝတ်အထည်တစ်ခုအနေဖြင့်အသုံးပြုသော ရိုးရှင်းသော အထည်တစ်ခု။
ကျိုချက် သွန်းလုပ်ထားသော	အပူချိန်အမြင့်တွင် အပူပေးထားသော ပျော်နေသော အရည်။*

အသုံးအနှုန်းများ	အသေးစိတ်ရှင်းလင်းချက်
ရွေ့လျားမှု	အနုပညာတွင် ရွေ့လျားမှုကို ကိုယ်စားပြုသောအရာ။
နံရံဆေးရေးပန်းချီ	နံရံပေါ်တွင် ရေးဆွဲဆေးခြယ်ထားသော ကြီးမားသော ရုပ်ပုံ။
မွေမိဋ္ဌာန်ကျကျ	အဖြေမှန် တစ်ခုတည်းရှိသော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှု ပုံစံတစ်မျိုး။
မျဉ်းစောင်း	ထောင့်ဖြတ်မျဉ်း။
ကောက်ကြောင်း	အရာဝတ္ထု၏ ပုံသဏ္ဍာန်အရိပ်ကိုသာ ဖော်ပြသော ရုပ်ပုံ သို့မဟုတ် ပန်းချီ။
မြင်ကွင်းကျယ်	ကျယ်ပြန့်သော ဧရိယာမြင်ကွင်းကို ဖော်ပြချက်။*
ကော်ပါဝင်သည့် စက္ကူပျော့ဖတ်	ကော်ပါသည့် စက္ကူပျော့ဖတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော အရာဝတ္ထု၊ ၎င်းအရာဝတ္ထုဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ပစ္စည်းများ။
ထောင့်မှန်ကျသော	မျက်နှာပြင်နှင့် ထောင့်မှန်တည်ရှိသော။
ဆိုးဆေး	ဆီ သို့မဟုတ် ရေဖြင့် ရောစပ်ထားသော အရောင်ဖြစ်ပေါ်စေသော အရာ။
စုလစ်မွန်းချွန်	အဆောက်အအုံ၏ ထိပ်တွင်ရှိသော မျှော်စင်ငယ်။*
ဖော်ကွန်းပြား	နံရံ၊ တံခါး သို့မဟုတ် အခြားအရာဝတ္ထုများတွင် ဖော်ကွန်းထိုးထားသော သံ၊ ကျောက်၊ သစ်သား သို့မဟုတ် ပလတ်စတစ်ပြား စသည်။
ပုံတူပန်းချီ	လူပုဂ္ဂိုလ်၏ ရုပ်ပုံ၊ ဘယ်ဘက်နှင့် ညာဘက်တွင် ရှည်လျားသော အစွန်ရှိသော ရုပ်ပုံ (ဆန့်ကျင်ဘက် - ရှုခင်းပုံ)
မူလအရောင်	အနီ၊ အဝါနှင့် အပြာ စသည့် ဒုတိယအရောင်များကို ဖန်တီးနိုင်သည့် အရောင်များ။
ရုပ်ကြွပုံသွန်းမှု	ပြင်ညီမျက်နှာမှ ရုပ်ကြွထုလုပ် ပုံသွန်းမှု ပုံစံ။ ⁺
သစ်စေး	သစ်ပင်အချို့မှရရှိသော ထူသော၊ စေးကပ်သော အရာများကို ထုတ်ပေးသော မာကြောသော အဝါရောင်အစေး။*

အသုံးအနှုန်းများ	အသေးစိတ်ရှင်းလင်းချက်
အကဲဖြတ်ရန် သတ်မှတ်ချက်ဇယား	ကျောင်းသားများ၏လုပ်ဆောင်မှုကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရန် အဖြေမှန်တစ်ခုတည်းမရှိသော သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများအတွက် အမျိုးမျိုးသော အောင်မြင်ပေါက်မြောက်မှုအဆင့်များကို ဖော်ပြသော ဆရာများကို ကူညီမည့် လမ်းညွှန်တစ်ခု။
'သင့်' အဆင့်	အခြေခံပညာသင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် သင်ခန်းစာ၏ ရည်ရွယ်ချက် ပေါက်မြောက်ရန် လိုအပ်သောအဆင့်။
ရှုပ်လုံးရှုပ်ကြွ	ကျောက်ခဲ၊ ရွှံ့နှင့် သတ္တုများကဲ့သို့သော သဘာဝပစ္စည်းများမှ ရိုးရာ ပစ္စည်းများ ပြုလုပ်သော မတူညီသော အနုပညာ အမျိုးမျိုး။ ⁺
အချပ်၊ အပြား	ကျောက်ခဲ၊ သစ်သား သို့မဟုတ် သတ္တုများကဲ့သို့သော အထူးသဖြင့် လေးထောင့်ပုံ သို့မဟုတ် ထောင့်မှန်ပုံရှိသော အစိုင်အခဲ အရာဝတ္ထု တစ်ခု၏ ထူသော ပြားသော အရာ။*
စုတ်ချက်/ခဲခြစ်ရာ	စုတ်တံ၊ ခဲတံ စသည့် အရာများ၏ ရွေ့လျားမှုဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အမှတ်အသား။
ဖွဲ့စည်းပုံ	အနုပညာ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုမှု။
အင်္ဂါတေသရွတ်	နံရံများ မျက်နှာကြက်များကို ဖုံးအုပ်ရန်အတွက် တန်ဆာဆင်သော ပုံစံများအဖြစ် ဖန်တီးပုံဖော်နိုင်သော မဆလော အင်္ဂါတေ နု တစ်မျိုး။*
ပုထိုး	ဓာတ်တော် အမွေအနှစ်များ ပါဝင်သော လိပ်ခုံးပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံ။
အသေးစိတ်ကို ရိုးရှင်းစွာ ဖော်ပြထားသော ပုံစံ	သဘာဝဆန်မှု သို့မဟုတ် ဖြစ်ရပ်မှန်ထက် ရိုးရှင်းစွာ အသေးစိတ်ဖော်ပြထားမှု။*
ကညစ်	ရေးခြင်း၊ မှတ်သားခြင်း သို့မဟုတ် ပုံဖော်ခြင်းအတွက် အသုံးပြု သော သေးငယ်သော ချွန်သော ကိရိယာ။
ပုဂ္ဂလိကဌာန်ကျကျ	အဖြေအမျိုးမျိုး သို့မဟုတ် အနှစ်ချုပ်အမျိုးမျိုးဖြစ်နိုင်သော စစ်ဆေး အကဲဖြတ်မှု ပုံစံ။

အသုံးအနှုန်းများ	အသေးစိတ်ရှင်းလင်းချက်
ကြက်ဥအကာ ရောရသော ရေဆေး	အရောင်တင်ရန်အတွက် ကြက်ဥဖြင့် ရောစပ်ပြီး အထောက်အကူ ပစ္စည်းအဖြစ် အသုံးပြုသည့် ဆေးတစ်မျိုး။ ⁺

⁺ ရင်းမြစ် - Artsy.net, retrieved from <https://www.artsy.net>

^{*} ရင်းမြစ် - Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus. (2019). Cambridge University Press. Retrieved from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english>

ကျမ်းကိုးစာရင်း

Andrews, M. F. (1966). *Sculpture and Idea*. New Jersey: Prentice Hall.

Arts achieve. (2019). Performance Assessment. Retrieved from arts achieve website:
<http://www.artsachieve.org/assessment>

Burma Socialist Programme Party. (1970). *Basic History of Myanmar Politics, Vol. I*
(1st ed.).

Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus. (2019). Retrieved from
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english>

Cooler, R. (n.d.). *The Art and Culture of Burma*. Retrieved from http://seasite.niu.edu/burmese/Cooler/BurmaArt_TOC.htm

CREATE Project. (2018). *G2 Visual Arts 'Creating Flowers and Flower Pot Using Paper'*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=Ng44-n3xC10&feature=youtu.be>

Create. (n.d.). *CREATE channel*. Retrieved from youtube website: https://www.youtube.com/channel/UC0pW4hIIFEAbZiN_4ez9hRA/videos

Dictionary of Myanmar Performing and Plastic Arts (1st ed.). (2001). Union of Myanmar Ministry of Culture.

Dun., K. (1920). Lacquerware called 'yun'. *Journal of the Burma Research Society*.

Encyclopedia Britannica, Vol. 7. (1945). Encyclopædia Britannica, Inc.

Fraser-Lu, S. (1985). *Burmese lacquerware*. Bangkok: Tamarind Press.

Fujie, M., & Satou, Y. (2011). *Zugakousaku Kenkyu*. Nihon Bunkyou Shuppan.

Fussell, M. (2019). *The Stages of Artistic Development*. Retrieved from The Viral Instructor website: <https://thevirtualinstructor.com/stages-of-artistic-development.html>

Gyi., K. M. (1981). *Burmese lacquer*. Yangon: Sarpaybeikman.

Gyi., Z. (1951). *Ancient and traditional art of Myanmar*. Ministry of Culture: Archaeology Department.

Gyi., Z. (2014). *Literary Landscape* (1st ed.). Myanmar.

Han., U. T. (1961). Art in Burma. In Japan Cultural Forum (Ed.), *Modern Art of Asia: New Movements and Old Traditions*. Tokyo: Toto Shuppan Company.

Hays, J. (2013). *Southeast Asia*. Retrieved from facts and details website: <http://factsanddetails.com/southeast-asia/>

Hays, J. (2014). *Burmese Painting and Modern Art*. Retrieved from facts and details website: http://factsanddetails.com/southeast-asia/Myanmar/sub5_5e/entry-3085.html

Hays, J. (2014). *GOLD BEATING AND GOLD FOIL MAKING IN MYANMAR*. Retrieved from facts and details website: http://factsanddetails.com/southeast-asia/Myanmar/sub5_5e/entry-3087.html

Hlaing., U. T. (2016). *Myanmar-English Dictionary of Ancient Myanmar Historical Terms*. Nay Pyi Taw: Department of Historical Research and National Library.

Ke., U. B. (2015). *Bagan Research Guide* (2nd ed.; T. W. Hlaing, Ed.).

Kyi., U. P. (2016). *The 10 kinds of Myanmar flower art: The 21st century art record, 1st edition*. Mandalay: Munzuthaka Art.

Lokanat Galleries, & Prosoft Dynamic Web Studios. (2019). *Lokanat Galleries*. Retrieved from <http://www.lokanatgalleries.com/index.php>

Lowenfeld, & Brittain. (1987). *Creative and Mental Growth* (8th ed.). Prentice Hall.

Myanmar Language Commission. (1993). *Myanmar-English Dictionary*. Ministry of Education, Union of Myanmar.

Naing, R. K. K. (1987). *Myanmar sculpture that deserves to be inherited*. Yangon: Sarpaybeikman.

Naing, R. K. K. (1997). *The history of Myanmar art.* (1st ed.). Yangon: Sarpaybeikman.

Naing., R. K. K. (1997). *The history of Myanmar art.* (1st ed.). Yangon: Sarpaybeikman.

Naing., U. M. (1975). *Royal artist U Kyar Nyunt and his works.* Ministry of Culture.

Nyun., D. K. (1987). 'The 10 flower arts in Bagan period.' *Fine Arts Research Sub-Committee Paper Reading Session.*

O'Reilly, L., & Cyr, T. (2006). *Creating a Rubric.* Retrieved from University of Colorado Denver website: http://www.ucdenver.edu/faculty_staff/faculty/center-for-faculty-development/Documents/Tutorials/Rubrics/index.htm

Pearlman, E. (2017). *A Brief History of Contemporary Art in Myanmar.* Retrieved from Hyperallergic website: <https://hyperallergic.com/374488/a-brief-history-of-contemporary-art-in-myanmar/>

Shin, N. W. (1998). *Myanmar art, sculptors and architects, Vol. 1.* Yangon: Sarpaybeikman.

Shin., D. N. (1978). *Myanmar traditional production of 10 flower arts.* Yangon: Sarpaybeikman.

Stargardt, J. (1991). *Ancient Pyu of Burma, Early Pyu Cities in a Man-made Landscape, Vol. 1.* Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

- Thein, M. M. (2001). *The study of parabeik art*. Yangon: Sarpaybeikman.
- Thein., H. A. (1982). *An introduction to the pavilion art*. Yangon: Sarpaybeikman.
- Tun, D. T., & Myint., U. A. (2011). *Ancient Myanmar Designs*. Bangkok: i-Group Press.
- Tun., B. H. T. (2004). *The stream of Myanmar paintings*. Yangon: Sarpaybeikman.
- Tun., T. (n.d.). *Ahthit-myin Burma Thamaing (The History of Burma Seen from A New Aspect)*.
- Win., U. T. (n.d.). *Drawing Methodology: The Art of Drawing for Schools in Burma*.
- Yoma Technologies. (2019). *Trish Gallery*. Retrieved from <https://www.trishgallery.com>

ပထမနှစ်၊ ဒုတိယစာသင်နှစ်ဝက်၊ EDU1210 ၊

သင်ရိုးညွှန်းတမ်းနှင့် သင်ပြနည်းဆိုင်ရာ လေ့လာမှုများ - အနုပညာ (ပန်းချီ နှင့် ဂီတ)

နောက်ဆက်တွဲများ

လက်ကမ်းစာစောင် (၁)

မူလတန်းပန်းချီ အနုပညာသင်ကြားခြင်း၏ အဆင့်သုံးဆင့် (သင်ခန်းစာ ၃.၁.၁)^{၂၀}

ပန်းချီအနုပညာ သင်ခန်းစာများ သင်ကြားခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းအရာ

ပန်းချီအနုပညာ သင်ကြားခြင်း၏ အရေးပါသောအကြောင်းရင်းများမှာ ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းနှင့် လက်မှုပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် မူလတန်းကျောင်းသားများ၏ တွေးတောဆင်ခြင်မှု၊ စိတ်ကူးပုံဖော်မှုနှင့် တီထွင်ဖန်တီးမှု စသည့် ကျွမ်းကျင်မှုများ ရရှိစေရန် ဖြစ်သည်။ မူလတန်းကျောင်းသားများသည် တီထွင်ဖန်တီးမှုများ ပြုလုပ်ပြီး ပျော်ရွှင်စွာ သင်ယူသင့်သည်။

မူလတန်းပန်းချီအနုပညာသင်ခန်းစာများအား သင်ကြားရန် အဆင့်သုံးဆင့်ရှိပါသည်။ ထိုအဆင့်သုံးဆင့်ကို ကလေးဗဟိုပြုချဉ်းကပ်နည်းဖြင့် သင်ကြားသင့်သည်။ ထို့အပြင် ပန်းချီအနုပညာ သင်ခန်းစာများကို သင်ကြားရာတွင် မသင်ကြားမီ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် သင်ကြားပြီး လုပ်ဆောင်ရမည့်လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်းသည်လည်း အလွန်အရေးကြီးသည်။

ပန်းချီအနုပညာ သင်ကြားခြင်း၏ အဆင့်သုံးဆင့်

အဆင့် (၁) မိတ်ဆက်ခြင်း

သင်ခန်းစာအစတွင် မူလတန်းကျောင်းသားများ သင်ခန်းစာတွင် မည်သို့ပြုလုပ်ရမည်ကို နားလည်စေရန် မူလတန်းပြဆရာက သရုပ်ပြသင်ကြားသင့်သည်။

မူလတန်းကျောင်းသားများက သရုပ်ပြသင်ကြားမှုကို ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်းသည် မူလတန်းပြဆရာက ရှင်းလင်းပြောကြားခြင်းထက် ဘာသာရပ်၏ သင်ယူရမည့် အကြောင်းအရာများကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်မှုများ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

^{၂၀} ရုပ်ပုံများနှင့် ဓာတ်ပုံများ အားလုံးသည် CREATE ၏ မူပိုင်ခွင့်ဖြစ်သည်။ ထိုပုံများကို ပညာရေးကောလိပ်စာအုပ်များအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။

- မူလတန်းကျောင်းသားများအား သင်ခန်းစာ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် တီထွင်ဖန်တီးမှု လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်ဆင့်ကို နားလည်နိုင်ရန်အတွက် မူလတန်းပြဆရာက သရုပ်ပြသင်ကြားရန် လိုအပ်သည်။
- မူလတန်းပြဆရာက ပန်းချီအနုပညာလက်ရာများ ထွက်ပေါ်လာအောင် ပြုလုပ်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်ဆင့်ကို သင်ကြားပေးရမည်။
- အဆင့် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် အသေးစိတ် သရုပ်ပြပြီး ရှင်းပြပေးရမည်။

- မူလတန်းကျောင်းသားများအား မူလတန်းပြဆရာ၏ သရုပ်ပြသင်ကြားမှုကို ပုံတူကူးခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ်များကို အခြေခံပြီး အနုပညာလက်ရာများ ပြုလုပ်ရန် အားပေးတိုက်တွန်းရမည်။
- ကတ်ကြေးများကဲ့သို့သော ပစ္စည်းကိရိယာများကို ဘေးကင်းစွာ အသုံးပြုနေကြောင်း သေချာအောင် ကြည့်ရှုရမည်။

သရုပ်ပြသင်ကြားမှု ပြီးဆုံးပါက အချို့သော သင်ခန်းစာများတွင် မူလတန်းကျောင်းသားများကို သရုပ်ပြသင်ကြားထားပြီးဖြစ်သော အကြောင်းအရာများအား ပြန်လည်လုပ်ဆောင်စေမည်။

မူလတန်းပြဆရာသည် မူလတန်းကျောင်းသားများအား သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုရှိစေရန် လုံလောက်သော အချိန် ပေးရမည်။

မူလတန်းပြဆရာက မူလတန်းကျောင်းသားများအား ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအကြံများ မှတစ်ဆင့် ပန်းချီအနုပညာအား မည်သို့ဖန်တီးရမည်ကို နားလည်စေခြင်း သို့မဟုတ် အကြံဉာဏ်ပေးခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်ကို မူလတန်းကျောင်းသားများအား သတိပေးခြင်း တို့ကို လုပ်ဆောင်သင့်သည်။

ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု နယ်ပယ်၏ သင်ခန်းစာများတွင် သင်ကြားပြသမည့် နမူနာပစ္စည်း အစစ်အမှန်များကို ပြသခြင်း သို့မဟုတ် မရရှိနိုင်ပါက ရုပ်ပုံများကို ကြည့်ရှုလေ့လာစေခြင်းဖြင့် မူလတန်းပြ ဆရာသည် သင်ခန်းစာအကြောင်းအရာများကို မူလတန်းကျောင်းသားများ စိတ်ဝင်စားလာစေရန် ကူညီပေးရမည်။ မူလတန်းကျောင်းသားများအား ဘာသာရပ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး မေးခွန်းများမေးမြန်းရန်နှင့် ထင်မြင်ယူဆချက်များကို မျှဝေရန် နှိုးဆော်တိုက်တွန်းပေးရမည်။

အဆင့် (၂) ဖန်တီး လုပ်ဆောင်ခြင်း

မိတ်ဆက်ခြင်းအဆင့် ပြီးဆုံးပါက မူလတန်းပြဆရာသည် မူလတန်းကျောင်းသားများအား မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ်များကို အသုံးပြုပြီး မိမိကိုယ်ပိုင် ဖန်တီးမှုများ လုပ်ဆောင်ရန် အားပေးရမည် ဖြစ်သည်။

- ဤအပိုင်းတွင်မူလတန်းပြဆရာကမူလတန်းကျောင်းသားများသည်လုပ်ငန်းစဉ်များအတိုင်း တိကျစွာ သင်ကြားခြင်းထက် ကလေးများ၏ တီထွင်ဖန်တီးမှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရန် အလေးထား ဆောင်ရွက်ရမည်။
- မူလတန်းကျောင်းသားများ၏ တီထွင်ဖန်တီးမှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရန် မူလတန်းပြဆရာက ကူညီထောက်ပံ့ပေးရမည်။ ဥပမာ- မေးခွန်းများ မေးခြင်းဖြင့် မူလတန်းကျောင်းသားများ၏ စိတ်ကူးများ၊ အကြံဉာဏ်များကို ဖော်ပြနိုင်ရန် လိုအပ်သည်။
- မူလတန်းကျောင်းသားများသည်အချို့သင်ခန်းစာများ၌အတူတကွ နှစ်ယောက်တွဲလုပ်ငန်း၊ အုပ်စုလုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်။
- မူလတန်းကျောင်းသားများ၏ တီထွင်ဖန်တီးမှုကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရန် လှပကောင်းမွန်သော အနုပညာလက်ရာများကို ပုံတူကူးယူခြင်းထက် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်စိတ်ကူးများကို ပုံဖော် ဖန်တီးနိုင်အောင် မူလတန်းပြဆရာက ကူညီထောက်ပံ့ပေးရမည်။

ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု နယ်ပယ်၏ သင်ခန်းစာများတွင် မူလတန်းပြဆရာက မူလတန်းကျောင်းသား များအား အနုပညာလက်ရာများကို ဂရုတစိုက် ကြည့်ရှုလေ့လာရန်နှင့် သင်ယူမှုလုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အနုပညာလက်ရာများကို နားလည်သဘောပေါက်လာစေရန် ကူညီပေးရမည်။

- မူလတန်းပြဆရာက အနုပညာလက်ရာများကို ရုပ်ပုံများဖြင့်ပြသပြီး ပြုလုပ်ပုံ အဆင့်ဆင့်ကို ရှင်းပြခြင်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိများအား ရှင်းပြခြင်း စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်။
- မူလတန်းကျောင်းသားများသည် အနုပညာလက်ရာများအား ဂရုတစိုက် ကြည့်ရှုလေ့လာ ခြင်း၊ ယွန်းထည် အစစ်နှင့်အတူများကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း၊ ရုပ်ပုံများကို မည်သည့် အရာများဖြင့် ရေးဆွဲထားသည်ကို အဖြေရှာခြင်းတို့ကို ရှာဖွေလေ့လာစေရမည်။

- မူလတန်းပြဆရာက မူလတန်းကျောင်းသားများအား ပန်းပုရုပ်များကဲ့သို့ မလှုပ်ရှားဘဲ နေစေခြင်း၊ ပန်းပွတ်ပညာအား နားလည်စေရန် စက္ကူများကို ညှပ်စေခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်စေခြင်းဖြင့် အနုပညာလက်ရာများကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် ကူညီပေးရမည်။
- မူလတန်းကျောင်းသားများအား အထက်ဖော်ပြပါလုပ်ငန်းစဉ်များမှ မိမိတို့၏ တွေ့ရှိချက်များကို အချင်းချင်း ဆွေးနွေးမျှဝေတင်ပြစေရမည်။

အဆင့် (၃) ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

ဖန်တီးလုပ်ဆောင်ခြင်းအဆင့် ပြီးဆုံးပါက မူလတန်းကျောင်းသားများ အချင်းချင်း မိမိ၏လက်ရာများကို ပြသရန်နှင့် အချင်းချင်းချီးကျူးအားပေးမှုများ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

- အချင်းချင်း ချီးကျူးခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် ညွှန်ကြားချက်များ ပေးရမည်။ မူလတန်းကျောင်းသားများအား ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် ချီးကျူးခြင်းအတွက် မည်သည့်လမ်းညွှန်ချက်ပေးမည်ဟူသော စိတ်ကူးကို ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ဆရာလမ်းညွှန်တွင် ပါဝင်သော စစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှု စံနမူနာများကို လေ့လာနိုင်သည်။

- မူလတန်းကျောင်းသားများသည် အချင်းချင်းဆွေးနွေးခြင်း၊ အကြံပေးခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ သို့မှသာ ၎င်းတို့၏ လက်ရာများတိုးတက်လာပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်သော ရလဒ်များကို ရရှိစေနိုင်ပါသည်။
- မူလတန်းကျောင်းသားများ အချင်းချင်းချီးကျူးအားပေးခြင်း၊ အကြံပေးခြင်းဖြင့် အနုပညာ (ပန်းချီ) ပညာရပ်ကိုသင်ယူရာတွင် ပျော်ရွှင်မှုနှင့် နှစ်ခြိုက်မှုကို ခံစားရမည်ဖြစ်သည်။
- မူလတန်းကျောင်းသားများ၏ တင်ပြမှုများမှတစ်ဆင့် ရည်ရွယ်ချက်ပေါက်မြောက်မှု ရှိ၊ မရှိ ကို မူလတန်းပြဆရာက စစ်ဆေးအကဲဖြတ်သင့်သည်။
- လှပစွာ ပုံတူကူးယူခြင်းထက် မိမိကိုယ်ပိုင် ခံစားချက်အတွေးအခေါ်ဖြင့် ထူးခြားသော ပုံဖော်တီထွင်ဖန်တီးမှုကို မူလတန်းပြဆရာက အကဲဖြတ်ရမည်။
- မူလတန်းကျောင်းသားများ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ဖန်တီးထားသော ရလဒ်များကို မြတ်နိုးတတ်၊ ခံစားတတ်လာစေရန်နှင့် အခြားသူများရှေ့တွင် တင်ပြခြင်းကို ဂုဏ်ယူတတ်သောစိတ် ဖြစ်စေရန် မူလတန်းပြဆရာက ကူညီပံ့ပိုးပေးရမည်။
- ချီးကျူးခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း ပြီးဆုံးပါက ဆရာသည် သင်ခန်းစာကို အနှစ်ချုပ် အဆုံးသတ်ရမည်။

- ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု နယ်ပယ်၏ သင်ခန်းစာများတွင် ဆရာက ကျောင်းသားများကို မိမိတို့၏ အတွေးအမြင်များကို မျှဝေရန်နှင့် အနုပညာလက်ရာများကို ချစ်ခင်မြတ်နိုး တန်ဖိုးထားစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်ရန် ကူညီနှိုးဆော်ပေးရမည်။

မသင်ကြားမီ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း

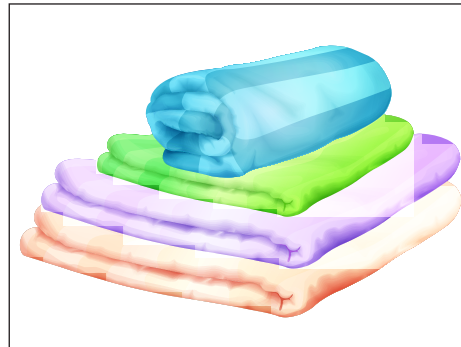
သတင်းစာ

ကော်

စက္ကူ

ပိတ်စ

- သင်ခန်းစာ မသင်ကြားမီ မူလတန်းပြဆရာ၏ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုသည် အရေးကြီးပြီး သင်ခန်းစာအတွက် လိုအပ်သော သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများနှင့် သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရန် အထူးလိုအပ်သည်။
- သင်ခန်းစာ မသင်ကြားမီ မူလတန်းပြဆရာက မူလတန်းကျောင်းသားများအတွက် လိုအပ်သော ပစ္စည်းကို ကြိုတင် ပြင်ဆင်ရန် (သို့မဟုတ်) မူလတန်းကျောင်းသားအား လိုအပ်သောပစ္စည်းများယူလာရန် အသိပေးမှာကြားရမည်။

- မူလတန်းပြဆရာသည် သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများနှင့် သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများကို ကြိုတင် လေ့ကျင့်ထားသင့်သည်။
- သင်ခန်းစာ သင်ကြားနေစဉ်အတွင်း ကြုံတွေ့နိုင်မည့် အခက်အခဲပြဿနာများနှင့် ဖြေရှင်း နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကိုလည်း ကြိုတင်စဉ်းစားထားရမည်။ (ဥပမာ- လုပ်ငန်း အချိန်မီ မပြီးနိုင်သော မူလတန်းကျောင်းသားများအား မည်ကဲ့သို့ ကူညီပံ့ပိုးပေးရမည်ကို စဉ်းစား ထားရန် လိုအပ်သည်။)

ဆရာလမ်းညွှန်တွင် ပါဝင်သော ညွှန်ကြားချက်များကို သေချာစွာ နားလည်အောင်ဖတ်ပြီး ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှု ပြုလုပ်သင့်သည်။

သင်ခန်းစာ သင်ကြားမှုအပြီး လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းများ

- မူလတန်းပြဆရာက မူလတန်းကျောင်းသားများကို မိမိတို့အသုံးပြုထားသော သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများအား သန့်ရှင်းသပ်ရပ်စွာ သိမ်းဆည်းရန်နှင့် မူလတန်းပြဆရာကို ပြန်အပ်ရ မည့်ပစ္စည်းများကိုလည်း ပြန်အပ်ရန် ညွှန်ကြားပေးရမည်။
- အကယ်၍ လက်များညစ်ပေနေပါကလည်း လက်ဆေးရန် အရေးကြီးကြောင်း ညွှန်ကြား ရမည်။

လက်ကမ်းစာစောင် (၂) လုပ်ငန်းပေးစာရွက် (သင်ခန်းစာ ၃.၁.၁)

သင်ခန်းစာ (၃.၁.၁) လုပ်ငန်းပေးစာရွက်

အတန်းနှင့် သင်ခန်းစာနံပါတ်		သင်ခန်းစာခေါင်းစဉ်
သင်ကြားနည်း အဆင့်		အဆင့်တစ်ခုစီ၌ အဓိက သင်ကြားနည်း လုပ်ငန်းစဉ်များမှာ မည်သည်တို့ ဖြစ်ပါသနည်း။
၁။	မိတ်ဆက်ခြင်း	
၂။	ဖန်တီး လုပ်ဆောင်ခြင်း	
၃။	ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်း	

လက်ကမ်းစာစောင် (၃)

မြန်မာ့အနုပညာသမိုင်း (သမိုင်းမတိုင်မီခေတ် မှ ၁၉ ရာစုအထိ) ၂၂

၁။ မြန်မာ့ ပန်းချီအနုပညာ

ရုပ်ပုံပန်းချီရေးဆွဲခြင်းကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပန်းချီဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ ပုဂံခေတ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အခြေခံပြီး မြန်မာ့ရိုးရာ ပန်းချီအနုပညာ ထွန်းကားလာသည်။ မြန်မာ့ပန်းချီလက်ရာ အများစုသည် ပုဂံခေတ်ဦးပိုင်း အေဒီ ၁၁ ရာစုမှ စတင်ခဲ့သည်။ (၁၉ ရာစုတွင် အဆုံးသတ်ခဲ့သည့်) ကုန်းဘောင်ခေတ်နှင့် အင်းဝခေတ်တို့မှ အနုပညာလက်ရာများလည်း ရှိခဲ့သည်။ ၁၉ ရာစု၊ မန္တလေးခေတ်တွင် လှပသော ပန်းချီများကို ပုရပိုက်ဟုခေါ်သော စာခွေများ (ခေါက်နိုင်သည့် စာအုပ်များ) နှင့် ကင်းဗတ်စများပေါ်တွင် ရေးဆွဲကြသည်။ ပန်းချီအများစုကို မြန်မာ့ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက မိတ္ထူကူးဆွဲပြီး စုဆောင်းသိမ်းဆည်းလျက်ရှိသည်။

မြန်မာ့ပန်းချီသမိုင်းကို သမိုင်းမတင်မီခေတ်ကတည်းက ခြေရာခံနိုင်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ကြီးခရိုင်ရှိ ပြဒါးလင်းဂူတွင် ကျောက်ခေတ်ပန်းချီများကို လေ့လာရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည်။ နံရံပန်းချီ ကိုးခုနှင့် နီညိုရောင် ပုံကြမ်းပန်းချီများကို ဂူနံရံများပေါ်၌ အမြင့် ၁၀ ပေမှ ၁၁ ပေခန့်ရှိသော နေရာများတွင် တွေ့နိုင်သည်။ အချို့သော နံရံဆေးရေးပန်းချီများကို မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း စစ်ကိုင်းတောင်ရှိ လောကမှန်ကင်းဂူတွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ၁၃ ရာစု နှင့် ၁၆ ရာစုအတွင်းရှိ ညောင်ရမ်းမင်းဆက်၊ အင်းဝခေတ်တွင် ထိုဂူကို တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ထိုဂူ၏ မျက်နှာကြက်များတွင် ဗုဒ္ဓဝင်များ၊ ဇာတကနိပါတ်တော်များနှင့် ခြူးပန်းခြူးနွယ်များရေးဆွဲထားခြင်းကို ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ (ရင်းမြစ်- မြန်မာ့ ခရီးသွား သတင်းအချက်အလက်)

၁၁ ရာစု ပုဂံခေတ် နံရံဆေးရေးပန်းချီများမှာ အိန္ဒိယအနုပညာများ လွှမ်းမိုးထားကာ ခြူးပန်းခြူးနွယ် များကို အဓိကထားပြီး ပန်းချီရေးဆွဲကြသည်။ ပုဂံခေတ် ပန်းချီပညာရှင်များသည် မျဉ်းများ ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ရေပန်းစားသည့် နည်းလမ်းများဖြစ်သော အင်္ဂတေသရွတ်ပေါ်တွင် ရေးဆွဲသည့် နံရံပန်းချီ၊ ဆီဆေးပန်းချီနှင့် ကြက်ဥအကာကို ရောစပ်အသုံးပြုရသော ရေဆေးပန်းချီ စသည့် ကျော်ကြားသော နည်းလမ်းများတွင် ထူးချွန်ကြသည်။ မြောက်များစွာသော ပန်းချီများသည်

၂၂ Source: http://factsanddetails.com/southeast-asia/Myanmar/sub5_5e/entry-3085.htm

ဇာတ်နိပါတ်တော် ၅၅၀ (ဘုရားရှင်၏ ဇာတကပုံပြင်များ) များကို အခြေခံပြီး ရေးဆွဲကြသည်။
အင်းဝခေတ် ပန်းချီများတွင် လူသားများ၏ လူမှုဘဝများကို စတင်ရေးဆွဲလာကြပြီး နံရံဆေးရေး
ပန်းချီများတွင် အနီရောင်နှင့် အစိမ်းရောင်တို့ကိုသာ အဓိက အသုံးပြုလာကြသည်။ (ကိုးကားချက်-
Myanmar.com)

ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး (၁၈ ရာစု)တွင် ပန်းချီများကို ရေးဆွဲခြင်းသည် မြန်မာ့ရိုးရာ နှစ်ဖက်မြင်
ရေးဆွဲဟန်မှ ရှုထောင့်အမြင်နှင့် ဆေးရောင်အနုအရင့်ကို အသုံးပြုသော အနောက်တိုင်းဟန်သို့
ကူးပြောင်းလာသည့် အမှတ်အသား ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်၏ လူနေမှုဘဝများ၊ ဖျော်ဖြေရေးများနှင့်
ရှုခင်းများကို ရေးဆွဲရာတွင် အပြာရောင်ကို အများအပြား အသုံးပြုကြသည်။ ၁၉ ရာစုအတွင်း၊
ရတနာပုံခေတ်၊မန္တလေးတွင် အနောက်တိုင်းပန်းချီဟန်များ စတင်ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်လာသော်
လည်း မျဉ်းများဖြင့် ပုံကြမ်းရေးဆွဲသောရိုးရာကို မူလအတိုင်း ဆက်လက်အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။
ကိုလိုနီခေတ်တွင် အနောက်တိုင်းဟန်များနှင့် ခေတ်မီနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုလာကြပြီး
လူကြိုက်များလာသည်။ ၂၀ ရာစုတွင် ခေတ်ပြိုင်ပန်းချီထွန်းကားလာခဲ့ပြီး မျက်မှောက်ခေတ်
မြန်မာခေတ်ပြိုင်ပန်းချီမှာ အင်ပရက်ရှင်းနစ် (အသေးစိတ် အကြောင်းအရာအချက်အလက်များကို
မဖော်ပြဘဲ ယေဘုယျသဘောကိုသာ ဖော်ပြသည်)ဟန်ကို အဓိကထားရေးဆွဲသော ပန်းချီများ
ဖြစ်သည်။ ရှေးခေတ်များကမူ ပေရေးပန်းချီနှင့် ပုရပိုက်ပန်းချီများ ထွန်းကားခဲ့သည်။ အဆိုပါ
ပန်းချီကားအချို့ကို ဘုရားစေတီအချို့၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းအချို့နှင့် မြန်မာအမျိုးသားပြတိုက်တွင်
မူလအတိုင်း တွေ့မြင်နိုင်ပါသေးသည်။

၂။ ဗမာ့ နံရံဆေးရေးပန်းချီများ

၁၁ ရာစုခေတ်၌ ပုဂံရှိ မြန်မာ့ရိုးရာပန်းချီမှာ အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုမှ ဆင်းသက်လာပြီး ခြူးပန်းခြူးနွယ်
များမှာ ထိုနံရံဆေးရေးပန်းချီများ၏ လက္ခဏာများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုခေတ်အတွင်း နံရံဆေးရေး
ပန်းချီတိုးတက်လာမှုမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အားကောင်းလာမှုနှင့် တိုက်ဆိုင်နေသောကြောင့် ဘာသာရေး
ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများကို အလေးပေးရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။ လူတို့၏ လူမှုဘဝများကို ရေးဆွဲ
ထားခြင်းမရှိသော်လည်း ထိုပန်းချီများမှတစ်ဆင့် ပုဂံခေတ်လူနေမှုများကို နားလည်နိုင်သည်။
ကုန်းဘောင်ခေတ်အတွင်း ၁၈ ရာစုခေတ်တွင် ပုဂံခေတ် နံရံဆေးရေးပန်းချီများသည် ပါလ
သို့မဟုတ် အိန္ဒိယပန်းချီ၏ လွှမ်းမိုးမှုမှ လွတ်မြောက်လာပြီး မြန်မာဟန် ပိုမိုပီသလာသည်။

၁၆ ရာစုနှင့် ၁၇ ရာစုအကြားမှ အင်းဝခေတ် နံရံဆေးရေးပန်းချီများကို ရွှေစည်းခုံဘုရား၊ မီးပေါက် ဘုရားနှင့် မုံရွာခရိုင်၊ ဖိုလ်ဝင်တောင်ရှိ ဂူများတွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုခေတ်ပန်းချီများသည် မြန်မာ့ရိုးရာ နှစ်ဖက်မြင်ရေးဆွဲဟန်ပန်းချီ၏ အဆုံးသတ်ကာလ ဖြစ်သည်။ စူဠာမင်္ဂလာဘုရား၏ နံရံဆေးရေးပန်းချီ အပေါ်ပိုင်းတွင် ပုံပြင်များကိုရေးဆွဲထားပြီး နံရံဆေးရေးပန်းချီ အောက်ပိုင်း တွင် အင်းဝခေတ် လူနေမှုဘဝများကို ရေးဆွဲထားသည်။ အင်းဝခေတ် နံရံဆေးရေးပန်းချီများကို ဆေးရောင် အစိမ်းနှင့် အနီရောင်တို့ကိုသာ အသုံးပြုပြီး ရေးဆွဲကြသည်။

၁၈ ရာစုအလယ်၊ ကုန်းဘောင်ခေတ်ဦး၏ နံရံဆေးရေးပန်းချီများကို အောင်မြေလောကစေတီ၊ ရုပ်စုံ ကျောင်းတိုက်နှင့် မုံရွာခရိုင်၊ ချောင်းဦးမြို့နယ်၊ ခင်မွန်ရွာရှိ ပြာသာဒ်ဘုရားတို့တွင် တွေ့ရှိ နိုင်ပါသည်။ ထိုပန်းချီမျိုးကို ပုဂံရှိ အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်းတွင်လည်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုပန်းချီများ ကို ရေးဆွဲရာ၌ မြန်မာ့ရိုးရာ နှစ်ဖက်မြင်ရေးဆွဲဟန်မှ ရှုထောင့်အမြင်နှင့် ဆေးရောင်အနုအရင့်ကို အသုံးပြုသော အနောက်တိုင်းဟန်သို့ ကူးပြောင်းလာသည့် အမှတ်အသားဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်၏ လူနေမှုဘဝများ၊ ဖျော်ဖြေရေးများနှင့် ရှုခင်းများကို မှတ်တမ်းတင်ရေးဆွဲရာတွင် အပြာရောင်ကို အများအပြား အသုံးပြုကြသည်။

အမရပူရခေတ် နံရံဆေးရေးပန်းချီများကို တောင်သမန် ကျောက်တော်ကြီးဘုရား၊ အမရပူရနှင့် ရွှေစာရံ ဖိုးကလားဘုရားများတွင် တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ အမရပူရခေတ် နံရံဆေးရေးပန်းချီ၏ မြင်ကွင်းများမှာ ပုံမှန်ရှုထောင့်မှ ရေးဆွဲထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ အပေါ်စီးမြင်ကွင်းအနေအထားမှ ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုပန်းချီအများစုမှာ ထိုခေတ်ထိုအခါက လူနေမှုဘဝများနှင့် လူမှု လှုပ်ရှားမှုများကို သရုပ်ဖော်ထားသည်။ ထို့ပြင် အခြားလှုပ်ရှားမှုများဖြစ်သော ဘုရားဖူးပုံ၊ ဥပုသ် သီလဆောက်တည်ပုံ၊ လှည်းများ၊ လှေများဖြင့်သွားလာနေကြသော ဘုရားဖူးခရီးသည်များ၏ပုံ၊ လူအများ ဆွမ်းလောင်းလှူနေပုံနှင့် ကလေးများကစားနေပုံတို့ကိုလည်း သရုပ်ဖော် ရေးဆွဲကြသည်။ အဆိုပါပန်းချီကားများတွင် အပြာရောင်သည် အဓိကလွှမ်းမိုးထားသောအရောင်ဖြစ်ပြီး ပုံကြမ်း မျဉ်းကြောင်းများကို အနီရောင်ဖြင့် အသုံးပြုရေးဆွဲကြသည်။

၁၉ ရာစုတွင် ရတနာပုံခေတ်၏ အကျော်ကြားဆုံး ပန်းချီဆရာမှာ မင်းတုန်းမင်း၏ ပန်းချီတော်အဖြစ် စားထမ်းရွက်သော ဦးကြာညွန့်ဖြစ်သည်။ ဦးကြာညွန့် ကွယ်လွန်ပြီးနောက် သီပေါမင်းက ဦးကြာညွန့်၏သား ဆရာစာကို ပန်းချီတော်အဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဆရာစာ

မျက်စိကွယ်သွားသဖြင့် ဦးကြာညွန့်၏တပည့် ဆရာချိုက အီတလီပန်းချီဆရာနှစ်ဦးနှင့်အတူ ပန်းချီတော်အဖြစ် ဆက်လက်ခစားထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ပန်းချီဆရာနှစ်ဦး၏ လက်ရာများ၏ လွှမ်းမိုးမှု သည် အနောက်တိုင်းဟန် ပန်းချီရေးဆွဲမှုက မြန်မာ့ရိုးရာဟန် ပန်းချီရေးဆွဲမှုအတွင်းသို့ စတင် ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့သော် အခြားခေတ်ကာလများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ရတနာပုံခေတ် ပန်းချီရေးဆွဲမှုကို အဓိကအားဖြင့် မြန်မာ့ရိုးရာအနုပညာ ရေးဆွဲမှုများကသာ ဩဇာလွှမ်းမိုးခဲ့လေသည်။ ဆရာချို၏ လက်ရာမွန်ပန်းချီကားနှစ်ချပ်မှာ 'လယ်ထွန်မင်္ဂလာ' နှင့် 'ပါတော်မူ' ပန်းချီကားတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ရတနာပုံခေတ်တိုင်အောင် မြန်မာပန်းချီဆရာများသည် ဆေးရောင်ရောစပ်ခြင်းနှင့် စုတ်တံများ ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကို ကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်ကြရသည်။ ပန်းချီရေးဆွဲရန်အတွက် အဝတ်စနှင့် စက္ကူများကို အသုံးပြုသကဲ့သို့ ပုရပိုက်ကိုလည်း အသုံးပြုရေးဆွဲကြသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် မဲနယ် စက်ရုံတစ်ရုံကို တည်ထောင်ခဲ့ရာ အပြာရောင်ကို အများအပြား အသုံးပြုလာကြသည်။ အနောက် တိုင်း ပန်းချီဟန်များ စတင်ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်လာသော်လည်း မျဉ်းများဖြင့် ပုံကြမ်းရေးဆွဲသော ရိုးရာကို မူလအတိုင်း ဆက်လက်အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။ ၁၈၈၅ခုနှစ်၌ ဗြိတိသျှလက်အောက် ကျရောက်ပြီးနောက်တွင် မြန်မာ့ရိုးရာပန်းချီဟန်သည် စတင်ပြီး ဆုတ်ယုတ်လာခဲ့သည်။

၃။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပေရေးပန်းချီ နှင့် ပုရပိုက်ပန်းချီ

ရှေးခေတ်မြန်မာလူမျိုးများသည် ပေရွက်များကို စာရေးသားသော စာရွက်များအဖြစ် အသုံးပြုကြပြီး ထိုခေတ်လိပ်၍ရသော ပေရွက်ပေါ်တွင် ချွန်သောအရာများဖြင့် ရေးခြစ်ကြသည်။ ရှေးခေတ် မြန်မာ ပန်းချီဆရာများသည် ပေရွက်ပေါ်တွင် ပုံကြမ်းများကိုသာ ရေးဆွဲနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ရှေးခေတ် ပုဂံပန်းချီဆရာများသည် အသုံးပြုရေးဆွဲသော အခြေခံပန်းချီပညာ လေးမျိုးရှိသည်။ ထိုပန်းချီ ပညာရပ် လေးမျိုးမှာ ကနတ် (ပန်းပုံစံများ)၊ နရီ (အမျိုးသမီးတို့၏ ပုံတူရုပ်လွှာများကို ရေးဆွဲခြင်း)၊ ဂဇာ (ဆင်ရုပ်များ၊ မြင်းရုပ်များ စသည်တို့ကို ရေးဆွဲသည့်ဟန်)နှင့် ကပီ (မျောက်ဝံများနှင့် အလားတူသတ္တဝါများကို ရေးဆွဲသည့် နည်းလမ်းများ) တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ကိုလိုနီခေတ်အတွင်းနှင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းတွင် မြောက်များစွာသော ဘုရားစေတီများ၊ ပုထိုးများ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ ဇရပ်များနှင့်အတူ ပေရေးပန်းချီများသည် မီးဘေးနှင့် လေကြောင်း

တိုက်ခိုက်ရေးများကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ သို့သော် ဘုန်းကြီးကျောင်းအချို့တွင် ပေရေး ပန်းချီများနှင့် ပုရပိုက်ပန်းချီများသည် မူလအတိုင်း ကျန်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ထိုပန်းချီ အချို့ကို မြန်မာအမျိုးသားပြတိုက်တွင် ခင်းကျင်းပြသထားရှိသည်။ အထင်ရှားဆုံးမှာ ပေရွက် ၃၁ ရွက်ပေါ်တွင် ရေးဆွဲထားသည့် လောကကွန်ချာဟုခေါ်သော ပန်းချီများဖြစ်သည်။ လန်ဒန်မြို့ရှိ ဗြိတိသျှပြတိုက်တွင်လည်း ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကြီးနှင့် ဗြဟ္မာ့ဘုံများကို ရေးဆွဲထားသော မြန်မာ့ပေရေးပန်းချီနှင့် ပုရပိုက်ပန်းချီ ၁၅ ကားကို ခင်းကျင်းပြသထားသည်။

သစ်ခေါက် သို့မဟုတ် ဝါးပျော့ဖတ်များဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော စက္ကူများပေါ်တွင် ရေးဆွဲသည့် ရိုးရာပန်းချီကို ပုရပိုက်ပန်းချီဟု ခေါ်သည်။ ပုရပိုက်ပန်းချီကို အစောဆုံးရေးဆွဲခဲ့သည့် အချိန်မှာ သက်သေအထောက်အထားများအရ ၁၈ ရာစု ဖြစ်သည်။ ဆေးရောင်အတွက် ကြက်ဥအကာနှင့် ရောစပ်ဖန်တီးထားသော ရေဆေးကို အသုံးပြုပြီး အထက်တန်းလွှာပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် နတ်ဒေဝါများ၏ ဝတ်စုံများကို ရေးဆွဲဆေးခြယ်ရာတွင် ရွှေမှင်ငွေမှင်များကို အသုံးပြုကြသည်။ ထိုပန်းချီများကို စာခွေ (ပုရပိုက်များကိုခေါက်ပြီး စုစည်းထားသည့်စာအုပ်) များ၏ စာမျက်နှာများအဖြစ် ခေါက်ထား နိုင်သည်။ ကနဦးပန်းချီများတွင် ဘာသာရေးမြင်ကွင်းများ၊ နန်းတွင်းမြင်ကွင်းများ သို့မဟုတ် ဂြိုဟ်သွားဂြိုဟ်လာ နက္ခတ်တာရာဇယားများ၊ ဆေးဝါးများ၊ ဆေးမှင်ကြောင်ပုံစံများနှင့် ကာမညူတ္တရ နည်းလမ်းများကို ရေးဆွဲခဲ့ကြပြီး ရေးဆွဲသူများမှာ နန်းတွင်းမှ ခန့်အပ်ထားသော နယ်လှည့် ပန်းချီတော်များဖြစ်သည်။ ၁၉ ရာစု၊ မန္တလေးနန်းတွင်းတွင် ပန်းချီတော်များကို အချိန်ပြည့် ခန့်ထားပြီး အလုပ်သင်စနစ်ကို ထားရှိကြသည်။ ဘုရင်စနစ်ကျဆုံးပြီးနောက် ထွက်ပေါ်လာသော ပန်းချီဟန်သစ်များမှာ ပျော်ရွှင်နေသော မိသားစုများ၏ ပန်းချီပုံများဖြစ်ကြပြီး ထိုပုံများကို ချမ်းသာ သော လူတန်းစားများကို ရောင်းချကြသည်။ ၁၉၂၀ နှစ်များတွင် ရိုးရာပန်းချီပညာ ဆုတ်ယုတ် လာပြီး ဒေသခံမြောက်စားသူများနှင့် ပန်းချီဆရာများသည် ဥရောပဟန် ပန်းချီရေးဆွဲမှုများကို ပိုမိုစိတ်ဝင်စားလာကြသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် တပ်မတော်အစိုးရ အာဏာရလာပြီးနောက် မြန်မာ့ ရိုးရာပန်းချီဟန်များကို ပြန်လည်စိတ်ဝင်စားလာကြသည်။ အစိုးရသစ်သည် လက်ရွေးစင် ပန်းချီ ဆရာများ၏ ပန်းချီလက်ရာများကို မြှင့်တင်ရန် နှစ်ပတ်လည်ပန်းချီပြပွဲများကို ကျင်းပပေးခဲ့သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်မှစတင်ပြီး ပန်းချီပြပွဲများ မပြုလုပ်တော့သော်လည်း တပ်မတော်အစိုးရသည် အနုပညာ ကျောင်းများကို ဆက်လက်ဖွင့်လှစ်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ယနေ့ခေတ် ပန်းချီပညာရှင်အများစုသည် အနည်းငယ်သော ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပန်းချီပြခန်းများတွင် ပြည်သူများကိုပြသပြီး ထိုပန်းချီရောင်းရငွေများ ဖြင့် ရပ်တည်ကြသည်။ ပန်းချီရေးဆွဲသည့် အကြောင်းအရာသစ်များတွင် မြန်မာမှုများ ဆက်လက်

ပါဝင်နေပြီး အထူးသဖြင့် ဘာသာရေးနှင့်ဆိုင်သော ပန်းချီများနှင့် ရှုမျှော်ခင်းများကို ရေးဆွဲကြသည်။

အင်းဝခေတ်ဟု လူသိများသော အဝခေတ် (၁၃၆၄ မှ ၁၅၅၅) ခုနှစ်၌ စတင်ခဲ့သည့် ပုရပိုက်ပန်းချီသည် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ပုရပိုက်ပန်းချီကို မြန်မာ့ရိုးရာ အနုပညာ ၏တိုးတက်မှု ဒုတိယအဆင့်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကြသည်။ ထိုပန်းချီများသည် စာအုပ်များ၏ ရှေ့ပြေးဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုပန်းချီများတွင် နန်းတွင်းမှ အရေးကြီးအခမ်းအနားများကို စာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရုပ်ပုံများဖြင့်သော်လည်းကောင်း ရေးဆွဲဖော်ပြထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုပန်းချီများကို ရာဇဝင်တော်ပန်းချီများဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

ပုရပိုက်ဖြူနှင့် ပုရပိုက်နက်ဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိသည်။ ပုရပိုက်ဖြူတွင် စာမျက်နှာ ၃၂ မျက်နှာပါရှိပြီး ထိုပန်းချီများတွင် ဆင်များ၊ မြင်းများ၊ ဇာတကနိပါတ်တော်များ၊ ဗုဒ္ဓဝင်များ၊ မြေပုံများနှင့် နယ်နိမိတ်မြေပုံများ၊ ပန်းများ၊ ငါးများ၊ သိုင်းကွက်ရေးပြပုံများ၊ စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် မင်းခမ်းမင်းနားများ ပါဝင်ပါသည်။ အကျော်ကြားဆုံးပုရပိုက်ပန်းချီမှာ ဦးကြာညွန့်ရေးဆွဲသော 'ထွက်တော်မူကြီးအခမ်းအနား' ပန်းချီတော်ဖြစ်ပြီး ထိုပန်းချီမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မရှိတော့ဘဲ အင်္ဂလန်အမျိုးသားပြတိုက်တွင် ပြသထားသည်။ မင်းခမ်းတော်ပုရပိုက်ပန်းချီများအား စက္ကူပိုင်းများပေါ်တွင် ရေးဆွဲပြီး ခေါက်လိုက်ပါက ပုရပိုက်တစ်ချပ်တည်း ဖြစ်သွားသည်။ ပုရပိုက်ကိုဖြန့်လိုက်ပါက မြင်ကွင်းအားလုံးကို တွေ့မြင်နိုင်ပြီး ထိုရေးဆွဲမှုအား နန်းဓလေ့မှတ်တမ်းဟု မှတ်ယူကြသည်။

၄။ ပုဂံခေတ်ပန်းချီ (အေဒီ ၁၀၄၄ မှ ၁၂၈၇ ထိ)

ပုဂံခေတ် (၁၀၄၄ မှ ၁၂၈၇) နံရံဆေးရေးပန်းချီ ပတ်သက်ပြီး ဒေါက်တာ Richard M. Cooler သည် 'ဗမာ့အနုပညာနှင့် ယဉ်ကျေးမှု' စာအုပ်^{၂၉} ကို ရေးသားခဲ့သည်။

'ပုဂံဂူဘုရားများ၏ အတွင်းဘက် အလှဆင်ထားမှု၌ မျက်နှာကြက်နှင့် အတွင်းနံရံများ တစ်ခုလုံးပေါ်တွင် နံရံဆေးရေးပန်းချီများဖြင့် လှပစွာတန်ဆာဆင်ထားကြသည်။ ဆေးခြယ်ထားသော ပုံစံများကို ဗိသုကာပုံစံများဖြစ်သော သုံးဖက်လှအင်္ဂတေများ ကပ်ပြီးသော်လည်းကောင်း၊

^{၂၉} An online, continually updated resource: http://seasite.niu.edu/burmese/Cooler/BurmaArt_TOC.htm
Cooler uses the old spelling 'Pagan'. The modern English spelling is 'Bagan'. Both spellings refer to the same spelling in Myanmar language: ပုဂံ
ကျောင်းသားကိုင်စာအုပ်

နှစ်ဖက်လှ ထပ်တူကျသည်ဟု ထင်ရလောက်အောင် ပုံဖော်ထားသော ပုံတူပန်းချီများဖြင့် သော်လည်းကောင်း တန်ဆာဆင်ကြသည်။ ပုဂံခေတ်လက်ရာ ဂူဘုရားပေါင်း ၃၈၇ ဆူကျော်သည် အထက်ဖော်ပြပါ အနုပညာများကို ထိန်းသိမ်းထားသည်။ ပုဂံခေတ် နံရံပန်းချီများ ရေးဆွဲမှုသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ပါလဟန်မှ စတင်ပြီး ဆင်းသက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုရေးဆွဲခြင်း၏ အဓိကအကျဆုံး သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို ဆေးနီဆေးနက်များဖြင့် ကောက်ကြောင်းများ ဆွဲကြပြီး အတွင်းသားများ ကို ဆေးခြယ်ရာတွင် အလင်းအမှောင်များနှင့် ကိုယ်ဟန်အနေအထားများ မပါဝင်ကြပေ။’

ပုဂံခေတ် နံရံဆေးရေးပန်းချီများကို ဆေးခြယ်ရာတွင် နံရံများကို ပထမဦးစွာ ရွှံ့များ သို့မဟုတ် အင်္ဂတေများဖြင့် အချောကိုင်အခြောက်ခံပြီး သဘာဝအရောင်များမှရရှိလာသော အရောင်အမျိုးမျိုး ကို အသုံးပြုပြီး ရေးခြယ်ကြသည်။ ထပ်ခါတလဲလဲရေးဆွဲရသော မြင်ကွင်းများရေးဆွဲရာတွင် ပန်းဖောက်ပြားများကို အသုံးပြုပြီး ရေးဆွဲကြသည်။

‘ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၏ ပန်းချီရေးဆွဲမှု အစီအစဉ်များတွင် ဗောဓိညောင်ပင်ကို အုတ် အင်္ဂတေများဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များအပေါ်တွင် ရေးဆွဲသရုပ်ဖော်ကြသည်။ သုံးဖက်မြင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ၏ နံရံ တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် သာဝကကြီးများ၏ ပုံတော်များကို ပန်းချီရေးဆွဲလေ့ရှိပြီး အများအားဖြင့် မောဂ္ဂလာန္တ (ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရ်)နှင့် သာရိပုတ္တ (ရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်)တို့၏ ပုံတော်များကို ရေးဆွဲလေ့ရှိကြသည်။ ဘုရားဆောင်၏ အတွင်း နံရံသုံးဖက်ကို ပန်းကုံးပန်းဆိုင်များဖြင့် အတန်းလိုက်အလှဆင်ထားပြီး ကျန်နံရံတစ်ဖက်တွင် ကြီးမားသော မျက်ရည်စက်ပုံသဏ္ဍာန် ဗောဓိညောင်ရွက်များ သို့မဟုတ် ဘီလူးပန်းကိုက်ရုပ်ကြွများ ဖြင့် အလှဆင်ထားကောင်းဆင်ထားလိမ့်မည်။ ထိုပန်းတန်းများအောက်တွင် နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဗုဒ္ဓ ရုပ်ပွားတော်များကိုထုလုပ်ကြပြီး အောက်ဖက်တွင် ဗုဒ္ဓဝင်ဖြစ်တော်စဉ်များကို ရေးဆွဲလေ့ရှိကြရာ များသောအားဖြင့် အောင်ခြင်းရှစ်ပါးပုံတော်များကို ရေးဆွဲလေ့ရှိသည်။ ဘုရားဆောင်များ၏ အခြားသော နေရာများဖြစ်သော ဝင်ပေါက်များတွင် ဘုရားဖြစ်စဉ်ဖြစ်သော ၅၅၀ ဇာတ်တော်များကို လေးထောင့်ကွက်ငယ်ပုံများပေါ်တွင် နိပါတ်တော်ပုံပြင်များအဖြစ် ရေးဆွဲကြသည်။ ထိုလေးထောင့် ကွက်ငယ်များ၏ ပုံများအောက်တွင် မွန် သို့မဟုတ် ဗမာဘာသာဖြင့် အများနားလည်စေရန် ဗုဒ္ဓဖြစ်တော်စဉ်အဓိပ္ပာယ်တစ်ခုချင်းစီကို ဖော်ပြထားသည်။ ဂူဘုရားအချို့၏ တန်ဆာဆင်ထားမှုများ တွင် ဗုဒ္ဓသာသနိကသမိုင်းများ၊ ဗုဒ္ဓခြေတော်ရာများ၊ ဗုဒ္ဓဇာတာတော်ပုံနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ စကြဝဠာအယူအဆမြေပုံများပါဝင်သည်။ မျက်နှာကြက်ထိပ်များတွင် ဗောဓိတစ်ထောင်ဟု

လူသိများသည့် သေးငယ်ပြီး အရွယ်အစားတူညီသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ပုံများဖြင့် ပုံဖော်ကြသည်။’

ပုဂံခေတ်က အဝတ်များပေါ်တွင် ပန်းချီရေးဆွဲမှုများ ထွန်းကားခဲ့သည်ကို ၁၉၈၄ အထိ မသိရှိကြ သေးပေ။ ဂူဘုရားအမှတ် ၃၁၅ မှ အင်္ဂတေရုပ်တစ်ရုပ်၏ လက်မောင်းတွင် ရစ်ပစ်ထားသော အပိုင်းအစကို စတင်တွေ့ရှိခဲ့မှသာ သိရှိကြသည်။ ပညာရှင်များ ပြန်လည်ပြုပြင်မွမ်းမံမှုဖြင့် အခြား သော အပိုင်းအစ ၃၀ ခန့်သည်လည်း ပထမတွေ့ရှိခဲ့သော အပိုင်းအစနှင့် တူညီကြောင်းနှင့် ဇာတကနိပါတ်တော်တစ်ခုအားအလျားလိုက်ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်ကြောင်းနှင့် ပုံတွင် အကြောင်းအရာများ ကို စာတမ်းရေးထိုးထားကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ထိုပန်းချီကား၏ ဟန်မှာ လောကထိပ်ပန်နှင့် မြင်းကမ္ဘာဂူပြောက်ကြီး၏ နံရံဆေးရေးပန်းချီများ၏ဟန်နှင့်တူညီသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုပန်းချီသည် အေဒီ ၁၁၁၃ ခန့်တွင် ရေးဆွဲခဲ့သည်ဟု သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုပန်းချီကားသည် ပါလဟန်ဖြင့်ရေးဆွဲခဲ့သော ပန်းချီကားများအနက် ဇာတ်ကြောင်း ရေးထိုးထားသော အစောဆုံး ပန်းချီကားဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်မူ ပါလဟန်ပန်းချီအားလုံးမှာ ရာသီဥတုဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးပျောက်ကွယ်သွားပြီဖြစ်သည်။

၅။ အဝခေတ် ပန်းချီရေးဆွဲခြင်း

အင်းဝခေတ်ဟု လူသိများသော အဝခေတ် (၁၃၆၄ မှ ၁၅၅၅) အကြောင်းတွင် Cooler မှ အောက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းအရာများကို ရေးသားခဲ့သည်။

‘အင်းဝခေတ် ပန်းချီများသည် ပုဂံခေတ်က ရေးဆွဲခဲ့သော အဓိက အကြောင်းအရာများဖြစ်သည့် ဘာသာရေးနှင့်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများနှင့် ကိစ္စရပ်များကို ဆက်လက်ရေးဆွဲခဲ့ရာ နောက်ခံအကြောင်းအရာများမှာ ဒေသိယအကြောင်းအရာများ ဖြစ်သော ခေတ်ပြိုင် ဗမာ့ဗိသုကာ လက်ရာများ၊ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုများ၊ ဆံပင်ထုံးဖြဲ့ပုံများ၊ လက်ဝတ်ရတနာများနှင့် ဒေသရင်း အပင်များနှင့် မျိုးရင်းတိရစ္ဆာန်များ ပါဝင်သည်။ နေ့စဉ်ဘဝတွင် တွေ့မြင်ရသော မြင်ကွင်းများ ဖြစ်သည့် နန်းတွင်းဘဝနှင့် နန်းတော်မြင်ကွင်းများသာမက အသည်သားများ၏ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများ ဖြစ်သော ငါးဖမ်းခြင်း၊ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် အိုးလုပ်ခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။’

ပန်းချီဆွဲမှုများကို ပုံသဏ္ဍာန်ပြောင်းပြီး သေးငယ်သေသပ်သော ဘောင်အတွင်းတွင် ပန်းချီကားများ ရေးဆွဲခြင်းမှ ရှည်လျားသော ဘောင်အတွင်းတွင် ပန်းချီကားများကို ရေးဆွဲလာကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပိုမိုများပြားသော ရုပ်ပုံများကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဇာတ်ကြောင်းနှင့်မသက်ဆိုင်သော နောက်လိုက်နောက်ပါဇာတ်ရုပ်များနှင့် အရံဇာတ်ရုပ်များကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ကို အများဆုံးရေးဆွဲကြပြီး ဇာတ်ခန်းအပြည့်အစုံကို အနုစိတ်ရေးဆွဲကြရာ အချို့ဇာတ်တော်များကို နံရံတစ်ခုလုံးအပြည့်ပင် ရေးဆွဲကြသည်။

တောက်ပသော အနီရောင်၊ အဝါရောင်၊ အပြာရောင်များကို ဆေးရောင်အသစ်များအဖြစ် စတင်အသုံးပြုလာကြပြီး အထူးသဖြင့် စိမ်းပြာရောင်ကို အသုံးပြုလာကြရာ ပိုမိုတောက်ပသစ်လွင်သော ပန်းချီများကို ရေးဆွဲလာနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုပန်းချီများကို စစ်ကိုင်းရှိ တိလောကဂုရု တရားထိုင်ဂူများ (၁၆၇၂)၊ အာနန္ဒအုတ်ကျောင်းနှင့် ပုဂံရှိ ဥပါလိသိမ်တို့တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

၆။ မန္တလေးခေတ် ပန်းချီရေးဆွဲခြင်းနှင့် ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေခြင်း

ကုန်းဘောင်ခေတ် (၁၇၅၂ မှ ၁၈၈၅) အကြောင်းတွင် Cooler မှ အောက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းအရာများကို ရေးသားခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသို့ နိုင်ငံခြားသားများ လာရောက်လည်ပတ်မှု တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ပန်းချီနှင့် ဗိသုကာပညာရှင်များစွာတို့သည်လည်း မြို့ပြများတွင် အခြေချနေထိုင်လာကြသည်။ ထိုနိုင်ငံခြားသားများနှင့်အတူ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရန်လိုအပ်သော ပစ္စည်းများလည်းတိုးပွားလာပြီး အနောက်တိုင်း ရှုထောင့်များ ပုံစံများကို အသုံးပြုရေးဆွဲလာကြသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းများနှင့် ဘုရားပုထိုးများ အတွက်မဟုတ်ဘဲ အိမ်တွင်းအလှဆင်ရာတွင် အသုံးပြုရန်အတွက် ပုံတူပန်းချီများနှင့် ရှုမျှော်ခင်းပန်းချီများကို အနောက်တိုင်းပုံစံဖြင့် ရေးဆွဲလာကြသည်။ တောင်သမန်ကျောက်တော်ကြီးဘုရား၏ အဝင်ဝခန်းမများတွင် ရေးဆွဲထားသော လူ့ဘုံမှဗြဟ္မာ့ဘုံများအထိ ပန်းချီများသည် အနောက်တိုင်း ပုံစံများကို မှီးထားသော နမူနာသာဓက တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ဇာတ်ရုပ်များ၏ အရိပ်များနှင့် အဝေးမြင်ကွင်းများ ဝေဝါးသွားပုံကို သရုပ်မှန်နှင့် တတ်နိုင်သမျှ နီးစပ်အောင် ရေးဆွဲလာကြသည်။ ဂူပုထိုးများအတွင်းရှိ နံရံဆေးရေးပန်းချီများပေါ်တွင်

ထိုဂူပုထိုးများကို တည်ထားကိုးကွယ်သည့်၊ ပြန်လည်ပြုပြင်မွမ်းမံသည့် ဘုရင်၏ရုပ်ပုံများကို ရေးဆွဲထားခြင်းကြောင့် ထိုဂူပုထိုးသည် မည်သည့် ခေတ်မှ ဖြစ်ကြောင်းကို သိရှိနိုင်သည်။’

‘ပထမ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ် (၁၈၂၄ မှ ၁၈၂၆) ကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သော ဗြိတိသျှ အရာရှိများသည် ရှုမျှော်ခင်းများနှင့် ကျေးလက်ဒေသများ၊ ပုံကြမ်းများကို ခြစ်ယူပြီးနောက် ထိုခေတ် အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ခေတ်စားသော ပန်းချီရေးဆွဲဟန်ဖြင့် မျက်စိပသာဒ ဖြစ်စေရန် ရေးဆွဲကြသည်။ အကောင်းမွန်ဆုံးသော ပန်းချီများကို အင်္ဂလန်တွင် ပြန်လည်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေကြပြီး အရှေ့တောင်အာရှမှ ဝယ်ယူသူများအတွက် အများအပြား ပြန်လည်တင်ပို့ရောင်းချကြသည်။ ပန်းချီဆရာများသည် ဗြိတိသျှအရာရှိများ ဖြစ်သော်လည်း ရုပ်ပုံ ၂၈ ပုံ ပါဝင်သော စစ်အတွင်း ဖြစ်စဉ်များအနက် စစ်တိုက်ခိုက်နေပုံ ဖော်ပြရေးဆွဲထားသည့် ရုပ်ပုံ ခုနှစ်ပုံသာပါဝင်သည်။ မြန်မာ့ သမိုင်း၏ သဘာဝရှုမျှော်ခင်းပုံများကို ထိုပုံနှိပ်ပန်းချီများ၏ ပထမပိုင်းတွင်ဖော်ပြထားပြီး ထိုပန်းချီများသည် ဓာတ်ပုံရိုက်ထားသည့် မြင်ကွင်းကဲ့သို့ ထပ်တူမကျသော်လည်း အရွယ်အစား ကြီးမားစွာ ရေးဆွဲထားသော ဆေးရောင်စုံ မြန်မာ့ရှုမျှော်ခင်းပန်းချီကားများ ဖြစ်ခဲ့သည်။’

‘သမိုင်းမှတ်တမ်းသရုပ်ဖော်ပန်းချီ ရုပ်ပုံ ၂၈ ပုံ ကို Captain James Kershaw နှင့် Lieutenant Joseph Moore ဟု ခေါ်သော မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗြိတိသျှပြည်သိမ်းစစ်ဆင်ရေးတပ်မှ အရာရှိနှစ်ဦးက ဖြစ်စဉ်အတွင်း ချက်ချင်း ရေးဆွဲခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအရာရှိနှစ်ဦးအား လူသိမများကြသော်လည်း ထိုသူနှစ်ဦး၏ လက်ရာများသည် မျက်စိပသာဒဖြစ်စေသော ခေတ်မီနမူနာလက်ရာများပင် ဖြစ်သည်။ သမိုင်းကြောင်းအရ ထုတ်ဝေထားသော ထိုပန်းချီများသည် စစ်အတွင်း အမှန်တကယ် ဖြစ်ပေါ်နေသော အရာများကို တိကျစွာ မဖော်ဆောင်နိုင်သဖြင့် တိုက်ပွဲ၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များသည်လည်း ဝေဝါးနေပါသည်။ သို့သော် ထိုပုံနှိပ်ပန်းချီများသည် အင်္ဂလန်နှင့် သူ၏ ကိုလိုနီများအတွက် မျက်စိပသာဒဖြစ်စေသော စိတ်ဝင်စားမှုအများဆုံး ရရှိသည့် ရသ ခံစားနိုင်သော အနုပညာလက်ရာများဖြစ်သည်။’

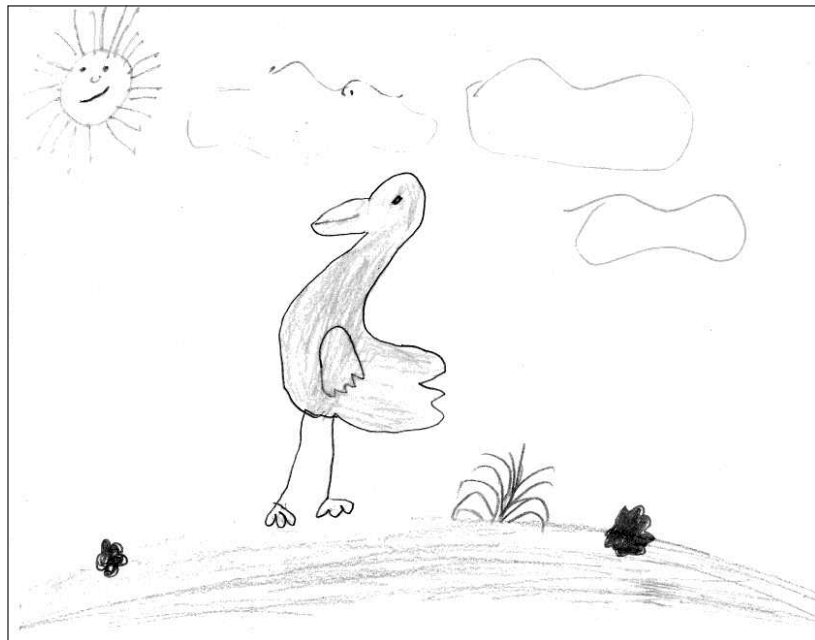
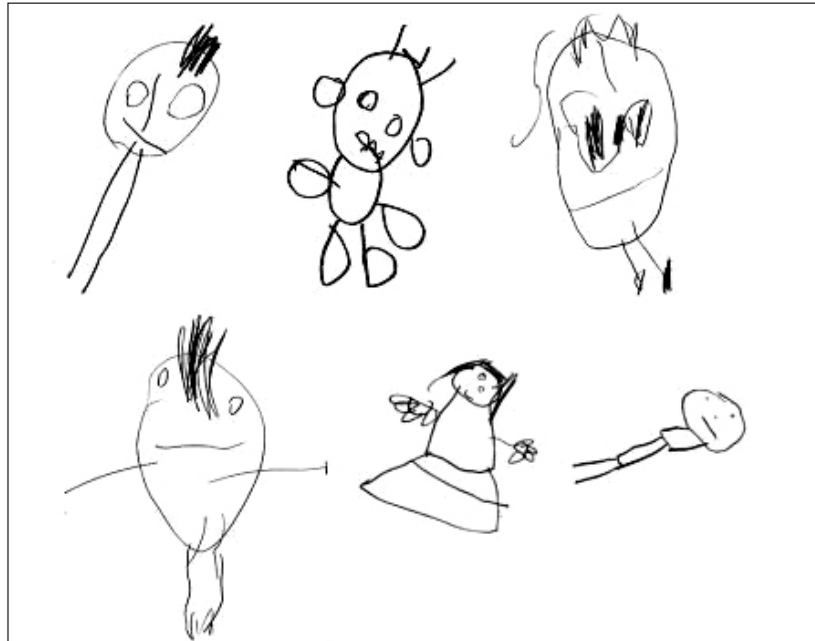
‘ပန်းချီဆန်သော မျက်စိပသာဒဖြစ်မှုနှင့် စစ်ပွဲ၏ အမှန်တကယ်ဖြစ်စဉ်များအကြား မြင်ရသော ကွဲပြားခြားနားမှုသည် မျက်စိပသာဒဖြစ်စေခြင်းကိုသာ အားပေးဖော်ဆောင်သော စိတ်ကြည်နူးစေမှု ကိုသာ အားပေးသည့် ဗြိတိသျှတို့၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်ခဲ့သည်။ ကံမကောင်းသည့်အချက်မှာ အိန္ဒိယတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော စစ်ပွဲ၏သရုပ်မှန်ကို မဖော်ပြနိုင်ခဲ့ပေ။

ထို့ပြင် မရှိမဖြစ် အရေးပါလှသော ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ မပါဝင်သဖြင့် ဗြိတိသျှအများအပြားသည် ရောဂါကြောင့် ကျဆုံးခဲ့ရသည်။ (ပင်လယ်ဝှေ့) မိုင်ပေါင်း ၃၀၀ ခန့် ကွာဝေးသော ကုန်းတွင်းပိုင်းဒေသဖြစ်သည့် အဝမြို့တွင် သီးခြားတည်ရှိသဖြင့် လုံခြုံရေး အားနည်းခြင်းမရှိဟု လွဲမှားစွာယုံကြည်နေသော မြန်မာ့နန်းတွင်းသည်လည်း ဗြိတိသျှတို့၏ စစ်ရေးလွှမ်းမိုးမှုကို ခုခံနိုင်စွမ်းမရှိသဖြင့် စစ်၏အနိဗ္ဗာရုံရလဒ်များကိုသာ တွေ့ကြုံခဲ့ရလေသည်။’

လက်ကမ်းစာစောင် (၄)

ကလေးများ၏ ပန်းချီလက်ရာ နမူနာများ (သင်ခန်းစာ ၃.၂.၂)

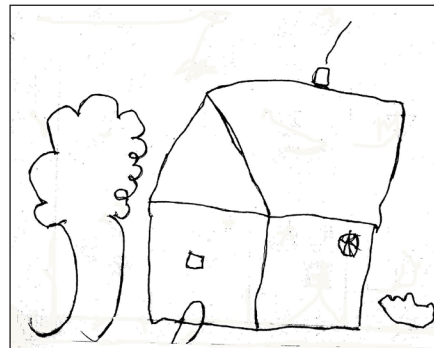
ကလေးများ၏ ပန်းချီနမူနာများ

လက်ကမ်းစာစောင် (၅)

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း ၂ အတွက် ရုပ်ပုံများ (သင်ခန်းစာ ၃.၂.၂)

နမူနာပန်းချီများ

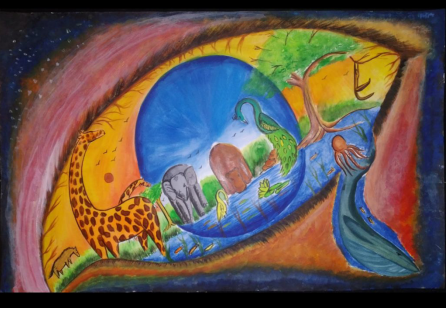
လက်ကမ်းစာစောင် (၆)

သင်ယူမှုလုပ်ငန်း ၂ အတွက် အဖြေများ (သင်ခန်းစာ ၃.၂.၂)

အသက်အရွယ်အလိုက် ပန်းချီများ

ရုပ်ပုံ	အသက်အရွယ် နှင့် အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များ
	<ul style="list-style-type: none"> • ဤရုပ်ပုံသည် ကလေးအသက် ၁ နှစ် နှင့် ၃ နှစ်ကြားမှ ဆွဲထားသော ရုပ်ပုံဖြစ်သည်။ • ဤရုပ်ပုံသည် ပုံကြမ်းရေးခြစ်ထားသောပုံသာ ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုရင်းသည်ဝေဝါးနေပြီး အစက်များနှင့် ရေးခြစ်မှုများသည် ဆက်စပ်မှု မရှိပေ။ • ထိုအဆင့်ကို ရေးခြစ်နိုင်သည့်အဆင့် (Scribble Stage) ဟု ခေါ်သည်။
	<ul style="list-style-type: none"> • ဤရုပ်ပုံသည် ကလေးအသက် ၃ နှစ် နှင့် ၅ နှစ်ကြားမှ ဆွဲထားသော ရုပ်ပုံဖြစ်သည်။ • ကလေးသည် ကောက်ကြောင်းများကို သရုပ်ဖော်နိုင်ပြီး ပန်းချီဆွဲခြင်းနှင့် မျဉ်းများကြား ဆက်စပ်မှုအချို့ရှိသည်။ သို့သော် ဤရုပ်ပုံသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဟန်ချက်ညီမှု မရှိပေ။
	<ul style="list-style-type: none"> • ဤရုပ်ပုံသည် ကလေးအသက် ၅ နှစ်နှင့် ၈ နှစ်ကြားမှ ဆွဲထားသော ရုပ်ပုံဖြစ်သည်။ • မြေကြီးနှင့်ကောင်းကင်အား သိသာစွာ ကွဲပြားအောင် ဆွဲနိုင်သည်။

ရုပ်ပုံ	အသက်အရွယ်နှင့် အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များ
	<ul style="list-style-type: none"> • ဤရုပ်ပုံသည် ကလေးအသက် ၉ နှစ် နှင့် ၁၁ နှစ်ကြားမှ ဆွဲထားသော ရုပ်ပုံဖြစ်သည်။ • ဤရုပ်ပုံတွင် စကေးအတိုင်းအတာများကို ရေးဆွဲနိုင်သည့် စွမ်းရည်ရှိကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။ ရှုထောင့်အပေါ်တွင် မူတည်ပြီး အရာဝတ္ထုများကို မတူညီသော အရွယ်အစားများ ရေးဆွဲနိုင်သည်။ (ဆိုလိုသည်မှာ အဝေးဆုံး မြင်ကွင်းအား သေးသေးဆွဲထားပြီး အနီးဆုံးမြင်ကွင်းအား ကြီးကြီးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။)
	<ul style="list-style-type: none"> • ဤရုပ်ပုံသည် ကလေးအသက် ၁၁ နှစ် နှင့် ၁၄ နှစ်ကြားမှ ရေးဆွဲသော ရုပ်ပုံဖြစ်သည်။ • ဤကလေးသည် ယောက်ျားတစ်ယောက်၏ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို မတူညီသော အရောင်မျိုးစုံကိုအသုံးပြုပြီး အရိပ်များကို ဖော်ပြ၍ ရေးဆွဲနိုင်သည်။ (ဆိုလိုသည်မှာ အလင်းအမှောင်များကို ပုံဖော်ရေးဆွဲထားခြင်း ဖြစ်သည်။)
	<ul style="list-style-type: none"> • ဤရုပ်ပုံသည် ကလေးအသက် ၁၃ နှစ် နှင့် ၁၇ နှစ်ကြားမှ ဆွဲထားသော ရုပ်ပုံဖြစ်သည်။ • ဤရုပ်ပုံတွင် မိမိ၏ အတွေးအခေါ်များ အတွေးအမြင်များကို စိတ်ကူးပုံဖော်ထားသော ရုပ်ပုံကို ဖန်တီးနိုင်သည့် စွမ်းရည်ရှိကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။

လက်ကမ်းစာစောင် (၇)

ကလေးများ၏ ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူတိုးတက်ပုံအဆင့်ဆင့်

ကလေးများပန်းချီအနုပညာ သင်ယူတိုးတက်ပုံအဆင့်ဆင့် (လိုဝန်ဖီး နှင့် ဘရိတန် (Lowenfeld & Brittain ၊ ၁၉၈၇))

ကလေးများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအဆင့်ဆင့်သည် လူသားများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အသေးစိတ် အချိန်အပိုင်းအခြားများအား ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်းမှ ရရှိလာသော သွင်ပြင်လက္ခဏာများအပေါ်တွင် အခြေခံထားသည်။ ထိုကလေးများ ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူတိုးတက်ပုံအဆင့်ဆင့်ကို ကလေးများ၏ မှတ်မိခြင်းဆိုင်ရာသရုပ်ပြပုံတွင်လည်း မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။ ကလေးများ ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူ တိုးတက်ပုံ အဆင့်ဆင့်အား လေ့လာထားသော စာပေများစွာလည်း ရှိပါသည်။ သို့သော် ယခု ဗီတာလိုဝန်ဖီး (Viktor Lowenfeld) ရေးသားထားသော စာပေတွင် ကလေးများ မွေးကင်းစမှ အရွယ်ရောက်သည်အထိ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့်အညီ အနုပညာတီထွင်ဖန်တီးမှုများ ပြောင်းလဲ လာပုံ အဆင့်ဆင့်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤလေ့လာတွေ့ရှိမှုသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူတိုးတက်ပုံအဆင့်ဆင့်အတွက် စံနမူနာပုံစံအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံထားရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤစာပေသည် ပိုမိုထိရောက်ကျွမ်းကျင်သော ပန်းချီဆရာ၊ ဆရာမများ ဖြစ်လာအောင် အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်သည်။ ကလေးများသည် အခြားသောကျွမ်းကျင်မှုများဖြစ်သည့် အရေး၊ အပြောနှင့် လမ်းလျှောက်ခြင်းများ တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာသကဲ့သို့ အနုပညာစွမ်းရည်များ သည်လည်း ထိုကဲ့သို့ အဆင့်ဆင့်တိုးတက်လာခြင်းဖြစ်သည်။

ရေးခြစ်နိုင်သည့်အဆင့် (Scribble Stage) (၁ နှစ် မှ ၃ နှစ်ထိ)

ဤအသက်အရွယ် ကလေးများသည် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေများကို စတင်ရေးဆွဲနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤအဆင့်တွင် အစက်များနှင့်ရေးခြစ်မှုများသည် ဆက်စပ်မှုမရှိပေ။ သို့သော် ဤအဆင့်၏ နောက်ဆုံးအသက်အရွယ်ဖြစ်သည့် ၂ နှစ်၊ ၃ နှစ် တွင် ကလေးများသည် အမှတ်များကို စတင်၍ ရေးခြစ်မှတ်သားနိုင်သည်။ ဤအဆင့်သည် အထူးသဖြင့် အမှတ်၊ အစက်များကို ပျော်ရွှင်စွာ ရေးဆွဲသည့်အဆင့်သာဖြစ်သည်။

အကြိုသရုပ်ဖော်နိုင်သည့်အဆင့် (Pre-schematic Stage) (၃ နှစ်မှ ၅ နှစ်ထိ)

ဤအဆင့်၌ ကလေးများသည် မိမိဆွဲထားသော ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် မိမိ၏ ပြင်ပပတ်ဝန်းကျင်အကြား ဆက်စပ်မှုများကို စတင်၍ သတိပြုမိလာကြသည်။ စက်ဝိုင်းများ၊ မျဉ်းများသည် ပြင်ပလောကတွင် မိမိ မြင်တွေ့ရသော လူများ၊ အရာဝတ္ထုများကို ပုံဖော်နိုင်ကြောင်း သိရှိလာကြသည်။ ဤအဆင့်သည် ကလေးများအတွက် မိမိ၏ရေးဆွဲထားသောရုပ်ပုံအား စတင်၍ ဆက်သွယ်ပုံဖော်နိုင်သည့် အဆင့်ပင်ဖြစ်သည်။

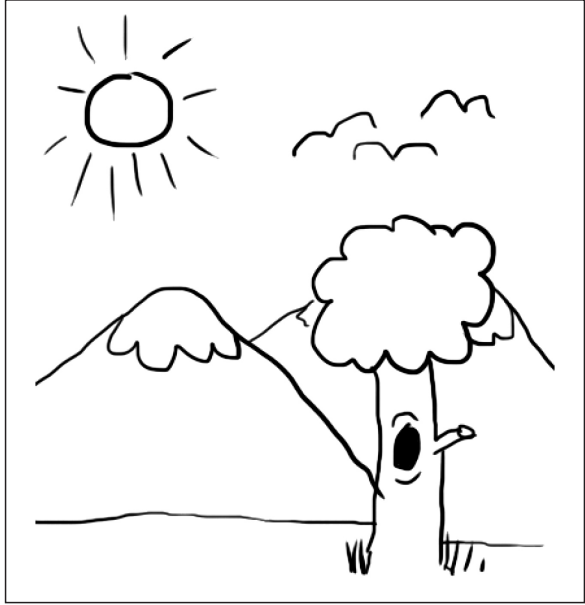
သရုပ်ဖော်နိုင်သည့်အဆင့် (Schematic Stage) (၄ နှစ်မှ ၈ နှစ်ထိ)

ဤအဆင့်၌ ကလေးများသည် မိမိပုံဖော်ပြသလိုသော အရာဝတ္ထုများကို ရှင်းလင်းစွာ သရုပ်ဖော်နိုင် စွမ်းရှိသည်။ ဤအဆင့်၌ ကလေးများသည် မိမိရေးဆွဲမည့် ရုပ်ပုံများအတွက် ပုံကြမ်းရေးဆွဲလေ့ ရှိကြသည်။ ဤအခြေအနေသည် ပုံဆွဲခြင်း၏ တိုးတက်မှုအစီအစဉ်တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဤအဆင့် ၌ ကလေးများသည် မြေကြီးနှင့်ကောင်းကင်အား သိသာစွာ ကွဲပြားအောင်ဆွဲနိုင်သည်။ ကောင်းကင်အား စာရွက်၏အပေါ်ဘက်တွင် အပြာရောင်ဆေးခြယ်ပြီး မြေကြီးအား စာရွက်၏အောက်ဘက် တွင် အစိမ်းရောင်ခြယ်သလေ့ရှိသည်။ အရာဝတ္ထုများကို ရံဖန်ရံခါ လေဟာနယ်တွင် ရေးဆွဲမည့် အစား မြေကြီးပေါ်တွင် ရေးဆွဲလေ့ရှိသည်။ အရေးကြီးသော အရာဝတ္ထုများကို အရေးမကြီးသော အရာဝတ္ထုများထက် ပိုမိုကြီးမားစွာ ဆွဲလေ့ရှိကြသည်။

လက်တွေ့ပုံများကို စတင်ရေးဆွဲနိုင်သည့်အဆင့် (Dawning Realism Stage) (၉ နှစ်မှ ၁၁ နှစ် ထိ)

ဤအဆင့်၏ အနုပညာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် ကလေးများသည် မိမိရေးဆွဲသောအရာများကို စတင်၍ အလွန်အလေးထားလာကြသည်။ ထိုကလေးများသည် အရာဝတ္ထုများကို ပုံသေ သတ်မှတ်ပြီး ရေးဆွဲခြင်းသည် မလုံလောက်တော့ဟု သတိပြုမိလာကြသည်။ ပုံဆွဲရာတွင် ပုံကြမ်းကို အသုံးပြုရသော်လည်း ရှေ့ပိုင်းအဆင့်တွင် အသုံးပြုသည့် ပုံကြမ်းအနေအထားထက် ဤအဆင့် တွင် ပိုမိုရှုပ်ထွေးလာသည်။ ထပ်ခါတလဲလဲ ရေးဆွဲခြင်းများကို မြင်တွေ့နိုင်ပြီး အာကာသနှင့်ဆိုင် သော ဆက်စပ်မှုများကို သိမြင်ခံစားလာနိုင်ကြသည်။

သဘာဝပုံများ ဆွဲနိုင်သည့်အဆင့် (Pseudo-Naturalistic Stage) (၁၁ နှစ်မှ ၁၄ နှစ်ထိ)

ဤအဆင့် ပုံဆွဲရာတွင် အလင်း၊ အမှောင်များကို အသုံးပြုမှုများ ပေါ်လွင်လာသည်။ ဤအဆင့်၏ အနုပညာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် ကလေးများအတွက် မိမိ၏ အောင်မြင်မှုများသည် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ပုံဆွဲရာတွင် မိမိ၏အောင်မြင်မှုကို အမှန်တကယ် လက်တွေ့အခြေအနေဖြင့် တိုင်းတာကြသည်။ ဤအဆင့်တွင် စိတ်ရှုပ်ထွေးမှုများကို အများအားဖြင့် ခံစားကြရသည်။ ဤအဆင့်တွင် ကျောင်းသားများအား အားပေးရန် အလွန်ပင်အရေးကြီးပါသည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သည့်အဆင့် (Decision Stage) (၁၃ နှစ်မှ ၁၇ နှစ်ထိ)

ဤအဆင့်တွင် ကျောင်းသားများသည် ပုံဆွဲခြင်းအား ဆက်လက်ဆောင်ရွက်မည် (သို့မဟုတ်) ပုံဆွဲခြင်းအား တာဝန်တစ်ရပ်အနေဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်တော့မည် စသည့်အခြေအနေအား ဆုံးဖြတ်မည့်ကာလဖြစ်သည်။ ဤအဆင့်တွင် ကျောင်းသားများသည် မိမိကိုယ်ကို ဝေဖန်သုံးသပ်မှု ပြုလုပ်ပြီး ကျောင်းသားအများစုအတွက် ပုံဆွဲသည့် ကျွမ်းကျင်မှုသည် သူတို့ပိုင်ဆိုင်သည့် အရာ မဟုတ်ဟု မြင်လာကြသည်။ သို့သော် အခြားကျောင်းသားများသည် မိမိ၏ ပုံဆွဲသည့်စွမ်းရည်ကို တိုးတက်အောင် ဆက်လက်ကြိုးစားရန်လည်း ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ကျောင်းသားများအား သူတို့၏ ကျွမ်းကျင်မှုအဆင့်ကို အလေးမထားဘဲ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ပေးရန် အလွန်အရေးကြီးသည်။ မည်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုမဆို လေ့ကျင့်ခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်သည်။ ဤအဆင့်၏ အနုပညာဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုသည် အနုပညာရှင်များဖြစ်လာစေရန် အရေးကြီးဆုံးအဆင့်ဟုပင် ခေါ်နိုင်ပါသည်။

မူလတန်းကျောင်းများတွင် ပန်းချီအနုပညာ သင်ယူတိုးတက်ပုံအဆင့်ဆင့်

မူလတန်း အောက်ဆင့် (ပထမတန်းမှ တတိယတန်းထိ)

တီထွင်ဖန်တီးခြင်း

ဤအဆင့်တွင် ကလေးများသည် မိမိတို့၏ အာရုံများကို အတတ်နိုင်ဆုံး ခံစားအသုံးပြုကြပါသည်။ မွေးကင်းစ အသက်အရွယ်တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ကပ်ခြင်း၊ ညှပ်ခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများအပေါ် အခြေခံပြီး အရာဝတ္ထုများကိုအသုံးပြု၍ အနုပညာလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ ထိုရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှုများမှ တီထွင်ဖန်တီးနိုင်သည့် စွမ်းရည်များ၊ ဖော်ပြချက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ တီထွင်ဖန်တီးနိုင်သည့် စိတ်ကူးစိတ်သန်းများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ ထို့နောက် ကလေးများသည် မိမိရေးဆွဲထားသော အရာဝတ္ထုများ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို နားလည်သဘောပေါက်လာမည်ဖြစ်ပြီး ပြင်ပလောကများသို့ ဆက်လက်ကျယ်ပြန့်စွာ သိမြင်လာမည်ဖြစ်သည်။ ဤအဆင့်၏ နောက်ဆုံးအသက်အရွယ်အပိုင်းအခြားတွင် ကလေးများသည် သူငယ်ချင်းအချင်းချင်း မျှဝေလုပ်ဆောင်ခြင်းများကို စိတ်ဝင်တစား ပျော်ရွှင်စွာ စတင်၍ လုပ်ဆောင်နိုင်ကြပါသည်။

သရုပ်ဖော်ပြသခြင်း

ဤအဆင့်တွင် ကလေးများသည် မိမိတို့ ကြိုက်နှစ်သက်သော အရာများဖြစ်သည့် အသီးများ၊ အစားအစာများနှင့် လူများကို ပုံဖြင့်သရုပ်ဖော်ဆွဲလာနိုင်ကြသည်။ ဤသို့ပုံဖြင့် သရုပ်ဖော်ဆွဲလာနိုင်သည့်အဆင့်၏ ယေဘုယျသွင်ပြင်လက္ခဏာများအနေဖြင့် မြေကြီး၊ ကောင်းကင်များကို ဆွဲလာခြင်းများအား တွေ့ရှိနိုင်သည်။ အချင်းချင်းဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်းများ၊ သင်ပြခြင်းများ မှတစ်ဆင့် ကလေးများသည် သဘာဝဆန်ဆန် သရုပ်ဖော်ပြသလာနိုင်ကြသည်။ ဆရာက ကလေးများအချင်းချင်း မိမိရေးဆွဲထားသောပုံများ၊ အတွေးအခေါ်များနှင့် စိတ်ကူးစိတ်သန်းများကို ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ပြောဆိုနိုင်အောင် ကူညီထောက်ပံ့ပေးရမည်။

သိမြင်ခံစားခြင်း

ဤအဆင့်တွင် ကလေးများသည် မိမိတို့ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အရာဝတ္ထုများကို ထိတွေ့ ကိုင်တွယ်ပြီး စိတ်ဝင်စားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အဆင့်ဖြစ်သည်။ အချို့ကလေးများသည် သဘာဝ အရာဝတ္ထု များနှင့် ဖန်တီးထားသော အရာဝတ္ထု အမျိုးမျိုးတို့ကို စုစည်းထားတတ်လာကြသည်။ ဤအဆင့်၌ ကလေးများ၏ ထင်ရှားသော အပြုအမူများမှာ အာရုံငါးပါးကို အသုံးပြုပြီး အရာဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ပြုလုပ်ဖော်ပြလာနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကလေးများသည် အာရုံငါးပါးနှင့် မိမိ၏လက်များဖြင့် အရောင် များ၊ ပုံသဏ္ဍာန်များနှင့် လက်မှုပညာများအား ရောစပ်ပြီး ပစ္စည်းများကို ကပ်ရန်၊ ညှပ်ရန်၊ ဆက်စပ် ရန် စသည့်လုပ်ဆောင်ချက်အမျိုးမျိုးကို အကောင်းမြင်စိတ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြသည်။

ဤအဆင့်၏ နောက်ဆုံးအသက်အရွယ် အပိုင်းအခြားတွင် ကလေးများသည် ပိုမို၍ မြင့်မားသော ပစ္စည်းကိရိယာများကို ရေးဆွဲလာနိုင်ကြသည်။ ဤအဆင့်တွင် ကလေးများသည် ပစ္စည်းကိရိယာ များကို ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ကြည့်ရှုတတ်လာကြသည်။ ဥပမာ ကလေးများသည် သစ်သားနှင့် စက္ကူများ၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ကြည့်ရှုလေ့လာပြီး သစ်သားသည် တိရစ္ဆာန်နှင့် ဆင်တူကြောင်းကို သိမြင်ခံစားပြီး ပိုမိုစိတ်ဝင်စားလာကြသည်။ ကလေးများသည် မိမိသူငယ်ချင်းများ၏ အနုပညာ လက်ရာများကို ကြည့်ရှုလေ့လာပြီး မိမိ၏ အနုပညာလက်ရာများအတွက် နည်းလမ်းအသစ်များအား ရှာဖွေတွေ့ရှိပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ လုပ်ဆောင်လာနိုင်ကြသည်။

မူလတန်း အထက်ဆင့် (စတုတ္ထတန်းနှင့် ပဉ္စမတန်း)

တီထွင်ဖန်တီးခြင်း

ဤအဆင့်၌ ကလေးများ၏ ထင်ရှားသော အပြုအမူများမှာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ပတ်ဝန်းကျင်အား စိတ်ဝင်စားမှုများစွာ ရှိလာကြပြီး လူပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အရာဝတ္ထုများကို စိတ်ဝင်စားလာခြင်းများနှင့် မြောက်များစွာသော အရာများကို ဝေဖန်သုံးသပ်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်လာကြသည်။ ဤအဆင့်၌ ကလေးများသည် ကြီးမားသော အရာဝတ္ထုများကိုလည်း အသုံးပြုနိုင်ပြီဖြစ်သည်။ မူလတန်း အောက်ဆင့်တွင် မလုပ်ဆောင်နိုင်သည့် ပစ္စည်းကိရိယာများကို အကဲဖြတ်ခြင်းများ၊ မိမိ၏ အနုပညာလက်ရာများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းများအား လုပ်ဆောင်လာနိုင်ကြသည်။ မိမိ၏

ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အခြားအရာများနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိခြင်းများကို သိမြင်လာပြီး ပိုမိုကြီးမားကျယ်ပြန့်သော လုပ်ဆောင်မှုများကို စည်းမျဉ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် လုပ်ဆောင်လာနိုင်ကြသည်။ ဤအဆင့်ကလေးများသည် အကြောင်းအရာ အဖြစ်အပျက်များကို ကျိုးကြောင်းဆက်စပ် စဉ်းစားလာနိုင်ကြပြီး ယခင်က မိမိ၏ အတွေ့အကြုံများကိုပါ ပေါင်းစပ်၍ လုပ်ဆောင်လာနိုင်ကြပါသည်။

သရုပ်ဖော်ပြသခြင်း

ဤအဆင့်တွင် ကလေးများသည် လွန်စွာသွက်လက်ဖျတ်လတ်လာပြီး ပစ္စည်းကိရိယာအမျိုးမျိုးကို တိုးတက်မြင့်မားစွာ အသုံးပြုလာနိုင်ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကလေးများ၏ တိုးတက်လာသည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာများသည် လက်တွေ့လုပ်ငန်းများကို ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖော်ပြနိုင်ရန် ကူညီထောက်ပံ့ပေးသည်။ ဤအဆင့်၌ ကလေးများသည် အနုပညာလက်ရာများကိုသာမက နေ့စဉ်မြင်တွေ့ရသည့် မြင်ကွင်းများကိုပါ မတူညီသော ရှုထောင့်များဖြင့် သရုပ်ဖော်ပြသလာနိုင်ကြသည်။ ဤအဆင့်၌ ကလေးများသည် မိမိ တန်ဖိုးထားသော အရာများကို သရုပ်ဖော်ပြသရန် ပိုမိုသတိပြုမိလာကြပြီး မိမိ၏စိတ်ကူးစိတ်သန်းများကို မတူညီသောအရောင်မျိုးစုံနှင့် နည်းလမ်းမျိုးစုံကို အသုံးပြုပြီး ရေးဆွဲလာနိုင်ကြသည်။

သိမြင်ခံစားခြင်း

ဤအဆင့်၌ ကလေးများသည် မိမိနှင့် မိမိ၏ ပတ်ဝန်းကျင်အား ကောင်းစွာစဉ်းစားလာနိုင်ကြပြီး အခြားသူများ၏ ဘဝအခြေအနေများကို စိတ်ဝင်စားလာကြသည်။ ဤအဆင့်၌ ကလေးများသည် အခြားသူများ၏ အဆင့်အတန်း အခြေအနေများ၊ မိမိ၏ ဘဝအခြေအနေများနှင့် အနုပညာရှင်များ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ခြင်းအား စတင်၍စဉ်းစားလာနိုင်ကြသည်။

ကျမ်းကိုး

Fujie, M. & Satou, Y. (2011). Zugakousaku Kenkyu. Nihon Bunkyou Shuppan

Fussell, M. (2011). 'The Stages of Artistic Development'. Retrieved from:

<https://thevirtualinstructor.com/blog/the-stages-of-artistic-development>

လက်ကမ်းစာစောင် (၈)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်မှုပညာ (သင်ခန်းစာ ၃.၃.၁)

၁။ ပန်းပဲ

ပန်းပဲပညာ ဆိုသည်မှာ သံထည် ထုလုပ်သည့် အတတ်ပညာ ဖြစ်ပြီး သံထည်များနှင့် သံမဏိများကို မီးဖိုတွင်ဖုတ်ပြီး ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို ပုံဖော်သည့် လက်မှုပညာဖြစ်သည်။ ထိုရှေးဟောင်းအမွေအနှစ် လက်မှုပညာသည် စစ်လက်နက်များနှင့် စစ်ဝတ်တန်ဆာများ ပြုလုပ်ရာမှ စတင်ခဲ့ပြီး နေ့စဉ်သုံးပစ္စည်းများဖြစ်သော လက်သုံး ပုဆိန်များ၊ ဓားများ၊ ပေါက်ပြား၊ ပေါက်တူးများ၊ လှည်းဝင်ရိုးများနှင့် သံထည်ပစ္စည်းများကို ထုလုပ်လာကြသည်။

ပန်းပဲ

၂။ ပန်းပု

ပန်းပုပညာဆိုသည်မှာ ရိုးရာပစ္စည်းများဖြစ်သော သစ်သားများ (ရှေးအခါက ဆင်စွယ်များ) ကို အသုံးပြုပြီး ထွင်းထုရသော ပညာရပ်ဖြစ်သည်။ ပန်းပုပညာသည် ဗုဒ္ဓဝင်များကို ထွင်းဆစ်ရာမှ အစပြုခဲ့ပြီး လူပုံများ၊ တိရစ္ဆာန်ပုံများ၊ လှပသော ပန်းပုံများကို ထုဆစ်လာကြသည်။ ထိုပန်းပုပညာကို နိုင်ငံတဝှမ်း အသေးစိတ်တည်ဆောက်ထားသော စေတီပုထိုးများတွင် တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ပန်းပု

၃။ ပန်းထိမ်

ပန်းထိမ်ပညာဆိုသည်မှာ ရွှေများ၊ ငွေများနှင့် အခြားသောသတ္တုပစ္စည်းများကို အသုံးပြုပြီး ရွှေထည်၊ ငွေထည်များကိုပြုလုပ်သော ပညာရပ်ဖြစ်သည်။ ထိုလက်မှုအထည်များကို အလှဆင်ပစ္စည်းများအဖြစ် အသုံးပြုကြပြီး ထိုပစ္စည်းများမှာ ခြေချင်း၊ လက်ကောက်၊ လက်စွပ်၊ ဆွဲကြိုးများနှင့် နားတောင်းများ ပါဝင်ပါသည်။

ပန်းထိမ်

၄။ ပန်းတော့

ပန်းတော့ဆိုသည်မှာ အင်္ဂတေများကိုအသုံးပြုပြီး ရုပ်လုံးများပြုလုပ်သော ပညာရပ်ဖြစ်သည်။ အင်္ဂတေကို ထုံး၊ သဲ၊ ရေတို့ကို အသုံးပြုပြီး မဆလှအရည်အဖြစ် ပြုလုပ်ကြသည်။ အင်္ဂတေ

ရုပ်လုံးများတွင် အဆောက်အအုံအတွင်းနှင့် အပြင်များတွင်တွေ့ရှိရသည့် လှပသော ခြူးပန်း ခြူးနွယ်နှင့် ခြင်္သေ့ရုပ်၊ နဂါးရုပ် အစရှိသော တိရစ္ဆာန်ပုံတို့ကို ပြုလုပ်ခြင်းများ ပါဝင်သည်။

ပန်းတော့

၅။ ပန်းတည်း

ပန်းတည်းပညာဆိုသည်မှာ ခဲ၊ ကြေးနီ သို့မဟုတ် ကြေးဝါများဖြင့် ကြေးထည်အမျိုးမျိုးကို သွန်းလုပ် သည့် ပညာဖြစ်သည်။ ထိုကြေးထည်များတွင် ဇလုံများ၊ ခွက်များ၊ ရေအိုးများ၊ ဗန်းများ၊ ချိန်သီးများ နှင့် နွားခလောက်များပါဝင်သည်။ အချို့သော ပုံစံများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေ သည့် ပစ္စည်းများဖြစ်သော မောင်းများ၊ ခေါင်းလောင်းများနှင့် ပန်းကန်လုံးများပါဝင်သည်။

ပန်းတည်း

၆။ ပန်းရန်

ပန်းရန်ဆိုသည်မှာ အုတ်များ၊ ကျောက်များနှင့် ဘီလပ်မြေများဖြင့် အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်သည့် ပညာဖြစ်သည်။ ထိုအဆောက်အအုံများတွင် အိမ်များ၊ တံတားများ၊ စေတီပုထိုးများကဲ့သို့သော ဘာသာရေးအဆောက်အအုံများ ပါဝင်ပါသည်။

ပန်းရန်

၇။ ပန်းတမော့

ပန်းတမော့ပညာဆိုသည်မှာ စကျင်ကျောက်ကဲ့သို့သော ကျောက်သားများကို ထုဆစ်သည့် ရိုးရာလက်မှုပညာရပ် တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ရိုးရာထုံးစံအရ ဘုရားရုပ်ပွားတော်များ၊ တိရစ္ဆာန်များကို ထုဆစ်လေ့ရှိပြီး အခြားသော အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ဖြစ်သည့် ငရုတ်ဆုံနှင့် ငရုတ်ကျည်ပွေ့များကိုလည်း ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။

ပန်းတမော့

၈။ ပန်းပွတ်

ပန်းပွတ်ပညာဆိုသည်မှာ ပွတ်ရုံကို အသုံးပြုပြီး သစ်သားများကို ချောမွတ်အောင် ပွတ်ခံပြုလုပ်သည့် ပညာဖြစ်သည်။ ဤလက်မှုပညာများတွင် ရုံများ၊ စားပွဲများ၊ အိပ်ရာခုတင်များ၊ ဇလုံများ၊ ခွက်များနှင့် ထီးလက်ကိုင်များကို ပြုလုပ်ကြသည်။

ပန်းပွတ်

၉။ ပန်းချီ

ပန်းချီပညာဆိုသည်မှာ သက်ရှိသတ္တဝါများ၊ အရာဝတ္ထုများနှင့် ရှုခင်းများကို ဆေးခြယ်ရေးဆွဲသည့် အနုပညာဖြစ်သည်။ ထန်းရွက်ပေါ်တွင် ဆေးခြယ်ရေးဆွဲသော ပေရေးပန်းချီ၊ ပုရပိုက်ပေါ်တွင် ရေးဆွဲသော ပုရပိုက်ပန်းချီနှင့် သစ်သားပေါ်တွင် ဆေးခြယ်ရေးဆွဲသော သစ်ပန်းချီ ဟူ၍ ပန်းချီ အမျိုးအစား အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။

ပန်းချီ

၁၀။ ပန်းယွန်း

ပန်းယွန်းဆိုသည်မှာ ယွန်းထည်ပစ္စည်းများ ပြုလုပ်သည့် ပညာဖြစ်ပြီး ဇလုံများ၊ လင်ဗန်းများ၊ ပန်းကန်ပြားများနှင့် သေတ္တာများ စသည့် ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို ပြုလုပ်ကြသည်။ ယွန်းထည်များအား ရိုးရာဓလေ့အရ ဝါးနီးအလွှာ အထပ်ထပ်ကို သစ်စေးပင်မှရရှိသောအစေးဖြင့် သရိုက်ပြီး ပြုလုပ်သော်လည်း အချို့သော ယွန်းထည်ပစ္စည်းကောင်းများတွင်မူ မြင်းမြီးနှင့် ရွှံ့တို့ကို အသုံးပြုကြသည်။

ပန်းယွန်း

လက်ကမ်းစာစောင် (၉)

သင်ခန်းစာ ကြည့်ရှုလေ့လာရမည့် လုပ်ငန်းပေးစာရွက် (သင်ခန်းစာ ၃.၃.၂)

အတန်းနှင့် သင်ခန်းစာ နံပါတ်		သင်ခန်းစာဘာသာရပ်
သင်ကြားနည်းအဆင့်		သင်ကြားနည်း အဆင့်တစ်ခုစီတွင် အသုံးပြုခဲ့သည့် အဓိက သင်ယူမှုလုပ်ငန်းများမှာ အဘယ်နည်း။
၁။	မိတ်ဆက်ခြင်း	
၂။	ဖန်တီး လုပ်ဆောင်ခြင်း	
၃။	ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်း	

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၀)

ပန်းချီအနုပညာအပေါ်ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု (သင်ခန်းစာ ၃.၄.၁)

အတန်းအလိုက် ရည်ရွယ်ချက်များ

ပထမတန်းမှ တတိယတန်းအထိ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အကြောင်းအရာများသည် အတည်ပြုပြီးသား ဖြစ်သည်။ စတုတ္ထတန်းမှ ပဉ္စမတန်းအထိ အကြောင်းအရာများသည် အပြောင်းအလဲရှိနိုင်ပါသည်။
 (ဖွန်လ ၂၀၁၈)

နယ်ပယ်	ပထမတန်း	ဒုတိယတန်း	တတိယတန်း	စတုတ္ထတန်း	ပဉ္စမတန်း
ရသခံစားတန်ဖိုးထားမှု	<ul style="list-style-type: none"> မိမိပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အနုပညာပစ္စည်းများကို သိရှိနားလည်၍ စိတ်ဝင်စားစေရန်။ 	<ul style="list-style-type: none"> မိမိပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အနုပညာပစ္စည်းများကို ကြည့်ရှုလေ့လာ၍ စိတ်ဝင်စားမှုရှိစေရန်။ 	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာတိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုတို့၏ ထူးခြားသော ရိုးရာအနုပညာလက်ရာများကို နားလည်သိရှိနိုင်ရန်။ 	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာတိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုတို့၏ ရိုးရှင်းလွယ်ကူသော ရိုးရာပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ပုံအဆင့်ဆင့် တို့ကို နားလည်သိရှိစေရန်။ 	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာတိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုတို့၏ ရိုးရာတူရိယာနှင့် တခြားသော ပစ္စည်းများ အပါအဝင် ရိုးရာအနုပညာနှင့် လက်မှုပညာများကို တန်ဖိုးထားနားလည် ခံစားတတ်စေရန်။

အတန်းအလိုက် သင်ယူမှုအကြောင်းအရာများ

ပထမတန်းမှ တတိယတန်းအထိ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အကြောင်းအရာများသည် အတည်ပြုပြီးသား ဖြစ်သည်။ စတုတ္ထတန်းမှ ပဉ္စမတန်းအထိ အကြောင်းအရာများသည် အပြောင်းအလဲရှိနိုင်ပါသည်။ (ဖွန်လ ၂၀၁၈)

နယ်ပယ်	ပထမတန်း	ဒုတိယတန်း	တတိယတန်း	စတုတ္ထတန်း	ပဉ္စမတန်း
ရသ ခံစား တန်ဖိုး ထားမှု	မြန်မာ့ရိုးရာ အနုပညာကို သိရှိ နားလည်ခြင်း။	မြန်မာ့ရိုးရာ အနုပညာကို သိရှိ နားလည်ခြင်း။	မြန်မာ့ရိုးရာ အနုပညာကို သိရှိ နားလည်ခြင်း။	တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုတို့၏ ရိုးရာအနုပညာကို သိရှိနားလည် ခြင်းနှင့် လေးစား တန်ဖိုးထားခြင်း။	တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုတို့၏ ရိုးရာအနုပညာကို လေးစား တန်ဖိုးထားခြင်း။

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၁)

လုပ်ငန်းပေးစာရွက် (သင်ခန်းစာ ၃.၄.၂)

အတန်းနှင့် သင်ခန်းစာနံပါတ်		သင်ခန်းစာခေါင်းစဉ်
သင်ကြားနည်း အဆင့်		အဆင့်တစ်ခုစီအတွက် သင်ကြားရာတွင် မည့်သည့်သင်ယူမှု လုပ်ငန်းစဉ်များကို အသုံးပြုထားသနည်း။
၁။	မိတ်ဆက်ခြင်း	
၂။	ဖန်တီး လုပ်ဆောင်ခြင်း	

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၂)

လုပ်ငန်းပေးစာရွက် ၂ (သင်ခန်းစာ ၃.၄.၂)

အတန်းနှင့် သင်ခန်းစာ နံပါတ်	သင်ခန်းစာခေါင်းစဉ်	သင်ကြားနည်းလမ်းများ- နမူနာလုပ်ပြခြင်း၊ သရုပ်ပြ
သင်ကြားနည်းအဆင့်	အဆင့်တစ်ခုစီအတွက် သင်ကြားရာတွင် မည့်သည့်သင်ယူမှု လုပ်ငန်းစဉ်များကို အသုံးပြုထား သနည်း။	သင်ကြားခြင်း နှစ်ယောက်တွဲလုပ်ငန်း၊ အုပ်စုလုပ်ငန်း၊ ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်း သီခြင်း၊ သီလိုခြင်း၊ သိနားလည်သွားခြင်း ဇယားကွက်၊ စိတ်ကူးပုံဖော်ခြင်း၊ ပြခန်းလှည့်လည် ကြည့်ရှု သင်ယူခြင်း၊ သရုပ်ဆောင် သင်ကြားသင်ယူခြင်း
၁။ မိတ်ဆက်ခြင်း မိမိကိုယ်ကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း မိမိ၏ မိတ်ဆက်ခြင်းသည် ကျောင်းသားများအား မည်သို့ပါဝင်လုပ်ဆောင် စေပါသနည်း။		
၂။ ဖန်တီးလုပ်ဆောင်ခြင်း မိမိကိုယ်ကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း သင်ခန်းစာသင်ယူစဉ် ကျောင်းသားများ မည်သည်တို့ကို လုပ်ဆောင်ရမည်နည်း။		

၃။	ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း မိမိကိုယ်ကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း မည်သည့် စစ်ဆေး အကဲဖြတ်မှု အမျိုးအစားများကို ပြုလုပ်နိုင်မည်နည်း။		
----	---	--	--

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃.၁)

ပထမတန်း သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

ဂီတအနုပညာ	အတန်း ရည်ရွယ်ချက်	စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရမည့် နည်းလမ်း
၁။ အဆိုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> ကဗျာကို အသံနေအသံထား မှန်ကန်စွာဖြင့် ပျော်ရွှင်စွာ သီဆိုတတ်ရန်။ 	
၂။ အကပညာ	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာ့အခြေခံအကတွင် ကိုယ်ခန္ဓာ အစိတ်အပိုင်းများ စနစ်တကျလှုပ်ရှားမှုကို သိရှိပြီး အခြေခံ ခေါင်းအကကို ကတတ်ရန်။ 	
၃။ အတီးပညာ	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာ့ပလွေတူရိယာကိုသိရှိရန်။ ဂီတသင်္ကေတ အသံ(၇)မျိုးကိုရွတ်ဆိုပြီး အသံထွက်မှန်ကန်စွာ ပလွေဖြင့်မှုတ်တတ်ရန်။ 	
ပန်းချီအနုပညာ	အတန်းရည်ရွယ်ချက်	စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရမည့် နည်းလမ်း
၁။ ပန်းချီအနုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> ခဲတံနှင့်ရောင်စုံခဲတံတို့ကို အသုံးပြု၍ မျဉ်းအမျိုးမျိုးကို ထိန်းချုပ်ရေးဆွဲတတ်ရန်။ 	
၂။ လက်မှုအနုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> မိမိပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ပစ္စည်းများဖြင့် ရုပ်ပုံအမျိုးမျိုး ဖန်တီးပြုလုပ်၍ ပျော်ရွှင်မှုရရှိစေရန်။ 	
၃။ ရသခံစား တန်ဖိုးထားမှု	<ul style="list-style-type: none"> မိမိပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အနုပညာပစ္စည်းများကို သိရှိနားလည်၍ စိတ်ဝင်စားစေရန်။ 	

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃.၂)

ဒုတိယတန်း သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

ဂီတ အနုပညာ	အတန်းရည်ရွယ်ချက်	စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရမည့် နည်းလမ်း
၁။ အဆိုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> သီချင်းကဗျာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုသိရှိပြီး အသံနေအသံထား မှန်ကန်စွာဖြင့် ပျော်ရွှင်စွာ သီဆိုတတ်ရန်။ 	
၂။ အကပညာ	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာ့အခြေခံ လက်အကကို ခေါင်းလှုပ်ရှားမှုနှင့်တွဲ၍ စည်းဝါးတကျ ပျော်ရွှင်စွာကပြတတ်ရန်။ 	
၃။ အတီးပညာ	<ul style="list-style-type: none"> ပလွေတူရိယာဖြင့် ဂီတ သင်္ကေတများကို အသံအနိမ့်အမြင့် အတိုအရှည်ကို ဖော်ပြ တတ်ရန်။ ဒို၊ရေ၊ မိ အသံ (၃) သံပါသော တေးကဗျာများကို ပလွေဖြင့်မှုတ်တတ်ရန်။ 	
ပန်းချီအနုပညာ	အတန်းရည်ရွယ်ချက်	စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရမည့် နည်းလမ်း
၁။ ပန်းချီအနုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> မြင်သည့်အရာကို စူးစမ်းလေ့လာ၍ ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ရေးဆွဲခြင်းဖြင့် ပျော်ရွှင်သူများဖြစ်စေရန်။ 	
၂။ လက်မှုအနုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> မိမိပတ်ဝန်းကျင်မှ အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်သော အခြေခံပစ္စည်း ကတ်ကြေး စသည်တို့ကိုအသုံးပြု၍ ရုပ်ပုံများ ဖန်တီးပြုလုပ်တတ်ရန်။ 	
၃။ ရသခံစား တန်ဖိုးထားမှု	<ul style="list-style-type: none"> မိမိပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အနုပညာပစ္စည်းများကို ကြည့်ရှုလေ့လာ၍ စိတ်ဝင်စားမှုရှိစေရန်။ 	

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃.၃)

တတိယတန်း သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

ဂီတအနုပညာ	အတန်းရည်ရွယ်ချက်	စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရမည့် နည်းလမ်း
၁။ အဆိုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> သီချင်းကဗျာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုနားလည်ပြီး အသံနေအသံထား မှန်ကန်စွာဖြင့် ဟန်အမူအရာပြုလုပ်၍ သီဆိုတတ်ရန်။ 	
၂။ အကပညာ	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာ့အခြေခံခြေသင်တန်းအကကို စနစ်တကျနှင့် စည်းဝါးကျစွာ ကပြတတ်ရန်။ 	
၃။ အတီးပညာ	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာ့အခြေခံစည်းဝါးကိုတီးတတ်ရန်။ ဒို၊ ရေ၊ မိ၊ ဖာ၊ ဆို အသံ(၅)သံပါသော တေးကဗျာများကို ပလွေဖြင့် မှုတ်တတ်ရန်။ 	
ပန်းချီအနုပညာ	အတန်းရည်ရွယ်ချက်	စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရမည့် နည်းလမ်း
၁။ ပန်းချီအနုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> အရာဝတ္ထုများကိုကြည့်ရှု၍ အခြေခံရေးဆွဲမှု စွမ်းရည်ကိုရရှိစေရန်။ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ်ဖြင့်ပုံများကို ရေးဆွဲ၍ ဆေးခြယ်တတ်စေရန်။ အခြေခံအရောင်နှင့် ဒုတိယအရောင်တို့၏ သဘောသဘာဝကိုသိရှိ၍ အသုံးပြုတတ်စေရန်။ 	
၂။ လက်မှု အနုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> မိမိပတ်ဝန်းကျင်ရှိ သဘာဝပစ္စည်းများကို အသုံးပြု၍ မိမိစိတ်ကူးဖြင့် ရုပ်ပုံလက်ရာများကို ဖန်တီးတတ်စေရန်။ 	
၃။ ရသခံစား တန်ဖိုးထားမှု	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာတိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုတို့၏ ထူးခြားမှုတို့ကို နားလည်သိရှိနိုင်ရန်။ 	

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃.၄)

စတုတ္ထတန်း သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

ဂီတအနုပညာ	အတန်းရည်ရွယ်ချက်	စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရမည့် နည်းလမ်း
၁။ အဆိုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> ကျေးလက်၏ သဘာဝအလှကိုသိရှိပြီး စည်းဝါးနှင့် အသံနေအသံထားမှန်ကန်စွာ ခံစားသီဆို တတ်စေရန်။ 	
၂။ အကပညာ	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာ့အခြေခံအကကို စနစ်တကျနှင့် စည်းဝါးကျကျ ပျော်ရွှင်စွာ ကပြတတ်ရန်။ 	
၃။ အတီးပညာ	<ul style="list-style-type: none"> အခြေခံစည်းချိန်အကြောင်းကို သိရှိနားလည်ရန်။ ဒို၊ ရေ၊ မီ၊ ဖာ၊ ဆို၊ လာ၊ တီ အသံ (၇) သံပါသော တေးကဗျာများကို ပလွေဖြင့်မှုတ်တတ်ရန်။ 	
ပန်းချီအနုပညာ	အတန်းရည်ရွယ်ချက်	စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရမည့် နည်းလမ်း
၁။ ပန်းချီအနုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> ထုပါသောအရာဝတ္ထုများကို အမြင်အမျိုးမျိုးဖြင့် ရေးဆွဲတတ်ရန်။ ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးဖြင့် သဘာဝရူခင်းကို မိမိ၏စိတ်ကူး ထင်မြင်ချက်များဖြင့် ဖန်တီးရေးဆွဲ၍ ဆေးခြယ်တတ်ရန်။ တတိယအရောင်များ၏ သဘောသဘာဝကိုသိရှိ၍ ဆေးခြယ်အသုံးပြုတတ်စေရန်။ 	
၂။ လက်မှုအနုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> အမျိုးမျိုးသော ပစ္စည်းကိရိယာများကို အသုံးပြု၍ ပျော်ရွှင်စရာကောင်းသော လက်မှုပညာ ပစ္စည်းများကို ဖန်တီးပြုလုပ်တတ်ရန်။ 	
၃။ ရသခံစား တန်ဖိုးထားမှု	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာတိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုတို့၏ ရိုးရှင်းလွယ်ကူသောရိုးရာ ပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ပုံ အဆင့်ဆင့်တို့ကို နားလည်သိရှိစေရန်။ 	

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၃.၅)

ပစ္စမတန်း သင်ယူမှုရည်ရွယ်ချက်များနှင့် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

ဂီတအနုပညာ	အတန်းရည်ရွယ်ချက်	စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရမည့် နည်းလမ်း
၁။ အဆိုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> ကျေးလက်၏ဆောင်းဦးအလှကိုသိရှိပြီး စည်းဝါးနှင့် အသံနေအသံထား မှန်ကန်စွာ ခံစားသီဆိုတတ်စေရန်။ 	
၂။ အကပညာ	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာ့အခြေခံအကကို နားလည်ခံစားပြီး ပျော်ရွှင်စွာ ကပြတတ်ရန်။ 	
၃။ အတီးပညာ	<ul style="list-style-type: none"> ရှေးဦးတူရိယာ (၅)မျိုးနှင့် တူရိယာအမည်များကိုသိရှိရန်။ မြန်မာ့ကျောင်းသီချင်းကို ပလွေဖြင့် မှုတ်တတ်ရန်။ 	
ပန်းချီအနုပညာ	အတန်းရည်ရွယ်ချက်	စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရမည့် နည်းလမ်း
၁။ ပန်းချီအနုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> 'ဝ'ကိုအခြေခံ၍ အဝိုင်းလေးဝိုင်းဖြင့် ရေးဆွဲသော လူပုံကိုရေးဆွဲတတ်ရန်။ သင်ယူထားသော ဗဟုသုတနှင့် အရည်အသွေးများကို အသုံးပြု၍ ကလေးတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ် နှင့် ခံစားဖန်တီးနိုင်မှုတို့ကို ဖော်ပြတတ်ရန်။ 	
၂။ လက်မှုအနုပညာ	<ul style="list-style-type: none"> သင်ယူခဲ့ပြီးသော လက်မှုပညာဗဟုသုတနှင့် အရည်အသွေးတို့ကိုအသုံးပြု၍ ကလေးတို့ အတွေးအခေါ်ဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ပစ္စည်းများကို ဖန်တီးပြုလုပ်တတ်ရန်။ 	
၃။ ရသခံစား တန်ဖိုးထားမှု	<ul style="list-style-type: none"> မြန်မာတိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုတို့၏ ရိုးရာတူရိယာနှင့် အခြားသောပစ္စည်းများ အပါအဝင် ရိုးရာ အနုပညာနှင့် လက်မှုပညာများကို တန်ဖိုးထား နားလည်ခံစားတတ်စေရန်။ 	

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၄)

ပထမတန်း ဂီတအနုပညာဘာသာ၏ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ မည်မျှသင်ယူတတ်မြောက်ပြီးစီးသည်ကို သိရှိရန်နှင့် ထပ်မံလိုအပ်သော သင်ယူမှုလိုအပ်ချက်များကို ရှာဖွေရန်ဖြစ်သည်။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းသည် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ သင်ယူမှုကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် အလွန်အရေးပါသော လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်သည်။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်ပြီး သင်ခန်းစာသင်ယူနေစဉ် သို့မဟုတ် သင်ယူပြီးအချိန်ကာလတွင် ပြုလုပ်နိုင်သည်။

စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းသည် ဆရာများအတွက် သင်ခန်းစာသင်ကြားရာတွင် မည်မျှပေါက်မြောက်အောင်မြင်မှုရှိသည်ကို သိရှိစေရန် ကူညီပေးပြီး ကျောင်းသားကျောင်းသူများအတွက် သင်ခန်းစာ မည်မျှသင်ယူပြီးစီးသည်ကို သိရှိစေရန် ကူညီပေးပါသည်။ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းသည် ဆရာများကို သင်ခန်းစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်ပေါက်မြောက်အောင်မြင်မှု ရှိ၊ မရှိကို သိရှိစေရန် ကူညီပေးပါသည်။

ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ အဆင့်မြင့်မားစွာသင်ယူနိုင်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိစေရန် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များသည် ဆရာများကို သင်ခန်းစာသင်ကြားရာတွင် လိုအပ်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများပြုလုပ်နိုင်ရန် ကူညီပေးပါသည်။

ဂီတအနုပညာ၏ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းကို အောက်ဖော်ပြပါ နယ်ပယ် (၃) ခု အား ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

၁။ **စိတ်ပါဝင်စားမှု** - ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ ဂီတကိုသင်ယူရာတွင် ချစ်ခင်မြတ်နိုးမှု မည်မျှရှိသည်ကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၂။ **ဂီတကို ခံစား၍ သရုပ်ဖော်နိုင်မှု** - ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ ဂီတကို မည်မျှ ကောင်းမွန်စွာ သရုပ်ဖော်နိုင်သည်နှင့် ဂီတဖြင့် ဆန်းသစ်တီထွင်နိုင်သည့် စွမ်းရည်များကို စစ်ဆေး အကဲဖြတ်ခြင်းဖြစ်သည်။

၃။ ကျွမ်းကျင်မှု - ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ သူတို့၏ ဂီတကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် ဂီတ၏ လိုအပ်သော အသိပညာ၊ ဗဟုသုတများကို နားလည်သဘောပေါက်ပြီး မည်မျှကောင်းမွန်စွာ သရုပ်ဖော်နိုင်သည်ကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းဖြစ်သည်။

သင်ခန်းစာတစ်ခုစီတွင် ရည်ရွယ်ချက်များရှိပြီး ထိုသင်ခန်းစာအတွက် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ ကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရာတွင် ထိုရည်ရွယ်ချက်များကို ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ ပေါက်မြောက် အောင်မြင်မှု ရှိ၊ မရှိအပေါ်တွင် အခြေခံပြီး အကဲဖြတ်ရမည်။ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအတွက် သင်ခန်းစာ သင်ယူမှုရလဒ်အား 'သင့်' အဆင့်အပေါ်တွင် မူတည်ပြီး စစ်ဆေးရမည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အကယ်၍ကျောင်းသားတစ်ဦးသည် 'သင့်' အဆင့်ထက်ကျော်လွန်ပြီးကောင်းမွန်ပါက ထို ကျောင်းသားကို အလွန်ကောင်းအဆင့်ဟု သတ်မှတ်နိုင်ပြီး ထိုကျောင်းသားသည် 'သင့်' အဆင့် ထိရောက် အောင် မလုပ်ဆောင်နိုင်ပါက ထိုကျောင်းသားကို ထပ်မံကြိုးစားရန်လိုအပ်သည့် အဆင့်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည်။

ပထမတန်း ဂီတအနုပညာ ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်မှ အခန်း (၁) သင်ခန်းစာ (၁ မှ ၅)နှင့် သက်ဆိုင်သော နမူနာအား အောက်တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။ သင်ခန်းစာတစ်ခုစီ၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို အောက်ပါ ဇယားတွင် တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ပထမတန်း	ဂီတ အနုပညာ
အခန်း	အခန်း ၁- တေးဆိုငှက်
ရည်ရွယ်ချက်	ကဗျာကို ပျော်ရွှင်စွာ ရွတ်ဆိုတတ်ရန် သင်ခန်းစာ (၁) ကဗျာကို ရွတ်ကာ၊ ရုပ်ပုံကားချပ်ကိုကြည့်၍ စည်းဝါးနှင့်အညီ ပျော်ရွှင်စွာ သီဆိုတတ်ရန် သင်ခန်းစာ (၂) တေးကဗျာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုနားလည်ပြီး ပျော်ရွှင်စွာ သီဆိုတတ်ရန် သင်ခန်းစာ (၃) တေးဆိုငှက် တေးကဗျာ၏ ရိုက်ချက်သင်္ကေတကို သင်ယူလေ့ကျင့်၍ ပျော်ရွှင်စွာ သီဆိုတတ်ရန် သင်ခန်းစာ (၄) ဒို၊ ရေ၊ မိ သံစဉ်အနိမ့်အမြင့်ကို လက်ဟန်ဖြင့် သရုပ်ပြတတ်ရန် သင်ခန်းစာ (၅) တေးဆိုငှက် တေးကဗျာအား ဒို၊ ရေ၊ မိသင်္ကေတဖြင့်လည်းကောင်း၊ တေးစာသား ဖြင့်လည်းကောင်း ပျော်ရွှင်စွာ သီဆိုတတ်ရန်

အခန်း (၁) သင်ခန်းစာ ၅ ခုမှ တစ်ခုစီနှင့်ဆက်စပ်ပြီး နယ်ပယ်(၃)ခုဖြစ်သော စိတ်ပါဝင်စားမှု၊ ဂီတကိုခံစား၍ သရုပ်ဖော်နိုင်မှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုစသည့်နယ်ပယ်များကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ရန်အတွက် အောက်တွင် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း အဆင့် ' သင့်' အဆင့်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

နယ်ပယ်	အလွန် ကောင်း (A)	သင့် (B)	ထပ်မံကြိုးစားရန် (C)
စိတ်ပါဝင်စားမှု	ကောင်းမွန် ပြည့်စုံစွာ လုပ်နိုင်သည်။	၁။ ရုပ်ပုံကားချပ်ကိုကြည့်၍ အဓိပ္ပာယ်ကို စဉ်းစားသရုပ်ဖော်ရင်း သီဆိုနိုင်သည်။ (သင်ခန်းစာ- ၁) ၂။ တေးဆိုငှက် တေးကဗျာအား အုပ်စုလိုက် စိတ်ပါဝင်စားစွာဖြင့် ဒို၊ ရေ၊ မိ သရုပ်ဖော်ဟန်ကို အသုံးပြုကာ အသံအနိမ့်အမြင့်များဖြင့် သီဆိုနိုင်သည်။ (သင်ခန်းစာ- ၅)	အနည်းငယ် မှားယွင်းမှု ရှိသည်။ ဆက်လက် ကြိုးစားပါ။
ဂီတကို ခံစား၍ သရုပ်ဖော်နိုင်မှု	ကောင်းမွန် ပြည့်စုံစွာ လုပ်နိုင်သည်။	၁။ ခံစားချက်ထည့်၍ အဖွဲ့လိုက် ပျော်ရွှင်စွာ သီဆိုနိုင်သည်။ (သင်ခန်းစာ- ၁) ၂။ တေးကဗျာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်သဘောပေါက်ပြီး မှန်ကန်စွာ ရွတ်ဆိုနိုင်သည်။ (သင်ခန်းစာ- ၂)	အနည်းငယ် မှားယွင်းမှု ရှိသည်။ ဆက်လက် ကြိုးစားပါ။
ကျွမ်းကျင်မှု	ကောင်းမွန် ပြည့်စုံစွာ လုပ်နိုင်သည်။	၁။ လေးချက်စည်းဖြင့် ဖြောင်း၊ ဖြောင်း၊ ဖြောင်း၊ ဟိုး အား တီးနိုင်သည်။ (သင်ခန်းစာ- ၃) ၂။ ဒိုရေမီ သရုပ်ဖော်ဟန်ဖြင့် အသံအနိမ့်အမြင့်များ အကြောင်းကို နားလည်သည်။ (သင်ခန်းစာ- ၄) ၃။ အုပ်စုလိုက် ဒိုရေမီ သရုပ်ဖော်ဟန်ကို ပျော်ရွှင်စွာ ပြုလုပ်တတ်သည်။ (သင်ခန်းစာ - ၄)	အနည်းငယ် မှားယွင်းမှု ရှိသည်။ ဆက်လက် ကြိုးစားပါ။

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၅)

ဒုတိယတန်း ပန်းချီအနုပညာဘာသာ၏ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

သင်ခန်းစာများတွင် ကျောင်းသားကျောင်းသူများ၏ သင်ယူမှုကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းသည် သင်ခန်းစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်များအပေါ်တွင် အခြေခံပါသည်။ သင်ခန်းစာ တစ်ခုစီကို (၁) ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် (၂) ကျောင်းသား၊ကျောင်းသူများ၏ တွေးတောနိုင်မှု စသည့် ရှုထောင့်အမြင် နှစ်မျိုးအပေါ်တွင် အခြေခံပြီး စစ်ဆေးအကဲဖြတ်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်ပြီး အထူးသဖြင့် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ မျဉ်းများကို ချောမွေ့ပြေပြစ်စွာ ဆွဲနိုင်ခြင်း ရှိ၊မရှိ၊ အရောင်များကို သပ်ရပ်စွာ ခြယ်သနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ နှင့် မိမိရေးဆွဲထားသော လက်မှုပညာဖန်တီးမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သော မေးခွန်းများကို ဖြေကြားနိုင်မှု ရှိ၊ မရှိ စသည့်စွမ်းရည်များပေါ်တွင် အခြေခံပြီး အကဲဖြတ်နိုင်ပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ နမူနာ အမှတ်ပေးစံဇယားသည် ဒုတိယတန်း ပန်းချီအနုပညာဘာသာ၏ သင်ခန်းစာ (၁.၁) နှင့် (၁.၂) တွင် အသုံးပြုထားသည့် နမူနာပုံစံဖြစ်သည်။

သင်ခန်းစာ (၁.၁) သုံးထောင့်၊ လေးထောင့်၊ အဝိုင်းတို့ကို ရေးဆွဲ၍ ဆေးရောင်ခြယ်ခြင်း

သင်ခန်းစာ ရည်ရွယ်ချက်

သုံးထောင့်၊ လေးထောင့်၊ အဝိုင်းတို့ကိုရေးဆွဲပြီး ဆေးရောင်ခြယ်ခြင်းများကို နားလည် သဘောပေါက်ရန်

စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

၁။ သုံးထောင့်၊ လေးထောင့်၊ အဝိုင်းတို့ကို ရေးဆွဲခြင်း

(က)	သုံးထောင့်၊ လေးထောင့်၊ အဝိုင်းတို့ကို သန့်ရှင်းသပ်ရပ်စွာ ရေးဆွဲနိုင်သည်။
(ခ)	သုံးထောင့်၊ လေးထောင့်၊ အဝိုင်းတို့ကို ရေးဆွဲနိုင်သည်။
(ဂ)	သုံးထောင့်၊ လေးထောင့်၊ အဝိုင်းတို့ကို မရေးဆွဲနိုင်ပါ။

၂။ သုံးထောင့်၊ လေးထောင့်၊ အဝိုင်းတို့ကို ဆေးရောင်ခြယ်ခြင်း

(က)	ရုပ်ပုံ၏အတွင်းပိုင်းကို ရုပ်ပုံအနားသားများသို့ လျှို့ဝှက်မသွားအောင် သန့်ရှင်းသပ်ရပ်စွာ ဆေးခြယ်နိုင်သည်။
(ခ)	ရုပ်ပုံကို ဆေးခြယ်နိုင်သည်။
(ဂ)	ရုပ်ပုံကို ဆေးမခြယ်နိုင်ပါ။

သင်ခန်းစာ (၁.၂) သုံးထောင့်၊ လေးထောင့်၊ အဝိုင်းပေါင်းစပ်ထားသည့် ရုပ်ပုံများကိုရေးဆွဲပြီး ဆေးရောင်ခြယ်ခြင်း

သင်ခန်းစာ ရည်ရွယ်ချက်

သုံးထောင့်၊ လေးထောင့်၊ အဝိုင်းပေါင်းစပ်ထားသည့် ရုပ်ပုံများကို ရေးဆွဲပြီး ဆေးခြယ်နိုင်ရန်နှင့် ထိုအကြောင်းအရာများကို နားလည်သဘောပေါက်ရန်

စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း

၁။ အခြေခံပုံသဏ္ဍာန်များဖြင့် ပေါင်းစပ်ထားသည့် ရုပ်ပုံများကို အသုံးပြုပြီး မိမိ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အရာဝတ္ထုများကိုဆွဲခြင်း။

(က)	အခြေခံပုံသဏ္ဍာန်များဖြင့် ပေါင်းစပ်ထားသည့် ရုပ်ပုံများကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ဆွဲနိုင်သည်။
(ခ)	အခြေခံပုံသဏ္ဍာန်များဖြင့် ပေါင်းစပ်ထားသည့် ရုပ်ပုံများကို ဆွဲနိုင်သည်။
(ဂ)	အခြေခံပုံသဏ္ဍာန်များဖြင့် ပေါင်းစပ်ထားသည့် ရုပ်ပုံများကို မဆွဲနိုင်ပါ။

၂။ အရောင်များကိုအသုံးပြုပြီး ဆေးခြယ်ခြင်း အကြောင်းအရင်းများကို ရှင်းပြခြင်း။

(က)	အရောင်များကို အသုံးပြုပြီး ဆေးခြယ်ခြင်း အကြောင်းအရင်းများကို ကောင်းမွန်စွာ ရှင်းပြနိုင်သည်။
(ခ)	အရောင်များကို အသုံးပြုပြီး ဆေးခြယ်ခြင်း အကြောင်းအရင်းများကို ရှင်းပြနိုင်သည်။
(ဂ)	အရောင်များကို အသုံးပြုပြီး ဆေးခြယ်ခြင်း အကြောင်းအရင်းများကို မရှင်းပြနိုင်ပါ။

လက်ကမ်းစာစောင် (၁၆)

စစ်ဆေးအကဲဖြတ် ချဉ်းကပ်နည်းအတွက် သင်ထောက်ကူသေတ္တာ^{၂၇}

သရုပ်ပြသင်ကြားခြင်း

ကျောင်းသားများကို သင်ယူနေသော ကျွမ်းကျင်မှုတစ်ခုအားပြသရန် သို့မဟုတ် သရုပ်ပြသင်ကြားစေပါ။ ဥပမာ - ကျောင်းသားများအား 'အက' နည်းလမ်းတစ်ခုကို သရုပ်ပြကပြစေခြင်း၊ သိပ္ပံလက်တွေ့စမ်းသပ်ချက်၏ အဆင့်တစ်ဆင့် သို့မဟုတ် ကာယပညာရေးမှ လှုပ်ရှားမှုတစ်ခုကို သရုပ်ပြလုပ်စေခြင်း တို့ဖြစ်သည်။ သရုပ်ပြခြင်းကို ကြည့်ရှုလေ့လာပြီး ကျောင်းသား၏ တိုးတက်မှုကို ကြီးကြပ်ပေးခြင်းနှင့် ပိုမိုတိုးတက်လာစေရန် အကြံပေးခြင်းများ ပြုလုပ်ပေးနိုင်သည်။

အိမ်စာအလုပ်ပေးခြင်း (Homework assignments)

ကျောင်းသားများအား အကြောင်းအရာကို ဖတ်ပြီးမေးခွန်းဖြေစေခြင်း သို့မဟုတ် ထပ်ဆောင်းဖတ်စရာများ ဖတ်စေခြင်းစသည်တို့ ပါဝင်နိုင်သည်။ ပေးသောအိမ်စာ အလုပ်အလိုက် အဖြေများကို တစ်တန်းလုံးနှင့် ဆွေးနွေးခြင်း၊ စစ်ဆေးပေးခြင်း၊ သုံးသပ်ချက်များ ရေးပေးခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်သည်။

နေ့စဉ်မှတ်တမ်း(ဂျာနယ်)ရေးသားခြင်း/ ပြန်လည်သုံးသပ်ရေးသားခြင်း (Journal log/ reflection papers)

ကျောင်းသားများက မိမိတို့၏ ဆရာအတတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပေါ် ခံစားချက်နှင့် အတွေးများကို နေ့စဉ်မှတ်တမ်းရေးခြင်း ဖြစ်သည်။ မိမိတို့၏သင်ယူမှုကို အသိရှိစွာဖြင့် ထင်ဟပ်သုံးသပ်ခြင်းသည် သင်ယူနေသော ဘာသာရပ်နှင့် အခြားဘာသာရပ်များကို ဆက်စပ်နိုင်ရန်၊ ကြုံတွေ့လာသော ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်နှင့် အတွေ့အကြုံမှ သင်ယူတတ်ရန် ကူညီပေးသည်။ ဆရာများက အလေးထား ဆင်ခြင်သုံးသပ်သင့်သော နယ်ပယ်များကို အကြံပေးနိုင်ပါသည်။

^{၂၇} ဆရာများအတွက် ဆရာလမ်းညွှန်အား မိတ်ဆက်ခြင်း ၊ ဤလမ်းညွှန်အား မည်သို့အသုံးပြုရမည်နည်းအပိုင်းမှ ကောက်နုတ်ကိုးကားထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်း (Observation)

ပုံစံတကျမဟုတ်သော ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်းတွင် အတန်းတွင်း လှည့်လည်ခြင်း၊ အုပ်စုများ ဆွေးနွေးနေစဉ် နားထောင်ခြင်းနှင့် မျက်လုံးချင်းဆုံအောင် ကြည့်ခြင်းတို့သည် ကျောင်းသားများ အကြောင်းအရာကို နားလည်မှုရှိပါသလား ဆိုသည်ကို ယေဘုယျအားဖြင့်သိနိုင်သော နည်းလမ်း ကောင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ပိုမိုပုံစံတကျသော ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်းတွင် ကျောင်းသား၏ အဖြေများ သို့မဟုတ် တင်ပြခြင်းကို စစ်ဆေးရမည့်စာရင်း (Checklist) သို့မဟုတ် အမှတ်ပေးရန် စံသတ်မှတ်ချက်များပါသော စာရင်း (Criteria) ကို အသုံးပြုပြီး ကြည့်ရှုလေ့လာစစ်ဆေးသည်။

အချင်းချင်းစစ်ဆေးအကဲဖြတ်မှု (Peer Assessment)

ကျောင်းသားများအား မိမိတို့အချင်းချင်း၏ အလုပ်ကို အကဲဖြတ် သုံးသပ်ခြင်း သို့မဟုတ် အကဲဖြတ် ထင်မြင်ချက်ပေးစေခြင်းများကို လုပ်ဆောင်စေပါ။ အချင်းချင်း စစ်ဆေးအကဲဖြတ်သည့် နည်းလမ်း များတွင် ကျောင်းသားများက စံသတ်မှတ်ချက်များအပေါ် အခြေခံပြီး အချင်းချင်း တုံ့ပြန်သုံးသပ်ချက်များ ပေးနိုင်ရန် စစ်ဆေးရမည့်စာရင်း (Checklist) သို့မဟုတ် အကဲဖြတ်ရန် သတ်မှတ်ချက် ဇယား (Rubric) လိုအပ်ပါသည်။

တင်ပြခြင်း (Presentation)

အုပ်စု သို့မဟုတ် တစ်ဦးချင်းစီအား ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းကို သင်ခန်းစာပြီးဆုံးချိန်တွင် တင်ပြစေခြင်း သည် နားလည်မှုကို စစ်ဆေးရန်၊ အသိမှားများကို ပြင်ပေးရန်နှင့် တုံ့ပြန်သုံးသပ်ချက်ပေးရန် အကောင်းဆုံး အခွင့်အလမ်းဖြစ်သည်။

စီမံချက်များ (Projects)

စီမံချက်များသည် ကျောင်းသားများ တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် အုပ်စုလိုက်ပူးပေါင်းပြီး ပြီးဆုံးအောင် ဆောင်ရွက်ရသော လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။ ဤလုပ်ငန်းများသည် ကျောင်းသားများ၏ ဘာသာရပ် ဆိုင်ရာ အသိပညာနားလည်မှုကို ပြသခွင့်ရရှိစေသည်။ ကျောင်းသားများသည် ခေါင်းစဉ်တစ်ခု

သို့မဟုတ် နေ့စဉ်ဘဝပြဿနာတစ်ခုကို စူးစမ်းလေ့လာရန် စီမံချက်များ ပြီးဆုံးသည်အထိ အချိန်အတန်ကြာအောင် ဆောင်ရွက်ကြရသည်။ ဆရာသည် အကဲဖြတ်ရန် သတ်မှတ်ချက်ဇယား (Rubric) အပါအဝင် စီမံချက်လုပ်ငန်းများ ပြီးစီးစေရန် ကျောင်းသားများအား ညွှန်ကြားချက်များ ထောက်ပံ့ပေးရန် ဖြစ်သည်။

အမေးအဖြေများ (Question and answer)

ကျောင်းသားများ သင်ယူနေသော အကြောင်းအရာကို နားလည်သဘောပေါက်ခြင်း ရှိသည်၊ မရှိသည်ကို သိရှိရန် အပိတ်မေးခွန်း၊ အဖွင့်မေးခွန်းများ မေးခြင်းသည် ကျောင်းသားများ၏ သင်ယူမှုကို ကြီးကြပ်ပေးရန် ကောင်းမွန်သောနည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ အမေးအဖြေများ ပြုလုပ်နေစဉ် မတူညီသော ကျောင်းသားအမျိုးမျိုးအား အဖြေပေးရန် ဖိတ်ခေါ်ပါ။ အဖြေတစ်ခုသာရှိသည့် အပိတ်မေးခွန်းကိုမေး၍ ကျောင်းသားများ၏ နားလည်မှုကို စစ်ဆေးသကဲ့သို့ အဖြေတစ်ခုထက် ပိုသော၊ ကျောင်းသားများ၏ စဉ်းစားမှုကို ပိုမိုဖြစ်ထွန်းစေသည့် အဖွင့်မေးခွန်းများဖြင့် လေးနက်စွာ ဆွေးနွေးမှုကို လေ့ကျင့်ပေးနိုင်သည်။

ဉာဏ်စမ်းမေးခွန်း (Quiz)

ကျောင်းသားများ၏ အသိပညာကို စမ်းသပ်စစ်ဆေးရန် ဉာဏ်စမ်းမေးခွန်းတိုများ မေးနိုင်ပါသည်။ ဉာဏ်စမ်းမေးခွန်းများကို အတန်းတွင်းတွင် တစ်တန်းလုံး လုပ်ငန်းအနေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အတန်းချိန်ပြင်ပတွင် ဖြေဆိုစေခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း စစ်ဆေးနိုင်ပါသည်။ ဉာဏ်စမ်းမေးခွန်းများကိုသင်ယူပြီး စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် စာမေးပွဲကြီးအတွက် လေ့ကျင့်ပေးသော နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ်လည်း သုံးနိုင်သည်။

မိမိကိုယ်ကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်း (Self-assessment)

ဤစစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းသည် ကျောင်းသားများက ၎င်းတို့၏ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်များကို ကိုယ်တိုင် စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းဖြစ်စဉ်သည် ကျောင်းသားများအား ၎င်းတို့၏ ဖြည့်ဆည်းရန် လိုနေသော ကွာဟနေသည့် အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများကို နားလည်သဘောပေါက်

စေပြီး ထိုကွာဟချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်အတွက် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ရန် ကူညီပေးသည်။
အချင်းချင်း စစ်ဆေးအကဲဖြတ်ခြင်းကဲ့သို့ပင် ကျောင်းသားများအား ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်း သို့မဟုတ်
ကျွမ်းကျင်မှုများကို စစ်ဆေးအကဲဖြတ် စံသတ်မှတ်ချက်များကို နားလည်ရန်နှင့် အသုံးပြုတတ်စေရန်
ဆရာက ကူညီပြသပံ့ပိုးပေးရန် လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။

ရေးဖြေစာမေးပွဲများ (Written examinations)

ကျောင်းသားများ၏ ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ အခြေခံအသိပညာကို စစ်ဆေးရန် ရေးဖြေစာမေးပွဲများကို
ပုံမှန်အားဖြင့် စာသင်နှစ်အဆုံးတိုင်းတွင် ကျင်းပပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန